מחלקת המחקר של הרשות השופטת
The Israeli Courts Research Division

עומס העבודה השיפוטית במערכת בתי המשפט בישראל

ד״ר גלי אביב ועו״ד דליה ארנטל

יולי 2021

בית המשפט העליון
רח׳ שערי משפט, ירושלים 9195001
www.gov.il/he/Departments/the_israeli_courts_research_division

תוכן העניינים

תקציר מנהלים 6

1. חידוש וטיוב מדד משקלות התיקים הקודם 14

1.1. שיטות המחקר בעולם בתחום משקלות התיקים 14

1.2. שלבי העבודה במחקר הקודם 16

1.3. כלי המחקר ששימשו במחקר הקודם 17

1.3.1 שאלוני הערכת זמן עבודה (בשיטת דלפי), ומילוי מקדים של יומן עבודה 17

1.3.2 נתוני מחשב ממערכת ניהול התיקים "נט המשפט" 18

1.3.3 מדגמים מייצגים לצורך קביעת ההסתברות לסגירת התיקים בכל אחת מסיבות הסגירה 19

1.3.4 משוואת רגרסיה לחישוב משכי דיון באופן סטטיסטי 19

1.4. תוצאות המחקר הקודם 20

1.5. שיטת המחקר הנוכחי 20

2. מתודולוגיה 22

2.1. נתונים ומידע שהופקו על ידי השופטים, השופטות, הרשמים והרשמות 23

2.1.1 בניית שאלונים ויומנים למילוי על ידי השופטים 23

2.1.2 יומן פעילות שיפוטית 23

2.1.2.1 שיעורי ההשתתפות של השופטים והרשמים במהלך תקופת המחקר 27

2.1.3 שאלון רקע 28

2.1.4 שאלון מסכם 29

2.1.5 מהלכי תיקוף נוספים 30

2.1.6 הערכת משקלות תיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר 31

2.1.7 ביצוע הדרכות לקראת תקופת המחקר בקרב השופטים, הרשמים, והעוזרים המשפטיים ברחבי הארץ 31

2.1.8 שלבי ביצוע המחקר 32

2.1.8.1 ניסוי כלים 32

2.1.8.2 תקופת המחקר 32

2.2. נתוני זמני דיונים שנאספו על ידי קלדניות בתי המשפט בערכאות השונות 33

2.2.1 שיעורי ההשתתפות של הקלדניות במהלך תקופת המחקר 35

2.2.2 ביצוע הדרכות לקראת תקופת המחקר בקרב הקלדניות והמזכירים הראשיים ברחבי הארץ 36

2.2.3 שלבי ביצוע המחקר 36

2.2.3.1 תקופת המחקר 36

2.2.3.2 ניתוח הנתונים 37

2.3. מחקר סיבות סגירה: ביצוע בדיקות מדגמיות לבחינת סיבות סגירה של סוגי תיקים שונים 37

2.4. איסוף נתוני המחשוב על תדירות האירועים המרכזיים בחיי התיק 39

2.5. תוצרי המחקר 39

2.5.1 אופן חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים 40

2.5.1.1 אופן חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקים הנדונים בהרכב שופטים 41

2.5.2 חישוב תמהיל יום העבודה השיפוטי 42

3. ממצאי המחקר 43

3.1. ממצאי ערכאת המחוזי 45

3.1.1 התאמות ליומני השופטים בערכאת המחוזי 45

3.1.2 ממצאי המחקר לגבי תיקי ערכאת המחוזי 46

3.1.2.1 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי ערכאת המחוזי 46

3.1.2.2 תיקוף ממצאי המחקר בנוגע לחלק מתיקי ערכאת המחוזי 47

3.1.2.3 הצגת זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי 51

3.1.2.4 זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי בחלוקה לסוג ההליך 53

3.1.2.4.1 זמני הטיפול בתיקים אזרחיים/מנהליים בערכאת המחוזי 54

3.1.2.4.2 זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת המחוזי 55

3.1.2.4.3. זמני הטיפול השיפוטי בתיק מסוג ת"א, בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים 56
3.1.3 תמהיל יום העבודה השיפוטי - מחוזי 59
3.1.3.1. פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי 60
3.2. ממצאי ערכאת השלום (לא כולל בתי המשפט לתעבורה, נוער ומשפחה) 62
3.2.1 התאמות ליומני השופטים בערכאת השלום 62
3.2.2 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי ערכאת השלום 63
3.2.2.1. זמני הטיפול בתיקי ערכאת השלום בחלוקה לסוג ההליך: 68
3.2.2.1.1. זמני הטיפול בתיקים אזרחיים בערכאת השלום 68
3.2.2.1.2. זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת השלום 69
3.2.2.1.3. זמני הטיפול השיפוטי בתיק מסוג ת"א, בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים 70
3.2.2.1.4. זמני הטיפול בתיקי עניינים מקומיים בערכאת השלום 73
3.2.3 תמהיל יום העבודה השיפוטי - השלום 74
3.2.3.1. פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי 75
3.2.3.2. פילוח הממצאים בחלוקה בין שופטים לרשמים 75
3.3. ממצאי בתי המשפט לתעבורה 77
3.3.1 התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לתעבורה 77
3.3.2 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לתעבורה 77
3.3.3 תמהיל יום העבודה השיפוטי - תעבורה 79
3.4. ממצאי בתי המשפט לענייני משפחה 81
3.4.1 התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לענייני משפחה 81
3.4.2 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לענייני משפחה 81
3.4.3 תמהיל יום העבודה השיפוטי - משפחה 83
3.5. ממצאי בתי המשפט לנוער 84
3.5.1 התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לנוער 84
3.5.2 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לנוער 84
3.5.3 תמהיל יום העבודה השיפוטי - נוער 86
3.6. ממצאי בתי הדין האזוריים לעבודה 87
3.6.1 הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי הדין האזוריים לעבודה 87
3.6.2 תמהיל יום העבודה השיפוטי – עבודה 88
3.7. ממצאים כלל מערכתיים 90
3.7.1 הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיקים במערכת המשפט 90
3.7.2 חישוב זמני הטיפול בתיקים לצרכים ניהוליים 99
3.7.3 הערכת משקלות תיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר 100
3.7.4 משך יום העבודה השיפוטי 101
3.7.4.1. משך יום העבודה השיפוטי בימי העבודה המוגדרים 101
3.7.4.2. משך יום העבודה השיפוטי בימי עבודה "מיוחדים" 104
3.7.4.2.1. עבודה ביום המנוחה השבועי 104
3.7.5 שעות עבודה שבועיות לשופט 105
3.7.6 תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע הכלל מערכתי 106
3.7.7 פילוח יום העבודה השיפוטי עם ובלי מערך תמיכה 108
3.7.8 פילוח יום העבודה השיפוטי עם ובלי תפקיד נוסף 110
3.7.9 פעילויות שיפוטיות שנעשות בימי כתיבה 112
3.7.10. יישומים של תוצרי המחקר לצורך הקלת העומס השיפוטי 112
4. היבטים נוספים של עומס העבודה השיפוטית 116
4.1. גורמי לחץ ועומס נפשי 117
4.1.1 מידת העומס 118
4.1.2 חוסר איזון בין עבודה לחיים הפרטיים 119
4.1.3 חוסר בכלים להתמודדות עם העומס 120
4.1.4 הכרח להדחיק רגשות 121
4.1.5 המחקר ככלי להערכת העומס המוטל על השופטים 122
4.2. עומס רגשי 122

סיכום, מסקנות, מגבלות המחקר והמלצות לעתיד 130

נספחים 141

נספח א': טבלה הסוקרת את מחקרי משקלות התיקים שנעשו במדינות שונות בעולם 141

נספח ב': השאלונים המסכמים של הערכאות ובתי המשפט השונים 141

נספח ב1 : כללי 142
נספח ב2 : ערכאת מחוזי פלילי 145
נספח ב3 : ערכאת מחוזי אזרחי 150
נספח ב4 : ערכאת שלום פלילי 156
נספח ב5 : ערכאת שלום אזרחי 162
נספח ב6 : ערכאת תעבורה 167
נספח ב7 : ערכאת משפחה 171
נספח ב8 : ערכאת נוער 175

נספח ג': טופס הסכמה לדוגמה 178

נספח ד': יומני השופטים הידניים אשר הותאמו לערכאות השונות 179

נספח ד1 : ערכאת מחוזי 179
נספח ד2 : ערכאת שלום 180
נספח ד3 : ערכאת תעבורה 180
נספח ד4 : ערכאת משפחה 182
נספח ד5 : ערכאת נוער 182

נספח ה': פירוט משקלות התיקים ברמה הערכאתית 184

נספח ה1 : ערכאת מחוזי פלילי 184
נספח ה2 : ערכאת מחוזי אזרחי 185
נספח ה3 : ערכאת שלום פלילי 187
נספח ה4 : ערכאת שלום אזרחי 188
נספח ה5 : ערכאת שלום עניינים מקומיים 190
נספח ה6 : בתי המשפט לתעבורה 191
נספח ה7 : בתי המשפט לענייני משפחה 192
נספח ה8 : בתי המשפט לנוער 193

נספח ו': סוגי העניין בתיקי סדר דין רגיל (ת"א) בערכאת המחוזי והקטגוריות שקובצו אליהן 194

נספח ז': סוגי העניין בתיקי סדר דין רגיל (ת"א) בערכאת השלום והקטגוריות שקובצו אליהן 195

נספח ח': טבלת משקלות לפי זמנים ופירוט הזמן לתיק בהתאם למספר התיקים הממוצע שנסגרים בפס"ד 196

נספח ט': משקלות מוערכים לתיקים שלא נמדדו במחקר, לפי ערכאות 205

נספח י': תמהיל יום העבודה של שופט עם עוזר משפטי שמסייע/ לא מסייע במשימות כתיבה מהותיות ברמה הערכאתית 207

נספח י1 : ערכאת המחוזי 207
נספח י2 : ערכאת השלום 207
נספח י3 : ערכאת התעבורה 208
נספח י4 : ערכאת המשפחה 208

רשימת הטבלאות

טבלה 1 : תמצית החידושים במחקר הנוכחי 21
טבלה 2 : שיעור ההשתתפות של השופטים במחקר עומס העבודה השיפוטית 27
טבלה 3 :שיעור היומנים שמולאו בכל אחד מימות המחקר 27
טבלה 4 : נתונים על שיעור מילוי היומנים על ידי השופטים והרשמים בחלוקה לערכאות 28
טבלה 5 : זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי 51
טבלה 6 : זמני הטיפול בתיקים אזרחיים/ מנהליים בערכאת המחוזי 54
טבלה 7 : זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת המחוזי 55
טבלה 8 : זמני הטיפול בתיק ת"א בערכאת המחוזי בחלוקה לסוגי עניין 56
טבלה 9 : זמני הטיפול בתיקי ערכאת השלום 64
טבלה 10 : זמני הטיפול בתיקים אזרחיים בערכאת השלום 68
טבלה 11 : זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת השלום 69
טבלה 12 : זמני הטיפול בתיק ת"א בערכאת השלום בחלוקה לסוגי עניין 70
טבלה 13 : זמני הטיפול בתיקי עניינים מקומיים בערכאת השלום 73
טבלה 14 : זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לתעבורה 78
טבלה 15 : זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לענייני משפחה 82
טבלה 16 : זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לנוער 85
טבלה 17 : זמני הטיפול בתיקי בתי הדין האזוריים לעבודה..... 87
טבלה 18 : זמני הטיפול בתיקי כלל הערכאות 91
טבלה 19 : נתונים על ממוצע שעות העבודה נטו ביום "רגיל" בחלוקה לערכאות 102
טבלה 20 : אורך יום העבודה השיפוטי עלפי מדדים זרים 102
טבלה 21 : שעות עבודה ממוצעות ביום רגיל לשופט אזרחי או פלילי 103
טבלה 22 : שעות עבודה ממוצעות ביום שישי לשופט אזרחי או פלילי 103
טבלה 23 : נתונים על ממוצע שעות העבודה נטו ביום "מיוחד" בחלוקה לערכאות 104
טבלה 24 : שעות עבודה ממוצעות ביום מיוחד לשופט אזרחי או פלילי 104
טבלה 25 : משך יום העבודה השיפוטי ושעות העבודה המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים בחלוקה לערכאות .107
טבלה 26 : משך השעות המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים במדינות שונות 108
טבלה 27 : סוגי כוח העזר השיפוטי בחלוקה לערכאות ובתי המשפט 108
טבלה 28 : תמהיל יום העבודה של שופט עם עוזר משפטי שמסייע/ לא מסייע במשימות כתיבה מהותיות 109
טבלה 29 : פילוח תשובות השופטים בסוגי התיקים העיקריים המטילים עומס רגשי מיוחד 126

רשימת התרשימים

תרשים 1 : חישוב זמן הטיפול השיפוטי הממוצע בתיק מסוג X 9
תרשים 2 : הנוסחה לחישוב מרכיבי מדד זמן העבודה השיפוטית ומקורות המידע של מרכיביה 10
תרשים 3 : זמני ההכנה לדיונים 40
תרשים 4 : זמני שמיעת דיונים 40
תרשים 5 : זמני כתיבת החלטות 41
תרשים 6 : זמני כתיבת פסקי דין 41
תרשים 7 : פילוח יום העבודה השיפוטי הממוצע של שופטי המחוזי 59
תרשים 8 : פילוח הממצאים בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי 61
תרשים 9 : פילוח יום העבודה השיפוטי של שופט שלום 74
תרשים 10 : פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי 75
תרשים 11 : תמהיל יום העבודה השיפוטי לפי סוג הגורם השיפוטי 76
תרשים 12 : תמהיל יום העבודה שיפוטי של שופטי תעבורה 80
תרשים 13 : תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע של שופט משפחה 83
תרשים 14 : תמהיל יום העבודה שיפוטי של שופטי נוער 86
תרשים 15 : תמהיל יום העבודה השיפוטי של שופטי בית הדין לעבודה 88
תרשים 16 : תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע של כלל שופטי ערכאות השלום והמחוזי 106
תרשים 17 : פילוח תמהיל יום העבודה השיפוטי בחלוקה לערכאות השיפוט השונות 107
תרשים 18 : פילוח תמהיל יום העבודה השיפוטי אצל שופט עם וללא תפקיד נוסף 111
תרשים 19 : מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא מידת העומס המוטל עליהם בחלוקה לערכאות ובתי משפט 119
תרשים 20 : מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא איזון עבודה וחיים פרטיים בחלוקה לערכאות ובתי משפט 120
תרשים 21 : מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא כלים להתמודדות עם העומס בחלוקה לערכאות ובתי משפט 121
תרשים 22 : מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגד בנושא הדחקת רגשות במבט מערכתי 121
תרשים 23 : פילוח תשובותיהם של השופטים והרשמים לשאלת חוויית עומס רגשי בטיפול בתיקיהם 123
תרשים 24 : פילוח תשובות השופטים והרשמים לשאלת העומס הרגשי בחלוקה לערכאות השיפוט 124
תרשים 25 : פילוח תשובותיהם של השופטים והרשמים לשאלת חוויית העומס הרגשי בטיפול בתיקיהם לפי הליך (אזרחי/ פלילי) 124

תקציר מנהלים[1]

מחלקת המחקר של הרשות השופטת מתכבדת להציג במחקר שלפניכם את מדד עומס העבודה השיפוטית, אשר נועד לאמוד וליתן משקל כמותי לעומס העבודה השיפוטית המוטל על השופטות, השופטים, הרשמות והרשמים בבתי המשפט בישראל. מדד זה, אשר נערך לראשונה במערכת המשפט בישראל בשיטה של מדידת זמנים בזמן אמת, נוצר תוך שכלול וטיוב תוצרי מחקר קודם שנערך בשנת 2013[2] (להלן – **מדד משקלות התיקים** או **המחקר הקודם**), וזאת, במטרה לשקף בצורה המהימנה והמדויקת ביותר את עומס העבודה השיפוטית. בכך, מיועד מחקר זה לשמש את ראשי המערכת לצורכי תקינה ואיוש של שופטים, רשמים וצוותי העזר לשופטים במערכת, לצורכי השוואת עומסים בין בתי המשפט והעברת תיקים (בתוך המחוזות וביניהם), לקביעת הצורך במבני בתי משפט עתידיים וגודלם, ואף לסייע בקביעת תכניות העבודה ברמת בית המשפט והמחוז.

עומס העבודה השיפוטית הוא נושא שמעסיק רבות את מערכת בתי המשפט בישראל ואת רשויות השלטון האחרות. הקלת עומס העבודה השיפוטית הכרחית לצורך הבטחת זכויות אדם בסיסיות ל"צרכניי" מערכת המשפט, ובהן זכות הגישה לערכאות, הזכות למשפט הוגן, והגנה מפני עינוי דין אשר בא לידי ביטוי בהתמשכות ההליכים המשפטיים. הקלת העומס נחוצה גם לשם הבטחת תנאי העבודה של השופטים וצוותי העזר. לא אחת נזכר עומס העבודה המשמעותי המוטל על שופטי ישראל, בפרט בהשוואה לעומס העבודה השיפוטית במערכות משפט מקבילות בעולם.[3]

המשנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס), כבוד השופט אליהו מצא, אמר לגבי עומסי העבודה המוטלים על שופטי ישראל, כי הכמות הממוצעת של תיקים ששופט בישראל נדרש לטפל בהם, בכל

---

[1] מחקר חשוב ועצום ממדים זה לא היה יוצא אל הפועל ללא עזרתם של רבים, ועל כך אנו רוצות להוקיר תודה. ראשית נודה לכבוד נשיאת בית המשפט העליון, השופטת אסתר חיות, ולמנהל בתי המשפט, השופט ד"ר יגאל מרזל, על תמיכתם וסיועם למחקר בכל שלביו, ורתימת המערכת כולה להצלחת המחקר. נודה לנשיאים ולסגני הנשיאים אשר ייעצו, העירו, השיבו על שאלות רבות וגייסו את השופטים והרשמים לשיתוף פעולה בכל שלבי המחקר השונים. תודה לשופט עמי קובו ולשופטת קרן אזולאי, חברי ועדת ההיגוי, על הייעוץ שנתנו במהלך המחקר ועל הערותיהם המועילות על טיוטת המחקר. תודה לשופטים ולרשמים אשר שיתפו פעולה ותיעדו במהלך המחקר את כל הפעולות השיפוטיות שביצעו ומילאו בתשומת לב את השאלונים השונים, וכן לשופטים השונים שעמם התייעצנו במהלך המחקר. תודה לעוזרים המשפטיים אשר ביצעו את ההדרכות לשופטים, לרשמים ולשאר העוזרים המשפטיים על המחקר: עורכות ועורכי הדין מיטל בר-דוד, אושרת מצה, עדי קפלן, רוית טל, יונית פרידמן, סיון רצון, אורטל כהן (שר שלום), עינת מידן, טלי ראובני, אסף ג'רבי, ליאור אהרוני, ערן שחר, עוזי סלע, מיכל אביעזר, יסמין זמיר-כספי, אבישג פומרנץ, אודליה אזולאי-מויאל, שמרית גנני, אורטל בן אור, יפעת עזראי, דברת בן לולו, מיכל טילינגר, שירלי בטסיקס קיסוס, מעיין פלטנר סטולרו, מאיה בלאו, רולא חמאיסי, לנה ערמון, גלית רשף-אוסמו, יונית ויינהבר, ובכלל זאת תודה מיוחדת לעו"ד אודליה חבקין, מנהלת מנ"ת מחוזית במחוז מרכז, על ההדרכה, הייעוץ והמענה לשאלות רבות. כמו כן נודה לכל העוזרים המשפטיים אשר סייעו לשופטים למלא את היומנים המקוונים. תודה לגב' שלומית לוי-לביא, סמנכ"לית בכירה תפעול ומזכירויות, על הייעוץ והסיוע הרב בגיוס הקלדניות והקלדנים לתיעוד זמני הדיונים בתקופת המחקר, ולנעמה הוד ואיילת קביצל אשר ייעצו לנו על מערך המחקר של הקלדניות, והכינו וביצעו את ההדרכות לקלדניות בכל רחבי הארץ. תודה לקלדניות ולקלדנים ולאחראיות הקלדניות אשר תיעדו את זמני הדיונים ואספו את הנתונים לצורך העברתם למחלקת המחקר. תודה מיוחדת לגרמן בלטל ממחלקת המחשוב בהנהלת בתי המשפט שללא עזרתו בהפקת הנתונים, המחקר לא היה מתממש. נסיים בתודה לעוזרי המחקר של המחלקה: אביטל קלץ, אסף שטיין, ליאל שני, אפרת גילרנטר, מוריה פרקש זימר ושחר ברקמן-דויטש על מלאכת איסוף הנתונים.

[2] קרן וינשל-מרגל, ענבל גלון ויפעת טרבולוס, "יצירת מדד משקלות תיקים להערכת העומס השיפוטי בישראל", מחלקת המחקר של הרשות השופטת (03.2014).

[3] כך, למשל, בעקבות פרסומים שונים בעניין זה מחודש פברואר 2020, אמר שר המשפטים דאז, אמיר אוחנה, כי "העומס על בתי המשפט ועל השופטים הוא תופעה ארוכת שנים, המלווה את שרי המשפטים לדורותיהם", וכן שרת המשפטים לשעבר, איילת שקד אמרה כי "שופטי ישראל הם מהשופטים העמוסים בעולם". מתוך אתר ישראל היום: https://www.israelhayom.co.il/article/732507 (11.02.2020).

פרק זמן נתון, עולה כדי כפל ואף יותר על כמות התיקים המוטלת על שופט ברוב מדינות המערב.[4]

ואכן, לפחות בעשור אחרון, נתונים על מערכת המשפט בישראל מראים מגמה עקבית המעידה על כך שעומס העבודה השיפוטית בישראל הולך ונעשה משמעותי יותר בהשוואה למדינות אחרות בעולם המערבי. עומס כבד זה ניתן לייחס למספר גורמים, ובהם הכמות הגדולה של ההליכים הנפתחים בכל שנה במערכת בתי המשפט בהשוואה לגודל האוכלוסייה בישראל, המספר הקטן של השופטים ביחס לאוכלוסייה ומספרם הגדול של עורכי הדין ביחס לאוכלוסייה בישראל.

בפרסום של מחלקת המחקר על עיקרי הדו"ח ההשוואתי של הנציבות האירופית לבחינת יעילות מערכות הצדק (2016),[5] פורטו הממצאים ההשוואתיים על כמות השופטים במדינות המערב אל מול מדינת ישראל. נמצא, כי מספר השופטים הממוצע במדינות אירופה עומד על 22 שופטים מקצועיים במשרה קבועה, 94 שופטים "לא מקצועיים" ו-9 שופטים מקצועיים ארעיים על כל 100,000 תושבים.[6] בישראל, לעומת זאת, מספר השופטים לנפש נמוך בהרבה ועומד על 9 שופטים מקצועיים, 5 "שופטים לא מקצועיים" ושופט מקצועי ארעי אחד בלבד על כל 100,000 תושבים. בשונה מן המצב בישראל, במדינות רבות, כאשר מספר השופטים המקצועיים הוא קטן יחסית, ישנו מספר גבוה במיוחד של שופטים "לא מקצועיים".

עוד פורט בדו"ח זה, כי מספר התיקים האזרחיים הנפתחים במדינת ישראל הוא כמעט כפול מהמספר הממוצע של התיקים הנפתחים במדינות אירופה שנה אחר שנה, לכל 100,000 תושבים. בכך יש להעיד על מידת העומס המוטלת על בתי המשפט בישראל, וזאת בשים לב לכך שתקינת השופטים המקצועיים במדינה עומדת על כשליש בלבד ממספר השופטים המקצועיים הממוצע באירופה ביחס ל- 100,000 תושבים, כפי שצוין לעיל.

מנתוני הדו"ח עולה עוד כי בין השנים 2012-2014 חלה עלייה במספר עורכי הדין בישראל בהשוואה ל-46 מדינות אירופיות שנבדקו במסגרת הדו"ח, וזאת, בשיעור כפול מן הממוצע האירופי לעניין זה. כך, בשנת 2016 נמצא כי שיעור עורכי הדין במדינת ישראל, ביחס ל-100,000 תושבים, עומד על 738. לשם ההמחשה, במדינה העוקבת בשיעור עורכי הדין ביחס לאוכלוסייה – קפריסין, קיימים 425 עורכי דין ל- 100,000 תושבים.[7] מספרם הממוצע של עורכי הדין במדינות אירופה שנבדקו במסגרת הדו"ח עומד על 162 עורכי דין לכל 100,000 תושבים, ואילו החציון עומד על 119 עו"ד, נכון לשנת 2016. עניין זה תורם אף הוא לעומס העבודה השיפוטית.

במסגרת מחקר זה, באמרנו "עומס העבודה השיפוטית", כוונתנו ל**זמן השיפוטי הממוצע** הנדרש לטיפול בתיק, על כל שלביו – הכנה לדיונים, שמיעת דיונים וכתיבת ההחלטות ופסק הדין בתיק.[8] יש לזכור, כי

---

[4] ראו מאמר הדעה של השופט (בדימוס) אליהו מצא באתר המכון הישראלי לדמוקרטיה, "העומס בבתי המשפט פוגע בציבור" https://www.idi.org.il/articles/9380 (22.02.2011).

[5] שני בנקין וגלי אביב, "דו"ח הנציבות האירופית לבחינת יעילות מערכות הצדק להשוואת והערכת מערכות משפט לשנת 2018 - ניתוח נתוני 2016", מחלקת המחקר של הרשות השופטת (06.2019).

[6] כפי המפורט בעמוד 11 לדו"ח ההשוואתי לעיל, בהתאם להגדרות ה-CEPEJ, בישראל "שופטים מקצועיים ארעיים" הם שופטים בדימוס המוסמכים לשפוט על פי מינוי לזמן קצוב ושופטים עמיתים, ואילו "שופטים לא מקצועיים" בישראל הם נציגי ציבור בבתי הדין לעבודה.

[7] ראו לעיל ה"ש 5, בעמוד 23.

[8] במסגרת מחקר זה נמדד הזמן **השיפוטי** בלבד, כלומר הזמן שהקדיש השופט עצמו לטיפול בתיק, ולא הזמן שנדרש לטיפול בתיק באופן מערכתי, כמו הזמן המזכירותי או הזמן שהקדישו צוותי העזר לשופט.

עובר ליצירת מדד משקלות התיקים בשנת 2013, נערכו השוואות בין בתי המשפט והמחוזות על בסיס כמויות התיקים (כמות התיקים שנפתחו באותה שנה לעומת כמות התיקים שנסגרו, וכן תיקי "מלאי" משנים קודמות שטרם נסגרו), והחלטות בנוגע לתקינה והשוואת עומסים התקבלו על פי נתונים אלו. מובן, כי נתונים המשקפים הן את כמויות התיקים כאמור, הן את משקלם היחסי או את משך הזמן הממוצע הנדרש לטיפול בהם והן את הזמן הממוצע שכל שופט מקדיש ביום לטיפול בתיקים, מהווים בסיס מדויק ומהימן יותר להחלטות מערכתיות הנוגעות לאיזון עומסים, הוספת תקינה או למציאת פתרונות אחרים להקלת העומס.

מכאן חשיבותו הגדולה של מדד עומס העבודה השיפוטית, אשר מחלקת המחקר מתכבדת להציגו במסגרת המחקר שלפניכם, ובכך לסייע במציאת פתרונות שונים להקלת העומס השיפוטי במערכת המשפט בישראל, לטובת המערכת עצמה ולטובת הבאים בשעריה.

זה המקום לציין כי המחקר נכתב בלשון זכר אולם הכוונה היא כמובן לגברים ולנשים כאחד.

כמו כן, בכל מקום שבו נכתב במחקר זה "שופטים" הכוונה היא לשופטים ולרשמים, אלא אם כן מצוין במפורש אחרת.

תוצרי המחקר

המחקר הנוכחי מבקש להניח שני תוצרים עיקריים:

1. **מדד עומס העבודה השיפוטית**, הכולל הצגת משך הזמן השיפוטי הדרוש בממוצע לטיפול בסוגי התיקים השונים הקיימים במערכת, בחלוקה לערכאות השונות (ערכאות המחוזי והשלום, לרבות בתי המשפט לתעבורה, משפחה ונוער וערכאת בתי הדין האזוריים לעבודה). זמן שיפוטי זה יתורגם גם למשקלות מעודכנים של התיקים.
2. **תמהיל יום העבודה השיפוטי** הממוצע, לרבות זמני הפעולות השיפוטיות השונות הנוגעות לטיפול בתיקים, וכן פעילות שיפוטית נוספת מלבד זו המוקדשת לטובת טיפול בתיקים.

מלבד שני תוצרים עיקריים אלה, ניסינו במסגרת מחקר מקיף זה להתייחס גם **להיבטים אחרים של עומס העבודה השיפוטית**, אשר יש בהם כדי להביא לידי ביטוי השלכות נוספות של העומס על השופטים והרשמים, מבחינת התחושה הסובייקטיבית שלהם, במובחן ממדידת זמנים אובייקטיבית. היבטים אחרים אלו כוללים בחינת היגדים בנוגע להשלכות העומס השיפוטי, ובחינת שאלות המתארות את מידת העומס הרגשי שהשופטים חשים כי הטיפול בתיקים מסוימים מטיל עליהם.

מדד עומס העבודה השיפוטית

התוצר הראשון והעיקרי של המחקר הנוכחי הוא מדד עומס העבודה השיפוטית, אשר ממצאיו משקפים את הזמן השיפוטי **הממוצע** הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים הנדונים בערכאות השונות, עבור מרביתם המכרעת של סוגי התיקים הקיימים במערכת. את ממצאי המחקר הנוגעים לזמני הטיפול בתיקים נציג בחלוקה לפרקים, כאשר כל פרק יוקדש לערכאה/ בית משפט בנפרד: בתי המשפט המחוזיים, בתי משפט השלום, בתי המשפט לתעבורה, בתי המשפט לנוער ובתי המשפט לענייני משפחה. כמו כן נציג פרק קצר הנוגע לבתי הדין האזוריים לעבודה, על מנת לתת תמונה מערכתית רחבה

וקוהרנטית. בכל פרק יוצגו ראשית ההתאמות המיוחדות שנעשו במערך המחקר ביחס לאותה ערכאה/ בית משפט בהתאם לאופי הדיונים בה, ולאחר מכן נציג את זמני הטיפול בתיקים הרלוונטיים לאותה ערכאה/ בית משפט. ביחס לבתי המשפט המחוזי והשלום נציג גם את החלוקה לתיקים אזרחיים, פליליים, סוגי העניין השונים בתיקי ת"א (תיקי אזרחיים) ותיקי עמ"ק (עניינים מקומיים) בשלום. בסיום כל פרק נציג את פילוח יום העבודה השיפוטי לאותה ערכאה/ בית משפט. לאחר מכן נציג פרק כלל מערכתי, שבו יוצגו זמני הטיפול בתיקים של כל המערכת, לרבות התיקים הנדונים בבתי הדין האזוריים לעבודה, ופילוח זמני העבודה השיפוטיים הכלל מערכתיים.

חישוב הזמן השיפוטי **הממוצע** הדרוש לטיפול בכל סוג תיק נעשה לאחר בחינת השלבים הבאים:

1. **זיהוי אירועים מרכזיים** בתיקים - כלומר זיהוי המטלות אשר מחייבות זמן עבודה שיפוטי לצורך הטיפול בהן בכל תיק: הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, כתיבת החלטות ביניים וכתיבת פסק דין.
2. **מדידת** זמן הביצוע של כל אחת מפעולות אלו בסוגי התיקים השונים **וקביעת זמן העבודה השיפוטי הממוצע** המוקדש לטיפול בכל אחד מהאירועים הללו.
3. **חישוב** ההישנות (השכיחות) של כל אירוע מרכזי לאורך חיי התיק, כגון מספר הדיונים בממוצע מסוג הוכחות שמתקיימים בתיק, מספר ההחלטות שניתנות בתיק, מספר עמודים ממוצע להחלטה ועוד.

על מנת לחשב את זמן הטיפול השיפוטי הממוצע בכל סוג תיק, הכפלנו את הזמנים הממוצעים המוקדשים לכל אחד מן האירועים המרכזיים בכל תיק,[9] בתדירות התרחשותם של כל אחד מאירועים מרכזיים אלו, כפי שניתן לראות בתרשים הבא:

תרשים 1: חישוב זמן הטיפול השיפוטי הממוצע בתיק מסוג X

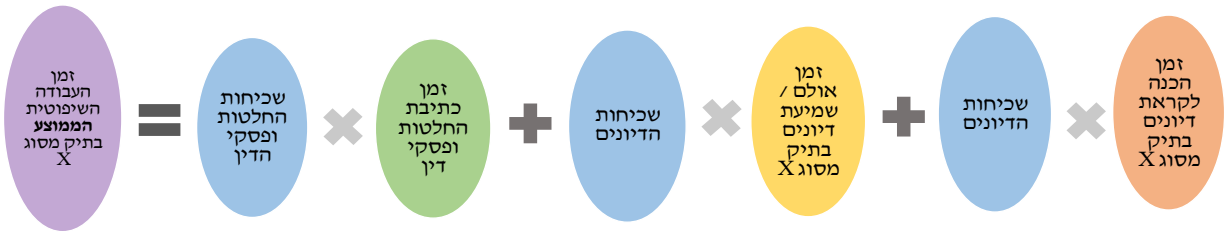

חשוב להדגיש כי הזמן השיפוטי הסופי שיוצג לכל סוג תיק, מייצג את משך הזמן **הממוצע** הדרוש לשופט או לרשם לטפל בתיק **הממוצע** מאותו סוג. משמע, אין לצפות מן המחקר להקיף מכלול של נסיבות פרטניות או בלתי רגילות שעשויות לאפיין שופט בודד או תיק בודד. זאת, מתוך נקודת ההנחה כי אין תיק שזהה למשנהו, וברור כי בכל סוג של תיק עשויים להיות תיקים קלים ופשוטים יותר, כמו גם תיקים מורכבים יותר. עוד יודגש, כי הזמן השיפוטי של כל סוג תיק מייצג את הזמן **המצוי**, כלומר את הזמנים שהוקדשו בפועל לטיפול בתיק ואשר נמדדו במהלך המחקר. הזמנים שנמדדו אינם מייצגים את

[9] **הכנה לדיונים** (בחלוקה לדיוני הוכחות ואחרים), **שמיעת דיונים** (בחלוקה לדיוני הוכחות ואחרים), **כתיבת פתקיות, החלטות ביניים וכתיבת פסקי דין** (בחלוקה לפסקי דין מנומקים לעומת פסקי דין לא מנומקים כמו פסיקה לפשרה על פי סעיף 79א' לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, מתן תוקף של פסק דין להסכמי פשרות בין הצדדים וכיו"ב).

הזמן **הרצוי** לטיפול בתיק, אשר עשוי להיות גבוה או נמוך יותר, בהתאם לשיקולים שונים שאינם מעניינו של מחקר נוכחי זה. נושא זה עשוי להיות בסיס למחקר אחר, שכן שאלת הזמן הרצוי או היעיל לטיפול בתיק היא שאלה שחשוב לעסוק בה במטרה להביא לידי ניהול יעיל של המערכת.

<u>מקורות המידע לחישוב מדד עומס העבודה השיפוטית</u>

על מנת ליצור את המדד המעודכן, הנתונים נאספו מארבעה מקורות מידע שונים:

1. **נתוני השופטים והרשמים** – כלל השופטים והרשמים התבקשו למלא יומני עבודה במהלך חמישה שבועות, המתעדים את משכי הפעולות השיפוטיות השונות שאותן ביצעו.
2. **נתוני הקלדניות** – הקלדניות תיעדו את משכי הדיונים שהתנהלו במהלך אותם חמישה שבועות.
3. **נתונים כמותיים ממוחשבים שנאספו ממערכת נט המשפט** – התבצע איסוף של נתונים ממוחשבים אשר כלל נתונים על כמות ההחלטות, פסקי הדין, דיונים מסוגים שונים ועוד, בחלוקה לערכאות ולסוגי התיקים.
4. **נתונים איכותניים שאספה מחלקת המחקר מתוך מדגמי תיקים מנט המשפט** – מחלקת המחקר בחנה את ההסתברויות למתן פסק דין על פי סיבות הסגירה השונות, עבור כל אחד מסוגי התיקים שנמדדו במסגרת מחקר זה.

<u>תרשים 2: הנוסחה לחישוב מרכיבי מדד זמן העבודה השיפוטית ומקורות המידע של מרכיביה</u>

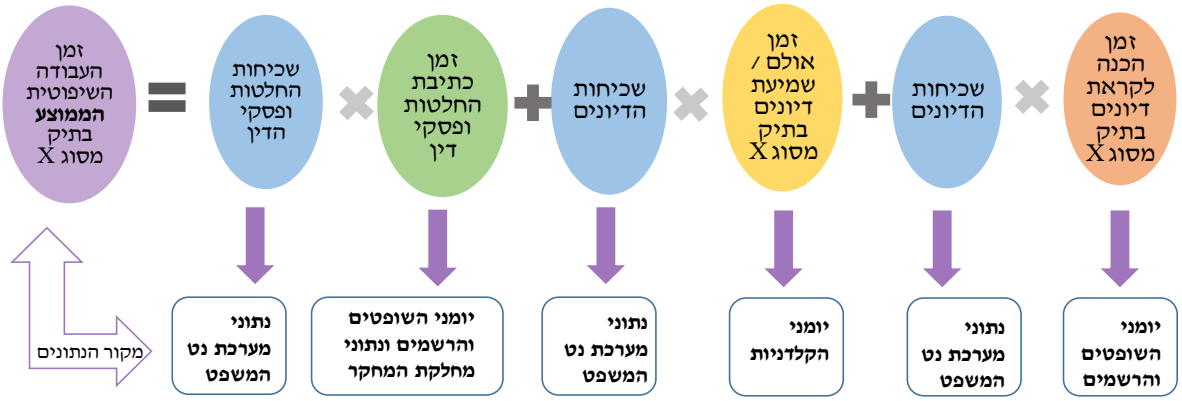

השימוש שעשתה מחלקת המחקר במקורות המידע הללו נחלק לשניים:

1. חישוב **זמני** האירועים המרכזיים בכל סוג תיק: זמני ההכנה לדיונים וכתיבת החלטות או פסקי דין, נלקחו מתוך **יומני השופטים** שנאספו במהלך חמשת שבועות המחקר, החל מיום 1.1.2020 ועד ליום 5.2.2020 (להלן – **תקופת המחקר**)[10], בנוסף לנתונים שאספה מחלקת המחקר בנוגע **לסיבות הסגירה**. זמני שמיעת הדיונים נלקחו מתוך **יומני הקלדניות** שנאספו אף הם במהלך תקופת המחקר, ונתונים שאספה מחלקת המחקר מתוך מערכת נט המשפט.

[10] תקופה זו נבחרה משום שאין בה חגים או פגרות, והיא אף אינה סמוכה לפגרות, ועל כן היא אפשרה בחינה של חמישה שבועות רצופים של עבודה שוטפת. בהמשך יוסבר מדוע בחרנו דווקא מחקר בן חמישה שבועות, תקופה קצרה יחסית לתקופה שהוגדרה במחקרים דומים אחרים שנערכו בעולם, מחד גיסא, אך ארוכה דיה כדי לאפשר קבלת כמות מספקת של נתונים על אודות האירועים השונים בכל תיק, מאידך גיסא. עוד יצוין כאן, כי למרבה המזל תקופת המחקר הסתיימה טרם התפשטות נגיף הקורונה בישראל, כך שהמחקר אינו מושפע מהשינויים בעומסים ובאופן העבודה השיפוטית בעקבות משבר הקורונה.

2. חישוב **תדירות** התרחשותם של האירועים המרכזיים בחיי התיק: חישוב זה נעשה על בסיס נתוני מערכת נט המשפט, ביחס לכלל אוכלוסיית התיקים אשר נסגרו במערכת בשלוש השנים 2017-2019.

<u>תמהיל יום העבודה השיפוטי</u>

על מנת לשקף את תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע הכללי ובחלוקה לערכאות, יוצג במחקר זה פילוח של סוגי הפעולות השיפוטיות המבוצעות ביום שיפוטי ממוצע: האחוז מהיום שמוקדש לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים, האחוז מהיום שמוקדש לאדמיניסטרציה, האחוז מהיום שמוקדש לכתיבת החלטות ופסקי דין, לשמיעת דיונים ולהכנה לדיונים. אחוזים אלו יתורגמו גם לשעות העבודה המוקדשות במהלך היום השיפוטי לכל אחת מהפעולות השיפוטיות. נוסף על כך, פילוח יום העבודה השיפוטי נעשה בהתחשב במאפיינים השונים של השופטים והרשמים, למשל, בכל הנוגע להיקף מערך התמיכה בפעילות השיפוטית (קיומם של עוזרים משפטיים, מתמחים וסטודנטים) או בכל הנוגע לביצוע תפקיד נוסף לצד העבודה השיפוטית הרגילה (כגון, נשיא בית משפט/ סגן נשיא, מנהל השתלמויות, יו"ר ועדות שונות וכדומה). נציג את שעות העבודה היומיות הממוצעות, את שעות העבודה השבועיות ו"שנת שופט". כמו כן נראה את שעות העבודה שמקדישים השופטים לעבודה שיפוטית גם בימי שבתון, השתלמויות, חופשה או מחלה, וכן את העבודה המתבצעת בסופי השבוע. כל אלו הם תוצאה ישירה ומתבקשת של עומס העבודה השיפוטי הכבד המוטל על כתפי השופטים בישראל, אשר מאלץ אותם לעבוד שעות מרובות ביחס לשאר מדינות העולם המערבי, ולעבוד גם בימים שאינם מוגדרים כימי עבודה. לבסוף נציג פרק יישומי, שבו נדגים את אופן השימוש בתוצרי המחקר: זמני הטיפול בתיקים וזמני העבודה השיפוטיים, לצרכים הניהוליים של המערכת ולאמצעים השונים להקלת העומס השיפוטי – איזון עומסים ותוספת תקינה.

<u>היבטים נוספים של עומס עבודה שיפוטית</u>

לאחר הצגת שני תוצריו העיקריים של המחקר הנוכחי – זמני הטיפול השיפוטי בתיקים ופילוח יום העבודה השיפוטי – ניגע על קצה המזלג בהיבטים נוספים של עומס העבודה השיפוטית אשר אינם יכולים לבוא לידי ביטוי כמותי, על דרך של מדידת זמנים, אולם יש בהם כדי להשפיע על מידת העומס המוטל על כתפי השופטים בישראל. נייחד תת פרק שיעסוק בניתוח היגדים הנוגעים בעיקרו של דבר ללחץ ולעומס נפשי, ותת פרק נוסף שיעסוק בעומס רגשי הנלווה לטיפול בתיקים מסוג מסוים, כמו תיקי העוסקים בקטינים או בחסרי ישע, בעבירות אלימות ומין וכדומה.

<u>שלבי מחקר עומס העבודה השיפוטית</u>

מחקר זה מהווה את השלב השני והעיקרי של מחקר עומס העבודה השיפוטית, והוא התקיים, כאמור, בערכאות המחוזי והשלום. בגדרי ערכאת בתי משפט השלום ישנה התייחסות נפרדת לבתי המשפט לתעבורה, משפחה ונוער. על כן יובהר, כי במסגרת מחקר זה מעתה ואילך, כל אימת שתעשה התייחסות לבית משפט השלום/ ערכאת השלום, הכוונה **אינה** לבתי המשפט לתעבורה, לנוער ולענייני משפחה, אשר אליהם ההתייחסות לכל אורך מחקר זה ניתנת בנפרד.

חלקו הראשון של המחקר נערך כפיילוט לביצוע המחקר הנוכחי, בהצלחה מרובה, בשנת 2018, בבתי הדין האזוריים לעבודה בלבד, במטרה לבחון את תוקף השיטה הנוכחית לחישוב זמן העבודה השיפוטית

ואת היכולת לביצוע המחקר הנוכחי.

המחקר בבתי הדין לעבודה הוכתר כאמור בהצלחה מרובה, הודות לשיתוף הפעולה המלא מצד השופטים והקלדניות, אשר הוביל לחישוב זמני הטיפול בתיקים באופן מדויק ומהימן, ולפילוח יום העבודה השיפוטי באופן המשקף את המציאות במידה הרבה ביותר. בזכות הצלחת חלקו הראשון של המחקר, הוחלט על הרחבת המחקר לשאר הערכאות, בשיטה דומה.

ממצאיו של חלקו הראשון של המחקר בבתי הדין לעבודה, אשר נערך בהובלתה של עו"ד שני בנקין, חוקרת בכירה של מחלקת המחקר דאז, מפורסמים במחקר מדד עומס העבודה השיפוטית בבתי הדין האזוריים לעבודה (להלן גם – **מחקר בתי הדין לעבודה**).[11] במסגרת הצגת ממצאי המחקר הכלל מערכתיים, נשלב גם את ממצאי מחקר בתי הדין לעבודה.

<u>חידוש וטיוב מדד משקלות התיקים</u>

מדד משקלות התיקים נערך על ידי מחלקת המחקר בראשות ד"ר קרן וינשל-מרגל (מנהלת מחלקת המחקר דאז), בשנת 2012 ופורסם בחודש ינואר 2013, עם המלצה לבחון את הצורך בחידושו בבוא העת; אם כתוצאה משינויי חקיקה רלבנטיים, ואם בחלוף פרקי זמן קבועים של כחמש שנים ומעלה.

המחקר הקודם, שהיה חדשני ופורץ דרך בתחומו, העמיד, לראשונה בישראל, מדד הקובע את משך זמן העבודה הממוצע ששופט או רשם מקדישים לטיפול בתיק הממוצע ב-101 סוגי תיקים הקיימים במערכת, מתחילת הטיפול באותו סוג תיק ועד לסגירתו בפסק דין או בהחלטה סוגרת אחרת. מדד זה שימש את ראשי המערכת עד כה לצרכי השוואת עומסים ברמת הערכאה, המחוז ובתי המשפט השונים, כמו גם לצורך קביעת דרישות התקינה והאיוש של גורמי השיפוט במערכת.

הצורך הממשי והדחוף בחידוש מדד משקלות התיקים עלה נוכח השיקולים הבאים: חלוף כשבע שנים ממועד עריכת המחקר הקודם; חידושי חקיקה אשר הביאו לעולם סוגי תיקים חדשים אשר לא נבחנו במחקר הקודם; חידושים מהותיים שהתגבשו בספרות המחקרית שנצברה מאז המחקר הקודם, ואשר מצביעים על שינוי ברור בשיטת המחקר, בכלי המחקר, ובתוצרי המדד הסופיים של עומסי עבודה שיפוטית בעולם המערבי; קריאות מצד שופטי המערכת לחדש את המדד ולבחון במסגרתו עניינים נוספים; ניהול שונה של התיקים, בין היתר כתוצאה מן ההתקדמות הטכנולוגית בשנים האחרונות ועוד. כל אלו הובילו למסקנה כי הגיעה העת לחדש את המדד ולטייבו, על מנת שיוכל לענות על הצורך הדחוף של ראשי המערכת במדד מדויק ומעודכן לשם ניהול מערכת המשפט.

בקליפת אגוז, אלו החידושים והשיפורים במחקר הנוכחי לעומת המחקר הקודם:

1. **מחקר זמנים** – **מדידת** זמני הטיפול בתיקים **בזמן אמת,** באמצעות היומנים שמילאו השופטים והקלדניות בתקופת המחקר הנוכחי, לעומת **שיטת הדלפי** (המבוססת על **הערכה** על ידי מומחים) במחקר הקודם (הרחבה על שיטת המחקר הקודם תינתן בפרק 1).
2. **גודל ושונות האוכלוסייה** – השתתפות של **רוב שופטי המחוזי, השלום, הנוער, המשפחה, התעבורה והעבודה** במחקר הנוכחי, הן חדשים והן ותיקים, לרבות **רשמים**, לעומת השתתפות של **כ-50 שופטים בעלי ותק של מעל 5 שנים** במחקר הקודם.

[11] שני בנקין, "מדד עומס העבודה השיפוטית בבתי הדין האזוריים לעבודה", מחלקת המחקר של הרשות השופטת (02.2019).

3. **מספר סוגי התיקים שנמדדו** – מדידת זמני הטיפול ב**כל סוגי התיקים העיקריים מכל ערכאה** – 125 סוגי תיקים ועוד 24 סוגי עניין ייחודיים, המהווים כמעט 99% מכלל התיקים שנסגרו בשנת 2019 בערכאות המחוזי והשלום, וכן 18 סוגי תיקים נוספים שנמדדו במחקר בתי הדין לעבודה; כלומר – 167 סוגי תיקים ועניין שנמדדו במסגרת המחקר הנוכחי, לעומת 101 סוגי תיקים שלהם ניתן משקל במסגרת המחקר הקודם, כאשר יתר סוגי התיקים קיבלו משקל יחסי בלבד.
4. **התוצר הסופי** – מחקר זה מציג הן את **זמני הטיפול בתיקים** (ביחידות של שעות), הן את תרגום זמני הטיפול בתיקים ל**משקלות** תיקים, והן את **תמהיל יום העבודה השיפוטי**, לעומת **מדד משקלות התיקים** בלבד במחקר הקודם.

הרחבה על חידושים ושיפורים אלו תיעשה בפרק 1 להלן.

<u>שלבי המחקר הנוכחי</u>

בקליפת אגוז, נפרט כאן את שלביו של מחקר עומס העבודה השיפוטית הנוכחי:

<u>לפני מועד תחילת המחקר (1.1.2020)</u>

- הדרכות גורמי השיפוט/ עוזרים משפטיים / קלדניות בכל בתי המשפט.
- מענה על **שאלון רקע** חד פעמי (על ידי השופטים והרשמים).
- "**ניסוי כלים**" חד יומי: מילוי יומן פעילות לדוגמה ושליחתו למחלקת המחקר (על ידי השופטים והרשמים).

<u>תקופת המחקר</u>

- **1.1.2020 – 5.2.2020** – חמישה שבועות של מילוי היומנים הידניים על ידי השופטים והרשמים, והזנתם מדי יום לאתר המקוון.
- **במקביל** - תיעוד זמני הדיונים בידי הקלדניות ודיווח יומיומי למחלקת המחקר.

<u>לאחר סיום תקופת המחקר</u>

- תיקוף הממצאים הראשוניים ושאלות הנוגעות להיבטים נוספים של עומס העבודה באמצעות **שאלון מסכם** מקוון חד פעמי (על ידי השופטים והרשמים).

1. חידוש וטיוב מדד משקלות התיקים הקודם

1.1. שיטות המחקר בעולם בתחום משקלות התיקים

בבחינת הספרות המחקרית שנצברה מאז פורסם מדד המשקלות הקודם, ניתן ללמוד כי בתחום משקלות התיקים הוצעו ובוצעו שתי שיטות מחקריות עיקריות:

- שיטה הנסמכת על **הערכת** זמני העבודה השיפוטית בידי קבוצת שופטים מומחים (Delphi).
- שיטה הנסמכת על **מדידת** זמני העבודה השיפוטית בפועל בידי מרבית השופטים (Time Study).

שיטת הדלפי - הערכת זמנים על פי תחושה מושכלת

שיטת הדלפי משמשת, בעיקרה, כטכניקה לקבלת החלטות ונסמכת על הערכה מצד מומחים מנוסים בתחום הנבדק. לצורך מדד משקלות התיקים המשמעות היא שקבוצת שופטים מומחים מתבקשת להעריך, על פי תחושה מושכלת, מהם זמני העבודה הדרושים להם, בממוצע, לשם השלמת הטיפול במשימות שיפוטיות מוגדרות. שיטה זו משמשת לצורך מדדי משקלות תיקים החל משנות ה-70׳ של המאה הקודמת והייתה השיטה המקובלת במרבית מחקרי משקלות התיקים שנעשו בעולם המערבי בעת שנערך מחקר משקלות התיקים הקודם. על כן, היא גם עמדה בבסיס מחקר משקלות התיקים הקודם.

בתמצית, **יתרונות** שיטת הדלפי, בהקשר של מדד המשקלות, הם אלו:

1) השימוש בקבוצת שופטים מנוסים (מומחים), והיכולת לגבש באמצעותם קונצנזוס על זמני העבודה השיפוטית;

2) השיטה מצריכה פחות טרחה מצד השופטים לעומת המאמץ הכרוך במחקר איסוף מידע בקנה מידה רחב;

3) השיטה מאפשרת השלמה של מדד המשקלות בזמן קצר באופן יחסי.

מן העבר השני, **חסרונות** שיטת הערכת הזמנים, הם אלו:

1) יצירת אשליה של דיוק, בעוד שלמעשה השיטה מבוססת על הערכות אישיות וסובייקטיביות;

2) חשיפה להטיות בדיווח, כדוגמת אפקט רצייה חברתית/ אפקט ההילה/ התכנסות לטווח מסוים בסולם התשובות וכיו״ב;

3) חשיפה לטעויות הנובעות מתכנון, מנוסח וממבנה השאלות, אם בשאלון הדיווח, ואם בע״פ במעמד הדיונים שבין סבבי המילוי של השאלונים.

מחקר זמנים - מדידה של זמני העבודה בפועל

שיטת המחקר השנייה בתחום משקלות התיקים היא מחקר הזמנים. שיטה זו נסמכת על מעקב ותיעוד בזמן אמת של זמני העבודה השיפוטית, על כל רבדיה. **יתרונות** מחקר הזמנים הם אלו:

1) מחקר הזמנים מספק ממצאים אמפיריים המבוססים על מדידת זמני אמת, בניגוד לשיטת הדלפי, המבוססת על הערכות סובייקטיביות שנמסרות בדיעבד;

2) מחקר הזמנים מקיף את מירב גורמי השיפוט ועל כן תוצאותיו אמורות לשקף את מנעד התפקידים, תחומי העיסוק ודפוסי העבודה בדרג השפיטה והרשמות;

3) הדיווח העצמי מטפח בקרה ומודעות של השופט המדווח, באופן שממזער הטיות בדיווח, ומקל על איתור וניתוח פערי דיווח בשאלונים/יומני העבודה;

4) מחקר הזמנים מאפשר לקבל תמונה של יום העבודה השיפוטי, תוך הבחנה בין ארבעה רכיבים של עבודת השיפוט: עבודה שיפוטית הכרוכה בתיקים (כתיבה/הכנה/שמיעת דיונים), עבודה שיפוטית שאינה כרוכה בתיקים (פגישות עבודה/ישיבות שופטים/ניהול צוות הלשכה והמזכירות בבית המשפט/השתתפות בהשתלמויות וימי עיון מקצועיים), זמן לבר שיפוטי (זמני נסיעות/ הפסקות) והיעדרויות (שבתון/מחלה/חופשה). כך, ניתן לקבוע את הצורך/הדרישה (Need) לתקני שיפוט באמצעות בחינת מספר השעות הדרושות לשם הטיפול בכל התיקים שנפתחו באותה שנה, לעומת השעות הפנויות לצורך עבודה הכרוכה בתיקים. כך גם ניתן לחשב את היחס שבין מספר התיקים הנפתחים מדי שנה ובין מספר הגורמים השיפוטיים הזמינים לטפל באותם תיקים (Utilization).

החיסרון המשמעותי של שיטה זו, והוא מוקד הביקורת העיקרי עליה, נובע מהעובדה שהיא מצריכה מאמץ מיוחד מצד גורמי השיפוט לצורך תיעוד זמני העבודה שלהם, באופן שמוסיף על עומס העבודה הרב שבו הם נתונים ממילא. חיסרון זה עלול להוביל לקשיים ניכרים בגיוס שיתוף פעולה מלא מצד גורמי השיפוט, באופן שעלול לפגום גם במהימנות הנתונים. אולם, חיסרון זה מתגמד כאשר גורמי השיפוט נרתמים למאמץ ממוקד וקצר טווח, על מנת להניב מדד שתוצאותיו ישקפו מהימנה את עומסי העבודה וישמשו את מערכת המשפט למשך שנים. כמו כן, ומעבר לעומס הנוסף שמטיל מחקר זמנים מסוג זה על השופטים והרשמים העמוסים ממילא, תיעוד זמני הפעילות המדויקים במהלך תקופת המחקר גרם לשופטים לתחושה של פגיעה בפרטיות ובאנונימיות שלהם, כמו גם חששות מפני העברת החומר לגורמים אחרים בתוך ומחוץ למערכת, ולשימוש בנתונים כמחקר ביצועים. על ההתמודדות של מחלקת המחקר עם תחושה זו של השופטים נעמוד בהמשך בפרק המתודולוגיה, אולם ייאמר כבר עתה, כי בבוא העת לחדש מחקר זה, יש להקדיש מחשבה מעמיקה לחסרונות ולקשיים שמציב מחקר זמנים מסוג זה, והכל במטרה להקל על השופטים והרשמים מחד גיסא, ולהבטיח שיתוף פעולה רחב וקבלת נתונים מהימנים מאידך גיסא.

מסקירת הספרות המחקרית הבינלאומית שנצברה מאז שנערך מדד משקלות התיקים הקודם, עולה בבירור כי שיטת מחקר הזמנים הפכה לדרך המלך בתחום משקלות התיקים, וכי שיטת הדלפי משמשת כיום בחלק מהמדינות בלבד, ולכל היותר ככלי מתקף בלבד לממצאי מחקר הזמנים. כך, למשל, עולה כי ב-34 מדינות ארה"ב מדדי משקלות התיקים שנערכו בבתי המשפט המדינתיים נסמכו על מחקר זמנים. להמחשה, מדינת מערב וירג'יניה חידשה בשנת 2014 את מדד משקלות התיקים, וציינה במחקר המחודש כי שיטת הדלפי אשר שימשה אותה במחקר קודם משנת 2006 לא יכולה עוד לעמוד באופן עצמאי, אלא ככלי מתקף בלבד. על כן, במחקר המחודש שנערך במערב וירג'יניה, 100% מן השופטים בערכאה השנייה (Circuit courts) מדדו את זמני עבודתם במשך **תשעה שבועות**. אחוז היענות דומה נמצא במחקר משקלות תיקים שנערך במדינת אינדיאנה ופורסם בחודש אפריל 2016. במחקר זה 99.3% (472 מתוך 475 שופטים) מכלל שופטי הערכאה הראשונה (Trial courts) מדדו את זמני עבודתם

במשך תקופה של **ארבעה שבועות**, וגם כאן, השימוש בשיטת הדלפי נעשה אך ורק לצורך תיקוף מחקר הזמנים. שיטה זהה הושלמה במדינות טנסי, מונטנה, ורמונט, קנטקי, אורגון, פלורידה, אריזונה ועוד. טבלה הסוקרת את מחקרי משקלות התיקים שנעשו במדינות שונות בארה״ב מצורפת למסמך זה כ**נספח א׳**.

יוער, כי מערכת בתי המשפט בארה״ב מתנהלת באופן שונה ממערכת המשפט בישראל, ועל כן לא ניתן לערוך השוואה מדויקת לצורך העניין. עם זאת, למדנו מהשיטה שהופעלה במדינות ארה״ב והצלחנו ליישם אותה במסגרת מחקר זה על כלל מערכת המשפט בישראל (למעט בית המשפט העליון ובית הדין הארצי לעבודה) לעומת המחקרים שבוצעו במדינות ארה״ב השונות, שכפי שניתן ללמוד מנספח א׳, בוצעו רק בערכאות או בבתי משפט מסוימים.
ל-34 מדינות ארה״ב, מצטרפות בין היתר גם שווייץ וגרמניה, אשר אף הן נסמכו על מחקר זמנים לצורך מדד משקלות התיקים, וגם בהן שיעור ההשתתפות של השופטים במדידת הזמנים נושק ל- 100%.[12]
בהקשר זה, ראוי לציין עוד, כי גם הנציבות האירופאית לבחינת יעילות מערכות הצדק (CEPEJ) מבקשת ללמוד מהניסיון המחקרי העשיר שנצבר בארה״ב, ועתה גם בישראל, על מנת ליישמו במדינות אירופה השונות.

לשם השוואה, תקופת המחקר הנוכחי עמדה על **חמישה שבועות** בלבד, כאשר תקופת מחקרי הזמנים שנערכו בארצות הברית עמדה על **ארבעה עד שנים-עשר שבועות**. כלומר, מסגרת הזמנים שהוקצבה למחקר הנוכחי הייתה **בתחתית מנעד תקופות המחקר** המקובלות בתחום זה במחקרים שבחנו מערכות שיפוטיות שונות בעולם, מתוך מטרה שלא להכביד יתר על המידה על השופטים העמוסים ממילא, ובכך להבטיח שיתוף פעולה רחב.
כאן המקום להדגיש שוב, כי מדד עומס העבודה השיפוטית <u>אינו מדד ביצועים</u>, ואינו מתיימר לחוות דעה כלשהי בשאלה האם פרק הזמן ששופט פלוני הקדיש למטלה מסוימת הוא זמן ראוי או הולם. המדד הוא תיאורי, כלומר, תכליתו היא אך ורק לתאר את פרק הזמן הממוצע שהושקע **בפועל** במטלה שיפוטית מסוימת.

משאמרנו כל זאת, נפנה לסקור את מחקר עומס העבודה השיפוטית בישראל, על שלבי העבודה שלו וכלי המחקר ששימשו אותו. אך טרם זאת, נסקור בקצרה את שלבי העבודה במחקר הקודם, ואת כלי המחקר ששימשו אותו, על מנת שחידושיו ושיטתו של המחקר הנוכחי יהיו מובנים היטב.

1.2. <u>שלבי העבודה במחקר הקודם</u>

לצורך קביעת זמני העבודה השיפוטית הכרוכה בתיקים נסמך המחקר הקודם על ארבעה שלבים:

1. **זיהוי האירועים** במהלך חיי התיק אשר מצריכים זמן עבודה שיפוטי. בעניין זה המחקר הקודם מצא שלושה סוגי אירועים חוזרים, המתרחשים במהלך חיי כל תיק:
   - אירועים של **כתיבת החלטות שיפוטיות** (בהבחנה בין החלטות ביניים להחלטות סוגרות).
   - אירועים של **הכנה לקראת דיונים**.

[12] ראו עוד בהקשר זה, לרבות רשימת המקורות ובה הפנייה למאמרים שנכתבו על מחקרי המשקלות שנעשו במדינות ארה״ב, במחקר בתי הדין לעבודה, ה״ש 11 לעיל.

- אירועים של **שמיעת דיונים**.

2. **כימות** זמן העבודה השיפוטית, בממוצע, שאורך טיפול בכל אחד מסוגי האירועים בתיק - בדרך של הערכת זמנים.
3. **קביעת** מספר הפעמים הממוצע שכל אירוע מתרחש או חוזר על עצמו במהלך חיי התיק, מתחילתו ועד סופו.
4. **הכפלת** זמן העבודה השיפוטית שצורך אירוע מסוים בתיק מסוג מסוים, במספר הפעמים הממוצע שאותו אירוע מתרחש בתיק מסוג זה, וסיכום זמני העבודה המצטברים שהוקדשו לסך האירועים בסוג התיק המסוים. כל אלה מובילים **לתוצאה הסופית של זמן העבודה השיפוטית המושקע בכל סוג תיק**. זמן העבודה השיפוטית שנמצא, הומר ליחידות יחס על פי סוג התיק שזמן העבודה השיפוטית הדרוש לטיפול בו הוא הקצר ביותר.

1.3. <u>כלי המחקר ששימשו במחקר הקודם</u>

כאמור, על מנת לכמת את זמן העבודה השיפוטית, המחקר התבקש להעמיד ארבעה תוצרים: "זמן כתיבת החלטות", "זמן הכנה לקראת דיונים", "זמן שמיעת דיונים באולם" ו"ההסתברות להתרחשות/להישנות כל אחד מן האירועים בחיי התיק". לשם כך, המחקר הקודם עשה שימוש בארבעה כלי מחקר. למען הסדר, אנו נייחד דיון נפרד לכל אחד מכלי המחקר, על יתרונותיו ומגבלותיו.

1.3.1. שאלוני הערכת זמן עבודה (בשיטת דלפי), ומילוי מקדים של יומן עבודה

כלי המחקר שעל פיו בלבד נקבעו זמני כתיבת ההחלטות וההכנה לקראת דיונים של כלל שופטי המערכת, היה שאלוני הערכה אישיים אשר מולאו על ידי 51 שופטים. אותם שופטים היוו כ-8% מכלל שופטי המערכת באותה עת, ונחלקו בין חמש קבוצות דלפי (קבוצות מומחים) בנות 9-12 משתתפים בכל קבוצה.

הרכב השופטים שהשתתפו בחמש קבוצות המומחים נקבע באופן הבא: שליש מן השופטים נבחרו על ידי נשיאי בתי המשפט, אשר התבקשו לבחור שופטים רב תחומיים או כאלה שכיהנו בערכאות שונות. שליש שני נבחר על ידי מחלקת המחקר באופן אקראי מקרב שופטים בעלי ותק שפיטה העולה על חמש שנים, ושליש אחרון הורכב משופטים שהתנדבו להשתתף במחקר.

כל קבוצת מומחים התכנסה פעם אחת בלבד, ועיקר הזמן בכינוס החד-יומי של כל קבוצה הוקדש למילוי שאלוני הערכה בשני סבבים. באותם שאלונים התבקשו השופטים להעריך על פי תחושתם את הזמן הממוצע שהם מקדישים לעבודה על אירועי כתיבה והכנה בסוגי התיקים השונים. בין סבב השאלונים הראשון שמילאו השופטים ובין הסבב השני התנהל דיון קבוצתי שנסב בין היתר על ערכי קיצון וסטיות תקן שאובחנו בחיווים שנמסרו מפי השופטים.

על רקע הדברים האמורים המחקר הקודם התייחס לקושי להעריך מספרית את טווח הטעות בהערכות הזמנים שנמסרו על ידי המשתתפים בו.[13] קושי זה נבע בין היתר ממספר השופטים המשתתפים שהיווה, כאמור, 8% בלבד מכלל שופטי המערכת; כך צוין גם כי קבוצות השופטים המומחים לא ייצגו בהכרח

[13] ראו ה"ש 2 לעיל, בעמודים 21 ו- 55.

את דפוסי העבודה של כלל שופטי המערכת, לרבות ובפרט לגבי שופטים שטרם צברו חמש שנות ותק, או לגבי רשמים – שתי קבוצות אשר לא נכללו בקבוצות המומחים. בנוסף, בשל אילוצי יומן שונים, לא התאפשרה יחסיות מלאה בייצוג של ששת מחוזות השיפוט בכל קבוצת מומחים בהתאם לגודלם של המחוזות. כך, אותם אילוצי יומן גם הקשו על פיזורם המיטבי של השופטים בין חמש קבוצות המומחים בהתחשב בתחום עיסוקם (משפחה/ נוער/ עבודה/ מנהלי/ תעבורה/ אזרחי/ פלילי/ מעצרים ועוד). כמו כן צוין כי ככל שסוג תיק מסוים מאופיין בשונות רבה בין השופטים השונים שהעריכו אותו, או שתדירותו של התיק במערכת נדירה יותר, אזי טווח הטעות בהערכת הזמנים לגביו צפוי להיות גבוה אף יותר.[14] מכאן שהניסיון הרציני של המחקר הקודם להתמקד בהפקה מיטבית של תוצאות זמן העבודה המצוי של כלל שופטי המערכת נעשה מתוך מודעות למגבלות כלי המחקר במתכונתם דאז.

בסיכומו של דבר תוצאת המחקר הקודם הייתה שהערכת זמני הכתיבה וההכנה של חמישה שופטי משפחה נקבעה כהערכה המייצגת את זמני העבודה של כלל שופטי המשפחה במערכת. וכך הם הדברים גם לגבי הערכת הזמנים שנמסרה מפיהם של שישה שופטי עבודה, ארבעה שופטי תעבורה, 11 שופטי מחוזי ו- 25 שופטי שלום שהשתתפו במחקר.

הכלי המחקרי השני שבו נעשה שימוש במחקר הקודם היה "יומן עבודה לשופט" (Log). הנחת העבודה ששימשה במחקר הקודם הגדירה את יומן העבודה ככלי עזר בלבד, שתכליתו לפתח מודעות בקרב השופטים המשתתפים במחקר לקראת המפגש בקבוצות המומחים. מכאן שהמחקר הקודם לא השתמש ביומן העבודה ככלי מחקרי עצמאי שיכול להוות ראיה מהימנה ומדויקת, בפני עצמה, למדידה של זמני העבודה בפועל. יומן העבודה לשופט הוא למעשה שאלון דיווח עצמי אשר בו התבקשו השופטים למדוד ולתעד את משך זמן העבודה המוקדש לפעילויות השיפוטיות השונות (לרבות כתיבה, הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, פגישות עבודה, ישיבות שופטים, השתתפות בהשתלמויות וימי עיון מקצועיים, הרצאות וכיו"ב).
במחקר הקודם ניתנה לשופטים המשתתפים הבחירה אם למלא את היומן או לא, במשך שבוע עד שבועיים שקדמו להתכנסות החד-יומית של כל קבוצה. בסופו של יום רק שליש מן השופטים בחרו להעביר את יומני העבודה שמילאו לעיון מחלקת המחקר.

1.3.2. נתוני מחשב ממערכת ניהול התיקים "נט המשפט"

כלי המחקר השני ששימש את המחקר הקודם היה נתונים שנשלפו ממערכת נט המשפט על אודות שלושה רכיבים:

- מספרן הממוצע של הבקשות המוגשות בכתב בכל סוג תיק - כאינדיקציה למספר הפעמים שבהן שופט נדרש לתת החלטות בתיק.
- מספר הדיונים הממוצע בכל סוג תיק - כאינדיקציה למספר הפעמים שבהן שופט נדרש להתכונן לדיונים.

[14] ראו ה"ש 2 לעיל, בעמ' 55.

- חילוץ שעת התחילה והסיום של ימי הדיונים של כלל השופטים במערכת - כאינדיקציה לזמן הדיונים בפועל בסוגי התיקים השונים, בשילוב עם הכלי המחקרי של משוואת רגרסיה (יידון בנפרד).

בחינת רכיבים אלו העלתה בעיית מהימנות מובנית בנתונים המוזנים למערכת נט המשפט, על ידי המזכירות או הצדדים עצמם ובאי כוחם. על כן, בעוד ששיטת המחקר הקודם העמידה בסופו של יום תוצר מחקרי, הרי שבעיית מהימנות הנתונים הייתה ונותרה עקב האכילס של כל ניסיון ניהולי או מחקרי להפיק מידע רוחבי כלל מערכתי.

1.3.3. מדגמים מייצגים לצורך קביעת ההסתברות לסגירת התיקים בכל אחת מסיבות הסגירה

גם כאן, בשל בעיית מהימנות הנתונים, הוחלט במחקר הקודם לבחון את הסתברויות סיבות הסגירה בכל סוג תיק על פי מדגמים נבחרים מתוך אוכלוסיית התיקים הסגורים במערכת. בעניין זה עמדו לרשות צוות המחקר הקודם מדגמי תיקים שקודדו במסגרת מחקרי העבר שבוצעו במחלקה (כדוגמת מחקר "מהימנות נתוני פתיחת וסגירת תיקים מערכת נט המשפט" ומחקר "שיעורי זיכוי והרשעה"), ומהם ניתן היה להיבנות לעניין סיבות הסגירה. כך, הדגימה שנגעה לסוגי תיקים מסוימים בהליכים אזרחיים בערכאת השלום (ת"א פלת"ד, ת"א לא כולל פלת"ד, תא"מ, ת"ק, תא"ק) נלקחה ממדגם של 3,307 תיקים שנסגרו בין אוקטובר 2007 לחודש מאי 2011. בנוסף, הנתונים לעניין ת"פ בערכאת השלום נסמכו על מדגם של 1,417 תיקים, ועל 244 תיקים בבתי המשפט המחוזיים, שנסגרו בין מאי 2010 למאי 2011. כמו כן עולה כי יתר סוגי התיקים נסמכו על מדגמים מאוכלוסיית התיקים שנסגרו מיולי 2011 עד יוני 2012.

בנקודה זו יוער, בזהירות הראויה והמתבקשת, שלהחלטה לקבוע את הסתברויות הסגירה, על סמך מדגמי תיקים שנבדקו במקטעי תקופות שונות, במהלך קרוב לחמש שנים (מחודש אוקטובר 2007 ועד לחודש יוני 2012) ייתכנו השלכות שאולי לא נבחנו עד תום. בכך כוונתנו לעובדה שבין מקטע זמן אחד למשנהו עשויים להתחולל במערכת בתי המשפט שינויים בדפוסי העבודה וניהול התיקים אשר עלולים להשליך על סיבות הסגירה של התיקים. שינוי כזה עשוי להיות, לדוגמה, שילוב של מנגנוני יישוב סכסוכים אלטרנטיביים במערכת בתי המשפט (הליכי מהו"ת והליכי יישוב סכסוכים אחרים) החל מנקודת זמן מסוימת. מטבע הדברים, שינויים כאלה ואחרים עשויים להניב עליה במספר התיקים שנסגרו מסיבה של "מתן תוקף של פסק דין להסכם גישור/פשרה". על כן, עריכת ממוצע של הסתברויות הסגירה שהתקבלו במהלך תקופה הכוללת גם את פרק הזמן שקדם לשינוי החקיקתי עשויה לחטוא למטרה של שיקוף המצב המצוי בנקודת זמן נתונה.

1.3.4. משוואת רגרסיה לחישוב משכי דיון באופן סטטיסטי

לנוכח בעיית המהימנות של זמני הדיונים וסיווגי הדיונים המוזנים במערכת נט המשפט, מחלקת המחקר נאלצה, במחקר הקודם, לעשות שימוש במשוואת הרגרסיה על מנת לאמוד את משכי הדיונים. משוואת הרגרסיה היא משוואה מתמטית שמבטאת את הקשר בין שניים או יותר פרמטרים – לענייננו, המשוואה בדקה את הקשר בין סוגי התיקים השונים ומשכי הדיונים. על מנת לאמוד את הקשר בין שני המשתנים האמורים, מחלקת המחקר הסתמכה על נתוני סך ימי הדיונים של כלל השופטים בשנת 2010 (117,817 ימי דיון) כפי שהוזנו במערכת נט המשפט. כך, עבור כל יום דיונים התקבלו שעת פתיחת הדיון

הראשון ושעת סגירת הדיון האחרון המעודכנים במערכת הנט המשפט (ומאפשרים חישוב של משך הזמן הכולל לכאורה שהשופט היה באולם הדיונים). כמו כן נגזרה כמות הדיונים שנשמעו באותו היום בחלוקה לסוגי התיקים. על בסיס נתונים אלו, משוואת הרגרסיה ניבאה את זמן הדיון הממוצע עבור כל סוג תיק.

1.4. <u>תוצאות המחקר הקודם</u>

בתום כל האמור, הפיק המחקר הקודם מדד משקלות תיקים אשר הומר כאמור **ליחידות יחס/ משקלות**. סוג התיק שקיבל את מדד הזמנים הקצר ביותר לצורך הטיפול השיפוטי בו קיבל את המשקל 1, ושאר התיקים קיבלו משקל יחסי לסוג תיק זה. כך, לדוגמה, בערכאת השלום סוגי התיקים שקיבלו את המדד הקצר ביותר היו צ"ח (צו חיפוש) וצ"א (צו אחר), אשר קיבלו את המשקל 1, וביחס אליהם קיבל למשל תיק ת"א (תיק אזרחי) – שאינו פלת"ד, את המשקל 122 (כלומר, זמן הטיפול השיפוטי בתיק מסוג ת"א שווה לזמן הטיפול השיפוטי ב-122 תיקים מסוג צ"ח).

יוער, כי במסגרת המחקר הנוכחי, יוצגו זמני הטיפול השיפוטי בסוגי התיקים השונים, אשר אותם נתרגם גם למשקלות תיקים מערכתיים וערכאתיים, כפי שיפורט בפרק הממצאים. ניתן לראות את תרגום זמני הטיפול בתיקים למשקלות ב**נספח ה'**.

1.5. <u>שיטת המחקר הנוכחי</u>

במסגרת המחקר הנוכחי, ערכה מחלקת המחקר **לראשונה בישראל** מחקר זמנים אשר מדד בזמן אמת, במהלך חמישה שבועות רצופים, את זמני הפעולות השיפוטיות שביצעו כלל השופטים בישראל, בבתי המשפט המחוזיים, השלום, התעבורה, המשפחה, הנוער ובתי הדין לעבודה. מחקר מקיף ומעמיק זה הצריך ארגון לוגיסטי ומקצועי נרחב וחשיבה רבה ומאומצת, תוך היוועצות שוטפת בשופטים ובסטטיסטיקאים לצורך דיוק ושיפור הנתונים שייאספו וינותחו במהלכו, ובסיוע גורמים רבים במערכת לשם השגת שיתוף הפעולה הנדרש מצד השופטים, העוזרים המשפטיים והקלדניות.

ואכן, **כמות הנתונים** שנאספה במהלך חמשת שבועות המחקר היא **עצומה וחסרת תקדים בהיקפה**, ובכך אפשרה להציג ממצאים מדויקים ומהימנים על אודות משכי הזמן הנדרשים לטיפול באירועים השונים, בכל סוגי התיקים העיקריים הקיימים כיום במערכת המשפט בישראל.

בפרק הבא, פרק המתודולוגיה, נפרט את שלביו השונים של מחקר רחב ממדים זה, החל מהיערכות למחקר, תקופת המחקר עצמה ושלבי ניתוח הנתונים, ועד לכתיבתו של מחקר זה.

הטבלה הבאה מסכמת את תמצית החידושים במחקר הנוכחי בהשוואה למחקר משקלות התיקים הקודם:

טבלה 1: תמצית החידושים במחקר הנוכחי

	מחקר משקלות התיקים הקודם	**מחקר מדידת זמני הטיפול השיפוטי בתיקים – המחקר הנוכחי**
שיטת איסוף נתוני זמן כתיבה והכנה לדיונים	הערכת זמני עבודה שנעשתה בדיעבד ובתנאי מעבדה	מדידת זמני העבודה שהוקדשו בפועל, בידי השופטים והרשמים
תקופת איסוף נתוני הזמן	5 מפגשים חד יומיים	חמישה שבועות עבודה רצופים
מספר משתתפי המחקר	מחוזי – 11 שופטים שלום – 25 שופטים תעבורה – 4 שופטים משפחה – 5 שופטים נוער – 2 שופטים עבודה – 6 שופטים	מחוזי – 174 שופטים שלום – 328 שופטים ורשמים תעבורה – 36 שופטים משפחה – 61 שופטים ורשמים נוער – 16 שופטים עבודה – 61 שופטים
	סה"כ – 53 שופטים	סה"כ – 676 שופטים ורשמים, המהווים כ-87% מכלל שופטי ורשמי ערכאות המחוזי, השלום, המשפחה, התעבורה, הנוער והעבודה
טכניקת איסוף נתוני זמן שמיעת הדיונים	טכניקה היסקית-משוואת רגרסיה הנסמכת על שעת התחילה של הדיון הראשון ושעת הסיום של הדיון האחרון ביום הדיונים	מדידת זמני אמת לאורך חמשת שבועות המדידה, באמצעות יומני פעילות שמולאו על ידי קלדניות האולם
כמות התיקים ששימשה לחילוץ הסתברויות סגירה	כ-5,000 תיקים	14,813 תיקים
חישוב ההישנות לאירועי כתיבת החלטות ביניים	על פי מספר הבקשות האלקטרוניות שהוגשו לתיק	על פי מספר ההחלטות השיפוטיות שנחתמו בפועל לאורך חיי התיק, בהבחנה בין החלטות בפתקית להחלטות במסמך עצמאי
כמות התיקים שנמדדו	101 סוגי תיקים, אשר היוו מעל 95% מתמהיל התיקים שנדונו בערכאות השונות	125 סוגי תיקים ועוד 24 סוגי עניין ייחודיים, המהווים כמעט 99% מתמהיל התיקים הנדונים בערכאות השונות (ועוד 18 סוגי תיקים הנדונים בבתי הדין האזוריים לעבודה)
התוצר הסופי	מדד משקל תיק	זמני הטיפול השיפוטי בסוגי התיקים השונים ; תמהיל יום העבודה השיפוטי

2. <u>מתודולוגיה</u>

מחקר עומס העבודה השיפוטית נבנה מארבעה מערכי מחקר שונים, אשר יחד הניבו שני סוגי נתונים: נתונים על זמני האירועים המרכזיים בחיי התיק (נתוני השופטים/רשמים ונתוני קלדניות) ונתונים על תדירות התרחשותם של אירועים אלו (הסתברויות סגירה ונתונים ממערכת נט המשפט). נתונים אלו שימשו לחישוב תוצרי המחקר - זמני הטיפול השיפוטי בסוגי התיקים השונים ופילוח יום העבודה השיפוטי. בפרק זה נפרט בהרחבה על כל אחד מארבעת מערכי המחקר, אולם קודם לזאת נפרט מעט על נושא **השמירה על אנונימיות השופטים ואבטחת המידע** אשר השפיע על אופן בניית המחקר הנוכחי.

אחד הנושאים החשובים שיש להידרש אליהם בעת ביצוע מחקר בשיטה כזו ובסדר גודל כזה, הכולל איסוף נתונים רגישים ועבודה עם גורם חיצוני למערכת (חברת הסקרים "שריד"), הוא נושא השמירה על האנונימיות ואבטחת המידע. על כן, מחלקת המחקר נקטה בהליכי אישור מקדמיים עובר למחקר בתי הדין לעבודה ועובר למחקר הנוכחי. לקראת עריכתו של מחקר בתי הדין לעבודה, הגישה מחלקת המחקר בקשה לוועדת הסייבר (הוועדה המייעצת להגנת הסייבר במעבר לענן ציבורי, של היחידה להגנת הסייבר בממשלה - יה"ב במשרד ראש הממשלה) שמטרתה הערכת הסיכון במתן גישה לנתונים מתוך המערכת לספק שירותים חיצוני, וקביעת המנגנונים הטכנולוגיים אשר יבטיחו הגנה על פרטיות השופטים במחקר. ועדת הסייבר אישרה את עריכת המחקר, לאחר שנקבעו מנגנוני אבטחת מידע ייחודיים שתכליתם מזעור החשש מפני פגיעה כלשהי בפרטיות השופטים. כך גם עשתה מחלקת המחקר לקראת עריכתו של המחקר הנוכחי. ועדת הסייבר בדקה ואישרה את ההתקשרות עם הספק החיצוני (מכון שריד) לצורך עריכת המחקר הנוכחי, תוך שהדגישה כי רמת הסיכון הנשקפת לפרטיותם של השופטים במחקר נמוכה.

עם זאת, במהלך תקופת המחקר הנוכחי, אחד האתגרים שבהם נתקלנו היה השגת שיתוף הפעולה הרחב מצד השופטים והרשמים, בעיקר לנוכח תחושות השופטים והרשמים של פגיעה בפרטיותם ובאנונימיות, כמו גם חששות הנוגעים לאבטחת המידע שייאסף במהלך תקופת המחקר. לנוכח החששות שהועלו, ביצעה מחלקת המחקר פגישות בבתי משפט שונים ברחבי הארץ, הן עם השופטים והן עם הקלדניות, לצורך הסברה על האמצעים השונים שננקטו לשמירה על אנונימיות משתתפי המחקר. נערכו אף מפגשים בנושא זה עם נציגות השופטים הארצית שבהם לובנה סוגיית השמירה על האנונימיות במחקר, נשמעו הערות השופטים, ונעשו התאמות במחקר. כמו כן, מחלקת המחקר גיבשה מנגנונים מתודולוגיים נוספים לצורך שמירה מוגברת על אנונימיות השופטים, וביצעה התאמות במנגנונים המתודולוגיים שבהם נעשה שימוש במחקר בתי הדין לעבודה. כל זאת במטרה להבטיח, מחד גיסא, אנונימיות מלאה של משתתפי המחקר, ומאידך גיסא כי מטרות המחקר יוגשמו באופן מלא, קרי: מדידה מהימנה ומדויקת של עומס העבודה השיפוטית. למרות כל זאת, קיימים נתונים מסוימים שמחלקת המחקר ויתרה על איסופם לצורך השמירה על האנונימיות, כפי שיפורט בהמשך, ועל כן לא כל הפילוחים שניתן היה לבצע בנתונים הקיימים - אכן בוצעו.

לצורך כך נבנה במשותף עם המחלקה המשפטית של הנהלת בתי המשפט ונציגות השופטים, **טופס הסכמה אישי** להשתתפות במחקר, שעליו התאפשר לשופטים לחתום טרם ביצוע ניסוי הכלים ותחילת תקופת המחקר. טופס ההסכמה נועד להגביר את ההגנה על אנונימיות השופטים והשמירה על פרטיותם וקבע כי תנאי להסכמת השופטים להשתתפות במחקר הוא אי גילוי המידע הפרטי שייאסף לגביהם לאף

גורם שאינו נמנה על צוות המחקר, וכי לא יעשה שימוש במידע אלא לצרכי המחקר בלבד. מרביתם המכרעת של השופטים מכל הערכאות שלחה למחלקת המחקר את טופס ההסכמה חתום. טופס הסכמה לדוגמה מצורף כ**נספח ג'.**

חשוב לציין כאן, כי במחקר בתי הדין לעבודה, בשל מספרם המצומצם של השופטים (כ-60 שופטים) ובשל כך שנושא האנונימיות לא עלה אז (הנתונים האישיים על השופטים נשמרו אצל מחלקת המחקר במהלך תקופת מחקר בתי הדין לעבודה, ונגרסו לאחר תום המחקר), ניתן היה לעמוד עם השופטים בקשר יומיומי, להדריך אותם על אופן מילוי היומנים ולוודא שאין טעויות או חסרים בהזנת הנתונים. לעומת זאת בחלקו הנוכחי של המחקר, אשר נערך בכל בתי המשפט המחוזיים והשלום, לרבות בתי המשפט לתעבורה, נוער ומשפחה, בכל רחבי הארץ, וכלל מעל 600 שופטות ושופטים, רשמות ורשמים, אשר מחלקת המחקר הופקדה על שמירת האנונימיות שלהם ושל הנתונים שהוזנו, לא ניתן היה לוודא באופן יומיומי ושוטף כי הנתונים מדווחים במלואם ובצורה מדויקת. כמו כן, כאמור, הסרנו שאלות מסוימות שהיו עשויות לסייע לנו בתיקוף ובפילוח הנתונים ברמות נוספות, כדי שלא ליצור פרצה שדרכה ניתן יהיה באופן כלשהו לזהות את השופט המדווח.

2.1. <u>נתונים ומידע שהופקו על ידי השופטים, השופטות, הרשמים והרשמות</u>

מערך מחקר זה נועד למדוד את הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לשופטים לצורך הכנה לדיונים (הן דיוני הוכחות והן דיונים שאינם הוכחות) וכתיבת החלטות ביניים ופסקי דין. לולא הדיווחים המדויקים והיומיומיים של השופטים במהלך תקופת המחקר, לא ניתן היה להשיג נתונים אלו וכך גם לא ניתן היה להראות את פילוח יום העבודה השיפוטי בחלוקה לרזולוציות השונות.

2.1.1. בניית שאלונים ויומנים למילוי על ידי השופטים

לצורך מערך מחקרי זה, בנתה מחלקת המחקר שלושה שאלונים/יומנים עבור השופטים והרשמים:

(1) **יומן פעילות שיפוטית** שבו תיעדו השופטים את זמני הפעולות השיפוטיות שביצעו בכל יום במהלך תקופת המחקר; (2) **שאלון רקע** שבו נשאלו השופטים שאלות כלליות אשר שימשו לפילוחים שונים, כדוגמת מחוז השיפוט, האם הם עוסקים בתחום האזרחי או הפלילי, האם הם בעלי תפקיד נוסף ועוד; (3) **שאלון מסכם** שהותאם לשופטי כל ערכאה בנפרד, ונועד לתקף את ממצאי המחקר ולהשלים נתונים חסרים, על מנת שנוכל לאמוד את הזמן השיפוטי של כמה שיותר סוגי תיקים.

יומנים אלו הומרו ליומנים מקוונים בעזרת חברת הסקרים "שרידי" אשר הייתה אמונה על בניית היומנים המקוונים בהתאם לתבנית שבנתה מחלקת המחקר, מעקב אחר מילוי היומנים במהלך תקופת המחקר, כולל העמדת מוקד טכני עבור השופטים והרשמים במהלך חמשת שבועות המחקר ולבסוף, עיבוד וניתוח הנתונים הרבים שנאספו במהלך תקופת המחקר והעברתם למחלקת המחקר בתום המחקר.

2.1.2. יומן פעילות שיפוטית

בתת פרק זה נסביר את מבנה יומני השופטים שבנתה מחלקת המחקר לצורך המחקר הנוכחי, על מנת להבין את תוצאות המחקר הנוכחי ותהליך העבודה עליו במחלקת המחקר. לשם כך, נראה כאן דוגמה ליומן הידני שנבנה עבור שופטי ערכאת השלום, ונסביר מעט על החלוקה לעמודות השונות ומטרתן:

כפי שניתן להתרשם, היומן הידני נבנה תוך התחשבות מרבית בנוחות מילויו על ידי השופטים. מסיבה זו, רוב העמודות נועדו לסימון X בלבד במקום המתאים.

שתי העמודות הראשונות מצד ימין הוקדשו למילוי **שעת התחילה** ו**שעת הסיום** של כל פעילות. כלומר, השופטים התבקשו להתחיל את היומן מהפעילות השיפוטית הראשונה לאותו יום עבודה, ולמלא לגביה את שעת תחילתה ושעת סיומה, ואת שאר הפעילויות התבקשו למלא בסדר רציף עד לסיום יום העבודה. כלומר, השופטים לא התבקשו לכתוב, למשל, כתיבת פסק דין = שעתיים, אלא היומן מולא באופן שבו

נכתבה שעת התחלה (למשל 7:50) ושעת סיום (למשל 8:09) ומנקודה זו ואילך התבקשו השופטים למלא פעילויות עוקבות (למשל 8:10 עד 8:42 = דיון; 8:42 עד 9:03 = משימות בסל; 9:03 עד 9:25 = זמן לבר-שיפוטי). אופן זה של דיווח נועד להבטיח כי כלל הפעולות השיפוטיות ידווחו באופן רציף, מדויק ומלא.

העמודה הבאה הוקדשה לזמן שהוקדש למילוי היומן השיפוטי עצמו. את הזמן שדווח בעמודה זו הורדנו מזמני יום העבודה השיפוטי.

העמודה הרביעית הוקדשה לדיווח על הזמן הלבר שיפוטי – השופטים התבקשו לציין את הזמן הלבר שיפוטי, קרי – הזמן שבו לא עבדו, רק כאשר מדובר היה בהפסקות בין פעולה שיפוטית אחת לאחרת, ולא כאשר מדובר היה בזמן שלאחר סיום יום העבודה, מנוחת הלילה או הזמן שטרם תחילת יום העבודה שלהם, בין אם בביתם או בהגעתם ללשכה. סימון הזמן הלבר שיפוטי נועד לחלוקת יום העבודה השיפוטי, ולצורך הדיוק בתיעוד זמני הפעולות השיפוטיות ומניעת טעויות במילוי היומן.

מכאן ואילך, היומן חולק לשני חלקים עיקריים: חלקו הימני של היומן הוקדש לפעולות השיפוטיות שאינן מקושרות לתיק מסוים, ונועד בעיקר **לפילוח יום העבודה השיפוטי**, בחלוקה בין פעילות אדמיניסטרטיבית, פעילות שאינה קשורה בתיקים (הכוונה לפעילות שלא קשורה בתיקים הספציפיים שנתונים לטיפולו של השופט) כמו השתלמויות, ישיבות שופטים וכו', וכן טיפול גורף במשימות בסל העבודה בנט המשפט. אשר **לטיפול גורף במשימות בסל** יוער, כי בעת הכנת מערכי המחקר השונים, עמדו לנגד עינינו שני שיקולים מתחרים שביקשנו לערוך ביניהם איזון מתמיד: מחד גיסא, הרצון לדייק בנתונים ובמדידת הזמנים ככל הניתן, ומאידך גיסא, הימנעות מהטלת נטל כבד מדי על כתפי השופטים באופן שעשוי להקשות על שיתוף פעולה מרבי במהלך המחקר. האיזון המתמיד בין שני השיקולים הללו הצריך לעתים ויתור מסוים על השגת מלוא הנתונים, וסוגית הטיפול הגורף בסל מהווה דוגמה מצוינת לכך. בהתחשב בכמות הרבה של משימות בכל תיק, לא ניתן היה לבקש מהשופטים שייחדו שורה נפרדת לכל כתיבת החלטה בפתקית ויציינו באיזה סוג תיק היא נכתבה וכמה זמן ארך הטיפול בה. האיזון בין השיקולים כאמור דרש פתרון מיוחד לסוגית הטיפול הגורף בסל, ולכן הוקדשה לה עמודה נפרדת שבה התאפשר לשופטים לציין את משך הטיפול בסל באופן גורף ולא באופן פרטני לכל תיק בנפרד. על מנת לפצות על החוסר המסוים בנתונים בשל איזון זה, בדקנו את נתוני נט המשפט לגבי כמות ההחלטות בפתקית שנחתמו בשלוש השנים 2017 - 2019, וכן ביקשנו מהשופטים לאמוד במסגרת השאלון המסכם את זמן כתיבת החלטה בפתקית ממוצעת בכל סוג של תיק שבו הם מטפלים. הרחבה על כך תינתן בהמשך, במסגרת תת הפרק שיעסוק בשאלון המסכם.

אשר לעמודת שמיעת הדיונים – בעמודה זו התבקשו השופטים לציין את זמני שמיעת הדיונים בלבד, לא בחלוקה לכל דיון אלא הזמן הכולל שבו שהו באולם. עמודה זו נועדה בעיקרה לצורך פילוח היום השיפוטי שכן זמני הדיונים המדויקים בחלוקה לסוגי התיקים ולסוגי הדיונים נעשתה ביומני הקלדניות.

חלקו השמאלי של היומן הוקדש **לפעילות השיפוטית הנעשית בתיק ספציפי** שבטיפולו של השופט, ואלו הנתונים ששימשו (יחד עם נתוני הקלדניות) למדידת זמני הטיפול באירועים המרכזיים בכל סוג תיק. חלקו השמאלי של היומן כלל את עמודות ההכנה לדיונים, בחלוקה בין דיוני הוכחות לדיונים

אחרים. במסגרת דיוני ההוכחות נכללו גם דיונים שבהם נשמעו סיכומים בעל פה, טיעונים לעונש וכו', ובערכאת המחוזי נכללה בעמודה זו גם הכנה לדיון בערעור. כמו כן נכללו בחלקו השמאלי של היומן עמודות זמני הכתיבה, בחלוקה בין כתיבת החלטות ביניים לכתיבת פסקי דין. במסגרת החלטות ביניים נכללה כתיבת כל החלטה במסמך עצמאי, שלא נכללה במסגרת עמודת "טיפול גורף בסל", ולרבות החלטות לאחר סגירת התיק. במסגרת כתיבת פסק דין נכללה גם החלטה בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, הכרעת דין, גזר דין וכל החלטה הסוגרת את התיק.

ביחס לעמודות ההכנה והכתיבה התבקשו השופטים לציין את **סוג התיק** לגבי כל פעולה שיפוטית, על מנת שנוכל לייחס את זמני הפעילות השיפוטית לסוגי התיקים השונים (למשל תיק מסוג ת"פ, ת"א, תא"מ, מ"ת ועוד). שופטי המחוזי והשלום בלבד, התבקשו בנוסף לציין את **סוג העניין** במקרים הבאים: שופטי **המחוזי** נדרשו לציין את סוג העניין רק לגבי תיקים מסוג **ת"א**, לפי רשימת סוגי העניין שמופיעה בנט המשפט (למשל תיק מסוג ת"א, סוג העניין רשלנות רפואית), ושופטי **השלום** התבקשו לציין את סוג העניין בתיקי **ת"א**, גם כן לפי רשימת סוגי העניין שמופיעה בנט המשפט, ובתיקי **תא"מ** התבקשו השופטים להבחין בין סוג העניין "נזקי רכוש – רכב" לסוגי העניין האחרים.

המטרה בעמודת הסוג העניין הייתה לתת זמנים מדויקים לתיקים מסוג ת"א ותא"מ, בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים. זאת, כמענה לבקשה ששבה ועלתה מצד נשיאים ושופטים רבים במערכת, בעיקר ביחס לתיקי התי"א. השופטים טענו, ובצדק רב, כי מתן זמן ממוצע כולל אחד לתיק מסוג ת"א, כפי שנעשה במחקר הקודם (למעט ההבחנה בין תיקי ת"א – פלת"ד לתיקי ת"א אחרים בערכאת השלום), חוטא למציאות ואינו משקף את ההבדלים המשמעותיים שבין סוגי העניין השונים בתיקי התי"א. על נושא זה נרחיב בפרקי הממצאים שיוקדשו לערכאות המחוזי והשלום. באופן דומה עלתה בקשה להבחין בין תיק מסוג תא"מ מסוג עניין "נזקי רכוש – רכב" ובין תיק תא"מ אחר, הבחנה שלה עשויה להיות משמעות מבחינת הזמן הנדרש לטיפול בתיק.

לגבי העמודות שנוגעות לכתיבת החלטות ופסקי דין, הנחינו את השופטים לציין את מספר העמודים אשר נכתבו בפרק הזמן שצוין. כאשר מדובר היה בפעילות של קריאת חומר לקראת כתיבה (חומר התיק או פסיקה וספרות משפטית), או הגהת טיוטה קיימת (בין אם נכתבה על ידי העוזר המשפטי או על ידי השופט) ועריכה, התבקשו השופטים לציין את הספרה 1. בכך לקחנו בחשבון שלצורך כתיבת כל החלטה או פסק דין נדרש לימוד של החומר, עריכת הכתוב והגהתו, ובאמצעות ציון הספרה 1 התווספו למעשה זמנים אלו לזמנים הממוצעים לכתיבת כל עמוד בכל סוג תיק.

עד שלב זה, לכל הערכאות נבנו יומנים זהים. מכאן ואילך, התווספו מספר עמודות לכל ערכאה בהתאם לאופי הדיון הייחודי לה. על ההתאמות והשינויים שערכנו ביומני הערכאות השונות, נרחיב בפרקי הממצאים הייחודיים לכל ערכאה.

טרם סיום תת פרק זה המוקדש ליומני השופטים, נסביר כאן בקצרה על ההתאמות שבוצעו ביומני השופטים לצורך שמירה מוגברת על אנונימיות השופטים במהלך המחקר. במסגרת מחקר בתי הדין לעבודה, שמרה מחלקת המחקר אצלה רשימה אשר קישרה בין שמות השופטים לשמות המשתמש ביומנים המקוונים, לצורך בקרה ומעקב אחר טעויות בלבד. לאחר תום תקופת המחקר רשימה זו הושמדה, ולא שימשה לכל שימוש אחר. מחלקת המחקר התכוונה לשמור על אותה מתכונת עבודה גם

במחקר הנוכחי, וזאת במיוחד לנוכח מספר השופטים הרב וכמות הנתונים העצומה, אשר העלו חשש לטעויות מסוגים שונים. עם זאת, חברי נציגות השופטים הביעו חשש כי הקישור בין שמות השופטים לשמות המשתמש ביומני השופטים המקוונים עלול להגיע לגורם כלשהו מחוץ למערכת, או לגורם שאינו מורשה מתוך המערכת. על כן הוחלט לחלק לשופטים ולרשמים שהשתתפו במחקר שמות משתמש אקראיים, אשר שימשו לצורך כניסה לאתר האינטרנט הייעודי שהוקם לצורכי המחקר על ידי חברת הסקרים אשר נבחרה לעבד את נתוני יומני השופטים – חברת "שרידי". שמות משתמש אלו לא קושרו בשום צורה לשמות השופטים והרשמים.

.2.1.2.1 שיעורי ההשתתפות של השופטים והרשמים במהלך תקופת המחקר

במהלך חמשת שבועות המחקר, 615 שופטים ורשמים מילאו לפחות יומן שיפוטי אחד. ב**טבלה 2** שלהלן נפרט את אחוז ההשתתפות במחקר בחלוקה לערכאות ולבתי המשפט השונים.

טבלה 2: שיעור ההשתתפות של השופטים במחקר עומס העבודה השיפוטית

ערכאה	סך השופטים שמילאו יומן עבודה שיפוטי	סך השופטים בערכאה	אחוז ההשתתפות
מחוזי	174	199	87.4%
שלום	328	372	88.1%
משפחה	61	71	85.9%
תעבורה	36	38	94.7%
נוער	16	16	100%
סה"כ	615	696	88.3%

כפי שניתן לראות, שיעורי ההשתתפות במחקר היו גבוהים מאוד, ונעו בין 86% ל-100% מן השופטים והרשמים בערכאות ובבתי המשפט השונים. שיעור ההשתתפות הכלל מערכתי עמד על 88.3%.

שיעור ואחוז היומנים שמולאו מדי יום ברמה המערכתית יוצגו בטבלה שלהלן בחלוקה לימי הדיווח מדי שבוע מתוך שבועות המחקר. מהטבלה עולה, כי שיעור ההיענות היומית נע בין 54% ל-81% ברמה היומית בימים א'-ה', ובין 29% ל-42% בימי שישי-שבת.

טבלה 3: שיעור היומנים שמולאו בכל אחד מימות המחקר

שבוע המחקר	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	יום ש'
שבוע ראשון				543 (78%)	551 (79%)	272 (39%)	293 (42%)
שבוע שני	558 (80%)	562 (81%)	563 (81%)	553 (79%)	534 (77%)	265 (38%)	261 (38%)
שבוע שלישי	539 (77%)	537 (77%)	540 (78%)	538 (77%)	525 (75%)	236 (34%)	262 (38%)
שבוע רביעי	524 (75%)	536 (77%)	510 (73%)	530 (76%)	489 (70%)	239 (34%)	243 (35%)
שבוע חמישי	510 (73%)	512 (74%)	491 (71%)	477 (69%)	439 (63%)	203 (29%)	219 (31%)
שבוע שישי	440 (63%)	444 (64%)	424 (61%)	379 (54%)			

כפי שניתן לראות, אחוז ההיענות ירד במידת מה לאורך שבועות המחקר. מבדיקת שיעורי ההיענות עולה שבשבועיים הראשונים, ממוצע אחוז ההיענות עמד על 79% מהשופטים והרשמים, ואילו בשלושת השבועות האחרונים הממוצע עמד על 70%. יש לציין, כי ערכנו בדיקת רגישות לבחון האם קיימים הבדלים בין הנתונים שנאספו בשבועיים הראשונים אל מול שלושת האחרונים, ולא נמצאו הבדלים מובהקים.

שיעור היומנים שהשופטים והרשמים מילאו במהלך חמשת שבועות המחקר נע בין יום מילוי אחד ל-36 ימים, כאשר הממוצע עומד על 25.7 יומנים לשופט/רשם. בטבלה שלהלן ניתן לראות נתונים אלו בפילוח לערכאות השיפוט.

טבלה 4: נתונים על שיעור מילוי היומנים על ידי השופטים והרשמים בחלוקה לערכאות

ערכאה	מינימום ימי מילוי	מקסימום ימי מילוי	ממוצע ימי מילוי
מחוזי	1	36	26.5
שלום	1	36	25.6
משפחה	1	36	25.1
תעבורה	5	34	24.8
נוער	1	34	21.4
סה"כ	**1**	**36**	**25.7**

לבסוף, שיעור השתתפות מרשים זה הניב **15,749** יומני שיפוט, אשר אפשרו לנו לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לשופטים ולרשמים לטפל ב-125 סוגי תיקים שונים במערכת, ועוד 24 סוגי עניין ייחודיים.

2.1.3. שאלון רקע

במטרה לבחון השפעות שונות על יום העבודה השיפוטי, כגון האם זמני הפעולות השיפוטיות השונות משתנים כאשר יש לשופט עוזר משפטי או מתמחה, או כאשר מדובר בשופט בעל תפקיד נוסף (כמו נשיא או סגן נשיא, אשר מטבע הדברים עוסקים יותר בעבודה ניהולית), וכן לסייע באפיון ימי הכתיבה, נבנה שאלון עם שאלות רקע, אשר הועבר לשופטים ולרשמים לפני תחילת המחקר. שאלון הרקע כלל את השאלות הבאות:

- **תפקיד – שופט/רשם**
- **מחוז שיפוט – צפון/חיפה/מרכז/ירושלים/תל אביב/דרום**
- **האם רוב התיקים שאתה עוסק בהם באופן רגיל הם: אזרחיים/פליליים/גם וגם**
- **האם יש לך עוזר/ת משפטי/ת? כן/לא**
- **האם העוזר/ת המשפטי/ת כותב/ת טיוטות של החלטות/פסקי דין מהותיים? כן/לא**
- **האם יש לך סטודנט/מתמחה? כן/לא (בין אם בתשלום או באמצעות קליניקה)**
- **האם יש לך יום כתיבה? כן/לא**
- **מהו יום הכתיבה שלך? _____**
- **האם יש לך תפקיד נוסף? כן/לא** [תפקיד ניהולי (סגן נשיא/נשיא), ממונה על עוזרים משפטיים, ממונה על ועדה מקצועית (ועדת היגוי וכיו"ב), מרצה/מנהל/ת השתלמות מטעם מכון עוזמ"ת, מרצה/מנהל/ת השתלמות מטעם המרכז להכשרה ולהשתלמות שופטים, מנהל ועדות (ועדות היגוי/ועדות מקצועיות)]

יודגש, כי מחלקת המחקר ויתרה על חלק מהשאלות עבור חלק מערכאות השיפוט, במקרים שבהם הן לא היו רלבנטיות או במקרים שבהם היה סיכון לחשיפת זהות השופט המשיב על השאלון. כך, למשל, בערכאת הנוער, אשר מונה 19 שופטים בלבד ואין בה רשמים, התייתרה שאלת התפקיד (שופט/רשם) וכן שאלת מחוז השיפוט, על מנת למנוע זיהוי של השופטים וכדי להבטיח את האנונימיות של המחקר. כמו כן ויתרנו על פילוח התפקידים הנוספים, על מנת למנוע זיהוי למשל של נשיאים או סגני נשיאים. על כן לא שאלנו מהו התפקיד הנוסף אלא רק האם יש לשופט תפקיד נוסף.

2.1.4. שאלון מסכם

השאלון המסכם נועד להשלים נתונים שלא התקבלו כלל ביומני השופטים והקלדניות, נתונים שהתקבלו אך לא בכמות מספקת מיומנים אלו, ונתונים נוספים אשר לא ניתנים למדידה כמותית כמו היבטים נוספים של עומס העבודה השיפוטית וסוגיית העומס הרגשי המוטל על השופטים.

במסגרת השאלון המסכם התבקשו השופטים להשיב על שאלון מקוון באופן חד פעמי. לכל ערכאה יוחד שאלון נפרד (השאלונים המסכמים של כל הערכאות ובתי המשפט מצורפים כ**נספח ב'**).

לצורך הפילוח וההצלבה של נתוני השאלון המסכם עם ממצאי המחקר לשם תיקופם והשלמתם כאמור, התבקשו השופטים בפתח השאלון המסכם לסמן מאיזה מחוז הם מגיעים. בערכאת המחוזי התבקשו השופטים לסמן האם הם עוסקים בעיקר בתיקים פליליים/ אזרחיים, ובערכאת השלום נשאלו השופטים האם הם שופטים או רשמים, והאם הם עוסקים בעיקר בתיקים אזרחיים/ פליליים/ עמ"ק (עניינים מקומיים).

בחלקו הראשון של השאלון התבקשו השופטים לסמן, מתוך רשימת התיקים שכלל מערכי המחקר הניבו עבורם די נתונים עד שלב זה או שהיה חסר לגביהם מידע נקודתי בלבד, את סוגי התיקים שבהם טיפלו בשנתיים האחרונות, ולדרג אותם מהכבד אל הקל. לאחר מכן הוצגו לשופטים מספר שאלות שעליהן היה על השופטים להשיב ביחס **לכל אחד** מסוגי התיקים שאותם סימנו בשאלה הראשונה, ולאחריהן מספר שאלות נקודתיות הנוגעות לסוגי תיקים ספציפיים.

בחלקו השני של השאלון הוצגו לשופטים מספר היגדים המבטאים באופן תיאורי את מידת עומס העבודה השיפוטית אשר השופטים מרגישים כי מוטל עליהם.

לאחר מכן הוצגו לשופטים מספר שאלות אשר נועדו לתת ביטוי מסוים לעומס הרגשי שמטיל הטיפול בסוגי תיקים מסוימים על השופטים המטפלים בהם. עובר לתחילת המחקר, התבקשנו על ידי מספר שופטים ונשיאים, בעיקר מערכאת הנוער, לנסות למדוד במסגרת מדד עומס העבודה השיפוטית, גם את העומס הרגשי אשר מטילים עליהם תיקים מסוגים מסוימים. לצערנו, לא יכולנו למדוד את מידת העומס הרגשי בדרך שניתנת לכימות במסגרת המדד הנוכחי, ועל כן ניסינו במסגרת החלק הזה של השאלון המסכם לתת לעומס הרגשי ביטוי מסוים, על דרך התיאור ולא על דרך הכימות. לצורך כך בנינו מספר שאלות אשר נועדו לבחון אילו סוגי תיקים מטילים על השופטים עומס רגשי מסוים, מהן השפעות העומס הרגשי על הטיפול השיפוטי בתיקים, וכיצד השופטים מתמודדים אתו.

בסיומו של השאלון הופיעו שתי שאלות פתוחות אשר נועדו בעיקרו של דבר לברר את עמדות השופטים לגבי אופן ביצוע המחקר.[15]

2.1.5. מהלכי תיקוף נוספים

לאחר ניתוח ועיבוד הכמות העצומה של הנתונים שהתקבלו בכלל מערכי המחקר, גיבשה מחלקת המחקר ממצאים ראשוניים הנוגעים לזמני הטיפול בתיקים השונים בבתי המשפט השונים. ממצאים ראשוניים אלו הוצגו לפני ראשי המערכת, לוועדת ההיגוי של מחלקת המחקר ולנשיאי הערכאות והמחוזות השונים. ככלל, מרבית הזמנים שנמצאו במסגרת מחקר זה תאמו את הערכות הגורמים השונים שלהם הוצגו הממצאים. ביחס לחלק קטן מסוגי התיקים הנדונים בערכאת המחוזי, הועלו תהיות שונות בנוגע ליחס שבין זמני הטיפול בהם לעומת זמני הטיפול בתיקים אחרים, ובנוגע לפערים בזמני הטיפול לעומת המחקר הקודם. כמו כן הועלו תהיות לגבי הפערים המשמעותיים שנמצאו לגבי זמני הטיפול בסוגי תיקים מסוימים הנדונים במחוזי לעומת זמני הטיפול בתיקים מקבילים הנדונים בשלום.

לנוכח תהיות אלו, ביצענו שני מהלכים מחקריים נוספים של תיקוף הממצאים, אשר כללו בניית שאלונים ייחודיים ושליחתם לשופטים רבים המטפלים בתיקים הרלוונטיים, כמו גם ניהול שיחות טלפוניות מעמיקות עם שופטים רבים לגבי אופן הטיפול באותם סוגי תיקים וזמני הטיפול בהם ועוד.

במהלך התיקוף המחקרי הראשון, שנועד לתקף את הזמנים שנמדדו לגבי עשרה סוגי תיקים וארבעה סוגי עניין בתיקי ת״א שנדונים בערכאת המחוזי – לגביהם בעיקר התעוררו תהיות באשר לזמנים שנמדדו במחקר הנוכחי אל מול המחקר הקודם – שלחנו 140 שאלונים ייחודיים לשופטים המטפלים בהם (חלק מהשופטים קיבלו כמה סוגי שאלונים, שכן הם מטפלים בכמה סוגי תיקים רלבנטיים). כמו כן, עם אחד עשר מהשופטים ערכנו שיחות טלפוניות מקיפות ביחס לטיפול בסוגי התיקים הרלוונטיים. 70 שופטים השיבו על השאלונים. מספר שופטים השיבו שאין ביכולתם לענות על השאלון, בעיקר משום שהם מתקשים להעריך את הזמנים ועל כן מעדיפים שלא להשיב. לחלק מן השופטים שהשיבו על השאלונים חזרנו בשאלות הבהרה שונות.

במהלך התיקוף המחקרי השני, שנועד לתקף את הפערים שנמצאו בין זמני התיקים המקבילים הנדונים במחוזי ובשלום, בעיקר תיקי ת״א ות״פ, חיפשנו ומצאנו שופטים שמונו מבתי משפט השלום למחוזי בשנים האחרונות, ואשר טיפלו בסוגי התיקים הרלוונטיים גם בשלום וגם במחוזי, וכך יוכלו להשיב לנו על אודות ההבדלים בזמני הטיפול בין הערכאות. סך הכול שלחנו שאלונים העוסקים בהשוואות בין המחוזי לשלום ל-39 שופטים, וקיבלנו 33 תשובות.

[15] בבדיקת ממצאי השאלונים המסכמים עלה כי מרבית השופטים מילאו את השאלון באופן מלא, אולם היו שופטים שמילאו אותו באופן חלקי. לגבי השאלונים החלקיים, ייתכן ששופט מילא את היומן באופן חלקי ואז חזר ומילא אותו שוב באופן מלא ואין חיווי על האם מדובר באותו השופט או לא. על מנת ליהנות ממרבית המידע שיכולנו לקבל מהשאלונים עשינו בדיקות רגישות לבחון האם שימוש הן בנתונים חלקיים והן בנתונים מלאים יניבו תוצאות שונות מאשר שימוש רק בשאלונים אשר מולאו עד הסוף. מצאנו כי אין הבדל משמעותי בממצאים. לפיכך, ומאחר שהיה חשוב לנו לקבל כמה שיותר תשובות לשאלון שנועד לתקף ולהשלים נתונים חסרים, בחרנו להשתמש הן בשאלונים החלקיים והן בשאלונים המלאים.

את הנתונים שהתקבלו במענה על השאלונים ובשיחות הטלפוניות שביצענו קודדנו, ניתחנו ועיבדנו. ככלל, מהלכי התיקוף הנוספים הללו אכן אישרו ותיקפו את ממצאי המחקר, ואף חידדו ביתר שאת את היתרון של ביצוע מחקר זמנים בזמן אמת על פני מחקר הערכה. נפרט בהרחבה על מהלכי תיקוף נוספים אלו, על ממצאיהם ועל המסקנות שעלו מהם בפרק העוסק בממצאי ערכאת המחוזי.

2.1.6. הערכת משקלות תיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר

במסגרת מחקר זה נמדדו זמניהם של כ-99% מתמהיל התיקים שנסגרו במערכת בשנת 2019. עם זאת, על מנת להשלים את תמונת העומסים במערכת, ביצענו מהלך מחקרי נוסף, לאחר סיום מחקר זה, שבו ניסינו להעריך את זמני הטיפול בתיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר, משום שלא התקבלו לגביהם די נתונים.

לאחר שבנינו שאלונים ייחודיים לצורך הערכת זמני הטיפול בתיקים אלו, שלחנו 180 שאלונים לשופטים העיקריים המטפלים באותו סוג תיק מכל ערכאה ומחוז בשנה שנתיים האחרונות, וערכנו שיחות טלפוניות מקיפות עם שבעה שופטים מהערכאות השונות. קיבלנו כ- 100 תשובות מהשופטים על השאלונים, ולחלק מן השופטים שהשיבו על השאלונים חזרנו בשאלות הבהרה שונות. את תשובות השופטים על השאלונים קודדנו, עיבדנו וניתחנו, ולבסוף גיבשנו משקלות מוערכים ל-44 סוגי תיקים מכל הערכאות.

חשוב להסביר, כי מהלך מחקרי נוסף זה לא נכלל במסגרת המחקר, אשר מבוסס כאמור על מדידת זמני הטיפול בתיקים בזמן אמת, אולם המשקלות המוערכים של אותם תיקים יפורטו כנספח למסמך זה, **בנספח ט'**. נפרט מעט יותר על אופן ביצוע מהלך מחקרי נוסף זה של הערכת משקלות התיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר, בפרק הממצאים הכלל מערכתיים (פרק 3.7.3).

2.1.7. ביצוע הדרכות לקראת תקופת המחקר בקרב השופטים, הרשמים, והעוזרים המשפטיים ברחבי הארץ

לאחר בניית יומני העבודה הידניים והממוחשבים שיועדו למילוי פשוט ויומיומי על ידי השופטים, הכינה מחלקת המחקר מצגות ייעודיות להדרכת השופטים לכל ערכאה בנוגע לאופן מילוי היומנים. לאור ריבוי השופטים ובתי המשפט והמחסור בכוח אדם במחלקה בעת ביצוע המחקר, הוחלט בעצה אחת עם נשיאת בית המשפט העליון ומנהל בתי המשפט, כי ההדרכות תועברנה על ידי עוזרים משפטיים אשר ייבחרו על ידי נשיאי בתי המשפט.[16] יוער, כי לכשיוחלט על חידוש המחקר, עדיף שהדרכות כאלו יבוצעו על ידי מחלקת המחקר במטרה להגביר את הביטחון של השופטים והרשמים במערך המחקר והשגת שיתוף הפעולה המלא מצדם. לאור המצב, בחלק מבתי המשפט נערכו הדרכות על ידי מנהלת מחלקת המחקר לשם גיוס שיתוף הפעולה מצד השופטים, הבהרות הנוגעות לאופן ביצוע המחקר ומענה על שאלות שונות שהתעוררו.

[16] בחירת העוזרים המשפטיים לביצוע ההדרכות נעשתה באמצעות פנייה של נשיאי בתי המשפט לכלל העוזרים המשפטיים על מנת שיציעו את מועמדותם להדרכות. הנשיאים העבירו למחלקת המחקר את שמותיהם של העוזרים המשפטיים שנבחרו על ידם לביצוע ההדרכות.

מחלקת המחקר העבירה לעוזרים המשפטיים שנבחרו הדרכות ברמה המחוזית. בהדרכות הוצגה המצגת שתועבר על ידיהם, הוסבר להם על המחקר ומטרותיו, והועברו לידיהם החומרים שעליהם לחלק לשופטים במהלך ההדרכות.

העוזרים המשפטיים לא רק העבירו הדרכות לשופטים, אלא גם היוו כתובת לפניות מצד שופטים בשאלות לגבי המחקר אשר רוכזו והועברו למחלקת המחקר, כמו גם לכל עזרה אחרת לשופטים במהלך תקופת המחקר.

בנוסף להדרכת השופטים, העוזרים המשפטיים שנבחרו הדריכו את כלל העוזרים המשפטיים והמתמחים על אודות המחקר ומטרותיו באופן כללי, ובאופן פרטני יותר על העלאת היומן הידני לאתר המקוון. ככלל, בשלב הזנת הנתונים באופן מקוון ניתן היה להסתייע בעוזרים המשפטיים או המתמחים, וזאת בניגוד למילוי יומן העבודה הידני, שאותו נדרשו השופטים למלא בעצמם, נוכח רמת הדיוק שנדרשה במילויו ושעות העבודה שבוצעו מחוץ לבית המשפט.

2.1.8. שלבי ביצוע המחקר

2.1.8.1. ניסוי כלים

לאחר שהשופטים עברו הדרכות על אופן מילוי היומנים הידניים והמקוונים, וטרם תחילת תקופת המחקר, התבקשו השופטים למלא יומן ידני בלבד, למשך יום עבודה אחד, ולשלוח אותו למחלקת המחקר. מטרת ניסוי הכלים הייתה לוודא כי ההדרכות עברו בהצלחה, כי היומנים הידניים ברורים ומדויקים דיים, וכן על מנת לוודא את התאמתם לערכאות השונות ולשיטות העבודה הנהוגות במחוזות השונים. ואכן, בעקבות ניסויי הכלים והערות שעלו בעקבותיהם, ערכה מחלקת המחקר כמה דיוקים ושיפורים ביומנים במטרה להתאימם באופן המיטבי לשיטות העבודה השונות. שיעורי מילוי ניסוי הכלים היו גבוהים בסך הכול - מספר השופטים אשר שלחו למחלקת המחקר ניסוי כלים לבדיקה עמד על 286 שופטים מכל הערכאות. דוגמאות יומני השופטים הידניים אשר הותאמו לערכאות השונות מצורפים כ**נספח ד'**. הסברים מפורטים יותר על יומני השופטים אשר הותאמו לכל ערכאה יינתנו בפרקים שיוקדשו לממצאי המחקר בחלוקה לערכאות להלן.

2.1.8.2. תקופת המחקר

תקופת המחקר, כאמור, נמשכה חמישה שבועות עבודה מלאים, מיום 1.1.2020 ועד ליום 5.2.2020. במהלכה נמדד ונאסף מסד הנתונים של המחקר. יומני השופטים מולאו מדי יום באופן ידני וביום שלמחרת הועלו לאתר המקוון. את האתר המקוון הפעילה כאמור חברת הסקרים "שריד". חברת "שריד" זכתה במכרז לביצוע הסקרים המקוונים הקשורים למחקר הנוכחי לאחר שעמדה בכל הדרישות הטכניות ודרישות השמירה על הסודיות אשר נדרשו במסגרת המכרז, ולאחר שביצעה את חלקו הראשון של המחקר בבתי הדין לעבודה.

חברת שריד ניתחה ופילחה את הנתונים שהעלו השופטים ליומנים המקוונים על פי בקשות מחלקת המחקר. ככלל, הפילוח נעשה לפי ערכאות, לפי סוגי התיקים, לפי סוגי הפעילויות השיפוטיות, לפי סוגי

הדיונים, לפי סוגי הימים (שבתון, יום מנוחה שבועי וכדומה), וכן נעשה פילוח של יום העבודה השיפוטי בחלוקה לפעילויות השונות.

לאחר עיבוד הנתונים הרבים שהתקבלו במהלך תקופת המחקר מיומני השופטים שתוארו לעיל ומיומני הקלדניות (שיתוארו בהמשך), ושילובם עם הנתונים שאספה מחלקת המחקר, עלה כי ישנם סוגי תיקים, שבשל נדירותם, או נדירות אירועים מסוימים במהלך הטיפול בהם (פעולות של כתיבה, שמיעת דיונים וכיו"ב), לא נאספו לגביהם מספיק נתונים ולא התקיימו בהם די פעולות שיפוטיות במהלך תקופת המחקר כדי לתת להם זמן ממוצע על בסיס נתונים אלו בלבד. על כן, מחלקת המחקר בנתה שאלון מסכם, אשר הופץ כסקר מקוון לכלל השופטים בערכאות המחוזי, השלום, התעבורה, הנוער והמשפחה, בניסיון לתת לאותם סוגי אירועים מסוימים בחלק מהתיקים זמנים ממוצעים על דרך ההערכה, וכך לבנות את הזמן הממוצע הכולל של התיק.

חשוב לציין כי לא יכולנו לתת משקל לכל סוגי התיקים הקיימים במערכת. הדברים אמורים לגבי סוגי תיקים אשר תדירות הטיפול בהם נמוכה במיוחד, ומייצגים סך הכול כאחוז אחד מכלל התיקים שנסגרו בשנת 2019 בכל ערכאה. מאחר שהטיפול באותם תיקים הוא כל כך נדיר, לא נאספו בידי מחלקת המחקר די נתונים, הן מהשופטים והקלדניות והן נתוני מחשב, על מנת למדוד את הטיפול בהם ולתת להם ביטוי סטטיסטי, וזאת גם לאחר ניתוח ממצאי השאלון המסכם. עם זאת חשוב להבין, כי מאחר שאותם סוגי תיקים שלא ניתן להם משקל במסגרת מחקר זה הם כאמור ממילא תיקים נדירים ביותר, הרי שהם אינם מטילים עומס עבודה משמעותי על המערכת. במסגרת מחקר זה ניתן משקל לכמעט 99% מכלל התיקים אשר נסגרו במהלך שנת 2019, כך שזמני הטיפול בתיקים שנמדדו במהלך המחקר בהחלט מספקים תמונה רחבה ומפורטת על עומס העבודה השיפוטית במערכת המשפט בישראל.

2.2. <u>נתוני זמני דיונים שנאספו על ידי קלדניות בתי המשפט בערכאות השונות</u>

יומני הקלדניות נבנו כדי לספק למחלקת המחקר נתונים מדויקים על זמני הדיונים המתנהלים בערכאות השונות. נתונים אלו נאספו במהלך חמשת שבועות המחקר מדי יום מכלל קלדניות בתי המשפט אשר הקלידו בדיונים. נתונים אלו נאספו ברזולוציה של ערכאה, סוג תיק, סוג עניין וסוג דיון.

את יומני הקלדניות חילקנו **לשני סוגי יומנים**, במטרה להתאימם באופן המדויק ביותר לסוגי ימי הדיונים השונים ועל מנת להקל על הקלדניות במילוי היומנים, ולא לגזול זמן דיון יקר.

הסוג הראשון של היומן הידני שאותו היה על הקלדניות למלא מדי יום במהלך תקופת המחקר בזמן אמת, כלומר במהלך הדיונים עצמם, לגבי רוב ימי הדיונים, נראה כך:

שם הקלדן/ית		תאריך		מס' אולם	

מס"ד	סוג תיק	סוג עניין	סוג דיון	הרכב שופטים	שעת תחילת הדיון	שעת עצירת דיון ראשונה	שעת חידוש הדיון	שעת עצירה שניה	שעת חזרה שניה לאולם	שעת עצירה שלישית	שעת חזרה שלישית לאולם	שעת סיום הדיון	האם הדיון הוקלט (לסמן X)
הסבר	כאן רושמים רק את סוג התיק – ת"א, ת"פ וכו'. לא צריך מס' תיק	לציין סוג עניין רק כאשר מדובר בתיק מסוג...	כאן נרשום מה סוג הדיון כפי שקבע בנט המשפט. לדוגמא קד"ם, הוכחות וכדומה	האם הדיון מתנהל בהרכב שופטים (כן/לא) ר"לבנטי למחוזי בלבד	כאן נרשום רק את השעה שבה הדיון התחיל – השופט יושב ומדבר עם צד אחד או יותר במסגרת הדיון (גם אם זה דיון מחוץ לפרוטוקול)	השעה שבה הצדדים יצאו למו"מ, או דיון שמצר כי הצדדים בתיק אחר חזרו מהפסקה ורוצים להכתיב הסכמה קצרה לפרוטוקול						השעה שבה הדיון הסתיים סופית. לא השעה שהשופט חתם אלקטרונית, אלא השעה שהדיון הסתיים.	
דוגמה	ת"א	נוקי נוף	קד"ם	לא	9:10	9:15	10:12	10:35	11:30			11:39	X
דוגמה	ת"א	פלת"ד	הוכחות	כן	10:35	11:30	11:43					14:00	
1													
2													
3													
4													

עם תחילת יום העבודה, היה על הקלדנית למלא את שמה, תאריך יום הדיונים ומספר האולם[17] שבו התקיימו הדיונים. בהמשך ועם תחילת יום הדיונים, היה עליה לתעד את שעת תחילת הדיון עצמו ושעת סיומו, את זמני ההפסקות, אם היו, את סוג התיק שבו התקיים הדיון, סוג העניין ואת סוג הדיון. היומנים הומרו לקובצי אקסל אשר אותם היה על הקלדניות לשלוח לאחראיות שלהן מדי יום. אחראיות הקלדניות ריכזו את היומנים ושלחו אותם מדי יום למחלקת המחקר.

יומן זה אמור היה להתאים לרוב סוגי ימי הדיונים. כפי שניתן לראות, היה על הקלדניות לתעד את זמני הדיונים בדקדקנות רבה, החל ממועד תחילת הדיון עצמו ועד סיומו. הקלדניות הונחו שלא להתייחס למועד פתיחת הפרוטוקול בנט המשפט כאל תחילת הדיון, ואף לא לשעה שבה השופט נכנס לאולם, אלא לזמן תחילת הדיון בפועל ועד לזמן שבו הסתיים או שבו הצדדים יצאו להפסקה (לרבות לצורך קיום משא ומתן או התייעצות). לאחר קבלת יומני הקלדניות מדי יום באופן מרוכז מאת אחראיות הקלדניות, בדקה מחלקת המחקר את תקינות היומנים מבחינת ציון סוגי התיק, סוג העניין, ובדיקת הזמנים שצוינו (האם יש חפיפות בין השעות, האם צוינו זמני יציאה וחזרה מהפסקות וכיו"ב). כאשר התגלו אי דיוקים או חסרים, חזרה מחלקת המחקר אל אחראיות הקלדניות במטרה למלא את החסר או לתקן טעויות. כמו כן, הקלדניות התבקשו לסמן האם הדיון התקיים בהרכב שופטים אם לאו, והאם הדיונים הוקלטו אם לאו. כאשר הדיונים הוקלטו, התבקשו המקליטים למלא את היומן ולהעבירו לאחראיות הקלדניות.

[17] מספר האולם שבו התקיימו הדיונים נועד לשמש כעזר למחקר בנושא נצולת אולמות אשר מתבצע בהנהלת בתי המשפט. מספר האולם הומר למספר פיקטיבי טרם העברת הנתונים להנהלת בתי המשפט, לצורך שמירה על אנונימיות השופטים. מטרת מחקר זה היא לסייע בניהול נצולת האולמות והגברת יעילות הדיונים, למשל באמצעות קביעת משמרת שנייה של דיונים, או בניית אולמות דיונים ובתי משפט חדשים.

הסוג השני של יומן ידני נבנה לצורך התאמתו לימי מוקד/ הקראות, במיוחד בתיקים פליליים, דיוני מעצרים וכן ימי הקראות בערכאת התעבורה. לאחר שהתברר כי בימים מהסוגים הללו מתקיימים עשרות דיונים (80-50, ולעתים אף יותר ממאה תיקים ביום), הבנו כי לא ניתן יהיה להקדיש שורה ביומן לכל דיון. על כן, ובהתחשב בעובדה שבימים אלו נשמעים לרוב תיקים מאותו הסוג (למשל בימי מעצרים נשמעים בד"כ בערכאת השלום תיקים מסוג מ"י – מעצרי ימים, בימי הקראות בתעבורה נשמעים בעיקר תיקי תת"ע וכו'), בנינו את היומן הבא, אשר אפשר לקלדניות לכתוב במרוכז את שעת תחילת יום הדיונים, שעת סיומו, שעות ההפסקות ואת מספר התיקים שנשמעו בפרק זמן זה. ככל שבמהלך יום מהסוגים האמורים נכנס דיון מסוג אחר (למשל דיון הוכחות בת"פ שנדון במהלך יום מוקד, או תיק מ"ת במהלך יום מעצרים של תיקי מ"י), הונחו הקלדניות לציין אותו ביומן הרגיל (שהובא לעיל), שנוסף לחלקו התחתון של היומן המיוחד. ניתן להתרשם מיומן זה להלן:

שם הקלדן/ית		**תאריך**		**מס' אולם**	

שעת תחילת יום הדיונים (מוקד)			
שעת תחילת ההפסקה		**שעת סיום ההפסקה**	
שעת תחילת ההפסקה		**שעת סיום ההפסקה**	
שעת תחילת ההפסקה		**שעת סיום ההפסקה**	
שעת תחילת ההפסקה		**שעת סיום ההפסקה**	
שעת סיום יום הדיונים (מוקד)			
מספר הדיונים שהתקיימו			
סוג התיקים שנשמעו			

מספר הצווים שנחתמו		**שעת תחילת צווים**		**שעת סיום צווים**	

הרחבה בנושא הצווים תיעשה בפרק העוסק בממצאי ערכאת השלום.

טרם סיום תת פרק זה העוסק ביומני הקלדניות יוער, כי לצורך השמירה המוגברת על אנונימיות השופטים, ביצעה מחלקת המחקר התאמות מסוימות גם ביומני הקלדניות. במסגרת מחקר בתי הדין לעבודה, יומני הקלדניות כללו את ציון שם השופט שבפניו מתקיימים הדיונים המתועדים ביומן. גם במסגרת מחקר בתי הדין וגם במסגרת המחקר הנוכחי, לא נעשתה ולא תוכננה להיעשות, הצלבה כלשהי בין יומני הקלדניות ליומני השופטים. אולם, כדי למנוע כל אפשרות של זליגת הנתונים שנאספו על ידי הקלדניות, הוחלט כי יומני הקלדניות לא יכללו ציון שמות השופטים, וחלף זאת תתבצענה בקרות אחרות על מילוי יומני הקלדניות.

2.2.1. שיעורי ההשתתפות של הקלדניות במהלך תקופת המחקר

763 קלדניות וקלדנים מילאו לפחות יומן דיונים אחד במהלך חמשת שבועות המחקר, 182 דיווחו על דיונים שהתקיימו בערכאת המחוזי ו-581 בערכאת השלום, כולל בתי המשפט לענייני משפחה, תעבורה

ונוער. סה"כ הועברו למחלקת המחקר דיווחים על 48,857 דיונים. כפי שצוין לעיל, בחלק מהמקרים, דיווח בודד כולל יותר מדיון אחד, כמו במקרים של ימי מוקד או ימי הקראות בתעבורה וימי שמיעה מרוכזים בתיקים שונים, כך שסך הדיונים המדווחים הכולל גבוה אף יותר.

2.2.2. ביצוע הדרכות לקראת תקופת המחקר בקרב הקלדניות והמזכירים הראשיים ברחבי הארץ

בעצה אחת עם סמנכ"לית בכירה תפעול ומזכירויות, הגב' שלומית לוי-לביא, נבחרו שתי אחראיות תחום הדרכת קלדניות: הגב' אילת קביצל (מבית משפט השלום בחיפה) והגב' נעמה הוד (מבית משפט השלום בתל אביב) לצורך הדרכת הקלדניות על אופן מילוי היומנים שלהן. טרם ההדרכות הן עברו הדרכה מפורטת על ידי מחלקת המחקר, ועמדו עמה בקשר רצוף לצורך שיפור וייעול היומנים והתאמתם לימי הדיונים השונים (דוגמת ימי מעצרים, ימי מוקד פליליים, דיוני הקראות בתיקי תעבורה ועוד). אילת ונעמה העבירו הדרכות לקלדניות בכל רחבי הארץ, הדריכו את אחראיות הקלדניות, ענו על שאלות שעלו וליוו את הפרויקט מתחילתו ועד סופו.

2.2.3. שלבי ביצוע המחקר

2.2.3.1. תקופת המחקר

תקופת המחקר נמשכה, כאמור, חמישה שבועות עבודה מלאים, שבמהלכם נמדד ונאסף מסד הנתונים של נתוני הקלדניות. יומני הקלדניות, אשר מולאו ידנית באופן יומיומי ובזמן אמת, מדדו באופן מדויק את זמני הדיונים השונים, בחלוקה לסוגי התיקים, לסוגי העניין ולסוגי הדיונים השונים.

כאמור, מחלקת המחקר אספה את יומני הקלדניות, ביצעה מעקב שוטף ויומיומי אחר טעויות וחסרים ביומני הקלדניות, ועמדה בקשר רציף עם אחראיות הקלדניות לשם קבלת תיקונים והשלמות בעת הצורך, ואכן קיבלנו תיקונים רבים. עם זאת, נוכח כמות הנתונים העצומה בגודלה, לא ניתן היה לאתר את כל הטעויות והתיקונים הנדרשים, וכן גם כשפנינו לקבלת תיקונים לא תמיד קיבלנו תשובות ולעתים לא ניתן היה לתקן בדיעבד. כך, למשל, כאשר גילינו כי קיימות שורות חופפות מבחינת זמני הדיונים, או כאשר לא צוין סוג התיק או סוג העניין, או כאשר סוג התיק וסוג העניין סווגו באופן שגוי, או כאשר בימי המוקד לא צוינה כמות התיקים שנדונה. נוסיף על כך, כי את יומני הקלדניות של השבוע הראשון של תקופת המחקר קיבלנו רק לאחר מספר ימים, כך שבדיקת יומני הקלדניות החלה באיחור של מספר ימים, עובדה אשר הקשתה על תיקון והשלמת היומנים בדיעבד. במקרים כאלו, כאשר לא ניתן היה לתקן, נאלצנו להשמיט אותן שורות ולא להשתמש בנתונים שבהן לחישוב זמני הדיונים. בסופו של דבר, סך הכול, סיווגנו כ"לא תקין" כ-3,093 שורות, מתוך סך של 48,857 שורות שנאספו מיומני הקלדניות בתקופת המחקר, דהיינו קצת יותר מ-6% מהשורות. חשוב להדגיש, כי אין בהשמטת שורות אלו כדי לפגום במהימנות ובדיוק ממצאי המחקר, נוכח הכמות העצומה וחסרת התקדים של הנתונים התקינים שנאספו.

עוד נציין, כי לאחר כשבועיים ממועד תחילת תקופת המחקר, נאלצנו להתמודד עם עיצומים של הקלדניות בכל הנוגע למילוי יומני המחקר, אשר נמשכו מספר ימים. על כן, חסרו לנו נתוני דיונים על מספר ימים, אשר רובם היו בסוף השבוע השני למחקר. עם זאת, לאור כמות הנתונים העצומה אשר

נאספה מיומני הקלדניות בתקופת המחקר, ומשרוב ימי העיצומים חלו בסוף השבוע, לא מצאנו כי יש בחוסר מסוים זה כדי לפגוע במהימנות הנתונים או בדיוקם.

2.2.3.2. ניתוח הנתונים

את הנתונים שנאספו במסגרת יומני הקלדניות קיבצה מחלקת המחקר לטבלת אקסל אחת, אשר חולקה לאחר מכן לערכאות ולסוגי התיקים השונים בכל ערכאה, במטרה למצוא את זמני הדיונים השונים בכל אחד מסוגי התיקים. מנתונים אלו חילצנו את **ממוצעי** זמני הדיונים השונים (הוכחות ודיונים אחרים) ונתונים נוספים כמו זמני דיונים שהתקיימו בהרכב, דיונים שהוקלטו ועוד.

2.3. <u>מחקר סיבות סגירה: ביצוע בדיקות מדגמיות לבחינת סיבות סגירה של סוגי תיקים שונים</u>

עוד טרם ביצוע מחקר בתי הדין לעבודה, הקימה מחלקת המחקר מערך מחקרי לצורך חישוב ההסתברות להכרעה בפסקי דין מסוגים שונים בכל סוג של תיק. זאת, לאחר שמחלקת המחקר נוכחה לדעת כי בעיית המהימנות המובנית בחילוץ הנתונים הרלבנטיים ממערכת נט המשפט לא השתפרה דיה מאז המחקר הקודם. בעיית מהימנות זו נובעת משתי סיבות עיקריות: הראשונה – סיווג פסקי הדין נעשה בידי צוות המזכירויות של בתי המשפט, בדרך כלל ללא מעורבות של עובד בעל ידע והשכלה משפטיים מתאימים, כאשר עובדי המזכירות אינם מוסמכים להפעיל שיקול דעת שיפוטי בשאלת סיווג סיבות הסגירה. לכן, כאשר סיווג פסק הדין מצריך קריאה וניתוח משפטי שלו, צוות המזכירויות נעדר את הכלים הדרושים לסיווג משפטי מדויק של פסק הדין. כתוצאה מכך, במקרים רבים נבחר במערכת נט המשפט סיווג הסל: "פסק דין/החלטה". כך לא ניתן לדעת את הסיווג הנכון של פסק הדין; השנייה – הרשימה הארוכה של סוגי פסקי הדין במערכת נט המשפט מקשה מאד על הסיווג הנכון, משום שהיא מכילה סוגים רבים של סיווגים, שחלקם חוזרים על עצמם או חופפים, חלקם עמומים ואינם מובנים, ובמקרים מסוימים ישנם סיווגים שאינם קיימים בפועל. כתוצאה מכך נעשה לעתים קרובות ערבוב בין שדה "סיווג פסק הדין" לשדה "תוצאת פסק הדין", באופן שאינו מאפשר הפקת נתונים מהימנים בעניין זה ממערכת נט המשפט.

נוכח האמור נדרשה מחלקת המחקר לבצע ניתוח איכותני של מדגמים מייצגים של סוגי פסקי הדין השונים בסוגי התיקים השונים.[18]

ההנחה הייתה, כי לכל סוג של פסק דין נדרש פרק זמן שונה לשם כתיבתו. כך למשל, כתיבת פסק דין המורה על מחיקה מחמת חוסר מעש או מסיבה טכנית אחרת אורכת זמן קצר יותר בהשוואה לכתיבת פסק דין הנותן תוקף לפשרה שאליה הגיעו הצדדים, וכתיבת פסק דין על פי ס' 79א לחוק בתי המשפט אורכת זמן קצר יותר לעומת כתיבת פסק דין מנומק, ללא הסכמות קודמות, אשר כתיבתו תארך פרק הזמן הארוך ביותר.

[18] מפאת הכמות הגדולה של סוגי התיקים במערכת, והזמן הנדרש לקריאה רצינית של כל תיק לצורך סיווג נכון של סיבת הסגירה, החלטנו להעמיד את גודל המדגם על בין 50 ל-80 תיקים מכל סוג (בהתאם לנדירות סוג התיק). המדגם התבסס על תיקי 2018, ובסוגי תיקים נדירים שבהם לא התקבלו די תיקים כדי לבסס מדגם על בסיס תיקי 2018 בלבד, הוספנו תיקים משנת 2019. בתיקי ת"א נערך מדגם נפרד לכל אחד מסוגי העניין המרכזיים, ובתיקי תא"מ נערך מדגם נפרד על תיקי רכב לעומת תיקי תא"מ מסוגים אחרים.

לצורך העניין, הוחלט לשמר במסגרת המדד המחודש את הסיווג ממדד המשקלות הקודם, אשר פילח את פסקי הדין בהליכים **האזרחיים** לארבע קבוצות:

1. **פסקי דין מנומקים**, שניתנו על סמך טיעון או הוכחות, מבלי שקדמה להם הסכמה של הצדדים. בקבוצה זו נכללו גם פסקי דין שניתנו בהעדר הגנה/ בהעדר התייצבות,[19] פסקי דין שניתנו מחמת העדר סמכות עניינית, וכל פסק דין אחר הכרוך בהכרעה מנומקת;
2. **פסקי דין המעניקים תוקף להסכמות של הצדדים**. בקבוצה זו נכללו גם פסקי דין המעניקים תוקף להסדרי גישור או פשרה, למחיקה או דחייה של תביעה בהעדר התנגדות ולהתלייית הליכים;
3. **פסקי דין המוחקים את התביעה** מחמת חוסר מעש, אי תשלום אגרה/ ערבון או כל סיבה טכנית אחרת;
4. **פסק דין על דרך הפשרה** מכוח סעיף 79א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

פסקי הדין בהליכים **הפליליים** חולקו אף הם לארבע קבוצות:

1. **פסקי דין הכוללים הכרעת דין וגזר דין מנומקים**, שלא קדמה להם הסכמה כלשהי;
2. **פסקי דין המקנים תוקף להסדר טיעון סגור/מלא**, לרבות להסכמה לביטול כתב האישום;
3. **פסקי דין המורכבים מהכרעת דין על-פי הודאת נאשם וגזר דין מנומק, לרבות הסדר טיעון פתוח לעונש**;
4. **פסקי דין המורים על התליית הליכים או סגירה טכנית אחרת**.

מחלקת המחקר סיווגה את כל פסקי הדין שניתנו בתיקי המדגמים על פי הסיווגים המפורטים לעיל וציינה בנוגע לכל פסק דין באיזה סוג מסמך הוא ניתן (פסק דין במסמך עצמאי, פסק דין בפתקית או פסק דין בפרוטוקול).

על מנת לשקף מהימנה את זמן העבודה השונה הכרוך בכתיבת פסקי הדין השונים מתוך פסקי הדין שנכתבו מחוץ לאולם (זמן כתיבת פסקי הדין שנכתבו באולם נכלל במסגרת זמן הדיונים), נדרשו נתונים כמותיים בהתייחס לכל סוג תיק, בחלוקה לקריטריונים הבאים:

1. **אחוז התיקים** אשר נסגרו בכל סוג של פסק דין (כמפורט לעיל), בחלוקה לסוגי התיקים השונים.
2. **מספר העמודים** הממוצע בפסקי הדין השונים – כלומר, כמה עמודים בממוצע מכיל פסק דין מנומק בתיק מסוג x, כמה עמודים בממוצע מכיל פסק דין מכוח סעיף 79א בתיק מסוג x וכו'.
3. **זמן העבודה** הממוצע המוקדש לצורך השלמת כתיבה של עמוד אחד מפסקי הדין השונים, בכל סוג תיק.
4. **אחוז התיקים** שבהם נכתב פסק דין או החלטה סוגרת מחוץ לאולם הדיונים.

מכפלה של ארבעת הקריטריונים הללו בהתייחס לכל סוג של פסק דין בנפרד, בכל סוג תיק, וסכימת התוצאות, הניבה למעשה את **פרק הזמן הממוצע** שמוקדש בכל סוג תיק לכתיבת פסקי הדין השונים, ואת **ההסתברות** למתן פסק דין מסוג מסוים בכל סוג תיק.

[19] אמנם פסקי דין בהעדר הגנה או בהעדר התייצבות לעתים אינה כוללים הנמקה או שהם כוללים הנמקה מינימלית, אולם הוחלט עוד במחקר המשקלות הקודם כי לצורך הקיבוץ לקטגוריות, ומאחר שהם לרוב כן כוללים הנמקה כלשהי, הקטגוריה המתאימה ביותר עבורם היא קטגוריית פסקי הדין המנומקים.

נתון נוסף שנאסף במהלך מחקר סיבות הסגירה, הוא מספר התיקים שכל פסק דין סוגר. למשל, בתיקים מאוחדים, ניתן פסק דין אחד אשר סוגר שניים, שלושה או יותר תיקים אשר אוחדו בשלב מסוים בחיי התיק. התיקים המאוחדים נספרים במערכת כתיקים נפרדים, מבחינת כמויות התיקים שנפתחים ונסגרים. על כן, בדקנו במסגרת מחקר סיבות הסגירה גם את כמות התיקים הממוצעת שכל פסק דין סוגר בסוגי התיקים השונים. להרחבה נוספת בעניין והשימוש בנתונים אלו ראו בפרק הממצאים, בתת הפרק העוסק בחישוב זמני הטיפול בתיקים לצרכים ניהוליים.

2.4. <u>איסוף נתוני המחשוב על תדירות האירועים המרכזיים בחיי התיק</u>

מחלקת המחשוב של הנהלת בתי המשפט סיפקה למחלקת המחקר נתונים רבים ממערכת "נט-המשפט", החיוניים לחישוב הזמן השיפוטי הדרוש לשופטים לטיפול בתיקי המערכת. יצוין, כי עד כה השיטה המקובלת הייתה להשתמש בנתוני השנה החולפת, ובמקרה זה - שנת 2019. אולם, לצורך המחקר הוחלט לעבור לחישוב נתונים ממוצעים משלוש השנים האחרונות, היינו, 2017-2019. זאת, לאור הערות שעלו בנושא זה מצד נשיאי בתי המשפט; בהתאם למחקרי משקלות עדכניים שנערכו בעולם; על מנת לנטרל השפעה קיצונית כלשהי שעשויה להיות לשימוש בנתוני שנה אחת בלבד; ובכדי שהנתונים ישקפו טוב יותר את הממוצעים האמתיים.

בין היתר, התקבלו ממחלקת המחשוב הנתונים הבאים: כמות התיקים שנפתחו ושנסגרו בשלוש השנים האחרונות בחלוקה לסוגי התיקים השונים ולערכאות; ממוצע התרחשותם של האירועים השונים בכל סוג תיק, ביחס לכלל אוכלוסיית התיקים אשר נסגרו במערכת המשפט בשלוש השנים האחרונות: דיוני הוכחות, דיונים שאינם הוכחות, החלטות ביניים, פסקי דין והחלטות בפתקית. כמו כן התקבל המספר הממוצע של עמודים בהחלטות ביניים בכל סוג תיק.[20] יוער, כי במקרים שבהם נתוני המחשב שהתקבלו היו נדירים (למשל, התקבל מספר ממוצע של עמודים בהחלטת ביניים בסוג תיק נדיר, שנפתחו ממנו פחות מעשרה תיקים בשלוש השנים האחרונות), הפנינו שאלה לגבי נתון זה להערכת השופטים במסגרת השאלון המסכם, לצורך תיקוף הנתון שהתקבל.

2.5. <u>תוצרי המחקר</u>

מחקר עומס העבודה השיפוטית הניב שני תוצרים עיקריים: זמן העבודה השיפוטי הדרוש לטיפול בסוגי התיקים השונים בערכאות השונות, ותמהיל יום העבודה השיפוטי. אופן חישוב התוצרים הללו יוצג להלן.

[20] לגבי שליפת מספר העמודים בהחלטות ביניים יוער, כי בעטיה של תקלה כלשהי במערכת נט המשפט, המערכת אינה סופרת את מספרי העמודים בכל החלטות הביניים, אלא רק בחלקן. עם זאת, החלטנו להשתמש בנתון זה עבור רוב סוגי התיקים, מאחר שאין סיבה להניח שקיים הבדל כלשהו בין ההחלטות שמספר העמודים בהן נספר על ידי המערכת לאלו שלא (בסוגי התיקים הנפוצים מדובר על אלפי החלטות שכן נספרו). בסוגי התיקים שבהם מצאנו כי המערכת ספרה את מספרי העמודים בכמות מועטה של החלטות, או כאשר מצאנו הבדלים ניכרים בין השנים בממוצעי ההחלטות, ביצענו בדיקה יזומה על מדגם תיקים כדי לקבוע את מספר העמודים הממוצע של החלטות ביניים באותו סוג תיק.

2.5.1. אופן חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים

כפי שתואר לעיל, מחלקת המחקר אספה נתונים מארבעה מקורות שונים, אשר הניבו תוצאות הן לגבי תדירותן של הפעולות השיפוטיות השונות המתקיימות בכל תיק – הכנה ושמיעת דיונים וכתיבת החלטות ביניים (לרבות פתקיות) ופסקי דין, והן לגבי הזמן השיפוטי הדרוש לביצוע פעולות אלו.

נתונים אלו הוזנו לתוך נוסחה כללית שנועדה לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים מתחילתו ועד סופו. למעשה, הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיק הוא תוצאת הסכימה של מכפלת זמני הפעילויות השונות בתדירות התרחשותן. **הנוסחה הכללית** הורכבה מהחישובים הבאים:

זמני ההכנה לדיונים: בכל סוג תיק, המכפלה של זמן ההכנה הממוצע לדיון מסוג הוכחות בשכיחות שיתקיים דיון שכזה, פלוס המכפלה של זמן ההכנה לדיון שאינו מסוג הוכחות בשכיחות שיתקיים דיון שכזה. בערכאת המחוזי נוספה המכפלה של זמן ההכנה המשותף לקראת דיוני הרכב בשכיחות הדיונים המתקיימים בהרכב.

תרשים 3: זמני ההכנה לדיונים

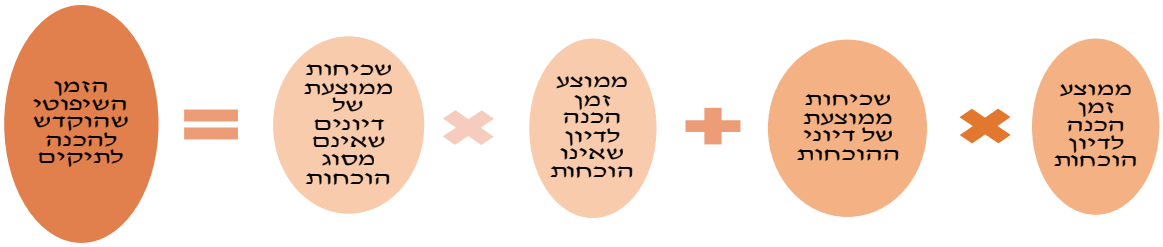

זמני שמיעת דיונים: בכל סוג תיק, המכפלה של משך דיון הוכחות בשכיחות הממוצעת של דיון כזה בתיק, פלוס המכפלה של משך דיון שאינו הוכחות בשכיחות הממוצעת של דיון כזה בתיק.

תרשים 4: זמני שמיעת דיונים

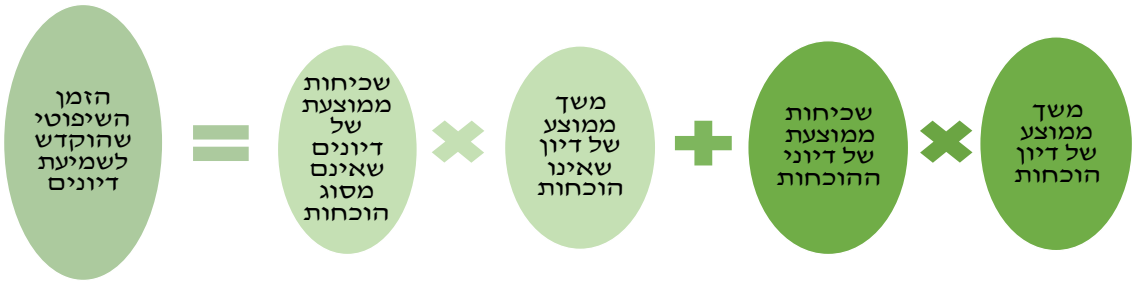

זמני כתיבת החלטות (לרבות פתקיות): בכל סוג תיק, המכפלה של הזמן הממוצע לכתיבת פתקית במספר הפתקיות הממוצע לאותו סוג תיק, פלוס המכפלה של הזמן הממוצע לכתיבת עמוד אחד של החלטת ביניים במספר העמודים הממוצע להחלטת ביניים כפול כמות ההחלטות שנכתבו במסמך עצמאי.

תרשים 5: זמני כתיבת החלטות

זמני כתיבת פסקי דין: בכל סוג תיק ועבור כל אחת מסיבות הסגירה השונות, מכפלת הזמן הממוצע לכתיבת עמוד אחד של פסק דין במספר העמודים הממוצע לפסק דין, כפול ההסתברות שתיק ייסגר בסיבת סגירה זו מחוץ לאולם.

תרשים 6: זמני כתיבת פסקי דין

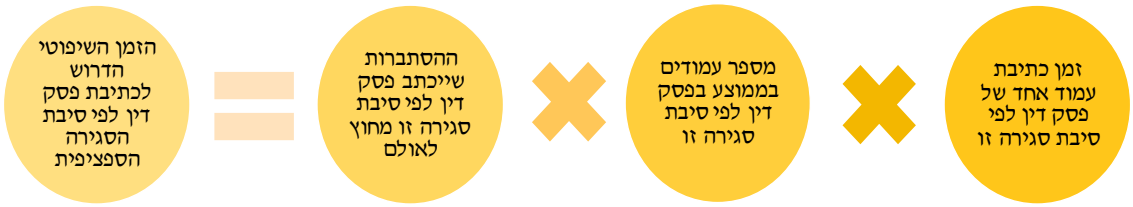

2.5.1.1. אופן חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקים הנדונים בהרכב שופטים

חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי הרכב בערכאת המחוזי נעשה באופן מעט שונה, לאור ייחודיות הטיפול השיפוטי בתיקים אלו, שכן העומס השיפוטי בתיקי ההרכב מוטל על כתפי ראש ההרכב ושני חברי ההרכב האחרים, אך מתחלק ביניהם במידה שונה, בהתאם לסוג הטיפול. במחקר המשקלות הקודם רואיינו 19 שופטים מחוזיים, אשר הסכימו כי אין להכפיל בשלוש את עומס העבודה בתיק הנדון בהרכב של שלושה שופטים, אלא במספר נמוך מכך, ועל פי התמהיל הבא: זמן הדיונים באולם הוכפל ב-3, זמן הכנת התיקים הוכפל ב-2.5, וזמן הכתיבה הוכפל ב-1.5.

במחקר הנוכחי הוחלט לבחון האם תמהיל עבודה זה עודנו תואם את עבודת שופטי ההרכב וחלוקת העומס ביניהם. לשם כך ראיינו שבעה שופטים בשיטת קבוצת מיקוד (מערך דלפי), ושני שופטים נוספים שלא במסגרת קבוצת המיקוד. משיחות אלו עלה, כי יש לערוך התאמות מסוימות לתמהיל שנקבע במחקר הקודם.

במחקר זה, הבחנו בין כתיבת פסקי דין לכתיבת החלטות ביניים, ואף בין כתיבת החלטות בפתקית וכתיבת החלטות במסמך עצמאי. לאחר דיון בכל סוג תיק בנפרד גובשו אופני החישוב לפעולות השיפוטיות השונות: הוסכם, כי זמן הדיונים בכל תיקי ההרכב צריך להיות מוכפל בשלוש, שכן שלושת שופטי ההרכב נמצאים באולם; זמן ההכנה לדיונים צריך להיות סכימה של זמני ההכנה לדיונים של ראש ההרכב ושני חברי ההרכב כפי שנמדדו במחקר; זמן כתיבת החלטות בפתקית צריך להיות מחושב

לפי זמנו של ראש ההרכב בלבד ; זמן כתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי צריך להיות מוכפל ב-1.25, לפי זמן הכתיבה המלא של ראש ההרכב ועוד שמינית הזמן של שני חברי ההרכב ; זמן כתיבת פסקי הדין צריך להיות מוכפל אף הוא ב-1.25 - זמן הכתיבה המלא של שופט אחד (כאן נעשה ממוצע של זמן ראש ההרכב וזמן חברי ההרכב, מכיוון שלא ניתן היה לדעת מי הכותב העיקרי של פסק הדין) ושמינית זמן הכתיבה של שני השופטים הנוספים בהרכב, שכן מרבית הכתיבה בתיק הרכב מתבצעת על ידי שופט אחד, כששני השופטים האחרים מתייעצים, קוראים טיוטות ומעירים הערות, וזאת בעיקר לאור השיעור הקטן של פסקי דין שאינם ניתנים פה אחד.

2.5.2. חישוב תמהיל יום העבודה השיפוטי

את תמהיל יום העבודה השיפוטי יצרנו על בסיס תשובות השופטים לשאלוני הרקע שמולאו טרם תחילת המחקר, בשילוב עם נתוני הזמנים על כל אחת מהפעילויות השיפוטיות שעליהן דיווחו השופטים במסגרת יומני העבודה בתקופת המחקר. יוזכר, כי על מנת לשמור על אנונימיות השופטים, נאלצנו לוותר על חלק מהשאלות בשאלון הרקע במקרים שבהם המענה עליהן עלול היה להצביע על זהות השופט. על כן, חלק מההבחנות, למשל, בין שופט לרשם, נעשו על בסיס הנתונים שהיו בידינו.

3. ממצאי המחקר

בפרק זה יוצגו תוצרי מחקר עומס העבודה השיפוטית, תחילה בחלוקה לערכאות השיפוט השונות ולאחר מכן במבט כלל מערכתי. כל פרק ייפתח בהסבר על ההתאמות שביצענו בטופס יומני השופטים במטרה להתאימם באופן המיטבי והמדויק ביותר לאופי הדיונים וניהול התיקים באותה ערכאה, מבלי להעמיס על השופטים יתר על המידה במילוי היומנים. התאמות אלו הן תוצר של הערות שונות שעלו מן השופטים עובר לתקופת המחקר ובמהלכה, לגבי אופן הסיווג של פעולות מסוימות במסגרת יומני העבודה, ואשר נדרשנו לתת להן פתרון יצירתי, לפעמים אד הוק, במסגרת היומנים.

לאחר מכן נציג את **חישוב הזמן השיפוטי הממוצע** הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים שאותם התאפשר לנו למדוד במחקר הנוכחי. בסה"כ נציג את זמניהם של 125 סוגי תיקים, ועוד 24 סוגי עניין ייחודיים, המהווים כמעט 99% (98.6%) מכלל התיקים אשר נסגרו במערכת בשנת 2019. זמן שיפוטי ממוצע זה לכל סוג תיק חושב לאחר שקלול מערכי המחקר השונים אשר פורטו בפרק המתודולוגיה. כמו כן נציג, לצורך ההשוואה, את כמות התיקים מכל סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, את משקלות התיקים אשר נמדדו במחקר הקודם, ואת מגמות השינויים שחלו במשקלות התיקים. בפרק הכלל מערכתי נציג גם את משקלות התיקים החדשים, לפי מדדי מחקר זה.

כאן המקום להסביר ולהדגיש כי הזמנים שיוצגו להלן משקפים אך ורק את שקלול הזמנים שנמדדו באירועים השונים בכל תיק – זמני ההכנה לדיונים, זמני הדיונים וזמני הכתיבה, כפי שאלו דווחו על ידי השופטים והקלדניות, במכפלה של השכיחות להתרחשותם של אותם אירועים, אשר לקוחה מנתוני המחשב (כפי שפורט בהרחבה בפרק המתודולוגיה). **אין בזמנים אלו כדי למצות את מלוא העומס השיפוטי אשר מטיל כל סוג תיק על השופט המטפל בו.** על כן, לשם ההמחשה, תיק אשר נתפס בעיני השופטים כמטיל עומס כבד, בין היתר משום שהסוגיה המשפטית הנדונה בו סבוכה וקשה יותר לעומת תיקים אחרים, לא בהכרח יקבל חישוב זמנים מאד גבוהים בהתאמה. כובד הסוגיה המשפטית עשוי לבוא לידי ביטוי במדידת זמנים ארוכים יותר בפעולות ההכנה לדיונים, הדיונים או הכתיבה, אולם זמני חשיבה על התיק מחוץ לשעות העבודה, לשם הדוגמה, לא יקבלו ביטוי במסגרת מדידת הזמנים. מטעם זה, תיק אשר נתפס כפשוט או קל יותר בעיני השופטים, עשוי לקבל מדד זמן גבוה יותר, למשל משום שמספר הפתקיות בו גבוה יותר או שיש בו יותר דיונים. על כן יודגש, כי זמני הטיפול בתיקים מבוססים רק על הזמנים שנמדדו ושכיחותם, ולא בהכרח על מהות הסוגיה המשפטית.

לבסוף, נציג את **תמהיל יום העבודה השיפוטי** של שופטי ורשמי הערכאות השונות. הכוונה בכך היא הצגת הרכיבים השונים המרכיבים יחד יום עבודה רגיל לשופט **הממוצע**: מכמה שעות עבודה הוא מורכב, ומה החלק ממנו שמוקדש לביצוע כל מטלה שיפוטית במהלך היום – עבודה אדמיניסטרטיבית, טיפול גורף בסל, פעילות שאינה קשורה בתיקים ספציפיים כמו השתלמויות או ישיבות שופטים, וכמובן הפעילות השיפוטית הקשורה לתיקים – ההכנה לדיונים, זמני שמיעת הדיונים וזמני הכתיבה. בנוסף, בכל ערכאה ובהתאם לנתונים שיש ברשותנו, נציג את ההבדלים בתמהיל יום העבודה השיפוטי שנמצאו בפילוחים שונים: בין שופטים לרשמים, בין שופטים הנהנים ממערך תמיכה מקצועי (עוזרים משפטיים/ מתמחים/ סטודנטים) לכאלו שלא, בין שופטים הנושאים בתפקיד נוסף, לשופטים אחרים, את ההבדל בין ימי עבודה רגילים לימי חופשה ומחלה, ימים ארעיים, ימי שבתון, ימי המנוחה השבועיים ועוד, וכן נתייחס לימי כתיבה שבהם שופטים נאלצים בשל העומס השיפוטי הרב, גם לשמוע דיונים.

להלן נציג את ממצאי המחקר בחלוקה לבתי המשפט השונים, ולאחר מכן ברמה המערכתית. בשל החלוקה לבתי משפט, תיתכן חזרה מסוימת על חלק מההסברים הנוגעים לממצאים השונים.

3.1. ממצאי ערכאת המחוזי

3.1.1. התאמות ליומני השופטים בערכאת המחוזי

בפרק 2 שעסק במתודולוגיית המחקר, הצגנו את המבנה הבסיסי של היומן שאותו מילאו השופטים במהלך חמשת שבועות המחקר. ביומן בסיסי זה, אשר תיעד את הזמן השיפוטי שאותו הקדישו השופטים במהלך יום העבודה שלהם בפילוח לפעולות השיפוטיות השונות, ערכנו את ההתאמות הבאות לאופי הדיונים הייחודי של ערכאת המחוזי:

1. **דיונים הנדונים בהרכב** – בניגוד לתיקים הנדונים בערכאות האחרות, בערכאת המחוזי ישנם תיקים הנדונים הן במותב תלתא והן בדן יחיד. על מנת להבחין בין הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיק הנדון בהרכב בהשוואה לתיקים הנדונים בדן יחיד, התבקשו השופטים לדווח, לגבי הפעולות השיפוטיות של הכנה לדיונים או כתיבת החלטות, האם מדובר בתיק שנדון בהרכב של שופטים, ואם כן – מה תפקידם בהרכב: האם חברי הרכב או אב ביה"ד. תוספת זו נדרשה בהתחשב בכך שהעומס שתיק שנדון בהרכב מטיל אינו זהה למכפלת הזמן שאורכת כל פעולה שיפוטית בתיק בשלושת חברי ההרכב, אלא נדרשה הבחנה מדויקת יותר.

2. **היוועצות בהכנה לדיון בהרכב** – למדנו מן השופטים, כי בתיקים שנדונים בהרכב, השופטים מתחילים את ההכנה לדיון כל אחד בנפרד ולומדים את התיק, ולאחר מכן, עובר לדיון (באותו יום או ביום שלפניו) ההרכב מתכנס לישיבת התייעצות, על מנת להתכונן לדיון יחד ולתכנן את מהלך הדיון. לכן, ובהתחשב בעובדה שבמסגרת המחקר לא דווח מספר התיק שנדון, החשש היה כי בדיווח רגיל כל תיק הרכב ייספר פעמיים, וזמן ההכנה הקצר יותר בהתייעצות "ימשוך" את זמני ההכנה עבור כל תיק כלפי מטה. לכן, התבקשו שופטי המחוזי לדווח כרגיל על זמן ההכנה הפרטני לכל תיק שאליו כל שופט מתכונן בנפרד. לגבי זמן ההתייעצות, התבקשו השופטים לכתוב את שעת תחילת ההתייעצות ואת שעת סיומה, ולכתוב את **כמות התיקים** שלגביהם נערכה ההתייעצות, **בתוספת שני אפסים** (לדוגמה, אם בהתייעצות לפני דיוני ההרכב התכוננו השופטים לדיון ב- 6 תיקים, היה עליהם לכתוב בעמודת "הכנה לדיון" את המספר 600). כך, ובצירוף למילוי עמודת ההרכב שבה צוין כי מדובר בתיק שנדון בהרכב, ידענו בעת קבלת הנתונים בסיום תקופת המחקר להפריד את זמן ההתייעצות לפני דיוני הרכב, ובכך להתייחס לזמן זה בהתאם.

3. **חלוקה לסוגי עניין** – ליומן הוספנו עמודה העוסקת בסוג העניין בשתי ערכאות בלבד: המחוזי והשלום. כאמור לעיל, אחת מהטענות שעלו מצד שופטים רבים לגבי המחקר הקודם הייתה המשקל הכולל שניתן לתיקי **ת"א**, מבלי להתחשב בסוגי העניין השונים שהוא כולל. על כן במסגרת ההכנות לקראת המחקר הנוכחי הפצנו לכל נשיאי המחוזי והשלום שאלה לגבי סוגי העניין, ובה ביקשנו כי יפרטו את סוגי העניין שלדעתם יש לתת להם זמן שונה לעומת יתר תיקי הת"א. את התשובות שקיבלנו איחדנו. לגבי המחוזי תשובה שחזרה על עצמה כמעט מכל הנשיאים הייתה כי יש לתת לתיקי הת"א בעלי סוג עניין פלת"ד (פיצויים לנפגעי תאונות דרכים) זמן שונה מיתר תיקי הת"א הנדונים במחוזי. על כן הוספנו ליומני המחוזי את עמודת סוג העניין, שבה ביקשנו מהשופטים כי כאשר הם מבצעים פעולה שיפוטית בתיק מסוג ת"א, יציינו בעמודת סוג העניין האם מדובר בתיק פלת"ד או אחר. עם זאת, במהלך ביצוע ההדרכות וניסויי הכלים קיבלנו הערות רבות בנושא זה,

כאשר הטענה הייתה כי יש לבדוק את זמניהם של סוגי עניין נוספים. על כן החלטנו לבדוק את כל סוגי העניין הקיימים בתיקי ת״א בערכאת המחוזי, והנחינו את השופטים לציין את סוג העניין, כפי שמופיע בכותרת התיק בנט המשפט, לגבי כל פעילות שיפוטית הנוגעת לתיק מסוג ת״א. בהתאם לכך, הורינו גם לקלדניות לכתוב את כל סוגי העניין בהתאם לכותרת המופיעה בנט המשפט לגבי הדיונים שהתקיימו בתקופת המחקר.

עם זאת, רשימת סוגי העניין המוגדרת במערכת נט המשפט ארוכה ומסורבלת מאד, ולעתים היא כוללת סוגי עניין חופפים או כאלו שלא ברורים ההבדלים ביניהם. על כן, לאחר תקופת המחקר, ביקשנו ממספר שופטי מחוזי העוסקים בתחום האזרחי כי יצמצמו את רשימת סוגי העניין לסוגי העניין העיקריים שלהם ניתן את הזמן הממוצע המתאים. את הרשימות שהכינו השופטים ריכזנו, וגיבשנו רשימת סוגי עניין קצרה יותר ואשר ניתנת לבדיקה ועיבוד ביתר קלות. בערכאת המחוזי במערכת נט המשפט קיימים 30 סוגי עניין בתיקי ת״א, ובמסגרת מחקר זה צמצמנו את הרשימה לשבעה סוגי עניין מרכזיים, שזמניהם יוצגו להלן. את רשימת סוגי העניין לפי נט המשפט וחלוקתה לקטגוריות המצומצמות יותר שאותן בדקנו במחקר זה ניתן לראות ב**נספח ו׳.**

4. **הכנה לדיונים בתיקי ערעור** - עניין נוסף שבו נבדל היומן המחוזי משאר היומנים, היה בעמודת ההכנה לדיון הוכחות לעומת דיון שאיננו הוכחות. במסגרת דיון הוכחות כללנו גם שמיעת סיכומים או טיעונים לעונש וכן דיון בערעור, שכן במסגרת תיקי הערעורים שנשמעים במחוזי ככלל אין דיוני הוכחות, ונכון יותר להבחין בין דיון בערעור לדיון מסוג אחר (דיון מקדמי למשל או תזכורת).

5. **הסדרי טיעון** - לגבי **התיקים הפליליים**, הוספנו עמודה המתייחסת לכתיבת פסקי הדין בתיקים שנסגרו **בהסדר טיעון**, תוך הבחנה בין הסדר טיעון פתוח, סגור או הסדר טיעון שבו ניתן טווח ענישה, מתוך הנחה שזמני הכתיבה של פסקי הדין בכל אחת מהאפשרויות הללו שונים. כאן המקום להדגיש כי ברור לנו שמרביתם המכרעת של פסקי הדין בתיקים הפליליים שניתנים לאחר הסדר טיעון סגור, מוכתבים וניתנים באולם. במקרים אלו, זמני כתיבת פסק הדין שניתן באולם חושבו כחלק מזמן הדיון. אולם, על מנת שנוכל למדוד את זמני הכתיבה לגבי אותם פסקי דין פליליים שבכל זאת נכתבו מחוץ לאולם, הוספנו את עמודת הסדרי הטיעון.

ניתן להתרשם מיומן העבודה השיפוטי שנבנה עבור ערכאת המחוזי ביומן לדוגמה המצורף כ**נספח ד1**.

3.1.2. ממצאי המחקר לגבי תיקי ערכאת המחוזי

3.1.2.1. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי ערכאת המחוזי

התוצר הראשון של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים בערכאת המחוזי. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-37 סוגי התיקים העיקריים בערכאת המחוזי, ועוד שבעה סוגי עניין בתיקי ת״א. כל אלו מהווים כ-97% מכלל תיקי המחוזי שנסגרו במהלך שנת 2019. כך שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לכ-3% מכלל התיקים האחרים, הרי שההשפעה שלהם על העומס אינה משמעותית.

בטבלה שלפניכם מובאים 37 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי ערכאת המחוזי, יחד עם מספר התיקים מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם ומגמת השינוי מהמחקר הקודם. ישנם שני סוגי תיקים שעבורם הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיק חושב ומוצג למעשה פעמיים: כאשר התיק נדון בפני דן יחיד וכאשר התיק נדון בפני הרכב שופטים. בתיק מסוג ת"א הוצג גם הזמן המשוקלל, וגם בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים בו (הרחבה על כך תינתן בתת הפרק העוסק בתיק מסוג ת"א בהמשך פרק זה). כמו כן, הוצג הזמן המשוקלל של תיקי הערעור העיקריים – ע"א (כולל הזמן של ע"א שנדון בהרכב וע"א שנדון בדן יחיד) וע"פ (כולל הזמן של ערעור פלילי וערעור נוער פלילי). זאת, על מנת לאפשר השוואה למחקר הקודם, שבו הוצג המשקל המשוקלל של תיקים אלו. על כן, בסך הכול מופיעים בטבלה שלפניכם 46 סוגי תיקים.

חשוב לציין כי לעתים נתקלנו בקשיים מסוימים בחישוב זמניהם של סוגי התיקים **הנדירים** יותר בכל ערכאה, בשל מיעוט הנתונים לגביהם. ניתן לראות זאת למשל בתיקים הכלכליים בערכאת המחוזי. ניקח כדוגמה תיק מסוג תביעה נגזרת (תנ"ג). אלו תיקים מורכבים מאד, אולם ניתן לראות, כי הם גם תיקים נדירים יחסית - בשנת 2019 נסגרו רק 48 תיקים כאלו בכל ערכאת המחוזי. על כן, במהלך תקופת המחקר לא קיבלנו עליהם נתונים רבים הנוגעים לאירועים השונים בתיק. את הנתונים המעטים הללו ניסינו להשלים בעזרת השאלון המסכם, שבו התבקשו השופטים להעריך את משכי הזמן הדרושים לביצוע הפעולות השונות בתיקים. אולם, לעתים גם במסגרת השאלון המסכם לא קיבלנו די דיווחים כדי לבסס ממוצע שבו מרווח הטעות קטן דיו. **בנוסף**, קיימים סוגי תיקים, אשר לגביהם היו לנו נתונים על כל האירועים בתיק ושכיחותם, אך **מעט מהם לגבי חלק מהאירועים שנמדדו**, בין אם בשל נדירותם של אותם סוגי תיקים ובין אם בשל כך שבמהלך תקופת המחקר לא התקבלו לגביהם די דיווחים על פעולות מסוימות, **גם אם התיקים עצמם אינם מאד נדירים**. על מנת שלא לוותר לחלוטין על הצגת זמניהם של תיקים חשובים אלו, בחרנו להציג את הזמנים שנמדדו לגביהם בכל זאת, אולם לבצע לגביהם מהלך נוסף של תיקוף, כפי שיתואר בתת הפרק הבא.

3.1.2.2. תיקוף ממצאי המחקר בנוגע לחלק מתיקי ערכאת המחוזי

כאמור, לאחר ניתוח ועיבוד הנתונים שהתקבלו במהלך המחקר גיבשנו ממצאים ראשוניים לגבי זמני הטיפול בתיקים מכל הערכאות ובתי המשפט. ממצאים ראשוניים אלה הוצגו לראשי המערכת, לוועדת ההיגוי של מחלקת המחקר ולנשיאי המחוזות השונים. ועדת ההיגוי ונשיאי המחוזות אישרו את מרבית הזמנים שהוצגו בפניהם. לגבי עשרה סוגי תיקים וארבעה סוגי עניין בתיקי ת"א התבקשה בחינה נוספת, וזאת על רקע תהיות שהועלו בנוגע לזמני הטיפול בתיקים אלה מול תיקים אחרים, כמו גם בנוגע לפער בין הזמנים שנמדדו לגבי הליכים אלה במחקר הנוכחי לעומת הזמנים שהוערכו במחקר הקודם או בנוגע לפערים בזמני הטיפול בתיקים פליליים ואזרחיים הנדונים במחוזי לעומת זמני הטיפול בתיקים המקבילים שנמדדו בערכאת השלום. לפיכך, ביצענו שני מהלכים מחקריים מעמיקים ומקיפים לתיקוף זמני הטיפול בתיקים שהועלו בפורום הנשיאים:

מהלך התיקוף המחקרי הראשון, עסק בתיקוף הזמנים שנמדדו לגבי עשרה סוגי תיקים הנדונים בערכאת המחוזי ועוד ארבעה סוגי עניין בתיקי ת"א, אשר ביחס אליהם נטען כי זמני הטיפול שנמדדו

לא תאמו באופן מלא את הערכות הנשיאים, בין כשלעצמם ובין ביחס בזמן הטיפול בתיקים אלה אל מול זמן הטיפול בתיקים אחרים. לצורך כך, הכנו שאלונים ייחודיים לכל סוג תיק והעברנו שאלונים מותאמים לשופטים המטפלים בסוגי התיקים הללו בכל המחוזות. בסך הכול שלחנו לשופטים 140 שאלונים מותאמים, וקיבלנו מענה מפורט על כ-70 שאלונים. לחלק מן השופטים חזרנו בשאלות הבהרה שונות. כמו כן ערכנו שיחות טלפוניות מפורטות עם אחד עשר שופטים לגבי סוגי התיקים השונים שנבדקו. מהלך התיקוף נועד לבדוק מניין נובע הפער בין הזמנים שנמדדו במחקר ובין הערכות השופטים לגביהם, מהן הסיבות לפער, ולהבין את ההליך הייחודי שבו מתנהל כל סוג תיק, במטרה לבדוק האם ישנם מאפיינים ייחודיים לתיקים אלה, או לטיפול בהם, ואם הם קיבלו ביטוי הולם במסגרת נוסחת חישוב זמני הטיפול בתיקים. לגבי מרבית סוגי התיקים שנבדקו, התשובות של השופטים לשאלונים והשיחות עימם תיקפו את ממצאי המחקר. לגבי חלק מן התיקים מצאנו מקום לחשב את הנתונים באופן מעט שונה, לאחר שעמדנו על ייחודיות ההליך מתוך תשובות השופטים. דוגמה לכך היא תיקי התובענות הייצוגיות (ת״צ) ותביעות הנגזרת (תנ״ג). בתיקים אלו קיים הליך ייחודי, שבו ראשית מתבררת בקשה לאישור התובענה הייצוגית או התביעה הנגזרת, ורק ככל שניתן אישור ולא מושגת בשלב זה פשרה כלשהי, מתנהלת התובענה הייצוגית או התביעה הנגזרת עצמה. על כן, בתיקים אלו הגדרנו את ההחלטות בבקשות לאישור, שהן החלטות שלרוב נכתבות תוך הנמקה רחבה (גם במקרה של אישור הסדר כלשהו), כפסק דין. הדבר הוביל לגידול בכמות פסקי הדין המנומקים או פסקי הדין לפשרה בכל אחת מקטיגוריות התיקים האמורים, באופן שהוביל לעלייה מסוימת בזמני הטיפול בהם.

אשר לסוגי התיקים שלגביהם לא קיבלנו כמות גדולה של דיווחים במהלך תקופת המחקר, שהם תיקי התנ״ג,[21] וסוגי העניין רשלנות רפואית וקניין רוחני בתיקי הת״א, הערכות השופטים במהלך התיקוף היו גבוהות יותר מהנתונים המעטים שהיו בידינו. כדי שנוכל להציג את זמני הטיפול בהם בכל זאת, ביצענו שקלול של הערכות השופטים עם הנתונים שהיו בידינו. לאור האמור, **זמני הטיפול בתיק תנ״ג ובסוגי העניין רשלנות רפואית וקניין רוחני בתיקי ת״א, יסומנו בטבלאות שלהלן בשתי כוכביות (**)**.

מהלך התיקוף המחקרי השני עסק בתיקוף פערי הזמנים שנמדדו בערכאת המחוזי לעומת תיקים מקבילים הנדונים בבתי משפט השלום, ובהם בעיקר התיקים הפליליים (ת״פ) והתיקים האזרחיים (ת״א) בחלק מסוגי העניין העיקריים. הטענה שעלתה בסוגיה זו נגעה לפער משמעותי בין חלק מסוגי התיקים המקבילים הנדונים במחוזי לעומת השלום, פער שגדל לעומת הפערים שהוערכו במחקר הקודם. לצורך בדיקת הפערים הללו חיפשנו ומצאנו בעצה אחת עם נשיאי המחוזות שופטי מחוזי המטפלים בתיקים אלו, אשר כיהנו עד לפני מספר שנים בבתי משפט השלום. באופן זה קיבלנו מידע משופטים שטיפלו באותם סוגי תיקים הן בשלום והן במחוזי. בנינו שאלונים ייחודיים לבדיקת הפערים, שבהם שאלנו את השופטים האם לדעתם קיים פער בזמני הטיפול בסוג התיק הספציפי במחוזי לעומת זמני הטיפול בו בשלום, מהיכן לדעתם נובע הפער ובכמה זמן הם מעריכים את הפער. התשובות לשאלונים אלו, ככלל, תיקפו את הפערים שנמדדו במחקר. למשל, לגבי סוג העניין פלת״ד, הפער שנמדד

[21] יש לציין כי מרבית תיקי התנ״ג (36 מתוך 48 שנסגרו בשנת 2019) הם תיקי המחלקה הכלכלית בתל אביב. תיקים אלו מורכבים וזמני הטיפול בהם ארוכים יותר, לפי הערכות שופטי המחלקה הכלכלית. הטענה העיקרית שעלתה לגבי זמני הטיפול שנמדדו בתיקי תנ״ג נגעה לפער המשמעותי בינם ובין זמני הטיפול שהוערכו במחקר הקודם. התשובה העיקרית שמצאנו לפער זה היא שבתקופת המחקר הקודם טרם הוקמה המחלקה הכלכלית.

במהלך המחקר היה גבוה מעט יותר מהערכות השופטים לגביו, אולם לגבי סוג עניין זה קיבלנו נתונים רבים במהלך תקופת המחקר הן במחוזי והן בשלום. מתשובות השופטים ומהשיחות עמם לגבי סוג עניין זה, עלה כי לדעתם אכן תיקי הפלת"ד במחוזי אינם כה פשוטים, וכי יש קונספציה מוטעית בנוגע ליחס ביניהם לבין תיקים נזיקיים אחרים. כך, הובהר כי למרות שההליך בתיקי הפלת"ד אמור להיות פשוט יותר, בפועל מדובר בתיקים שגוזלים זמן רב, גם אם על פי רוב אינם מסובכים מבחינה משפטית. זאת, בין היתר, בשל הצורך למנות לעתים מספר מומחים, לרבות מומחי שיקום, והזמן הרב המוקדש להכנת תחשיבי הנזק, במיוחד בתיקים המורכבים והמסובכים יותר הנדונים במחוזי.

באופן דומה, גם לגבי סוג העניין תביעה כספית הערכות השופטים היו מעט נמוכות יותר, אולם גם כאן היו בידינו נתונים רבים מתקופת המחקר באופן שהגביר את מהימנות הממצאים. יתר על כן, תחת סוג העניין "תביעה כספית" ניתן למצוא מגוון רחב מאד של תיקים וסוגיות משפטיות, וכן מדובר בסוג עניין שלצורך המחקר קיבצנו לתוכו מספר סוגי עניין נוספים (כמו חוזים, בנקים ואשראי ועוד, כמפורט בטבלה ב**נספח ו'**).

כאמור, ככלל, מהלך תיקוף זה אכן תיקף את ממצאי המחקר בנוגע לפער ההולך וגדל בין תיקים מקבילים הנדונים במחוזי ובשלום. הטענה המרכזית שעלתה מתשובות השופטים לשאלוני התיקוף עסקה בהכבדה המשמעותית בטיפול בתיקי המחוזי בשנים האחרונות. שופטים רבים חזרו על כך שהתיקים במחוזי הולכים ונעשים כבדים ומורכבים יותר עם השנים, יש יותר עורכי דין שמתמקצעים בתחומים השונים ועל כן מעלים סוגיות משפטיות סבוכות יותר ונכונים פחות לפשרות, יש צורך בשמיעת מומחים רבים, עלייה חדה בהיקף הבקשות וההליכים המקדמיים המצריכים העמקה בתיקים עוד בשלביהם המוקדמים ועוד.

משני מהלכי התיקוף המחקריים שערכנו נבעו מספר <u>מסקנות עיקריות</u>:

האחת, כפי שפירטנו לעיל, שופטי מחוזי רבים התייחסו לסוגיה של ההכבדה המשמעותית בטיפול בתיקי המחוזי בשנים האחרונות.

השנייה, במסגרת שני מהלכי התיקוף, שופטים רבים שאליהם פנינו השיבו כי הם מתקשים מאד לתת הערכה כלשהי של זמני הטיפול בתיקים, כמו גם לערוך השוואות או הקבלות מבחינת זמני הטיפול בתיק מסוים לעומת תיקים אחרים, ואף התקשו להעריך את זמני הטיפול באירועים השונים בתיקים. חלק מהשופטים שאליהם פנינו, לא הצליחו להעריך את זמני התיקים כלל, וכחמישה עשר שופטים השיבו תחת הסתייגות, למרות שהבהירו כי הם מתקשים במתן הערכה, ונימקו מדוע ההערכה קשה ואינה משקפת באמת את המציאות. למעשה, גם בקרב השופטים שלא התייחסו לקושי בהערכת הזמנים ניתן היה לראות תשובות כלליות כמו "שני ימי דיונים", או "שבוע עבודה", או "שעה – שעתיים" וכו'. הסיבה העיקרית שהועלתה לקושי בהערכה הייתה השונות הרבה בין התיקים מכל סוג, שהרי בכל סוג תיק וסוג עניין ישנם תיקים כבדים ומורכבים כמו גם תיקים פשוטים וקלים; יש תיקים שמתנהלים לכל אורכם, לרבות ישיבות הוכחות, סיכומים וכתיבת פסקי דין ארוכים, וישנם תיקים אשר מסתיימים בפשרות בשלבים השונים של ניהול התיק, או מחוסר מעש, העדר הגנה או סיבות טכניות שונות.

תשובות אלו של השופטים לגבי הקושי בהערכה איששו את עמדתנו בנדון, ואישרו ותיקפו את המהלך המחקרי של מדידת זמני הטיפול בתיקים בפועל ובזמן אמת, שבוצע במחקר הנוכחי, לעומת הערכת

זמני הטיפול בתיקים שנעשתה במחקר הקודם. מעבר לזאת, קשיי הערכה אלו של השופטים מהווים כשלעצמם מענה לתהיות המבוססות על תחושות והערכות של השופטים והנשיאים לגבי הזמנים שנמדדו בפועל במהלך המחקר.

השלישית, אשר קשורה בקשר הדוק למסקנה השנייה לגבי קשיי ההערכה, היא השונות הרבה בין התשובות שקיבלנו מהשופטים על שאלות זהות. מהשיחות עם השופטים הוברר לנו כי חלוקת התיקים אינה תמיד רנדומלית, כך שישנם שופטים שאליהם מנותבים למשל התיקים הכבדים יותר מהסוג שבו הם מטפלים, או רק סוג מסוים של תיקים, ועל כן הערכותיהם של אותם שופטים עשויות לייצג רק את התיקים שבטיפולם ולא את הממוצע לאותו סוג תיק. על האמור יש להוסיף את ההבדלים במגוון ובמורכבות התיקים המוגשים למחוזות השונים, ואת ההבדלים בנהלי ובשיטות העבודה בין מחוז למחוז, בין בית משפט לבית משפט ואפילו בין שופט לשופט. כל אלו ועוד עשויות להיות סיבות טובות להערכות השונות זו מזו שקיבלנו מהשופטים לגבי אותו סוג תיק. במצב כזה, ברורה העדיפות של מחקר זמנים על פני מחקר הערכה, וכן ברור מדוע לא ניתן באמת לתקף את זמני הטיפול בתיקים, כאשר הערכות השופטים אינן אחידות.

השונות הרבה בין תשובות השופטים מדגימה כשלעצמה את הקושי המובן של השופטים להעריך את זמני הטיפול בתיקים באופן כללי, כמו גם את זמני הפעולות השיפוטיות השונות בתיק. השונות הרבה והקושי בהערכה עשויים לנבוע גם מסדרי ונהלי העבודה המונהגים בכל בימ"ש, ממידת יעילות העבודה של כל שופט, מרמת ההתמקצעות של כל שופט בסוג התיק הספציפי (ההנחה היא כי התמקצעות בטיפול בסוג תיק מסוים משמעה הפחתה בזמני הטיפול), מכמויות ותמהיל התיקים המוגשים לכל בית משפט או מצויים בטיפולו של כל שופט ושופט, ועוד.

מבלי לגרוע מהאמור, נסביר כי חרף קשיי ההערכה והשונות הרבה בהערכות השופטים, בהסתכלות על כלל ההערכות שניתנו, המהלך המחקרי הנוסף אכן תיקף את ממצאי המחקר, במובן זה שבמקרים מסוימים חלק מההערכות היו קרובות לממצאי המחקר, או שמיצוע ההערכות היה קרוב לממצאי המחקר, או שהכנסת הנתונים שעלו מתשובות השופטים לנוסחת החישוב של זמני הטיפול בתיקים הניבה תוצאות דומות וכיו"ב.

הרביעית, מתשובות השופטים לשאלונים עלתה ההבחנה כי הקושי המובנה והמובן בהערכת זמני הטיפול בתיקים מתעצם כאשר נדרשת הערכת זמני הטיפול בתיק המתנהל על פני שנים. זאת, בעיקר בתיקים מערכאת המחוזי, אך לא רק, אשר מתנהלים בחלקים שנים ארוכות.

החמישית, מתשובות השופטים לשאלונים ומהשיחות עימם עלתה באופן ברור הטיה קוגניטיבית, שבעטיה כאשר השופטים מתבקשים להעריך את זמני הטיפול בתיקים הם חושבים על התיקים המורכבים ביותר שבהם טיפלו. כך, הנטייה היא להעריך את זמן הטיפול ביחס לתיקים שכללו דיוני הוכחות ומתן פסק דין מנומק. לא אחת ההתייחסות היא גם לתיקים שבהם התעוררה שאלה משפטית מעניינת או סבוכה במיוחד. על כן, בהערכה כזו השופטים נוטים שלא לכלול את מרבית התיקים מכל הסוגים ובכל הערכאות, לרבות אלה שמסתיימים בפשרות, ומבלי שיתקיים דיון הוכחות או יינתן פסק דין מנומק או אף החלטה מורכבת. הטיה זו נשמרה גם כאשר הסבנו אליה את תשומת לב השופטים במפורש.

כל האמור מדגיש ומחדד את חשיבותו הגדולה של מחקר זה, שנערך במתכונת של מדידת זמנים מדויקת בזמן אמת, לעומת מחקר המבוסס על הערכות השופטים בלבד.

שופטים רבים אישרו, גם בשיחות הטלפוניות שערכנו עמם, כי הזמנים שנמדדו במחקר זה ביחס לחלק מסוגי התיקים שהוצגו להם מתארים באופן נכון ואמין הרבה יותר את הזמנים האמתיים המושקעים בטיפול בתיקים, ומתקנים קונספציות שגויות שהתקבעו ביחס לסוגי תיקים מסוימים, שנחשבו עד כה לקלים או כבדים במיוחד, שלא בצדק.

3.1.2.3. הצגת זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי

הטבלה מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מן התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר ועד התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר עבור השופט.

טבלה 5: זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	פלילי	תיק פשעים חמורים (תפ"ח) – הרכב	274	**148:41**	85:13	+63:28
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תביעה כספית	1,191	**36:17**	-	-
מחוזי	אזרחי	תביעה נגזרת (תנ"ג)**	48	**33:03**	6:40	+26:23
מחוזי	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	1,308	**31:39**	11:18	+20:21
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - חבויות	453	**27:27**	-	-
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	922	**24:58**	24:36	+0:22
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - רשלנות רפואית**	565	**23:00**	-	-
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **משוקלל**	4,881	**21:21**	21:28	-0:07
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - פלת"ד	353	**17:49**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) - הרכב	366	**15:03**	-	-
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תקנה 3 (אגרות)	1,272	**14:35**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) – **משוקלל** [22]	462	**13:29**	9:12	+4:17

[22] הצגנו כאן את הזמן המשוקלל של ע"פ + ענ"פ (ערעור פלילי וערעור נוער פלילי) משום שתיק ערעור נוער פלילי הוא סוג תיק חדש יחסית במערכת, ועל כן במחקר הקודם לא הייתה אליו התייחסות נפרדת. כדי לייצג נכונה את מגמת העלייה מהמחקר הקודם, הצגנו כאמור את המשקל המשוקלל.

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - הרכב	1,286	**10:53**	7:11	+3:42
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) –מקרקעין	722	**10:33**	-	-
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור משפחה (עמ"ש) – הרכב	1,120	**10:09**	10:05	+0:04
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור מסים (ע"מ)	789	**9:33**	4:12	+5:21
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - קניין רוחני**	3,008	**9:28**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי גזר דין (עפ"ג) – הרכב	1,092	**8:14**	8:58	-0:44
מחוזי	פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,407	**8:00**	5:53	+2:07
מחוזי	עניינים מנהלים	ערעור מנהלי (עמ"נ)	785	**7:46**	6:24	+1:22
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) – **משוקלל** [23]	2,680	**7:44**	7:11	+0:33
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור נוער פלילי (ענ"פ) – הרכב	96	**7:31**	-	-
מחוזי	אזרחי	פירוקים (פר"ק)	1,348	**7:28**	6:29	+0:59
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי אחר (עפ"א)	212	**6:37**	-	-
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) – הרכב* [24]	409	**6:16**	5:58	+0:18
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	2,177	**6:12**	8:24	-2:12
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירה מנהלית (עת"מ)	4,971	**5:51**	7:25	-1:34
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	697	**5:12**	4:46	+0:26
מחוזי	אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - דן יחיד	1,394	**4:35**	-	-
מחוזי	אזרחי	פשיטת רגל (פש"ר)	18,578	**4:19**	4:34	-0:15
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ועדת ערר (ו"ע)	777	**4:15**	3:36	+0:39
מחוזי	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	446	**3:49**	-	-

[23] ערעור אזרחי משוקלל כולל ערעור אזרחי שנדון בהרכב וערעור אזרחי שנדון בדן יחיד.

[24] מדובר בעתירות אסירים על ועדות שחרורים הנדונות בהרכב.

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ערעור על ועדה (ע"ו)	1,034	**3:16**	5:58	-2:42
מחוזי	פלילי	פיקוח על עבריין מין (פע"מ)	350	**3:00**	-	-
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר אחר (ע"ח)	624	**2:53**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי תעבורה (עפ"ת)	1,289	**2:50**	4:23	-1:33
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור אזרחי (רע"א) - דן יחיד	1,268	**2:31**	1:07	+1:24
מחוזי	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	354	**2:20**	-	-
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור משפחה (רמ"ש) - דן יחיד	869	**2:03**	-	-
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור תביעות קטנות (רת"ק)	537	**1:50**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי על בימ"ש לעניינים מקומיים (עפמ"ק)	450	**1:30**	-	-
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - דן יחיד	4,132	**1:24**	1:02	+0:22
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"ת (עמ"ת)	2,029	**1:16**	1:27	+0:11
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"י (עמ"י)	5,194	**0:52**	0:53	-0:01
מחוזי	פלילי	האזנת סתר (הס"ת)	4,572	**0:15**	-	-
מחוזי	אזרחי	ניהול רכושם של נעדרים או שבויים (נע"ד)	219	**0:04**	-	-

.3.1.2.4 זמני הטיפול בתיקי ערכאת המחוזי בחלוקה לסוג ההליך

להלן נציג את זמני הטיפול השיפוטי בתיקי ערכאת המחוזי בחלוקה לסוגי ההליך - אזרחי/ מנהלי ופלילי, על מנת לתת תמונה מעמיקה ומובנת יותר לגבי הזמנים הדרושים לטיפול שיפוטי בכל אחד מההליכים.

3.1.2.4.1. זמני הטיפול בתיקים אזרחיים/מנהליים בערכאת המחוזי

טבלה 6: זמני הטיפול בתיקים אזרחיים/ מנהליים בערכאת המחוזי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	אזרחי	תביעה נגזרת (תנ"ג)**	48	**33:03**	6:40	+26:23
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	922	**24:58**	24:36	+0:22
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) –**משוקלל**	4,881	**21:21**	21:28	-0:07
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) – הרכב	1,286	**10:53**	-	-
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור משפחה (עמ"ש) – הרכב	1,120	**10:09**	10:05	+0:04
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור מסים (ע"מ)	789	**9:33**	4:12	+5:21
מחוזי	עניינים מנהליים	ערעור מנהלי (עמ"נ)	785	**7:46**	6:24	+1:22
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) – **משוקלל**	2,680	**7:44**	7:11	+0:33
מחוזי	אזרחי	פירוקים (פר"ק)	1,348	**7:28**	6:29	+0:59
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - הרכב	409	**6:16**	5:58	+0:18
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	2,177	**6:12**	8:24	-2:12
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירה מנהלית (עת"מ)	4,971	**5:51**	7:25	-1:34
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	697	**5:12**	4:46	+0:26
מחוזי	אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - דן יחיד	1,394	**4:35**	-	-
מחוזי	אזרחי	פשיטת רגל (פש"ר)	18,578	**4:19**	4:34	-0:15
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ועדת ערר (ו"ע)	777	**4:15**	3:36	+0:39
מחוזי	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	446	**3:49**	-	-
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ערעור על ועדה (ע"ו)	1,034	**3:16**	5:58	-2:42
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור אזרחי (רע"א) - דן יחיד	1,268	**2:31**	1:07	+1:24
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור משפחה (רמ"ש) - דן יחיד	869	**2:03**	-	-
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור תביעות קטנות (רת"ק)	537	**1:50**	-	-
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - דן יחיד	4,132	**1:24**	1:02	+0:22
מחוזי	אזרחי	ניהול רכושם של נעדרים או שבויים (נע"ד)	219	**0:04**	-	-

3.1.2.4.2. זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת המחוזי

טבלה 7: זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת המחוזי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	פלילי	תיק פשעים חמורים (תפ"ח) – הרכב	274	**148:41**	85:13	+63:28
מחוזי	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	1,308	**31:39**	11:18	+20:21
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) – הרכב	366	**15:03**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) – **משוקלל**	462	**13:29**	9:12	+4:17
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי גזר דין (עפ"ג) – הרכב	1,092	**8:14**	8:58	+0:07
מחוזי	פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,407	**8:00**	5:53	+2:07
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור נוער פלילי (ענ"פ) – הרכב	96	**7:31**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי אחר (עפ"א)	212	**6:37**	-	-
מחוזי	פלילי	פיקוח על עבריין מין (פע"מ)	350	**3:00**	-	-
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר אחר (ע"ח)	624	**2:53**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי תעבורה (עפ"ת)	1,289	**2:50**	4:23	-1:33
מחוזי	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	354	**2:20**	-	-
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי על בימ"ש לעניינים מקומיים (עפמ"ק)	450	**1:30**	-	-
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"ת (עמ"ת)	2,029	**1:16**	1:27	0:11
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"י (עמ"י)	5,194	**0:52**	0:53	+0:01
מחוזי	פלילי	האזנת סתר (הס"ת)	4,572	**0:15**	-	-

הערה - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלה המראה את משקלות התיקים של ערכאת המחוזי ברמה **הערכאתית** (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק ביחס לתיקים האחרים בערכאת המחוזי בלבד) ובחלוקה להליך אזרחי ופלילי, **בנספחים ה1 ו-ה2**.

3.1.2.4.3. זמני הטיפול השיפוטי בתיק מסוג ת"א, בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים

כאמור לעיל, אחת מההערות שעלו מצד שופטים ונשיאים רבים בערכאת המחוזי לגבי המחקר הקודם הייתה המשקל הכולל המשוקלל שניתן לתיקי ת"א (אשר עמד על 21:28 שעות עבודה), מבלי להתחשב בסוגי העניין השונים. על כן, כאמור, במסגרת מחקר זה הצלחנו למדוד את זמני הטיפול ב**שבעה סוגי העניין המרכזיים** בתיק מסוג ת"א. ניתן לראות את הקטגוריות שלפיהן קובצו סוגי העניין השונים בתיק ת"א מחוזי ב**נספח ו'**.

נזכיר, כי הזמן השיפוטי הממוצע המשוקלל שנמדד במחקר זה לגבי תיקי ת"א הנדונים במחוזי עומד על 24:12 שעות, לעומת הזמן המשוקלל שנמדד במחקר הקודם שעמד על 21:28 שעות. בטבלה שלהלן נציג את זמני הטיפול בסוגי העניין השונים, לעומת הזמן המשוקלל שניתן לתיק מסוג ת"א במחקר הקודם. כמו כן, נציג את מגמת העלייה או הירידה מאז המחקר הקודם. ניתן לראות עלייה משמעותית בזמני הטיפול בחלק מסוגי העניין לעומת הזמן המשוקלל שניתן במסגרת המחקר הקודם, וירידה בזמני הטיפול בסוגי העניין האחרים. מגמה זו מדגימה את הדיוק שהושג במחקר הנוכחי במדידת זמני הטיפול בתיק ת"א באמצעות הירידה לרזולוציה של סוגי העניין השונים, ואת שיקוף השוני האמתי בטיפול בסוגי העניין השונים, ובכך גם מסבירה את העלייה בזמן המשוקלל הנוכחי לעומת הזמן המשוקלל במחקר הקודם.

טבלה 8: זמני הטיפול בתיק ת"א בערכאת המחוזי בחלוקה לסוגי עניין

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע המשוקלל לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **תביעה כספית**	1,191	**36:17**	21:28	+14:49
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **נזקי גוף - חבויות**	453	**27:27**	21:28	+5:59
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **נזקי גוף - רשלנות רפואית****	565	**23:00**	21:28	+1:32
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **פלת"ד**	353	**17:49**	21:28	+3:39
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **תקנה 3 (אגרות)**	1,272	**14:35**	21:28	-6:53
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **מקרקעין**	722	**10:33**	21:28	-10:55
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **קניין רוחני****	308	**9:28**	21:28	-12:00

כאן המקום לציין, כי במסגרת השאלון המסכם התבקשו השופטים לדרג את התיקים שבטיפולם מן הכבד אל הקל. ככלל, ראינו התאמה בין דירוגים אלו לזמנים שנמדדו במסגרת המחקר. אולם, חשוב להבין, כי מכיוון שהשופטים דירגו רק את התיקים שהם מטפלים בהם, הדירוג למעשה משקף רק את היחס בין אותם תיקים, ולא את היחס בין כל התיקים באותה ערכאה. על כן, נראה כי דירוג השופטים משקף טוב יותר את היחס בין סוגי התיקים בערכאות המתמחות בסוגי תיקים מסוימים, כדוגמת בתי

המשפט לנוער, למשפחה ולתעבורה, כאשר רוב השופטים מטפלים ברוב סוגי התיקים של אותה ערכאה. ואכן לגבי ערכאות אלו דירוג השופטים, ככלל, תאם את תוצאות המחקר. לעומת זאת בערכאות המחוזי והשלום, שם כל שופט עוסק בכמות מצומצמת יותר של סוגי תיקים, ודירוג התיקים בשאלון המסכם נעשה רק ביחס לאותם תיקים שבהם אותו שופט מטפל, הדירוג הכללי לא תאם בדיוק את התוצאות שהתקבלו, אם כי כאמור ביחס למרבית סוגי התיקים ניתן היה לראות מתאם בין הדירוג לתוצאות המחקר.

את עיקר השונות ראינו בדירוג סוגי העניין השונים בתיקי ת"א. כך, למשל, שופטי המחוזי דירגו את תיק ת"א – פלת"ד, כנמוך ביותר מבין סוגי העניין האחרים בתיקי ת"א, בעוד שבהתאם לטבלת הזמנים המוצגת לעיל, פלת"ד נמצא בערך באמצע. לעומת זאת, תיק ת"א – קניין רוחני, אשר דורג גבוה בדירוג השופטים, נמצא אחרון בטבלה שלעיל מבחינת הזמן השיפוטי שנמדד לגביו.

כפי שהסברנו בפתיחה לפרק הממצאים, הזמנים המוצגים משקפים את שקלול **הזמנים** שנמדדו באירועים השונים בכל תיק – זמני ההכנה לדיונים, זמני הדיונים וזמני הכתיבה, כפי שאלו דווחו על ידי השופטים והקלדניות, במכפלה של השכיחות להתרחשותם של אותם אירועים, אשר לקוחה מנתוני המחשב (כפי שפורט בהרחבה בפרק המתודולוגיה). **אין בזמנים אלו כדי למצות את מלוא העומס השיפוטי אשר מטיל כל סוג תיק על השופט המטפל בו**, בין היתר, בשל כובד ומהות הסוגיה המשפטית הנדונה בו.

כעת **נדגים** הסבר זה על הדוגמאות שהבאנו לעיל: תיק ת"א – פלת"ד, לעומת תיק ת"א – קניין רוחני. לגבי תיקי פלת"ד נדגיש כי קיבלנו כמות גדולה של נתונים במהלך תקופת המחקר, מהשופטים ומהקלדניות. בתיק פלת"ד יש בממוצע למעלה מ-34 פתקיות, לעומת 9 פתקיות בממוצע בתיק קניין רוחני; בתיק פלת"ד ניתנות בממוצע 4 החלטות ביניים במסמך עצמאי, לעומת החלטת ביניים אחת בממוצע בתיק קניין רוחני; מספר עמודים ממוצע לפסק דין מנומק בתיק פלת"ד עומד על 25 עמודים, לעומת 6 עמודים בלבד בממוצע בתיק קניין רוחני, ועוד. מכאן ניתן להסיק, כי אף שייתכן שהסוגיות המשפטיות הנדונות בתיק קניין רוחני מטילות תחושה של עומס רב יותר על השופטים, הרי שמבחינת **זמני הטיפול** בתיק, תיק פלת"ד דורש טיפול רב יותר, גם אם הוא יותר טכני במהותו. ואכן, משיחות עם שופטי מחוזי שערכנו במטרה לתקף את ממצאי המחקר בנוגע לזמני הטיפול בתיקי ת"א, עלה שתיקי פלת"ד במחוזי מורכבים הרבה יותר מתיקי הפלת"ד הנדונים בערכאת השלום (בערכאת השלום אכן תיקי הפלת"ד קיבלו את הזמן השיפוטי הנמוך ביותר מבין תיקי התי"א), והולכים ונעשים מורכבים אף יותר עם השנים. לדעת השופטים, קיימת קונספציה מוטעית בנוגע ליחס בין תיקי הפלת"ד הנדונים במחוזי ובין תיקים נזיקיים אחרים. ההליך בתיקי הפלת"ד אמנם נועד להיות פשוט יותר, שכן שאלת החבות בדרך כלל אינה מצריכה דיון בתיקים אלו, ועל כן בדרך כלל אין מדובר בתיקים מאד מסובכים מבחינה משפטית. חרף זאת, תיקי הפלת"ד נוטים לארוך זמן ממושך, שכן לעתים מתעוררות סוגיות נזק מורכבות המצריכות מינוי כמה מומחים מטעם בית המשפט, ולעתים גם מומחים בתחום השיקום, עניין שמאריך את הדיון באופן ניכר, ומעלה את כמות ההחלטות והדיונים, ובהתאמה - את הזמן השיפוטי הנדרש לטיפול בתיק. סוגיות הנזק המורכבות מחייבות גם הקדשת זמן ממושך להכנת תחשיבי הנזק, וכן ציינו השופטים את הסיכוי הנמוך יותר להגיע לפשרות בתיקים אלו.

עניין נוסף שעלה מהשיחות עם שופטי המחוזי הוא ההשוואה בין תיקי רשלנות רפואית לתיקי נזיקין – חבויות. כאשר מנסים להבין מדוע הזמן השיפוטי שנמדד ביחס לתיקי רשלנות רפואית נמוך ביחס לתיקי נזיקין חשוב לשים לב לכך שבתיקי נזיקין, 42.5% מהתיקים מסתיימים בפסק דין מנומק לעומת 13% בלבד מתיקי רשלנות רפואית אשר מסתיימים בפסק דין מנומק. כמו כן, בתיקי רשלנות רפואית כמעט 80% מהתיקים מסתיימים בפשרה, לעומת מעט מעל מחצית מתיקי הנזיקין המסתיימים בפשרה. הסתברות זו משליכה גם על הסיכוי לקיומו של דיון הוכחות בתיק. ואכן, מהשיחות עם השופטים עולה, כי בתיקי רשלנות רפואית קיים תמריץ ניכר לצדדים לסיים את ההליך בפשרה. אמנם, תיקי הרשלנות הרפואית אשר מתנהלים לכל אורכם ללא ספק מצריכים שעות רבות של דיונים וכתיבה, אבל ממוצע הזמנים לסוג עניין זה יורד בשל ריבוי התיקים שמסתיימים בפשרות וללא דיוני הוכחות. על כן, נתונים אלו משפיעים משמעותית על הזמנים השיפוטיים הממוצעים לסוגי תיקים אלו.

הסבר נוסף להבדלים המשמעותיים בזמנים לעומת הערכות השופטים לגבי חלק מסוגי העניין בתיקי הת״א, עשוי להיות טמון בהבדלים הקיימים **בין המחוזות** השונים בטיפול בתיקים מאותו סוג עניין, מבחינת העומס המוטל על השופטים. הבדלים אלו עשויים לנבוע מאופן ניהול שונה של התיק ממחוז למחוז, למשל בשל כמות השופטים העוסקים באותו סוג עניין או מידת ההתמחות של השופטים באותו סוג עניין, או מרמת מורכבות שונה הנובעת מעצם העובדה שהתיק מתנהל דווקא במחוז מסוים. ואכן זו הערה משמעותית נוספת שקיבלנו עובר למחקר משופטים רבים. כך, לשם הדוגמה, ייתכן שזמן הטיפול בתיק ת״א מסוג עניין מסוים במחוז ירושלים יהיה ארוך יותר, למשל מפני שבחלק גדול מתיקים אלו הצדדים הם תושבי מזרח ירושלים, ועל כן יש צורך להזמין מתורגמן לדיונים בתיק, באופן שמאריך את זמן הדיון. דוגמה אחרת יכולה להיות תיקי מקרקעין למשל במחוז הדרום, בכל הנוגע למקרקעין לא מוסדרים, אשר בעניינם התיקים עשויים להיות מסובכים יותר, או שיש ריבוי של צדדים בכל תיק בהשוואה לתיקי מקרקעין במחוזות האחרים. על כן, מעבר לחישוב הזמן הממוצע הנפרד לסוגי העניין המרכזיים בתיקי ת״א (אשר גובשו, כאמור, בעצה אחת עם מספר שופטי מחוזי), ניסינו לתת זמן נפרד לסוגי העניין המרכזיים, גם בחלוקה למחוזות השיפוט השונים, על מנת לבחון את השונות האפשרית הקיימת בין המחוזות מהסיבות שהוצגו לעיל ומסיבות אחרות. עם זאת, התברר כי בחלק גדול מסוגי העניין, החלוקה למחוזות הותירה אותנו עם כמות מועטה של דיווחים על חלק מהאירועים המרכזיים בתיק. למשל, שני דיווחים בלבד על משך דיון הוכחות בסוג עניין מסוים במחוז מסוים. יש לזכור כי תקופת המחקר כללה חמישה שבועות רצופים בלבד, ועל כן ייתכן, שבירידה לרזולוציה של המחוזות בסוגי העניין השונים בתיק ת״א, לא יתקבל כלל דיווחים על אירוע מסוים בתיק, או שיתקבלו דיווחים מעטים בלבד. בכך אין הכוונה כי תיקים מסוג עניין מסוים לא נשמעו כלל במחוז מסוים, אלא שלא התקיים למשל דיון הוכחות במהלך תקופת המחקר. במצב כזה, הפילוח למחוזות בסוגי העניין השונים הותיר תוצאות לעתים קיצוניות ולא מהימנות דיין על מנת להציג אותן במסגרת דוח מחקר זה. עם זאת, התוצאות שהתקבלו אכן הראו מגמה של זמנים שונים בין המחוזות השונים, וזמנים שונים אלו בהחלט יכולים להוות אחד ההסברים לזמני הטיפול השונים בתיקי הת״א בסוגי העניין השונים, אשר לעתים לא תאמו את ציפיות השופטים.

על אף האמור לעיל, לאור השונות הרבה בין חלק מסוגי העניין בתיקי הת״א לדירוג השופטים, ביצענו תיקוף חוזר של הממצאים מול שופטים שעוסקים באותם סוגי עניין – רשלנות רפואית, פלת״ד וקניין

רוחני. זאת, בין היתר, בשל כמות מועטה יחסית של דיווחים לגבי רשלנות רפואית וקניין רוחני. התיקוף החוזר, כאמור בתחילת פרק זה, נועד לבדוק מניין נובע הפער בין הזמנים שנמדדו במחקר ובין הערכות השופטים לגביהם, מה הסיבות לפער, ולהבין את ההליך הייחודי שבו מתנהל כל סוג תיק במטרה לבדוק האם מלוא הייחודיות של כל סוג תיק קיבלה ביטוי הולם במסגרת נוסחת חישוב זמני הטיפול בתיקים. זאת, בעיקר בכל הנוגע לתיקים שלגביהם קיבלנו יחסית מעט דיווחים במהלך המחקר, כמו תיקי רשלנות רפואית וקניין רוחני. לגבי תיקי פלת"ד, למשל, לא מצאנו לנכון לשקלל את הערכות השופטים, מאחר שקיבלנו לגביהם דיווחים רבים בתקופת המחקר, ולא מצאנו כי רכיב כלשהו בטיפול בתיקי הפלת"ד לא קיבל ביטוי הולם במסגרת נוסחת חישוב זמני הטיפול בתיקים. לגבי תיקי רשלנות רפואית וקניין רוחני, שעליהם כאמור קיבלנו מעט דיווחים בתקופת המחקר, ביצענו שקלול מסוים של הערכות השופטים, שהיו גבוהות יותר, עם הנתונים שהיו בידינו, ועל כן כאמור תיקים אלו מסומנים בטבלאות בשתי כוכביות (**).

3.1.3. תמהיל יום העבודה השיפוטי - מחוזי

התוצר השני של מחקר עומס העבודה השיפוטית, מעבר לחישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בתיקים, הוא כאמור הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי. את יום העבודה השיפוטי ניתן לחלק לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים (הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, כתיבת החלטות ופסקי דין, ואדמיניסטרציה), ולעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (התעדכנות בפסיקה, ישיבות צוות, השתלמויות וכדומה). על פי הנתונים, 86% מיום העבודה השיפוטי הושקע בעבודה הקשורה בתיקים, ואילו לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים הקדישו השופטים 14% בלבד מהיום השיפוטי הממוצע.

תרשים 7 שלהלן מפלח את יום העבודה השיפוטי לפעולות השיפוטיות השונות. מהתרשים עולה כי שופט בערכאת המחוזי מקדיש חמישית מיומו בממוצע בהכנה לדיונים, רבע מיומו בממוצע לשמיעת דיונים, וכ-40% מיומו לפעולות הכתיבה השונות (39%).

תרשים 7: פילוח יום העבודה השיפוטי הממוצע של שופטי המחוזי

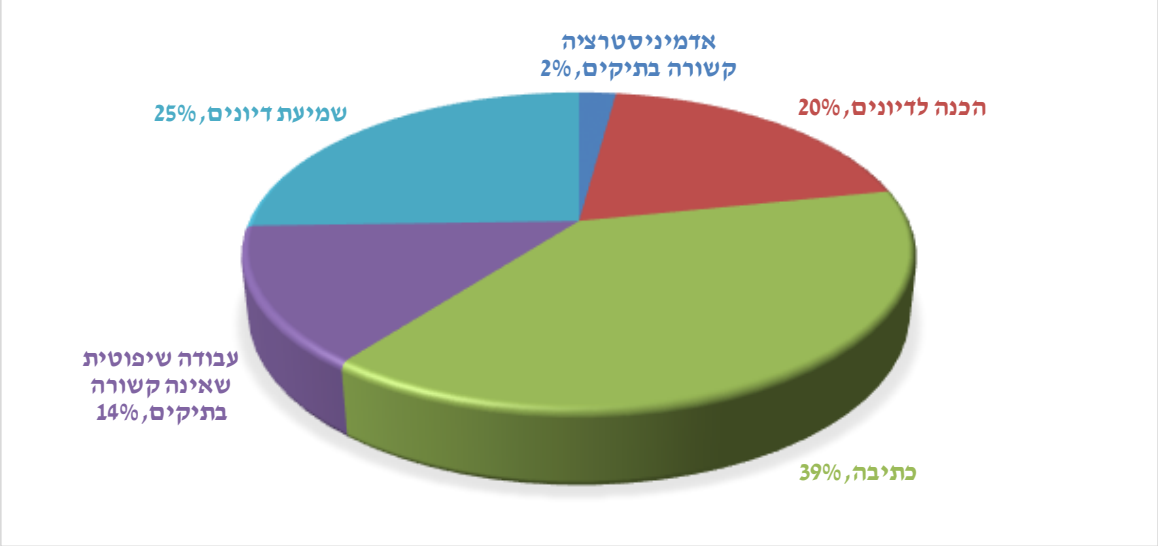

את הזמן המוקדש לכתיבה ניתן לחלק בין פעולות הכתיבה השונות: 43% מזמן הכתיבה מוקדש

לכתיבת פסקי דין או החלטות שעניינן סגירת התיק (זמן זה מהווה 17% מתמהיל יום העבודה השיפוטי); 20% מזמן הכתיבה מוקדש לכתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי (המהווים 8% מתמהיל יום העבודה השיפוטי); ו-37% מזמן הכתיבה מושקע בטיפול במשימות בסל העבודה (המהווים 14% מתמהיל יום העבודה השיפוטי).

את תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע שהוצג לעיל, נציג בהמשך פרק זה גם בחלוקה לפרמטרים נוספים שעשויים להשפיע על התמהיל, כגון האם יש לשופט מערך תמיכה והאם הוא בעל תפקיד נוסף על השפיטה. בתתי הפרקים הבאים, נפלח את תמהיל יום העבודה השיפוטי לרזולוציות נוספות שיש בהן כדי לתרום להבנת אופי העבודה של השופטים והרשמים, והפעולות שהם מבצעים במהלך יום העבודה.

3.1.3.1. פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי

בשאלון הרקע, נשאלו השופטים האם רוב התיקים שהם עוסקים בהם הם תיקים אזרחיים, תיקים פליליים או שהם מטפלים בתיקים משני הסוגים. מהממצאים עולה, כי כ-60% מן השופטים בערכאת המחוזי ציינו כי הם מטפלים בתיקים אזרחיים בלבד, 28% הגדירו את עיסוקם בתחום הפלילי בלבד ויתר השופטים (12.6%) ציינו שהם מטפלים בשני סוגי התיקים. על מנת לבחון האם קיים הבדל בתמהיל יום העבודה השיפוטי בין השופטים האזרחיים לשופטים הפליליים, הוחלט לפלח את תמהיל יום העבודה השיפוטי לפי קבוצות אלו.

התוצאות שנמדדו בהבחנה בין שופטים שהגדירו עצמם בשאלון המקדים כ"אזרחיים" או "פליליים" או "גם וגם", תאמו בסך הכול את הציפיות מחלוקה זו. ניתן לראות כי בערכאת המחוזי הקדישו השופטים הפליליים לשמיעת דיונים, בממוצע, כ-35% מהזמן, לעומת השופטים האזרחיים, אשר הקדישו בממוצע לשמיעת דיונים כ-20% מזמנם. לעומת זאת, פעילות הכתיבה ארכה זמן רב יותר אצל השופטים האזרחיים לעומת הפליליים, כמו גם הטיפול הגורף בסל אשר ארך אצל השופטים האזרחיים כמעט פי שניים מהזמן שהקדישו לפעילות זו השופטים הפליליים. גם פעילות ההכנה לדיונים ארכה זמן רב יותר אצל השופטים האזרחיים לעומת הפליליים. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם אופי הטיפול השונה בתיקים פליליים לעומת תיקים אזרחיים. בתיקים פליליים לא נדרש זמן הכנה ארוך במיוחד למרבית הדיונים, וחלק ניכר מפעילות הכתיבה נעשה באולם. מרבית הזמן השיפוטי מוקדש בתיקים הפליליים לשמיעת הדיונים, וזו הפעילות העיקרית בהם. בתיקים האזרחיים לעומת זאת מוקדש פחות זמן לשמיעת הדיונים בממוצע, אולם מוקדש זמן רב יותר לכתיבת ההחלטות ופסקי הדין ולהכנה לקראת הדיונים. עוד ניתן לראות, כי השופטים שהגדירו עצמם כ"גם וגם", דהיינו – מטפלים בתיקים אזרחיים ופליליים, אכן מקדישים בממוצע, לרוב הפעולות השיפוטיות, זמן שנמצא בטווח שבין הזמן שמקדישים שופטים פליליים והזמן שמקדישים שופטים אזרחיים לאותה פעילות.

יש לציין, כי גם במסגרת השאלון המסכם נשאלו שופטי המחוזי והשלום האם הם עוסקים בעיקר בתיקים אזרחיים או פליליים, ותוצאות השאלון תיקפו אף הם את ההבדלים בחלוקת הזמן השיפוטי בין השופטים האזרחיים לפליליים.

תרשים 8: פילוח הממצאים בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי

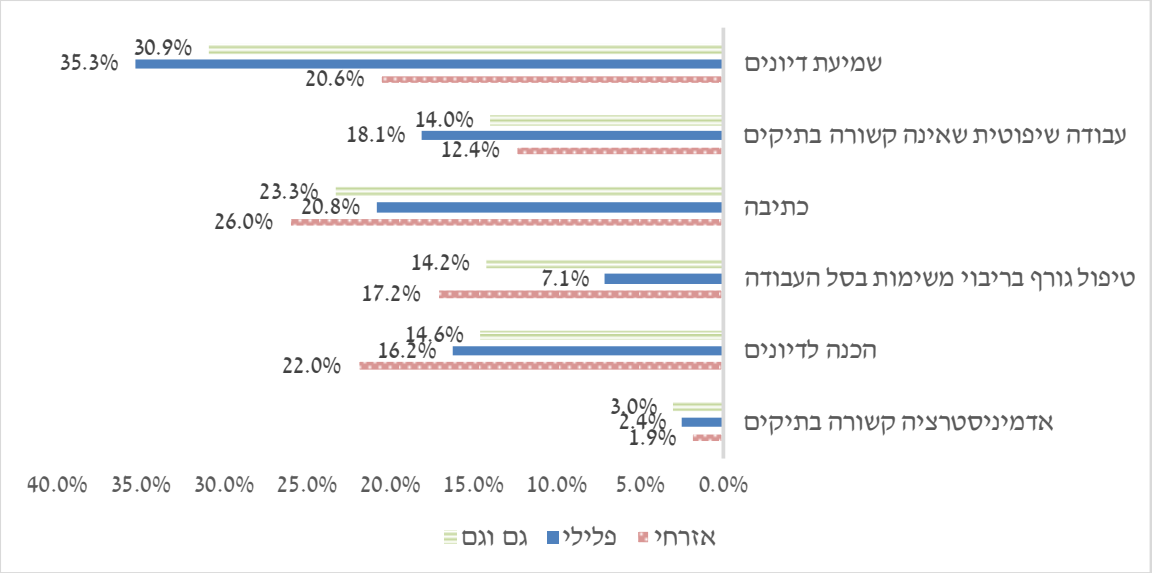

3.2. <u>ממצאי ערכאת השלום (לא כולל בתי המשפט לתעבורה, נוער ומשפחה)</u>

3.2.1. התאמות ליומני השופטים בערכאת השלום

בפרק 2 שעסק במתודולוגיית המחקר, הצגנו את המבנה הבסיסי של היומן שאותו מילאו השופטים במהלך חמשת שבועות המחקר. ביומן בסיסי זה, אשר תיעד את הזמן השיפוטי שאותו הקדישו השופטים במהלך יום העבודה שלהם בפילוח לפעולות השיפוטיות השונות, ערכנו את ההתאמות הבאות לאופי הדיונים הייחודי של ערכאת השלום:

1. **עמודת סוג העניין** – ליומן העבודה השיפוטי הוספנו עמודה העוסקת בסוג העניין בשתי ערכאות בלבד: המחוזי והשלום. זאת, כמענה להערות שעלו מצד שופטים ונשיאים רבים לגבי מתן זמן ממוצע כולל לתיקים מסוג **ת"א** (תיק אזרחי בסדר דין רגיל) במחקר הקודם, מבלי להתחשב בסוגי העניין השונים שהוא כולל. זאת, למעט ההבחנה שנעשתה במחקר הקודם בין תיקי ת"א – פלת"ד לתיקי ת"א אחרים. לאור זאת, פנינו לכל נשיאי בתי משפט השלום בבקשה לפרט את סוגי העניין שלדעתם יש לתת להם זמן ייחודי לעומת יתר תיקי התי"א. בתשובותיהם של הנשיאים לא ניתן היה למצוא הסכמה גורפת על סוגי עניין מסוימים. בתחילה ניסינו לחלק לחמישה סוגי עניין מרכזיים שחזרו על עצמם בתשובות הנשיאים, אך גם כאן קיבלנו בקשות משופטים רבים להוסיף עוד סוגי עניין שלהם יינתן זמן ממוצע במסגרת המחקר. על כן גם כאן החלטנו לבדוק את כל סוגי העניין הקיימים בתיקי ת"א בערכאת השלום, והנחינו את השופטים והקלדניות לציין את סוג העניין, כפי שמופיע בכותרת התיק בנט המשפט.

   עם זאת, רשימת סוגי העניין המוגדרת במערכת נט המשפט ארוכה ומסורבלת מאד, ולעתים היא כוללת סוגי עניין חופפים או כאלה שלא ברורים ההבדלים ביניהם. על כן, לאחר תקופת המחקר, ביקשנו ממספר שופטים העוסקים בתחום האזרחי לצמצם את רשימת סוגי העניין לסוגי העניין העיקריים, שלהם ניתן את הזמן המתאים. את הרשימות שהכינו השופטים ריכזנו, וגיבשנו רשימת סוגי עניין קצרה יותר ואשר ניתנת לבדיקה ועיבוד ביתר קלות, כך שבמקום 40 סוגי עניין בתיקי ת"א צמצמנו את הרשימה ל-15 סוגי עניין מרכזיים, שזמניהם יוצגו להלן. את רשימת סוגי העניין לפי נט המשפט וחלוקתה לקטגוריות המצומצמות יותר שאותן בדקנו במחקר זה ניתן לראות ב**נספח ז'.**

   נוסף על כך, קיבלנו בקשות משופטים ונשיאים ליצור חלוקה נוספת בתוך תיקים מסוג **תא"מ** (תיק אזרחי בסדר דין מהיר). החלוקה שהתבקשה הייתה בין סוג העניין "נזקי רכוש – רכב", או מה שמכונה בפי השופטים תיקי "רכב" או "פח אל פח", אשר השופטים סברו כי עליהם לקבל זמן נמוך יותר לעומת תיקי התא"מ האחרים. על כן הנחינו את השופטים לציין לגבי כל פעילות שיפוטית שנעשתה בתיק תא"מ האם מדובר בסוג עניין "נזקי רכוש – רכב" או "אחר".

2. **הכנה לדיוני מוקד/ מעצרים** – במהלך ההדרכות העלו העוזרים המשפטיים את סוגית ימי המוקד. הכוונה לימים שבהם נקבעים מספר רב של תיקים מאותו הסוג (כמפורט בתת הפרק העוסק ביומני הקלדניות בתוך פרק המתודולוגיה). בימי המוקד הפליליים, למשל, נקבעים עשרות תיקי ת"פ לדיון מקדמי בדרך כלל. כלומר, מדובר באותו סוג של תיקים ובאותו סוג של דיון. בדומה לכך, בתורנויות

המעצרים נקבעים בדרך כלל מספר רב של תיקי מ״י. קיימים ימים מרוכזים אחרים במתכונת דומה. לנוכח הכמות הגדולה של התיקים שנשמעים בימים אלו, הבנו כי לא ניתן יהיה לבקש מן השופטים למלא שורה נפרדת על כל תיק לצורך דיווח על ההכנה לאותם דיונים (הדיווח על הדיונים עצמם נעשה כאמור ביומני הקלדניות, והותאם לצורך העניין יומן מיוחד, כמפורט בתת הפרק העוסק ביומני הקלדניות). על כן הנחינו את השופטים לדווח על ההכנה של אותם תיקים במרוכז, בשורה אחת, במסגרת העמודה של הכנה לדיון שאינו הוכחות, ולציין את מספר התיקים שאליהם התכוננו.

3. **תיקים הנסגרים בהסדרי טיעון** – לגבי **התיקים הפליליים**, הוספנו עמודה המתייחסת לכתיבת פסקי הדין בתיקים שנסגרו **בהסדר טיעון**, תוך הבחנה בין הסדר טיעון פתוח, סגור או הסדר טיעון שבו ניתן טווח ענישה, מתוך הנחה שזמני הכתיבה של פסקי הדין בכל אחת מהאפשרויות הללו שונים. כאן המקום להדגיש כי ברור לנו שהרבה מפסקי הדין בתיקים הפליליים, במיוחד אלו שניתנים לאחר הסדר טיעון סגור, מוכתבים וניתנים באולם. במקרים אלו, זמני כתיבת פסק הדין שניתן באולם חושבו כחלק מזמן הדיון. אולם, על מנת שנוכל למדוד את זמני הכתיבה לגבי אותם פסקי דין פליליים שבכל זאת נכתבו מחוץ לאולם, הוספנו את עמודת הסדרי הטיעון.

ניתן להתרשם מיומן העבודה השיפוטי שנבנה עבור ערכאת השלום ביומן לדוגמה המצורף כ**נספח ד2**.

3.2.2. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי ערכאת השלום

התוצר הראשון של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים בערכאת השלום. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-46 סוגי התיקים העיקריים בערכאת השלום, ועוד 15 סוגי עניין בתיקי ת״א, ושני סוגי עניין בתיקי תא״מ. כל אלו מהווים כ- 99% מכלל תיקי השלום שנסגרו במהלך שנת 2019. כך, שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לכ-1% מכלל התיקים האחרים, הרי שההשפעה של סוגי התיקים שלגביהם לא חושב הזמן השיפוטי על העומס אינה משמעותית.

בטבלה שלפניכם מובאים 46 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי ערכאת השלום, יחד עם מספר התיקים מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם ומגמת השינוי מהמחקר הקודם. בתיק מסוג ת״א הוצג גם הזמן המשוקלל, וגם בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים בו (הרחבה על כך תינתן בתת הפרק העוסק בתיק מסוג ת״א בהמשך פרק זה), ולגבי תיק תא״מ הוצג גם זמנו המשוקלל וגם הזמן המחולק בין תיקי רכב ל״אחר״. הזמנים המשוקללים בתיקי התא״ם והתא״מ מוצגים על מנת לספק מבט השוואתי אל מול זמני המחקר הקודם, שבהם לא נעשתה כאמור ההבחנה בין סוגי העניין (למעט ת״א – פלת״ד). על כן, בסך הכול מופיעים בטבלה שלפניכם 65 סוגי תיקים.

חשוב לציין, כי לא יכולנו לחשב את זמניהם של סוגי התיקים **הנדירים** ביותר בכל ערכאה, בשל מיעוט הנתונים לגביהם. עם זאת, קיימים סוגי תיקים, אשר לגביהם היו לנו נתונים על כל האירועים בתיק ושכיחותם, אך מעט מהם לגבי חלק מהאירועים שנמדדו, שוב, בשל נדירותם. ניתן לראות זאת למשל בתיקי עמ״ח (ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה). תיק זה קיבל את מדד הזמנים הגבוה ביותר

בערכאת השלום, אולם בשנת 2019 נסגרו רק 37 תיקים מסוג זה. על כן, במהלך תקופת המחקר קיבלנו, למשל, רק שני דיווחים על משך דיוני ההוכחות בתיקים אלו. את הנתונים המעטים הללו, ניסינו להשלים בעזרת השאלון המסכם, שבו התבקשו השופטים להעריך את משכי הזמן הדרושים לביצוע פעולות שונות בתיקים שלגביהן קיבלנו מעט נתונים במהלך תקופת המחקר. אולם, בשל נדירותם של אותם תיקים, לעתים גם במסגרת השאלון המסכם לא קיבלנו די דיווחים כדי לבסס ממוצע שבו מרווח הטעות קטן דיו. לפיכך, במקום לוותר לחלוטין על הצגת זמניהם של תיקים אלו, ובעיקר נוכח בקשות השופטים והנשיאים לחשב את זמניהם גם של אותם תיקים נדירים, בחרנו להציג את הזמנים שנמדדו לגביהם בכל זאת. **בנוסף**, קיימים סוגי תיקים, אשר לגביהם היו לנו נתונים על כל האירועים בתיק ושכיחותם, אך **מעט מהם לגבי חלק מהאירועים שנמדדו**, בין אם בשל נדירותם של אותם סוגי תיקים ובין אם בשל כך שבמהלך תקופת המחקר לא התקבלו לגביהם די דיווחים על פעולות מסוימות, **גם אם התיקים עצמם אינם מאד נדירים**. על כן, לתשומת לבכם, הן התיקים הנדירים, והן התיקים שאינם נדירים אולם לא התקבלו לגביהם נתונים רבים לגבי חלק מהאירועים שבהם במהלך תקופת המחקר, מסומנים בטבלה שלפניכם בכוכבית (*).

הטבלה מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מן התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר ועד התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר עבור השופט.

טבלה 9: זמני הטיפול בתיקי ערכאת השלום

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	אזרחי	ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (עמ"ח)*	37	**14:17**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)	1,635	**12:33**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין ליקויי בניה	352	**10:44**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין פירוק שיתוף*	489	**10:31**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה[25]	622	**9:51**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תביעה כספית	15,589	**8:36**	-	-

[25] במערכת נט המשפט קיימים שני סוגי תיקים המתייחסים להתנגדות לביצוע שטר: תיק ת"ט (התנגדות לביצוע שטר) ותיק ת"א - התנגדות לביצוע שטר/ ביצוע תביעה. משיחות עם שופטים עולה כי תיק ת"ט נדון בדרך כלל על ידי הרשמים, הוא פשוט וקצר יותר, ובסיומו אם ניתנת רשות להתגונן, התיק הופך להיות תיק מסוג ת"א - התנגדות לביצוע שטר, אשר נדון על ידי שופט. במסגרת מחקר זה נמדדו זמניהם של שני סוגי תיקים אלו בנפרד, ואכן ניתן לראות שתיק ת"ט קיבל מדד זמן נמוך בהרבה מתיק ת"א – התנגדות לביצוע שטר/תביעה.

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	פלילי	תיק פלילי קהילתי (תפ"ק)	228	**7:11**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-לשון הרע	1,002	**7:11**	-	-
שלום	ועדת ערר	ערעור לפי חוק הנכים (ע"נ)	1,261	**6:27**	3:24	+3:03
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - רשלנות רפואית	1,433	**6:13**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-שיבוב וביטוח*	1,167	**6:10**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תקנה 3 (אגרות)	2,387	**6:04**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-בנקים ואשראי*	109	**5:46**	-	-
שלום	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	30,372	**5:17**	2:37	+2:40
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-**משוקלל**	71,215	**4:59**	5:42	-0:43
שלום	פלילי	קובלנה פלילית (ק"פ)*	92	**4:48**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - חבויות	15,694	**4:29**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	תכנון ובנייה - ועדות מקומיות (תו"ב)	4,386	**4:07**	1:04	+3:03
שלום	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	133	**4:04**	4:54	-0:50
שלום	פלילי	ביטול צו הריסה מנהלי (בצה"מ)	353	**3:57**	-	-
שלום	אזרחי	רשות ערעור על החלטת ראש הוצל"פ (רע"צ)	432	**3:50**	1:52	+1:58
שלום	אזרחי/ ועדת ערר	ועדת ערר (ו"ע)	1,905	**3:38**	2:26	+1:12
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי רכוש - רכב	874	**3:23**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-קניין רוחני*	287	**3:12**	-	-
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	1,992	**3:04**	2:31	+0:33
שלום	אזרחי	צו מניעה - סגירה מנהלית לעסק (צ"מ)	36	**2:53**	-	-

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	עניינים מקומיים	עניינים מקומיים אחרים (עמ"א)	501	**2:49**	-	-
שלום	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)*	123	**2:42**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	10,583	**2:37**	2:26	+0:11
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף ביטוח (פוליסה)	894	**2:32**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-פלת"ד	28,681	**2:26**	3:27	-1:01
שלום	עניינים מקומיים	בקשות בנייה (בב"נ)	1,472	**2:26**	-	-
שלום	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	1,325	**2:18**	2:28	-0:10
שלום	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	776	**2:16**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - אחר	36,937	**2:10**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	רישוי עסקים (רע"ס)*	2,428	**2:13**	-	-
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)[26]	421	**2:06**	-	-
שלום	פלילי	איסור פרסום (פ"ר)	475	**1:36**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - **משוקלל**	84,454	**1:29**	1:35	-0:06
שלום	פלילי	גישור פלילי (ג"פ)	111	**1:28**	-	-
שלום	אזרחי	התנגדות לביצוע שטר (ת"ט)[27]	5,001	**1:21**	1:52	-0:31
שלום	ועדת שחרורים	ועדת שחרורים (וש"ר)	6,969	**1:20**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מיוחד (תא"ח)	2,759	**1:19**	1:58	-0:39
שלום	עניינים מקומיים	צו הריסה ללא הרשעה (212) (צ"ה)*	395	**1:16**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	החזרה/טיפול בתפוס (ה"ת)	6,377	**1:15**	0:14	+1:01

[26] משיחות עם שופטי שלום עלה, כי להערכתם תיקי הפ"ב מצריכים זמן שיפוטי ארוך יותר. חשוב לציין כי הסמכות לדון בתיקים אלו עברה לערכאת השלום לפני תקופה קצרה יחסית, ועל כן ספק אם הם נדונים בשלום מספיק זמן כדי להעריך באופן מדויק ומהימן את זמני הטיפול השיפוטי הממוצעים בהם.

[27] ראו ה"ש 25.

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	אזרחי	בקשה לאישור עיקול (בע"ק)	145	**1:14**	-	-
שלום	אזרחי	בקשה לתשלום תכוף (בת"ת)	167	**1:05**	-	-
שלום	תביעה קטנה	תביעה קטנה (ת"ק)	38,947	**1:05**	0:59	+0:06
שלום	אזרחי	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	7,558	**0:58**	1:41	-0:43
שלום	עניינים מקומיים	פיקוח וחוקים אחרים (פק"ח)*	734	**0:57**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - נזקי רכוש רכב	47,517	**0:57**	-	-
שלום	אזרחי	ביצוע תביעה בהוצאה לפועל (ת"ת)	4,510	**0:55**	1:21	-0:26
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מקוצר (תא"ק)	21,455	**0:55**	1:04	-0:09
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת קנס (חע"ק)*	785	**0:36**	0:17	+0:19
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים (מ"י)	39,112	**0:35**	0:31	+0:04
שלום	פלילי	ערר על החלטת קצין (ע"ק)*	499	**0:35**	-	-
שלום	פלילי	חקירת סיבות מוות (חס"מ)	149	**0:30**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	חנייה (ח"נ)	23,851	**0:23**	0:28	-0:05
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת משפט (חע"מ)*	6,705	**0:21**	0:53	-0:32
שלום	פלילי	מאסר - קנס מנהלי (מק"מ)	938	**0:11**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	75,556	**0:09**	0:03	+0:07
שלום	מעצרים/ פלילי	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	71,360	**0:08**	0:03	+0:05
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	13,037	**0:08**	0:08	0:00

3.2.2.1. זמני הטיפול בתיקי ערכאת השלום בחלוקה לסוג ההליך:

להלן נציג את זמני הטיפול השיפוטי בתיקי ערכאת השלום בחלוקה לסוגי ההליך – אזרחי, פלילי ועמ"ק, על מנת לתת תמונה מעמיקה ומובנת יותר לגבי הזמנים הדרושים לטיפול שיפוטי בכל אחד מההליכים.

3.2.2.1.1. זמני הטיפול בתיקים אזרחיים בערכאת השלום

טבלה 10: זמני הטיפול בתיקים אזרחיים בערכאת השלום

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת שינוי
שלום	אזרחי	ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (עמ"ח)*	37	**14:17**	-	-
שלום	ועדת ערר	ערעור לפי חוק הנכים (ע"נ)	1,261	**6:27**	3:24	+3:03
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **משוקלל**	71,215	**4:46**	5:42	-0:44
שלום	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	133	**4:04**	4:54	-0:50
שלום	אזרחי	רשות ערעור על החלטת ראש הוצל"פ (רע"צ)	432	**3:50**	1:52	+1:58
שלום	אזרחי/ ועדת ערר	ועדת ערר (ו"ע)	1,905	**3:38**	2:26	+1:12
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	1,992	**3:04**	2:31	+ 0:33
שלום	אזרחי	צו מניעה - סגירה מנהלית לעסק (צ"מ)	36	**2:53**	-	-
שלום	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)*	123	**2:42**	-	-
שלום	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	1,325	**2:18**	2:28	-0:10
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - אחר	36,937	**2:10**	-	-
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	421	**2:06**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - **משוקלל**	84,454	**1:27**	1:35	-0:08
שלום	אזרחי	התנגדות לביצוע שטר (ת"ט)	5,001	**1:21**	1:52	-0:31
שלום	ועדת שחרורים	ועדת שחרורים (וש"ר)	6,969	**1:20**	-	-
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מיוחד (תא"ח)	2,759	**1:19**	1:58	-0:39
שלום	אזרחי	בקשה לאישור עיקול (בע"ק)	145	**1:14**	-	-

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת שינוי
שלום	אזרחי	בקשה לתשלום תכוף (בת"ת)	167	**1:05**	-	-
שלום	תביעה קטנה	תביעה קטנה (ת"ק)	38,947	**1:05**	0:59	+0:06
שלום	אזרחי	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	7,558	**0:58**	1:41	-0:43
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - נזקי רכוש רכב	47,517	**0:57**	-	-
שלום	אזרחי	ביצוע תביעה בהוצאה לפועל (ת"ת)	4,510	**0:55**	1:21	-0:27
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מקוצר (תא"ק)	21,455	**0:55**	1:04	-0:09

3.2.2.1.2. זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת השלום

טבלה 11: זמני הטיפול בתיקים פליליים בערכאת השלום

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	פלילי	תיק פלילי קהילתי (תפ"ק)	228	**7:11**	-	-
שלום	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	30,372	**5:17**	2:37	+2:40
שלום	פלילי	קובלנה פלילית (ק"פ)*	92	**4:48**	-	-
שלום	פלילי	ביטול צו הריסה מינהלי (בצה"מ)	353	**3:57**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	10,583	**2:37**	2:26	+0:11
שלום	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	776	**2:16**	-	-
שלום	פלילי	איסור פרסום (פ"ר)	475	**1:36**	-	-
שלום	פלילי	גישור פלילי (ג"פ)	111	**1:28**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	החזרה/טיפול בתפוס (ה"ת)	6,377	**1:15**	0:14	+1:01
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים (מ"י)	39,112	**0:35**	0:31	+0:04

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת השינוי
שלום	פלילי	ערר על החלטת קצין (ע"ק)	499	**0:35**	-	-
שלום	פלילי	חקירת סיבות מוות (חס"מ)	149	**0:30**	-	-
שלום	פלילי	מאסר - קנס מנהלי (מק"מ)	938	**0:11**	-	-
שלום	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	75,556	**0:09**	0:03	+0:06
שלום	מעצרים/ פלילי	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	71,360	**0:08**	0:03	+0:05
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	13,037	**0:08**	0:08	0:00

3.2.2.1.3. זמני הטיפול השיפוטי בתיק מסוג ת"א, בחלוקה לסוגי העניין המרכזיים

כאמור לעיל, אחת מההערות שעלו מצד נשיאים ושופטים רבים בערכאת השלום לגבי המחקר הקודם הייתה לגבי הזמן הכולל המשוקלל שניתן לתיקי ת"א, מבלי להתחשב בסוגי העניין השונים, למעט ההבחנה שנעשתה בין תיקי ת"א – פלת"ד לתיקי ת"א אחרים. על כן, כאמור, במסגרת מחקר זה הצלחנו למדוד את זמני הטיפול ב-**15 סוגי העניין המרכזיים** בתיק מסוג ת"א.

נזכיר, כי הזמן השיפוטי הממוצע המשוקלל שנמדד במחקר זה לגבי תיקי ת"א הנדונים בשלום עומד על 4:46 שעות, לעומת הזמן המשוקלל שנמדד במחקר הקודם שעמד על 5:42 שעות. בטבלה שלהלן נציג את זמני הטיפול בסוגי העניין השונים, לעומת הזמן המשוקלל שניתן לתיק מסוג ת"א במחקר הקודם. את סוג העניין פלת"ד נציג בהשוואה לזמן הממוצע שקיבל סוג עניין זה במחקר הקודם. כמו כן, נציג את מגמת העלייה או הירידה מאז המחקר הקודם. ניתן לראות עלייה בזמני הטיפול בחלק מסוגי העניין לעומת הזמן המשוקלל שניתן במסגרת המחקר הקודם, וירידה בזמני הטיפול בסוגי העניין האחרים. מגמה זו מדגימה את הדיוק שהושג במחקר הנוכחי במדידת זמני הטיפול בתיק ת"א באמצעות הירידה לרזולוציה של סוגי העניין השונים, ואת שיקוף השוני האמתי בטיפול בסוגי העניין השונים, ובכך גם מסבירה את הירידה בזמן המשוקלל הנוכחי לעומת הזמן המשוקלל שנמצא במחקר הקודם.

טבלה 12: זמני הטיפול בתיק ת"א בערכאת השלום בחלוקה לסוגי עניין

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע המשוקלל לפי המחקר הקודם	מגמת שינוי
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)	1,635	**12:33**	5:42	+6:51
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - מקרקעין ליקויי בניה	352	**10:44**	5:42	+5:02

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע המשוקלל לפי המחקר הקודם	מגמת שינוי
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - מקרקעין פירוק שיתוף*	489	**10:31**	5:42	+4:49
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה	622	**9:51**	5:42	+4:09
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תביעה כספית	15,589	**8:36**	5:42	+2:54
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - לשון הרע	1,002	**7:11**	5:42	+1:29
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - רשלנות רפואית	1,433	**6:13**	5:42	+0:31
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - שיבוב וביטוח	1,167	**6:10**	5:42	+0:28
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תקנה 3 (אגרות)	2,387	**6:04**	5:42	+0:22
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - בנקים ואשראי	109	**5:46**	5:42	+0:04
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף – חבויות	15,694	**4:29**	5:42	-1:13
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי רכוש – רכב	874	**3:23**	5:42	-2:19
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - קניין רוחני*	287	**3:12**	5:42	-2:30
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף ביטוח (פוליסה)	894	**2:32**	5:42	-3:10
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - פלת"ד	28,681	**2:26**	3:27	-1:01

כאן המקום לציין, כי במסגרת השאלון המסכם התבקשו השופטים לדרג את התיקים שבטיפולם מן הכבד אל הקל. ככלל, לגבי מרבית סוגי התיקים, ראינו התאמה בין דירוגים אלו לזמנים שנמדדו במסגרת המחקר. עם זאת, ראינו שונות מסוימת לגבי הדירוג שניתן לחלק מסוגי העניין בתיקי ת"א. כך, למשל, מצאנו הבדלים בין הדירוג שנתנו שופטי השלום לתיקי רשלנות רפואית לעומת תיקי ליקויי בנייה, למשל.

כפי שהסברנו בפתיחה לפרק הממצאים, הזמנים המוצגים משקפים את שקלול **הזמנים** שנמדדו באירועים השונים בכל תיק – זמני ההכנה לדיונים, זמני הדיונים וזמני הכתיבה, כפי שאלו דווחו על ידי השופטים והקלדניות, במכפלה של השכיחות להתרחשותם של אותם אירועים, אשר לקוחה מנתוני המחשב (כפי שפורט בהרחבה בפרק המתודולוגיה). **אין בזמנים אלו כדי למצות את מלוא העומס**

השיפוטי אשר מטיל כל סוג תיק על השופט המטפל בו, בין היתר, בשל כובד ומהות הסוגיה המשפטית הנדונה בו.

כעת **נדגים** הסבר זה על הדוגמאות שהבאנו לעיל: תיק ת"א – ליקויי בנייה לעומת תיק ת"א – רשלנות רפואית, ונפרט כי בתיק ליקויי בנייה יש בממוצע פי שניים יותר דיונים (דיוני הוכחות ודיונים אחרים) לעומת תיקי רשלנות רפואית; בתיקי ליקויי בנייה יש ארבע פתקיות יותר בממוצע מתיקי רשלנות רפואית, בתיקי רשלנות רפואית יש הסתברות של 7.5% למתן פסק דין מנומק לעומת הסתברות של 30% למתן פסק דין מנומק בתיקי ליקויי בנייה ועוד.

מכאן ניתן להסיק, כי אף שייתכן שהסוגיות המשפטיות הנדונות בתיקי רשלנות רפואית מטילות תחושה של עומס רב יותר על השופטים, הרי שמבחינת **זמני הטיפול** בתיק, תיק ליקויי בנייה דורש טיפול רב יותר, גם אם הוא יותר טכני במהותו. עוד נציין כאן, כי משיחות עם שופטים עולה, כי אכן חלק מתיקי ליקויי הבנייה עשויים להיות מורכבים וארוכים, כאשר דנים במספר רב של ליקויי בנייה בתיק אחד או כאשר עולה צורך למנות מומחה מטעם בית המשפט, עניין שמעלה את מספר ההחלטות והדיונים ואת אורכם, ובכך גם מעלה משמעותית את זמני הטיפול השיפוטי בתיקים אלו. לעומת זאת, תיקי הרשלנות הרפואית, אף שאין חולק כי הם מסובכים מבחינה משפטית ולעתים גם רגשית, לרוב אינם מגיעים לכדי דיוני הוכחות ומעל מחצית מהם מסתיימים בפשרה ואינם מצריכים כתיבת פסק דין מנומק. גורמים אלו משפיעים על הזמן השיפוטי הנמוך יותר שנמדד לגבי תיקי הרשלנות הרפואית ביחס להערכות השופטים את העומס שמטילים עליהם תיקים אלו.

הסבר נוסף להבדלים המשמעותיים בזמנים לעומת הערכות השופטים לגבי חלק מסוגי העניין בתיקי הת"א, עשוי להיות ההבדלים הקיימים **בין המחוזות** השונים בטיפול בתיקים מאותו סוג עניין, מבחינת העומס המוטל על השופטים. הבדלים אלו עשויים לנבוע מאופן ניהול שונה של התיק ממחוז למחוז, למשל בשל כמות השופטים העוסקים באותו סוג עניין או מידת ההתמחות של השופטים באותו סוג עניין, או מרמת מורכבות שונה הנובעת מעצם העובדה שהתיק מתנהל דווקא במחוז מסוים. ואכן זו הערה משמעותית נוספת שקיבלנו עובר למחקר משופטים רבים. כך, לשם הדוגמה, ייתכן שהטיפול בתיק ת"א מסוג עניין מסוים במחוז ירושלים ייקח זמן שיפוטי רב יותר, למשל מפני שבחלק גדול מתיקים אלו הצדדים הם תושבי מזרח ירושלים, ועל כן יש צורך להזמין מתורגמן לדיונים בתיק, עניין המאריך את זמן הדיון. דוגמה אחרת יכולה להיות תיקי מקרקעין למשל במחוז הדרום, בכל הנוגע למקרקעין שאינם מוסדרים, אשר בעניינם הדיון עשוי להיות מורכב יותר, או שיש ריבוי של צדדים בכל תיק בהשוואה לתיקי מקרקעין במחוזות האחרים. על כן, מעבר לחישוב הזמן הממוצע הנפרד לסוגי העניין המרכזיים בתיקי ת"א (אשר גובשו, כאמור, בעצה אחת עם מספר שופטי שלום), ניסינו לתת זמן נפרד לסוגי העניין המרכזיים, גם בחלוקה למחוזות השיפוט השונים, על מנת לבחון את השונות האפשרית הקיימת בין המחוזות מהסיבות שהוצגו לעיל ומסיבות אחרות. עם זאת, התברר כי בחלק גדול מסוגי העניין, החלוקה למחוזות הותירה אותנו עם כמות מועטה של דיווחים על חלק מהאירועים המרכזיים בתיק, למשל, שני דיווחים בלבד על משך דיון הוכחות בסוג עניין מסוים במחוז מסוים. יש לזכור כי תקופת המחקר כללה חמישה שבועות רצופים בלבד, ועל כן ייתכן, שבירידה לרזולוציה של המחוזות בסוגי העניין השונים בתיק ת"א, לא יתקבל כלל דיווחים על אירוע מסוים בתיק, או שיתקבלו דיווחים מעטים בלבד. בכך אין הכוונה כי תיקים מסוג עניין מסוים לא נשמעו כלל במחוז מסוים, אלא

שלא התקיים למשל דיון הוכחות במהלך תקופת המחקר. במצב כזה, הפילוח למחוזות בסוגי העניין השונים הותיר תוצאות לעתים קיצוניות ולא מהימנות דיין על מנת להציג אותן במסגרת דוח מחקר זה. עם זאת, התוצאות שהתקבלו אכן הראו מגמה של זמנים שונים משמעותית בין המחוזות השונים, וזמנים שונים אלו על כן בהחלט יכולים להוות אחד ההסברים לזמני הטיפול השונים בתיקי הת״א בסוגי העניין השונים, אשר לעתים לא תאמו את ציפיות השופטים.

טרם סיום תת פרק זה נציין, כי בכל הנוגע לפערים בזמנים שנמדדו במחקר זה בין תיקים מקבילים הנדונים במחוזי ובשלום, וביניהם תיקי הת״א, ביצענו מהלך נוסף של תיקוף, שעליו פירטנו בהרחבה בפרק הממצאים של ערכאת המחוזי (ראו תת פרק 3.1.2.2).

3.2.2.1.4. זמני הטיפול בתיקי עניינים מקומיים בערכאת השלום

טבלה 13: זמני הטיפול בתיקי עניינים מקומיים בערכאת השלום[28]

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי מחקר הקודם	מגמת שינוי
שלום	עניינים מקומיים	תכנון ובנייה - ועדות מקומיות (תו״ב)	4,386	**4:07**	1:04	+3:03
שלום	עניינים מקומיים	עניינים מקומיים אחרים (עמ״א)	501	**2:49**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	בקשות בנייה (בב״נ)	1,472	**2:26**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	רישוי עסקים (רע״ס)	2,428	**2:13**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	צו הריסה ללא הרשעה (212) (צ״ה)	395	**1:16**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	פיקוח וחוקים אחרים (פק״ח)	734	**0:57**	-	-
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת קנס (חע״ק)*	785	**0:36**	0:17	+0:19
שלום	עניינים מקומיים	חנייה (ח״נ)	23,851	**0:23**	0:28	-0:05
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת משפט (חע״מ)	6,705	**0:21**	0:53	-0:32

[28] נעיר, כי לא כל תיקי העניינים המקומיים נמצאים במערכת נט המשפט. בעבר, חלק מהעיריות ניהלו את בתי המשפט לעניינים מקומיים בעצמן ולא התחברו למערכת. כיום, בעקבות מהלך שהובילה הנהלת בתי המשפט, חוברו כמעט כל בתי המשפט לעניינים מקומיים לנט המשפט, למעט שלושה בתי משפט לעניינים מקומיים במחוז תל אביב, מתוך תשעה במחוז זה, ושני בתי משפט לעניינים מקומיים במחוז ירושלים. בשל העובדה שחלק קטן מבתי המשפט לעניינים מקומיים כאמור לא מתנהלים בנט המשפט, חסרות לנו הכמויות של התיקים, אולם מדובר במיעוט של תיקי העמ״ק.

הערה - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלה המראה את משקלות התיקים של ערכאת השלום ברמה **הערכאתית** (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק ביחס לתיקים האחרים בערכאת השלום בלבד) ובחלוקה להליך פלילי, אזרחי ועניינים מקומיים, **בנספחים ה3, ה4 ו-ה5**, בהתאמה.

3.2.3. תמהיל יום העבודה השיפוטי - השלום

התוצר השני של מחקר עומס העבודה השיפוטית, הוא כאמור הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי. מהנתונים עולה כי בערכאת השלום 88% מיום העבודה השיפוטי מוקדש לעבודה הקשורה בתיקים (אדמיניסטרציה הקשורה בתיקים, הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, כתיבת החלטות ופסקי דין), בעוד שיתר הזמן מוקדש לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים [התעדכנות בפסיקה, ישיבות צוות, השתלמויות וכדומה (12%)].

מפילוח פנימי של הפעולות השיפוטיות השונות, כפי שמצטייר **בתרשים 9** להלן, עולה כי 42% מיום העבודה השיפוטי מוקדש לכתיבה, 31% מוקדשים לשמיעת דיונים ו-13% להכנה לדיונים.

את הזמן המוקדש לכתיבה ניתן לחלק בין פעולות הכתיבה השונות: 48% מזמן זה מוקדש לכתיבת פסקי דין או החלטות שעניינן סגירת התיק (המהווים 20% מתמהיל יום העבודה השיפוטי); 17% מהזמן מוקדש לכתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי (המהווים 7% מתמהיל יום העבודה השיפוטי); ו-35% מהזמן מושקע בעבודה על משימות בסל העבודה (המהווים 15% מתמהיל יום העבודה השיפוטי).

תרשים 9: פילוח יום העבודה השיפוטי של שופט שלום

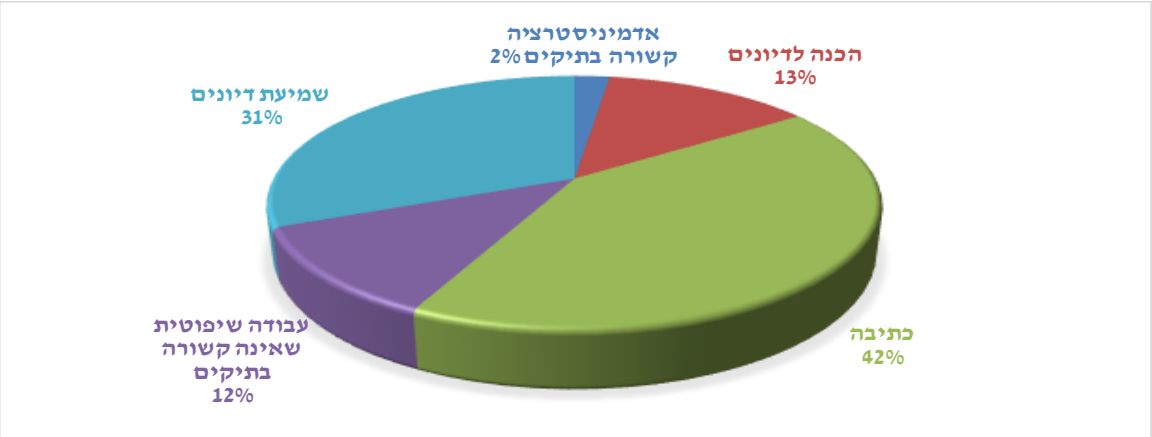

תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע שהוצג לעיל, יוצג בהמשך פרק זה גם בחלוקה לפרמטרים נוספים שעשויים להשפיע על תמהיל זה, כגון האם יש לשופט מערך תמיכה והאם הוא נושא בתפקיד נוסף על השפיטה. בתתי הפרקים הבאים, נפלח את תמהיל יום העבודה השיפוטי לרזולוציות נוספות שיש בהן כדי לתרום להבנת אופי העבודה של השופטים והרשמים, והפעולות שהם מבצעים במהלך יום העבודה שלהם.

3.2.3.1. פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי

בשאלון הרקע נשאלו השופטים והרשמים האם הם מטפלים בעיקר בתיקים אזרחיים, בתיקים פליליים או בשני הסוגים גם יחד. מהממצאים עולה, כי כ-70% מן השופטים בערכאת השלום ציינו כי הם מטפלים בתיקים אזרחיים בלבד (68.8%), כ-28% הגדירו את עיסוקם בתחום הפלילי בלבד (27.4%), ויתר השופטים (3.9%) ציינו כי הם מטפלים בשני סוגי התיקים. על מנת לבחון האם קיים הבדל בתמהיל יום העבודה השיפוטי בהתחשב בסוג התיקים שבהם מטפלים השופטים, הוחלט לפלח את תמהיל יום העבודה השיפוטי לפי קבוצות אלו (ראו **תרשים 10**).

תרשים 10: פילוח בהבחנה בין שופט אזרחי לפלילי

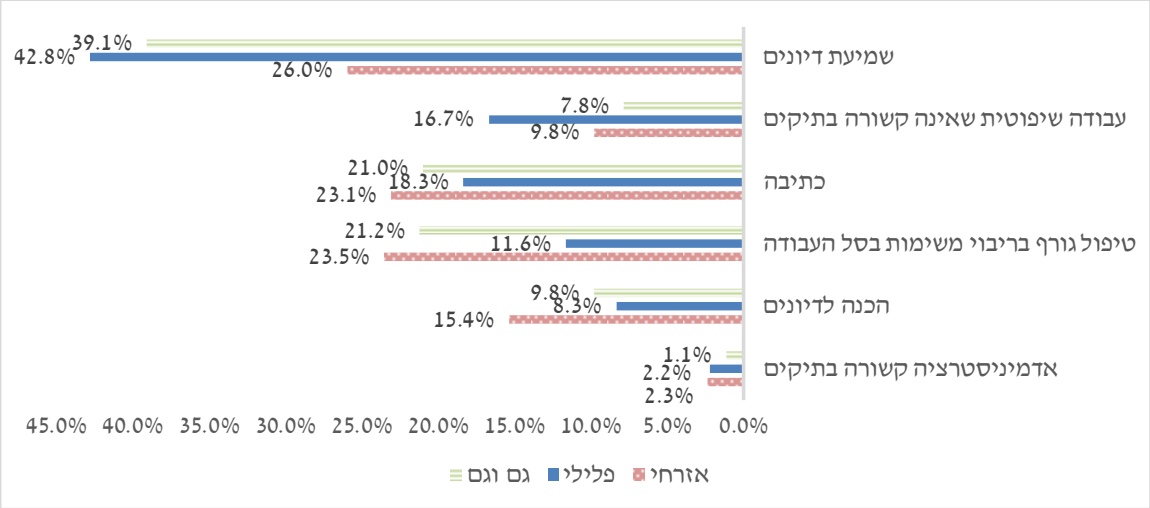

מ**תרשים 10** ניתן לראות כי השופטים הפליליים הקדישו מחצית מהזמן שהוקדש על ידי שופטים אזרחיים להכנה לדיונים ולטיפול במשימות בסל העבודה שלהם, ואף פחות זמן לפעולות כתיבה הנעשות מחוץ לאולם הדיונים. לעומת זאת, הם הקדישו זמן רב יותר מיום העבודה שלהם לשמיעת דיונים וכמעט פי שניים זמן לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים לעומת השופטים האזרחיים.

3.2.3.2. פילוח הממצאים בחלוקה בין שופטים לרשמים

פילוח מעניין נוסף יוצג להלן על פי סוג הגורם השיפוטי. על פי הנתונים שקיבלנו משאלוני הרקע של השופטים, 84.1% ממשתפי המחקר הם שופטים, ו-18.9% ממשתתפי המחקר הם רשמים. ההבדלים בחלק מסוגי התיקים אשר בהם מטפלים שופטים לעומת רשמים, והמשימות השונות שהם מבצעים בחלק מן התיקים, מעלים את החשיבות בפילוח זה. יוער, כי בשל הצורך בשמירה על אנונימיות השופטים, רק בשאלון הרקע של ערכאת השלום שאלנו לגבי התפקיד השיפוטי של המשתתפים (ראו **תרשים 11**).

תרשים 11: תמהיל יום העבודה השיפוטי לפי סוג הגורם השיפוטי

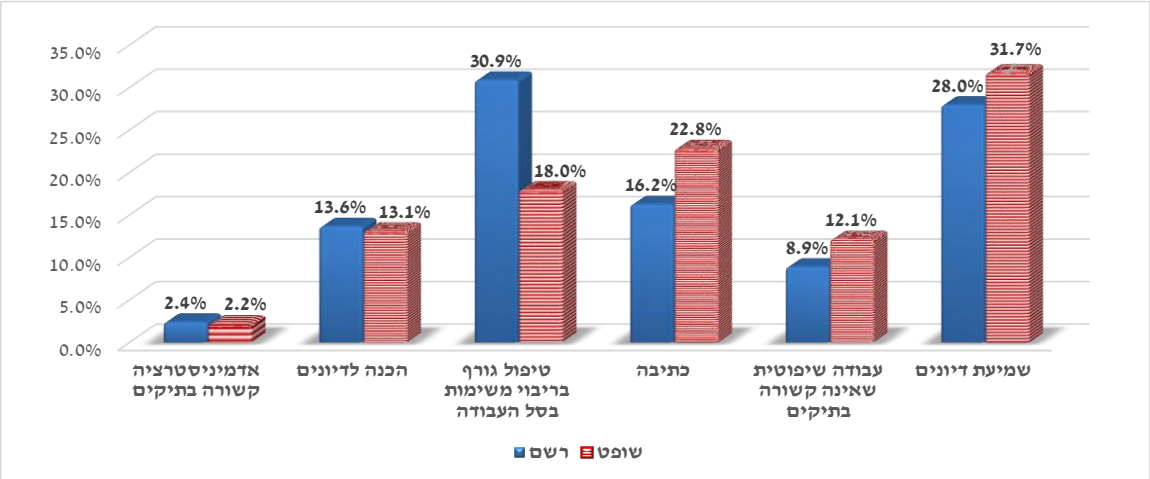

בחינת הזמנים שהוקדשו לפעילויות השיפוטיות השונות בפילוח בין שופטים לרשמים, מעלה כי בהתאם לאופי העבודה השונה של רשם לעומת שופט, רשמים מקדישים את הזמן הרב ביותר לטיפול גורף בסל העבודה – 30.9% מהזמן, לעומת שופטים אשר מקדישים לפעולה זו 18% מהזמן בלבד. ייתכן כי חלק משונות זו נובעת, נוסף על אופי העבודה וחלוקת המשימות השונה במעט בין שופט לרשם, גם מכך שלמרבית הרשמים אין עוזרים משפטיים אלא מתמחים. על כך נרחיב את הפירוט בתת הפרק הבא. עוד ניתן לראות, כי שופטים מקדישים בממוצע את עיקר זמנם לשמיעת דיונים – 31.7% מהיום, לעומת רשמים אשר שומעים דיונים 28% מהיום. עם זאת, רשמים מקדישים מעט יותר זמן להכנה לדיונים לעומת שופטים – 13.6% מהיום לעומת 13.1% מהיום, בהתאמה. ניתן לראות כי שופטים מקדישים זמן רב יותר מהרשמים לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים – 12.1% לעומת 8.9% מהיום בהתאמה. ייתכן כי ההבדל נובע מתפקידים נוספים שבהם נושאים חלק מן השופטים, או שגם כאן יש קשר לעובדה שלמרבית הרשמים אין עוזר משפטי.

3.3. <u>ממצאי בתי המשפט לתעבורה</u>

3.3.1. התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לתעבורה

בפרק 2 שעסק במתודולוגיית המחקר, הצגנו את המבנה הבסיסי של היומן שאותו מילאו השופטים במהלך חמשת שבועות המחקר. ביומן בסיסי זה, אשר תיעד את הזמן השיפוטי שאותו הקדישו השופטים במהלך יום העבודה שלהם בפילוח לפעולות השיפוטיות השונות, ערכנו את ההתאמות הבאות לאופי הדיונים הייחודי של בתי המשפט לתעבורה:

1. **הכנה לימי הקראות** – בבתי המשפט לתעבורה עלתה סוגית ימי ההקראות, אשר בהם, בדומה לימי המוקד בערכאת השלום, נשמעים מספר רב של תיקים לצורך דיון מקדמי, בדרך כלל תיקים מסוג תת"ע (תיק תעבורה). לנוכח הכמות הגדולה של התיקים שנשמעים בימים אלו, הבנו כי לא ניתן יהיה לבקש מן השופטים כי ימלאו שורה נפרדת לצורך דיווח על ההכנה לאותם דיונים (הדיווח על הדיונים עצמם נעשה כאמור ביומני הקלדניות, והותאם לצורך העניין יומן מיוחד, כמפורט בפרק העוסק ביומני הקלדניות). על כן, על מנת להקל על השופטים במילוי היומנים בהכנה לימים אלו, הנחינו אותם לציין במסגרת עמודת הכנה לדיון שאינו הוכחות את **מספר** התיקים מאותו סוג שאליהם התכוננו.

2. **תיקים הנסגרים בהסדרי טיעון** – לגבי **התיקים הפליליים**, הוספנו עמודה המתייחסת לכתיבת פסקי הדין בתיקים שנסגרו **בהסדר טיעון**, תוך הבחנה בין הסדר טיעון פתוח, סגור או הסדר טיעון שבו ניתן טווח ענישה, מתוך הנחה שזמני הכתיבה של פסקי הדין בכל אחת מהאפשרויות הללו שונים. כאן המקום להדגיש כי ברור לנו שמרביתם המכרעת של פסקי הדין בתיקי התעבורה, במיוחד אלו שניתנים לאחר הסדר טיעון סגור, מוכתבים וניתנים באולם. במקרים אלו, זמני כתיבת פסק הדין שניתן באולם חושבו כחלק מזמן הדיון. אולם, על מנת שנוכל למדוד את זמני הכתיבה לגבי אותם פסקי דין פליליים שבכל זאת נכתבו מחוץ לאולם, הוספנו את עמודת הסדרי הטיעון.

ניתן להתרשם מיומן העבודה השיפוטי שנבנה עבור בתי המשפט לתעבורה ביומן לדוגמה המצורף כ**נספח ד3**.

3.3.2. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לתעבורה

התוצר הראשון של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים בבתי המשפט לתעבורה. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-18 סוגי התיקים העיקריים בבתי המשפט לתעבורה, אשר מהווים למעלה מ-98% מכלל תיקי התעבורה שנסגרו במהלך שנת 2019. כך, שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לפחות מ-2% מכלל התיקים האחרים, הרי שההשפעה של סוגי התיקים שלגביהם לא חושב הזמן השיפוטי על העומס אינה משמעותית.

אם כן, בטבלה שלפניכם מובאים 18 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי בתי המשפט לתעבורה, יחד עם מספר התיקים מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם ומגמת השינוי מהמחקר הקודם.

ניתן לראות עלייה משמעותית בזמני הטיפול שנמדדו לתיק גמ״ר (גרימת מוות בנהיגה רשלנית) לעומת המשקל המוערך שניתן לו במחקר הקודם. לאור ההפרש הגדול בזמנים, ערכנו שיחות עם שני סגני נשיא של בתי משפט לתעבורה. משיחות אלו עלה, כי אכן עלייה זו משקפת את המציאות, מאחר שתיקים אלו נעשו מסובכים ומורכבים יותר בשנים האחרונות, הם כוללים עדים רבים, מומחים מטעם הצדדים ולעתים נדירות אף מינוי מומחה מטעם בית המשפט, כתיבה ארוכה ועוד. נקודה נוספת שעלתה משיחות אלו הייתה, כי נכונות הצדדים להסדרי טיעון כיום בתיקי גמ״ר פחותה לעומת שנים קודמות. ואכן, הערה זו תואמת את הנתונים שבידינו – לפי נתוני המחקר הקודם, בכשלושת רבעי מתיקי הגמ״ר נערכו הסדרי טיעון כלשהם (פתוחים או סגורים), ולפי נתוני מחקר זה, בכמחצית מתיקי הגמ״ר נערכו הסדרי טיעון. אחד מסגני הנשיא אף סבר, כי המשקל שהוערך לתיק זה במחקר הקודם לא שיקף את זמני הטיפול האמתיים בו.

הטבלה מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מן התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר ועד התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר.

טבלה 14: זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לתעבורה

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת שינוי
תעבורה	גרימת מוות בנהיגה רשלנית (גמ״ר)	94	**25:16**	10:52	+14:24
תעבורה	תיק ת״ד אדום (תד״א)	87	**2:04**	-	-
תעבורה	תיק פ״ל אדום (פל״א)	2,113	**1:57**	-	-
תעבורה	עבירות שאינן תאונות דרכים ואינן דו״חות (פ״ל)	3,449	**1:38**	2:14	-0:36
תעבורה	מעצר עד תום ההליכים (מ״ת)	1,774	**1:32**	2:40	-1:08
תעבורה	תאונת דרכים ללא נפגעי גוף (נ״ב)	483	**1:22**	-	-
תעבורה	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע״ח)	232	**1:19**	-	-
תעבורה	תיק נ״ב אדום (נב״א)	120	**1:14**	-	-
תעבורה	תאונת דרכים (ת״ד)	8,337	**1:02**	0:50	+0:12
תעבורה	תיק תת״ע אדום (תתע״א)	3,425	**0:45**	-	-
תעבורה	בקשה לפסילה עד תום ההליכים (בפ״ת)	3,726	**0:39**	-	-

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת שינוי
תעבורה	בקשה לביטול - פסילה מנהלית (בפ"מ)	4,108	**0:34**	0:28	+0:06
תעבורה	בקשה לביטול איסור שימוש ברכב (בא"ש)	2,909	**0:34**	-	-
תעבורה	תיק תעבורה (תת"ע)	113,190	**0:27**	0:28	-0:01
תעבורה	מעצר ימים (מ"י)	101	**0:21**	0:34	-0:13
תעבורה	בקשה לשחרור בערובה (בש"ע)	176	**0:21**	-	-
תעבורה	הארכת מועד להישפט (המ"ש)	9,283	**0:21**	0:34	-0:13
תעבורה	צו אחר (צ"א)	487	**0:08**	-	-

הערה - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלה המראה את משקלות התיקים של בתי המשפט לתעבורה ברמה **הערכאתית** (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק ביחס לתיקים האחרים בבתי המשפט לתעבורה בלבד), **בנספח ה6**.

3.3.3. תמהיל יום העבודה השיפוטי - תעבורה

התוצר השני של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא כאמור הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי. בבתי המשפט לתעבורה ניתן לראות באופן בולט, כי בממוצע, למעלה ממחצית יום העבודה השיפוטי הוקדשה לפעילות שמיעת הדיונים – 55%. לעומת זאת, לפעילות ההכנה לדיונים הוקדשו בממוצע 4% מהיום השיפוטי בלבד. ממצאים אלו מתיישבים היטב עם מבנה יום העבודה השיפוטי אשר עליו למדנו במהלך ההכנות למחקר, מפי שופטי תעבורה שונים, אשר מורכב בעיקר מימי הקראות שבהם שומעים שופטי התעבורה מספר רב של תיקים אשר זהו להם הדיון הראשון, באופן שאינו מצריך זמן הכנה מרובה, אך מצריך שעות דיונים רבות. ממצא זה תוקף במסגרת השאלון המסכם לערכאת התעבורה, שבו נשאלו השופטים בין היתר באיזה אחוז מן התיקים הם מקדישים זמן להכנה לקראת הדיון. כרבע מיום העבודה השיפוטי של שופטי התעבורה הוקדש לפעולות הכתיבה השונות, 4% הוקדש להכנה לדיונים ו-3% נוספים לאדמיניסטרציה קשורה בתיקים. כל הפעולות שתוארו לעיל שייכות לעבודה שיפוטית שקשורה בתיקים, והן מרכיבות 87% מיום העבודה השיפוטי של השופטים. 13% הנותרים הוקדשו על ידי השופטים לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים, לרבות התעדכנות בפסיקה, השתתפות בישיבות צוות ובהשתלמויות.

תרשים 12: תמהיל יום העבודה שיפוטי של שופטי העבורה

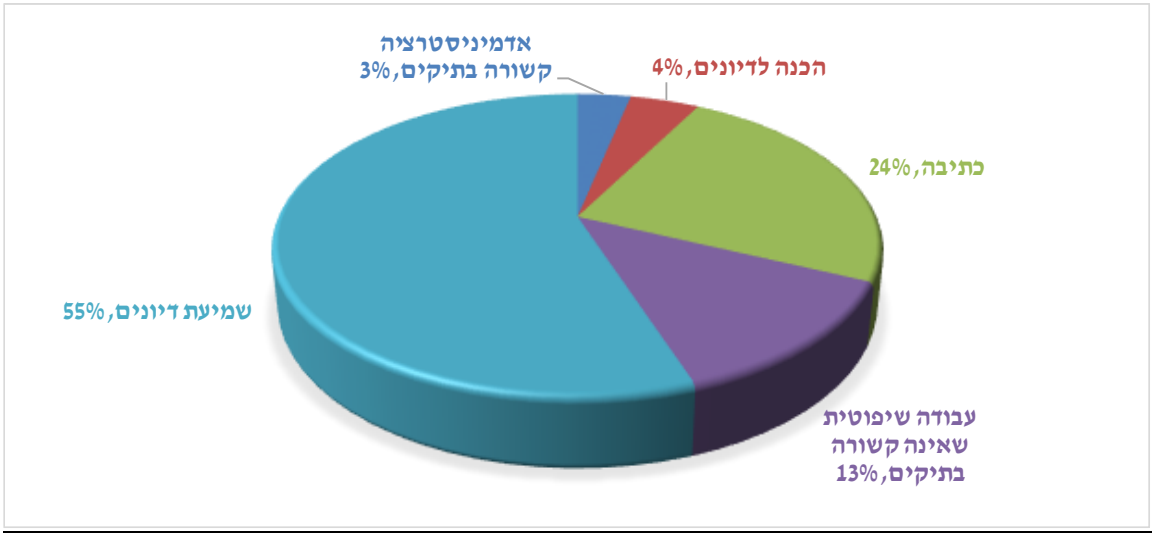

3.4. ממצאי בתי המשפט לענייני משפחה

3.4.1. התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לענייני משפחה

אופי הדיונים המיוחד בבתי המשפט לענייני משפחה הציב בפנינו אתגר מיוחד מבחינת בניית היומן הידני (וגם המקוון). בבתי המשפט לענייני משפחה, בתיקים מסוימים כמו תלה"מ (תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה) או תמ"ש (תיק משפחה), מתקיימים לעתים דיונים במספר תיקים בו זמנית, השייכים כולם לאותה המשפחה. כך, למשל, בדיון שנקבע בתיק תלה"מ מסוים, ייתכן שיידונו גם תיק המשמורת, גם תיק המזונות, וגם תביעה רכושית. ככל שיינתן פסק דין לאחר אותו דיון, הוא עתיד לסגור את שלושת התיקים הללו גם יחד, או חלק מהם. מסיבה זו, התייחסות לדיונים כאלו או לכתיבה בתיקים אלו כאל פעילות שיפוטית רגילה בתיק אחד, חוטאת למציאות ואינה משקפת את העומס האמתי שמטילות פעילויות שיפוטיות שונות בתיקים מסוג זה על השופטים בבתי המשפט לענייני משפחה.

לאחר מחשבה מרובה שהוקדשה לעניין, הן לגבי ההכנה לדיונים והן לגבי הכתיבה (כמו גם לגבי תיעוד הדיונים עצמם בידי הקלדניות), והתייעצות עם שופטי משפחה, הוחלט לפעול כך: בעת הכנה לדיונים, התבקשו השופטים לציין את מספר התיקים של אותה משפחה שאליהם התכוננו (לדוגמה מזונות, משמורת וכדומה), כאשר כל שורה תייצג הכנה לדיון של משפחה נפרדת. לגבי כתיבת החלטות/ פסקי דין, הוספנו עמודה שבה, לאחר מילוי מספר העמודים שנכתבו באותה החלטה/ פסק דין, התבקשו השופטים לציין את מספר התיקים שאליהם החלטה זו התייחסה.

בהתאם לכך, הנחינו את הקלדניות לציין ביומנים שלהן לגבי דיוני משפחה את סוגי התיקים השונים שנדונו באותו דיון (למשל: משעה 9:00 עד שעה 10:00 נשמע דיון אחד, שבו נדונו שלושה תיקים מסוג תמ"ש – משמורת, מזונות ורכוש).

ניתן להתרשם מיומן העבודה השיפוטי שנבנה עבור בתי המשפט לענייני משפחה ביומן לדוגמה המצורף **כנספח ד4**.

3.4.2. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לענייני משפחה

התוצר הראשון של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים בבתי המשפט לענייני משפחה. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-12 סוגי התיקים העיקריים בבתי המשפט לענייני משפחה, אשר מהווים למעלה מ-99% מכלל תיקי המשפחה שנסגרו במהלך שנת 2019. כך שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לפחות מ-1% מכלל התיקים האחרים, הרי שההשפעה של סוגי התיקים שלגביהם לא חושב הזמן השיפוטי על העומס אינה משמעותית.

בטבלה שלפניכם מובאים 12 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי בתי המשפט לענייני משפחה, יחד עם מספר התיקים מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם ומגמת השינוי מהמחקר הקודם.

טבלה 15: זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לענייני משפחה

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי
משפחה	תיק נזקקות (תנ"ז)	148	**9:05**	1:32	+7:33
משפחה	תיק משפחה (תמ"ש)	10,697	**7:47**	4:31	+3:16
משפחה	תיק אימוץ (אמ"ץ)[29]	486	**6:25**	2:51	+3:34
משפחה	תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה (תלה"מ)	13,706	**4:51**	-	-
משפחה	תיק עזבונות (ת"ע)	7,720	**4:07**	2:22	+1:45
משפחה	היתר נישואין (ה"נ)*[30]	37	**2:36**	2:34	+0:02
משפחה	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	426	**2:30**	1:46	+0:44
משפחה	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	10,033	**1:39**	1:57	-0:18
משפחה	תיק אפוטרופסות (א"פ)	18,369	**1:07**	0:28	+0:39
משפחה	תיק הסכם (תה"ס)	9,247	**1:03**	0:39	+0:24
משפחה	יישוב סכסוך (י"ס)	17,589	**1:00**	0:19	+0:41
משפחה	התרת נישואין (תה"ן)	1,943	**0:36**	0:28	+0:08

הערה - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלה המראה את משקלות התיקים של ערכאת המשפחה ברמה **הערכאתית** (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק ביחס לתיקים האחרים בערכאת המשפחה בלבד), **בנספח ה7**.

[29] חשוב להעיר כי תיקי **אמ"ץ**, בהיותם תיקים חסויים, אינם מתקיימים במערכת נט המשפט, ועל כן לא יכולנו לקבל לגביהם נתוני מחשב כלשהם. לפיכך, במסגרת השאלון המסכם נשאלו השופטים אשר דיווחו כי הם מטפלים בתיקי אמ"ץ שאלות רבות הנוגעות לכל הנתונים שלא יכולנו לשאוב מנט המשפט. מכאן, שהזמן השיפוטי שנמדד לגבי סוג תיק זה מבוסס ברובו על הערכות השופטים.

[30] נציין שוב, כי לא יכולנו לחשב את זמניהם של סוגי התיקים **הנדירים** ביותר בכל ערכאה, בשל מיעוט הנתונים לגביהם. עם זאת, קיימים סוגי תיקים, אשר לגביהם היו לנו נתונים על כל האירועים בתיק ושכיחותם, אך מעטים, שוב, בשל נדירותם. ניתן לראות כי בשנת 2019 נסגרו רק 37 תיקי ה"נ (היתר נישואין), ועל כן, במהלך תקופת המחקר קיבלנו מעט מאד דיווחים על פעולות שנעשו בתיק זה, ולא קיבלנו כלל דיווח על אודות משך הזמן לכתיבת פסק דין בתיק זה. במסגרת השאלון המסכם, שבו התבקשו השופטים להעריך את משכי הזמן הדרושים לביצוע פעולות שונות בתיקים, ניסינו להשלים ולתקף את מיעוט הנתונים שקיבלנו במהלך תקופת המחקר. עוד נציין, כי מספר שופטים ביקשו כי נמדוד את זמניו של תיק זה למרות נדירותו. על כן, החלטנו שלא לוותר על הצגת הזמנים שנמדדו לתיק ה"נ, אלא לסמן סוג תיק זה בכוכבית (*).

3.4.3. תמהיל יום העבודה השיפוטי - משפחה

התוצר השני של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא כאמור הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי. מהממצאים עולה, כי שופט משפחה מקדיש בממוצע 91% מיום העבודה לעבודה שיפוטית שקשורה בתיקים (הכנה לדיונים, שמיעת דיונים וכתיבה) ו-9% בלבד מוקדשים לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (התעדכנות בפסיקה, ישיבות צוות, השתלמויות וכדומה).

פילוח העבודה השיפוטית הקשורה בתיקים מעלה כי בממוצע, שופט משפחה מקדיש כמעט מחצית מיומו לפעולות כתיבה, 30% נוספים לשמיעת דיונים ועוד כ-12% להכנה לתיקים.

תרשים 13: תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע של שופט משפחה

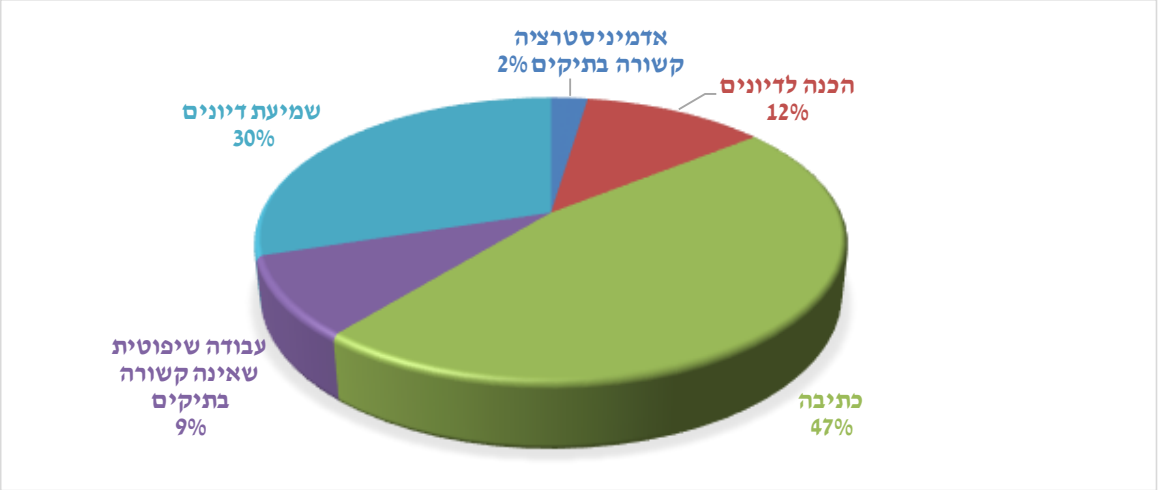

פילוח הזמן שמקדישים השופטים לפעילויות הכתיבה השונות מעלה כי 61% מזמן זה מוקדש לטיפול במשימות סל (29% מכלל יום העבודה השיפוטי); 21% לכתיבת פסקי דין (שהם 10% מכלל יום העבודה השיפוטי) ו-18% הנותרים לכתיבת החלטות (שהם 8% מכלל יום העבודה השיפוטי).

3.5. <u>ממצאי בתי המשפט לנוער</u>

3.5.1. התאמות ליומני השופטים בבתי המשפט לנוער

בפרק 2 שעסק במתודולוגיית המחקר, הצגנו את המבנה הבסיסי של היומן שאותו מילאו השופטים במהלך חמשת שבועות המחקר. ביומן בסיסי זה, אשר תיעד את הזמן השיפוטי שאותו הקדישו השופטים במהלך יום העבודה שלהם בפילוח לפעולות השיפוטיות השונות, ערכנו את ההתאמות הבאות לאופי הדיונים הייחודי של בתי המשפט לנוער:

1. **תיקים הנסגרים בהסדרי טיעון** – לגבי **התיקים הפליליים**, הוספנו עמודה המתייחסת לכתיבת פסקי הדין בתיקים שנסגרו **בהסדר טיעון**, תוך הבחנה בין הסדר טיעון פתוח, סגור או הסדר טיעון שבו ניתן טווח ענישה, מתוך הנחה שזמני הכתיבה של פסקי הדין בכל אחת מהאפשרויות הללו שונים. כאן המקום להדגיש כי ברור לנו שמרביתם המכרעת של פסקי הדין בתיקים הפליליים, במיוחד אלו שניתנים לאחר הסדר טיעון סגור, מוכתבים וניתנים באולם. במקרים אלו, זמני כתיבת פסק הדין שניתן באולם חושבו כחלק מזמן הדיון. אולם, על מנת שנוכל למדוד את זמני הכתיבה לגבי אותם פסקי דין פליליים שבכל זאת נכתבו מחוץ לאולם, הוספנו את עמודת הסדרי הטיעון.
2. **סוגי עניין** – בבתי המשפט לנוער סוגי התיקים אינם נחלקים לסוגי עניין ועל כן הורדנו עמודה זו מהיומן.

ניתן להתרשם מיומן העבודה השיפוטי שנבנה עבור בתי המשפט לנוער ביומן לדוגמה המצורף כ**נספח ד5**.

3.5.2. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי המשפט לנוער

התוצר הראשון של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים בבתי המשפט לנוער. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-12 סוגי התיקים העיקריים בבתי המשפט לנוער, אשר מהווים כמעט 98% מכלל תיקי הנוער שנסגרו במהלך שנת 2019. כך שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לכ-2% מכלל התיקים האחרים, הרי שההשפעה של סוגי התיקים שלגביהם לא חושב הזמן השיפוטי על העומס אינה משמעותית.

בטבלה שלפניכם מובאים 12 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי בתי המשפט לנוער, יחד עם מספר התיקים מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שנת 2019, הזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם ומגמת השינוי מהמחקר הקודם.

הטבלה מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מהתיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר לתיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר.

טבלה 16: זמני הטיפול בתיקי בתי המשפט לנוער

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לפי המחקר הקודם	מגמת שינוי
נוער	תביעת נזקקות (תנ"ז)	2,765	**12:23**	04:20	+8:03
נוער	ועדת שחרורים (וש"ר)	12	**10:00**	-	-
נוער	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)[31]	623	**6:55**	04:57	+1:58
נוער	תיק פלילי (ת"פ)	3,558	**6:40**	04:01	+2:39
נוער	צו ביניים לנזקקות (צב"נ)	1,765	**4:04**	01:04	+3:00
נוער	מעצר ימים (מ"י)	2,652	**1:52**	01:04	+0:48
נוער	תיק תעבורה (תת"ע)	798	**1:51**	-	-
נוער	צו אחר (צ"א)	210	**0:54**	-	-
נוער	מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	748	**0:15**	-	-
נוער	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	1,503	**0:03**	-	-
נוער	מינוי סנגור טרם כתב אישום (מס"ט)	297	**0:02**	-	-
נוער	מינוי סנגור לפי סעיף 60א' (מ"ס)	148	**0:02**	-	-

חשוב לציין, כי בתי המשפט לנוער עובדים למעשה בשני כובעים, מכוח הסמכות שמקנים להם שני חוקים עיקריים: האחד, חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) והשני, חוק הנוער (טיפול והשגחה). ניתן לראות בטבלה שלעיל, כי לגבי תיק תנ"ז (תביעת נזקקות) נמדד הזמן השיפוטי הארוך ביותר: 11:48 שעות, ולגבי תיק צב"נ (צו ביניים לנזקקות) נמדד הזמן השיפוטי החמישי בארכו: 4:15 שעות. אלו הם התיקים העיקריים הנדונים תחת הכובע ה"טיפולי" לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה). ניתן לראות כי התיקים שנדונים תחת הכובע ה"פלילי" אורכים פחות זמן בהשוואה לתיקים ה"טיפוליים". **הערה** - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלה המראה את משקלות התיקים של ערכאת הנוער ברמה

[31] ממצא זה, שלפיו זמן הטיפול השיפוטי בתיק מ"ת נוער ארוך יותר מזמן הטיפול בתיק ת"פ נוער, תוקף גם במסגרת השאלון המסכם וגם בשיחה עם נשיאת בתי המשפט לנוער, וכן יש לציין כי ממצא דומה נמצא גם במחקר המשקלות הקודם.
כמו כן, משיחה עם נשיאת בתי המשפט לנוער, עולה כי הליכי המעצרים הנוגעים לקטינים (תיקי **מ"י**, תיקי **מי"ב** ותיקי **מ"ת** עד לשלב הכרעת הדין) נשמעים בפני שופטי **נוער** במחוזות תל אביב, צפון ולעתים גם במחוז ירושלים. בשאר המחוזות הם נשמעים בפני **שופטי שלום** עם הסמכה להליכי מעצר בענייני קטינים. משלב הכרעת הדין בתיק הפלילי, בכל הארץ, הליכי מ"ת והמשכם, מתקיימים עד לתום ההליך הפלילי, בפני שופטי **הנוער** בלבד.

הערכאתית (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק ביחס לתיקים האחרים בערכאת הנוער בלבד), **בנספח ה8**.

3.5.3. תמהיל יום העבודה השיפוטי - נוער

התוצר השני של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא כאמור הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי. בבתי המשפט לנוער, 78% מתמהיל יום העבודה השיפוטי הוקדש לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים (הכנה לדיונים, שמיעת דיונים וכתיבה), כאשר 22% הנותרים הוקדשו לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים. אחוז זה הינו הגבוה ביותר שהוקדש לפעילות זו לעומת ערכאות אחרות. לכך עשויים להיות כמה הסברים אפשריים: את ההסבר הראשון ניתן למצוא במסגרת הפרק העוסק בהתמודדות עם העומס הרגשי שמטילים חלק מסוגי התיקים על השופטים המטפלים בהם, בערכאת הנוער (פרק 4.2.5.). הסבר נוסף לכך עשוי להיות העובדה שכמות שופטי הנוער היא קטנה (19), ועל כן אחוז בעלי התפקידים בערכאה זו גבוה (נשיאה, 2 סגני נשיאה, אחראי השתלמויות, נאמני הדרכה, אחראי עוזרים משפטיים ועוד). עובדה זו עשויה הייתה להעלות את זמני הפעילות השיפוטית שאינה קשורה לתיקים עבור שופטי הנוער. הסבר שלישי עשוי להיות כי בשל הכמות הקטנה של שופטי הנוער, חלקם נאלצים לנסוע ברחבי הארץ בין בתי המשפט השונים, נתון שעשוי אף הוא להגדיל את פלח הזמן של עבודה שיפוטית שאינה על תיקים.

מפילוח העבודה השיפוטית הקשורה בתיקים ניתן לראות, כי בבתי המשפט לנוער הוקדש לפעילות שמיעת הדיונים חלק ניכר מהיום השיפוטי – 39% מהיום, לפעילויות הכתיבה השונות הוקדש רבע מיום העבודה, ופעילות ההכנה לדיונים ארכה 11% מהיום בממוצע.

תרשים 14: תמהיל יום העבודה שיפוטי של שופטי נוער

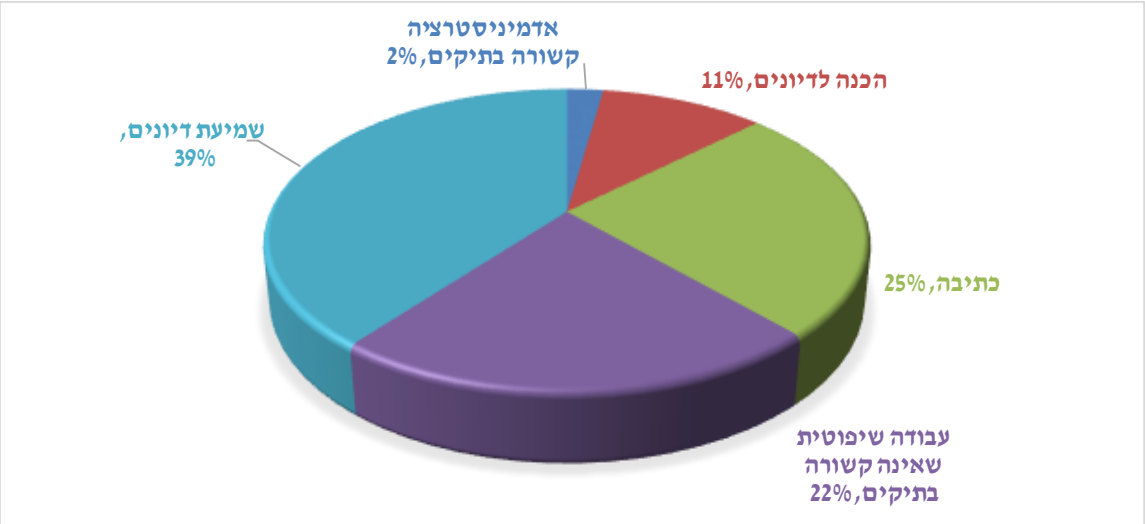

3.6. ממצאי בתי הדין האזוריים לעבודה

ממצאי חלקו הראשון של המחקר שנערך על בתי הדין האזוריים לעבודה בשנת 2018 מתפרסמים כאמור בנפרד, במקביל לפרסום מחקר זה. עם זאת, על מנת ליתן תמונה מלאה ושלמה על עומס העבודה השיפוטי במערכת המשפט בישראל, נציג כאן בקצרה את ממצאי הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי הדין לעבודה, וכן את פילוח יום העבודה השיפוטי של שופטי בתי הדין לעבודה. פירוט מלא יותר ניתן לראות במחקר בתי הדין.[32]

3.6.1. הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקי בתי הדין האזוריים לעבודה

בטבלה שלפניכם מוצגים 18 סוגי התיקים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר לגבי בתי הדין האזוריים לעבודה, יחד עם מספר התיקים הממוצע מאותו סוג אשר נסגרו במהלך שלוש השנים האחרונות (2017-2019), והזמן השיפוטי הדרוש לטפל בהם. הזמן השיפוטי לכל סוג תיק חושב כאן על בסיס נתוני המחשוב של שלוש השנים האחרונות, בשילוב עם זמני הפעולות השיפוטיות אשר נמדדו במהלך המחקר משנת 2018. זאת, על מנת להציג תמונה קוהרנטית יחד עם ממצאי שאר המערכת המובאים במחקר זה, אשר מבוססים אף הם על נתוני שלוש השנים האחרונות (על כן זמני התיקים שיוצגו להלן שונים במעט מזמני התיקים המוצגים במחקר בתי הדין לעבודה, אשר חושבו לפי נתוני 2017). כמו כן יוצג הזמן השיפוטי שנמדד במחקר הקודם (2013) ומגמת השינוי מהמחקר הקודם. הטבלה מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מהתיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר לתיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר.

טבלה 17: זמני הטיפול בתיקי בתי הדין האזוריים לעבודה

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לפי המחקר הקודם[33]	מגמת שינוי
עבודה	תובענה ייצוגית (ת"צ)	82	**45:41**	-	-
עבודה	סכסוך קיבוצי (ס"ק)	214	**14:22**	18:34	-4:12
עבודה	תיק פלילי (ת"פ)	153	**14:10**	5:30	+8:40
עבודה	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש) - הטרדה מינית	120	**13:21**	-	-
עבודה	תיק פלילי עובדים זרים (הע"ז)	134	**10:33**	3:36	+6:57
עבודה	פסק דין הצהרתי (פ"ה)	777	**7:09**	-	-

[32] ראו ה"ש 11.

[33] יש לציין, כי סוגי התיקים של בתי הדין לעבודה אשר לא קיבלו משקל במחקר הקודם, קיבלו משקל שיורי אשר עמד על 3:07 שעות.

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לפי המחקר הקודם[34]	מגמת שינוי
עבודה	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש)	19,316	**4:04**	-	-
עבודה	ביטוח לאומי (ב"ל) – נפגעי עבודה	4,167	**3:29**	3:24	+0:05
עבודה	ערעור על החלטות רשם (ע"ר)	122	**2:28**	1:21	+1:07
עבודה	ערעור לפי חוק (על"ח)	372	**1:56**	1:30	+0:26
עבודה	חוק ביטוח בריאות ממלכתי (חב"ר)	162	**1:49**	3:52	-2:03
עבודה	סכסוך עבודה (ס"ע)	4,727	**1:45**	5:30	-03:45
עבודה	ביטוח לאומי (ב"ל)	11,533	**1:26**	3:24	-01:58
עבודה	קופת גמל (ק"ג)	3,957	**1:06**	2:37	-01:31
עבודה	צו עשה/ צו מניעה קבוע (צ"ו)	1,043	**0:50**	0:36	+ 0:14
עבודה	תביעה לפי חוק הגזזת (גז"ז)	175	**0:50**	2:20	- 01:30
עבודה	דיון מהיר (ד"מ)	9,582	**0:48**	-	-
עבודה	דמי טיפול ארגוני (ד"ט)	727	**0:36**	0:48	-0:11

3.6.2. תמהיל יום העבודה השיפוטי – עבודה

<u>תרשים 15: תמהיל יום העבודה השיפוטי של שופטי בית הדין לעבודה</u>

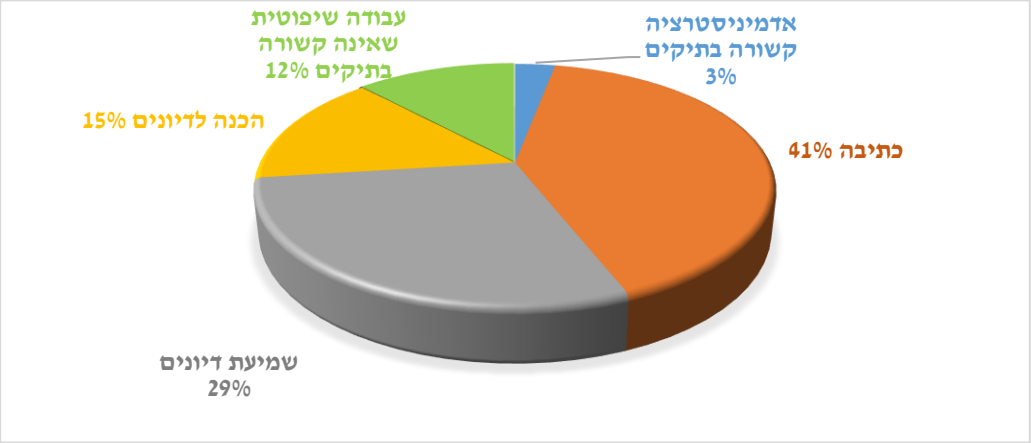

[34] יש לציין, כי סוגי התיקים של בתי הדין לעבודה אשר לא קיבלו משקל במחקר הקודם, קיבלו משקל שיורי אשר עמד על 3:07 שעות.

כפי שניתן לראות, בבתי הדין האזוריים לעבודה, 88% מתמהיל יום העבודה השיפוטי הוקדש לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים (הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, כתיבה ואדמיניסטרציה), כאשר 12% הנותרים הוקדשו לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים. מפילוח העבודה השיפוטית הקשורה בתיקים ניתן לראות, כי בבתי הדין לעבודה, לפעילות הכתיבה הוקדשו 41% מהזמן, ו-44% נוספים מהיום השיפוטי הוקדשו להכנה לדיונים ולשמיעתם.

3.7. ממצאים כלל מערכתיים

לאחר שהצגנו את ממצאי המחקר עבור כל ערכאה בנפרד, ועל מנת לתת תמונה כוללת ורחבה המתאימה יותר לצרכים הניהוליים של ראשי המערכת, נציג בפרק זה ממצאים כלל מערכתיים על אודות הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכלל תיקי המערכת, לרבות התיקים הנדונים בבתי הדין האזוריים לעבודה,[35] וממצאים מערכתיים העוסקים ביום העבודה השיפוטי ותמהילו.

3.7.1. הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיקים במערכת המשפט

התוצר הראשון והמרכזי של מחקר עומס העבודה השיפוטית הוא חישוב הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בכל אחד מסוגי התיקים השונים הנשמעים במערכת המשפט. המחקר הנוכחי הצליח לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש לטיפול ב-167 סוגי תיקים וסוגי עניין ייחודיים (שהם 125 סוגי תיקים, בצירוף 24 סוגי עניין ייחודיים בערכאות המחוזי והשלום, וכן 18 סוגי תיקים הנדונים בבתי הדין האזוריים לעבודה), המהווים למעלה מ-98% מכלל התיקים שנסגרו במהלך שנת 2019. כך, שגם אם לא התאפשר לחשב את הזמן השיפוטי הדרוש ליתר סוגי התיקים, ההשפעה של סוגי התיקים שלגביהם לא חושב הזמן השיפוטי על העומס אינה משמעותית.

אם כן, בטבלה שלפניכם מובאים 167 סוגי התיקים וסוגי העניין הייחודיים שלגביהם נאספו נתונים מספקים בכל מערכי המחקר, כמות התיקים שנסגרו מכל סוג תיק בשנת 2019, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר זה הדרוש לטיפול בכל סוג תיק, הזמן השיפוטי שנמדד במחקר המשקלות הקודם, מגמת השינוי ומשקלו החדש של כל תיק [לאחר חלוקת הזמן השיפוטי שנמדד בזמן השיפוטי הדרוש לתיק הקצר ביותר – תיק מ״ס (מינוי סנגור בערכאת הנוער) שנמצא כי הוא אורך בממוצע 2 דקות]. כמו כן מוצגים חמישה זמנים משוקללים: שלושה זמנים משוקללים לתיקי ערכאת המחוזי: ת״א, ע״פ וע״א, ושני זמנים משוקללים לתיקי בתי משפט השלום: ת״א ותא״מ.

חשוב לציין כאן שוב, כי לא יכולנו לחשב את זמניהם של סוגי התיקים **הנדירים** ביותר בכל ערכאה, בשל מיעוט הנתונים לגביהם. עם זאת, קיימים סוגי תיקים אשר לגביהם היו לנו נתונים על כל האירועים בתיק ושכיחותם, אולם קיבלנו לגביהם מעט דיווחים במהלך תקופת המחקר לגבי חלק מהאירועים שנמדדו (כפי שפורט בהרחבה בפרקי הממצאים לגבי ערכאות המחוזי והשלום). את הנתונים המעטים הללו ניסינו להשלים בעזרת השאלון המסכם, שבו התבקשו השופטים להעריך את משכי הזמן הדרושים לביצוע פעולות שונות בתיקים שלגביהם קיבלנו מעט נתונים במהלך תקופת המחקר. בשל נדירותם של אותם תיקים, לעתים גם במסגרת השאלון המסכם לא קיבלנו די דיווחים כדי לבסס ממוצע שבו מרווח הטעות קטן דיו. לפיכך, במקום לוותר לחלוטין על הצגת זמניהם של תיקים אלו, ובעיקר נוכח בקשות השופטים והנשיאים לחשב גם את זמניהם של אותם תיקים נדירים, בחרנו להציג את הזמנים שנמדדו לגביהם בכל זאת. על כן, לתשומת לבכם, תיקים אלו מסומנים בטבלה שלפניכם בכוכבית (*).

ניתן לראות עלייה משמעותית בזמני הטיפול השיפוטי בחלק מסוגי התיקים לעומת ירידה בזמנים שנמדדו לגבי חלק מסוגי התיקים האחרים. ככלל, אפשר לשייך חלק מהשינויים בזמנים לעצם השינוי

[35] לפירוט הממצאים של בתי הדין לעבודה ראו מחקר בתי הדין לעבודה, להלן הפניה בה״ש 11.

במתודולוגיה של המחקר הנוכחי, אשר מבוסס על מדידת זמני הטיפול השיפוטי בתיקים בזמן אמת לעומת הערכת השופטים את הזמנים כפי שנעשה במחקר הקודם. במיוחד יש להניח שקשה למדוד על דרך ההערכה את התיקים הגדולים והמורכבים יותר, אשר הטיפול המשפטי בהם עשוי להימשך על פני שנים. כמו כן, קיימת מגמת גידול בכמויות התיקים הנפתחים במערכת כולה, כמו גם עלייה ברמת המורכבות המשפטית של התיקים האזרחיים במיוחד, וכן נערכו שינויי חקיקה שונים מאז המחקר הקודם. ניתן לראות עליות משמעותיות במיוחד בזמני הטיפול השיפוטי בחלק מתיקי ערכאת המחוזי. מגמה זו תואמת שיחות שערכנו עם שופטי מחוזי רבים, שמהן עלה כי התיקים במחוזי נעשים מורכבים וקשים יותר משנה לשנה, ועומס העבודה הכללי הולך וגדל (ראו פירוט בנוגע למהלכי התיקוף הנוספים שערכנו לגבי תיקי המחוזי ולגבי הפערים בין תיקים מקבילים במחוזי ובשלום, בפרק הממצאים של ערכאת המחוזי). כך, למשל, ניתן לראות עלייה משמעותית ביותר בזמן הטיפול השיפוטי בתיקי תפ״ח (תיק פשעים חמורים), שבהם הזמן השיפוטי כמעט הוכפל, עלייה ניכרת בזמני הטיפול בתיקים הפליליים (גם בערכאת המחוזי וגם בערכאת השלום), שאותה ייתכן שניתן לשייך, בין היתר, ליישומו של תיקון 113 לחוק העונשין בדבר הבניית הענישה ועוד, ועלייה משמעותית בחלק מן התיקים האזרחיים בערכאת המחוזי, שזמניהם ארוכים הרבה יותר מן התיקים האזרחיים בערכאת השלום. עוד ניתן לציין את העלייה המשמעותית בזמן השיפוטי שנמדד לגבי תיק גמ״ר (גרימת מוות ברשלנות) בבית המשפט לתעבורה. כפי שפירטנו בפרק הממצאים של בתי המשפט לתעבורה, משיחות עם שני סגני נשיא של בתי משפט לתעבורה, עלה כי אכן עלייה זו משקפת את המציאות, מאחר שתיקים אלו נעשו מסובכים ומורכבים יותר בשנים האחרונות, הם כוללים עדים רבים, מומחים מטעם הצדדים ולעתים נדירות אף מינוי מומחה מטעם בית המשפט, כתיבה ארוכה ועוד. נקודה נוספת שעלתה משיחות אלו הייתה, כי נכונות הצדדים להסדרי טיעון כיום בתיקי גמ״ר פחותה לעומת שנים קודמות. ואכן, הערה זו תואמת את הנתונים שבידינו – לפי נתוני המחקר הקודם, בכשלושת רבעי מתיקי הגמ״ר נערכו הסדרי טיעון כלשהם (פתוחים או סגורים), ולפי נתוני מחקר זה, בכמחצית מתיקי הגמ״ר נערכו הסדרי טיעון. אחד מסגני הנשיא אף סבר, כי המשקל שהוערך לתיק זה במחקר הקודם לא שיקף את זמני הטיפול האמתיים בו. כל אלו מדגימים את הדיוק שהושג במחקר זה בשיקוף השינויים בעומס העבודה השיפוטית מאז המחקר הקודם.

הטבלה שלפניכם מציגה את סוגי התיקים בסדר יורד, מן התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הארוך ביותר ועד התיק שדרוש לו הזמן השיפוטי הקצר ביותר עבור השופט.

טבלה 18: זמני הטיפול בתיקי כלל הערכאות

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
מחוזי	פלילי	תיק פשעים חמורים (תפ״ח) – הרכב	274	**148:41**	85:13	+63:28	4461
עבודה	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת״צ)	82	**45:41**	-	-	1371
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת״א) - תביעה כספית	1,191	**36:17**	-	-	1089

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
מחוזי	אזרחי	תביעה נגזרת (תנ"ג)**	48	**33:03**	6:40	+26:23	992
מחוזי	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	1,308	**31:39**	11:18	+20:21	950
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - חבויות	453	**27:27**	-	-	824
תעבורה		גרימת מוות בנהיגה רשלנית (גמ"ר)	94	**25:16**	10:52	+14:24	758
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	922	**24:58**	24:36	+0:22	749
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - רשלנות רפואית**	565	**23:00**	-	-	690
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **משוקלל**	4,881	**21:21**	21:28	-0:07	641
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - פלת"ד	353	**17:49**	-	-	535
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) - הרכב	366	**15:03**	-	-	452
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תקנה 3 (אגרות)	1,272	**14:35**	-	-	438
עבודה	אזרחי	סכסוך קיבוצי (ס"ק)	214	**14:22**	18:34	-4:12	431
שלום	אזרחי	ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (עמ"ח)*	37	**14:17**	-	-	429
עבודה	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	153	**14:10**	5:30	+8:40	425
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) - **משוקלל**	462	**13:29**	9:12	+4:17	405
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש) – הטרדה מינית	120	**13:21**	-	-	401
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)	1,635	**12:33**	-	-	377
נוער		תביעת נזקקות (תנ"ז)	2,765	**12:23**	4:20	+8:03	372
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - הרכב	1,286	**10:53**	7:11	+3:42	327
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין ליקויי בניה	352	**10:44**	-	-	322
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) -מקרקעין	722	**10:33**	-	-	317
עבודה	פלילי	תיק פלילי עובדים זרים (הע"ז)	134	**10:33**	3:36	+6:57	317

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין פירוק שיתוף*	489	**10:31**	-	-	316
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור משפחה (עמ"ש) – הרכב	1,120	**10:09**	10:05	+0:04	305
נוער		ועדת שחרורים (וש"ר)	12	**10:00**	-	-	300
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה	622	**9:51**	-	-	296
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור מסים (ע"מ)	789	**9:33**	4:12	+5:21	287
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - קניין רוחני**	3,008	**9:28**	-	-	284
משפחה		תיק נזקקות (תנ"ז)	148	**9:05**	1:32	+7:33	273
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תביעה כספית	15,589	**8:36**	-	-	258
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור נוער פלילי (ענ"פ) - הרכב	96	**8:14**	-	-	247
מחוזי	פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,407	**8:00**	5:53	+2:07	240
משפחה		תיק משפחה (תמ"ש)	10,697	**7:47**	4:31	+3:16	234
מחוזי	עניינים מנהליים	ערעור מנהלי (עמ"נ)	785	**7:46**	6:24	+1:22	233
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - **משוקלל**	2,680	**7:44**	7:11	+0:33	232
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי גזר דין (עפ"ג) – הרכב	1,092	**7:31**	8:07	+0:07	226
מחוזי	אזרחי	פירוקים (פר"ק)	1,348	**7:28**	6:29	+0:59	224
שלום	פלילי	תיק פלילי קהילתי (תפ"ק)	228	**7:11**	-	-	216
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-לשון הרע	1,002	**7:11**	-	-	216
עבודה	אזרחי	פסק דין הצהרתי (פ"ה)	777	**7:09**	-	-	215
נוער		מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	623	**6:55**	4:57	+1:58	208
נוער		תיק פלילי (ת"פ)	3,558	**6:40**	4:01	+2:39	200
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי אחר (עפ"א)	212	**6:37**	-	-	199

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
שלום	ועדת ערר	ערעור לפי חוק הנכים (ע"נ)	1,261	**6:27**	3:24	+3:03	194
משפחה		תיק אימוץ (אמ"ץ)	486	**6:25**	2:51	+3:34	193
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - הרכב	409	**6:16**	5:58	+0:18	188
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - רשלנות רפואית	1,433	**6:13**	-	-	187
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	2,177	**6:12**	8:24	-2:12	186
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-שיבוב וביטוח*	1,167	**6:10**	-	-	185
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תקנה 3 (אגרות)	2,387	**6:04**	-	-	182
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירה מנהלית (עת"מ)	4,971	**5:51**	7:25	-1:34	176
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-בנקים ואשראי*	109	**5:46**	-	-	173
שלום	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	30,372	**5:17**	2:37	+2:40	159
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	697	**5:12**	4:46	+0:26	156
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-**משוקלל**	71,215	**4:59**	5:42	-0:43	150
משפחה		תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה (תלה"מ)	13,706	**4:51**	2:34	+2:17	146
שלום	פלילי	קובלנה פלילית (ק"פ)*	92	**4:48**	-	-	144
מחוזי	אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - דן יחיד	1,394	**4:35**	-	-	138
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - חבויות	15,694	**4:29**	-	-	135
מחוזי	אזרחי	פשיטת רגל (פש"ר)	18,578	**4:19**	4:34	-0:15	130
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ועדת ערר (ו"ע)	777	**4:15**	3:36	+0:39	128
משפחה		תיק עזבונות (ת"ע)	7,720	**4:07**	2:22	+1:45	124
שלום	עניינים מקומיים	תכנון ובנייה - ועדות מקומיות (תו"ב)	4,386	**4:07**	1:04	+3:03	124
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש)	19,316	**4:04**	-	-	122

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
שלום	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	133	**4:04**	4:54	-0:50	122
נוער		צו ביניים לנזקקות (צב"נ)	1,765	**4:04**	1:04	+3:00	122
שלום	פלילי	ביטול צו הריסה מינהלי (בצה"מ)	353	**3:57**	-	-	119
שלום	אזרחי	רשות ערעור על החלטת ראש הוצל"פ (רע"צ)	432	**3:50**	1:52	+1:58	115
מחוזי	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	446	**3:49**	-	-	115
שלום	אזרחי/ ועדת ערר	ועדת ערר (ו"ע)	1,905	**3:38**	2:26	+1:12	109
עבודה	אזרחי	ביטוח לאומי (ב"ל) – נפגעי עבודה	4,167	**3:29**	3:24	+0:05	105
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי רכוש - רכב	874	**3:23**	-	-	102
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ערעור על ועדה (ע"ו)	1,034	**3:16**	5:58	-2:42	98
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-קניין רוחני*	287	**3:12**	-	-	96
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	1,992	**3:04**	2:31	+0:33	92
מחוזי	פלילי	פיקוח על עבריין מין (פע"מ)	350	**3:00**	-	-	90
שלום	אזרחי	צו מניעה - סגירה מנהלית לעסק (צ"מ)	36	**2:53**	-	-	87
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר אחר (ע"ח)	624	**2:53**	-	-	87
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי תעבורה (עפ"ת)	1,289	**2:50**	4:23	-1:33	85
שלום	עניינים מקומיים	עניינים מקומיים אחרים (עמ"א)	501	**2:49**	-	-	85
שלום	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)*	123	**2:42**	-	-	81
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	10,583	**2:37**	2:26	+0:11	79
משפחה		היתר נישואין (ה"נ)*	37	**2:36**	2:34	+0:02	78
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף ביטוח (פוליסה)	894	**2:32**	-	-	76
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור אזרחי (רע"א) - דן יחיד	1,268	**2:31**	1:07	+1:24	76

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
משפחה		ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	426	**2:30**	1:46	+0:44	75
עבודה	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	122	**2:28**	1:21	+1:07	74
שלום	עניינים מקומיים	בקשות בנייה (בב"נ)	1,472	**2:26**	-	-	73
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-פלת"ד	28,681	**2:26**	3:27	-1:01	73
מחוזי	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	354	**2:20**	-	-	70
שלום	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	1,325	**2:18**	2:28	-0:10	69
שלום	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	776	**2:16**	-	-	68
שלום	עניינים מקומיים	רישוי עסקים (רע"ס)*	2,428	**2:13**	-	-	67
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - אחר	36,937	**2:10**	-	-	65
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	421	**2:06**	-	-	63
תעבורה		תיק ת"ד אדום (תד"א)	87	**2:04**	-	-	62
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור משפחה (רמ"ש) - דן יחיד	869	**2:03**	-	-	62
תעבורה		תיק פ"ל אדום (פל"א)	2,113	**1:57**	-	-	59
עבודה	אזרחי	ערעור לפי חוק (על"ח)	372	**1:56**	1:30	+0:26	58
נוער		מעצר ימים (מ"י)	2,652	**1:52**	1:04	+0:48	56
נוער		תיק תעבורה (תת"ע)	798	**1:51**	-	-	56
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור תביעות קטנות (רת"ק)	537	**1:50**	-	-	55
עבודה	אזרחי	חוק ביטוח בריאות ממלכתי (חב"ר)	162	**1:49**	3:52	-2:03	55
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה (ס"ע)	4,727	**1:45**	5:30	-3:45	53
משפחה		הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	10,033	**1:39**	1:57	-0:18	50
תעבורה		עבירות שאינן תאונות דרכים ואינן דו"חות (פ"ל)	3,449	**1:38**	2:14	-0:36	49
שלום	פלילי	איסור פרסום (פ"ר)	475	**1:36**	-	-	48
תעבורה		מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,774	**1:32**	2:40	-1:08	46

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי על בימ"ש לעניינים מקומיים (עפמ"ק)	450	**1:30**	-	-	45
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - **משוקלל**	84,454	**1:29**	1:35	-0:06	45
שלום	פלילי	גישור פלילי (ג"פ)	111	**1:28**	-	-	44
עבודה	אזרחי	ביטוח לאומי (ב"ל)	11,533	**1:26**	3:24	-1:58	43
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - דן יחיד	4,132	**1:24**	1:02	+0:22	42
תעבורה		תאונת דרכים ללא נפגעי גוף (נ"ב)	483	**1:22**	-	-	41
שלום	אזרחי	התנגדות לביצוע שטר (ת"ט)	5,001	**1:21**	1:52	-0:31	41
שלום	אזרחי	ועדת שחרורים (וש"ר)	6,969	**1:20**	-	-	40
תעבורה		בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	232	**1:19**	-	-	40
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מיוחד (תא"ח)	2,759	**1:19**	1:58	-0:39	40
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"ת (עמ"ת)	2,029	**1:16**	1:27	-0:11	38
שלום	עניינים מקומיים	צו הריסה ללא הרשעה (212) (צ"ה)*	395	**1:16**	-	-	38
שלום	מעצרים/ פלילי	החזרה/טיפול בתפוס (ה"ת)	6,377	**1:15**	0:14	+1:01	38
תעבורה		תיק נ"ב אדום (נב"א)	120	**1:14**	-	-	37
שלום	אזרחי	בקשה לאישור עיקול (בע"ק)	145	**1:14**	-	-	37
משפחה		תיק אפוטרופסות (א"פ)	18,369	**1:07**	0:28	+0:39	34
עבודה	אזרחי	קופת גמל (ק"ג)	3,957	**1:06**	2:37	-1:31	33
שלום	אזרחי	בקשה לתשלום תכוף (בת"ת)	167	**1:05**	-	-	33
שלום	תביעה קטנה	תביעה קטנה (ת"ק)	38,947	**1:05**	0:59	+0:06	33
משפחה		תיק הסכם (תה"ס)	9,247	**1:03**	0:39	+0:24	32
תעבורה		תאונת דרכים (ת"ד)	8,337	**1:02**	0:50	+0:12	31
משפחה		יישוב סכסוך (י"ס)	17,589	**1:00**	0:19	+0:41	30

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
שלום	אזרחי	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	7,558	**0:58**	1:41	-0:43	29
שלום	עניינים מקומיים	פיקוח וחוקים אחרים (פק"ח)*	734	**0:57**	-	-	29
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - נזקי רכוש רכב	47,517	**0:57**	-	-	29
שלום	אזרחי	ביצוע תביעה בהוצאה לפועל (ת"ת)	4,510	**0:55**	1:21	-0:26	28
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מקוצר (תא"ק)	21,455	**0:55**	1:04	-0:09	28
נוער		צו אחר (צ"א)	210	**0:54**	-	-	27
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"י (עמ"י)	5194	**0:52**	0:53	-0:01	26
עבודה	אזרחי	צו עשה/ צו מניעה קבוע (צ"ו)	1,043	**0:50**	0:36	+0:14	25
עבודה	אזרחי	תביעה לפי חוק הגזזת (גז"ז)	175	**0:50**	2:20	-01:30	25
עבודה	אזרחי	דיון מהיר (ד"מ)	9,582	**0:48**	-	-	24
תעבורה		תיק תת"ע אדום (תתע"א)	3,425	**0:45**	-	-	23
תעבורה		בקשה לפסילה עד תום ההליכים (בפ"ת)	3,726	**0:39**	-	-	20
עבודה	אזרחי	דמי טיפול ארגוני (ד"ט)	727	**0:37**	0:48	-0:11	19
משפחה		התרת נישואין (תה"ן)	1,943	**0:36**	0:28	+0:08	18
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת קנס (חע"ק)*	785	**0:36**	0:17	+0:19	18
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים (מ"י)	39,112	**0:35**	0:31	+0:04	18
שלום	פלילי	ערר על החלטת קצין (ע"ק)*	499	**0:35**	-	-	18
תעבורה		בקשה לביטול - פסילה מנהלית (בפ"מ)	4,108	**0:34**	0:28	+0:06	17
תעבורה		בקשה לביטול איסור שימוש ברכב (בא"ש)	2,909	**0:34**	-	-	17
שלום	פלילי	חקירת סיבות מוות (חס"מ)	149	**0:30**	-	-	15
תעבורה		תיק תעבורה (תת"ע)	113,190	**0:27**	0:28	-0:01	14

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	מגמת השינוי	משקל לתיק לפי המחקר הנוכחי
שלום	עניינים מקומיים	חנייה (ח"נ)	23,851	**0:23**	0:28	-0:05	12
תעבורה		מעצר ימים (מ"י)	101	**0:21**	0:34	-0:13	11
תעבורה		בקשה לשחרור בערובה (בש"ע)	176	**0:21**	-	-	11
תעבורה		הארכת מועד להישפט (המ"ש)	9,283	**0:21**	0:34	-0:13	11
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת משפט (חע"מ)*	6705	**0:21**	0:53	-0:32	11
מחוזי	פלילי	האזנת סתר (הס"ת)	4,572	**0:15**	-	-	8
נוער		מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	748	**0:15**	-	-	8
שלום	פלילי	מאסר - קנס מנהלי (מק"מ)	938	**0:11**	-	-	6
שלום	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	75,556	**0:09**	0:03	+0:06	5
שלום	מעצרים/ פלילי	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	71,360	**0:08**	0:03	+0:05	4
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	13,037	**0:08**	0:08	0:00	4
תעבורה	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	487	**0:08**	-	-	4
מחוזי	אזרחי	ניהול רכושם של נעדרים או שבויים (נע"ד)	219	**0:04**	-	-	2
נוער		צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	1,503	**0:03**	-	-	2
נוער		מינוי סנגור טרם כתב אישום (מס"ט)	297	**0:02**	-	-	1
נוער		מינוי סנגור לפי סעיף 60א' (מ"ס)	148	**0:02**	-	-	1

הערה - מעבר להצגת הממצאים לגבי זמני הטיפול השיפוטי בתיקים השונים, ולשם הצרכים הניהוליים של הערכאות השונות, ניתן למצוא בנספחים טבלאות המראות את משקלות התיקים של כל ערכאה בנפרד (כלומר, את הזמנים היחסיים של כל סוג תיק מאותה ערכה, ביחס לתיקים האחרים באותה הערכאה בלבד), ב**נספחים ה1 - ה8**.

3.7.2. חישוב זמני הטיפול בתיקים לצרכים ניהוליים

נתון נוסף שנאסף במהלך מחקר סיבות הסגירה, הוא מספר התיקים שכל פסק דין סוגר. למשל, בתיקים מאוחדים ניתן פסק דין אחד אשר סוגר שניים, שלושה או יותר תיקים אשר אוחדו בשלב מסוים בחיי התיק. התיקים המאוחדים נספרים במערכת כתיקים נפרדים, מבחינת כמויות התיקים שנפתחים

ונסגרים. על כן, בדקנו במסגרת מחקר סיבות הסגירה גם את כמות התיקים הממוצעת שכל פסק דין סוגר בסוגי התיקים השונים (להרחבה על מחקר זה ראו בפרק המתודולוגיה).
כאן יש להדגיש, כי האופן שבו נמדדה כמות התיקים שנסגרה בכל פסק דין, הוא על ידי בדיקת מספרי התיקים שהופיעו בכותרת פסק הדין. עם זאת, ידוע לנו כי לא בכל מקרה של תיקים מאוחדים מספריהם של כל התיקים המאוחדים נרשמים בכותרת מסמך פסק הדין, אלא לעתים רק "שותלים" את פסק הדין גם בתיקים הקשורים המאוחדים בנט המשפט, וכך סוגרים אותם. על כן, ייתכן שמספר התיקים הממוצע שכל פסק דין סוגר בכל סוג תיק גבוה אף יותר מהנתונים שנאספו בידי מחלקת המחקר. למרות האמור, לטעמנו, הצגת הזמנים גם בהתחשב בנתון זה של כמות התיקים הנסגרת בכל פסק דין, יש בה טעם ועשוי להיות בה שימוש לצרכים הניהוליים של ראשי המערכת. על כן, בטבלה המצורפת **בנספח ח'**, יוצגו, נוסף על זמני הטיפול בתיקים, גם כמות התיקים הממוצעת שכל פסק דין סוגר בכל אחד מסוגי התיקים שיוצגו, והזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים. בכך, ניתן ביטוי לסוג הטיפול השונה בתיקים מאוחדים.

3.7.3. הערכת משקלות תיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר

כפי שפורט לעיל, במסגרת מחקר זה נמדדו זמניהם של כ-99% מתמהיל התיקים שנסגרו במערכת בשנת 2019. עם זאת, על מנת להשלים את תמונת העומסים במערכת, ביצענו מהלך מחקרי נוסף, לאחר סיום מחקר זה, שבו ניסינו להעריך את זמני הטיפול בתיקים שלא חושבו זמני הטיפול בהם במסגרת המחקר, משום שלא התקבלו לגביהם די נתונים במהלך תקופת המחקר. על פי רוב, מדובר בתיקים הפחות נפוצים במערכת. מהלך מחקרי נוסף זה לא נכלל במסגרת המחקר, אשר מבוסס כאמור על מדידת זמני הטיפול בתיקים בזמן אמת.

במסגרת מהלך מחקרי נוסף זה, ניסינו להעריך את זמני הטיפול בתיקים שלא נמדדו במסגרת המחקר, באמצעות שאלונים קצרים ייחודיים שבנינו לסוגי התיקים השונים. בשאלונים אלו התבקשו השופטים להקביל את זמן הטיפול הכולל באותו תיק לזמן הטיפול בשני סוגי תיקים נפוצים אחרים שבטיפולם, ולהעריך את זמן הטיפול הכולל בתיק, ובמעט סוגי התיקים שקיבלו משקל במחקר הקודם, שאלנו את השופטים גם האם הזמנים שהוערכו במחקר הקודם משקפים את זמני הטיפול בתיק גם כיום. נוסף על כך אפשרנו לשופטים להעיר הערות כלליות נוספות לגבי זמני הטיפול בתיק, והייחודיות של הטיפול בו. לאחר שבנינו את השאלונים הייחודיים, שלחנו 180 שאלונים לשופטים העיקריים המטפלים באותו סוג תיק מכל ערכאה ומחוז בשנה-שנתיים האחרונות. במקרה שבאותו סוג תיק מטפל שופט יחיד מכל הארץ (כמו תיקי נמ"ב – נשיאת מאסר בישראל, או תיקי עח"ק – ערר על פי חוק המים), הסתמכנו על תשובותיו בלבד. נוסף על האמור, ערכנו שיחות טלפוניות מקיפות עם שבעה שופטים מהערכאות השונות. לאחר כל זאת, קיבלנו כ- 100 תשובות מהשופטים על השאלונים, ומספר שופטים נוספים השיבו לנו שאין ביכולתם לענות על השאלון, בעיקר משום שהם מתקשים להעריך את הזמנים ועל כן מעדיפים שלא להשיב. לחלק מן השופטים שהשיבו על השאלונים חזרנו בשאלות הבהרה שונות. את תשובות השופטים על השאלונים קודדנו, עיבדנו וניתחנו, בשים לב הן להקבלות השופטים והן להערכות הזמנים שנתנו, ולבסוף גיבשנו משקלות מוערכים ל-44 סוגי תיקים מכל הערכאות.

יש לציין, כי לא לכל התיקים שבדקנו ניתן היה לתת משקל מוערך, חלקם משום שלא קיבלנו לגביהם מספיק מידע, וחלקם משום שהשונות בין תשובות השופטים הייתה גדולה מדי. גם במסגרת מהלך מחקרי זה ניתן היה לראות את קשיי ההערכה של זמני הטיפול בתיקים, ואת השונות הגדולה בין הערכות השופטים, בדומה לקשיים שעלו במסגרת מהלכי התיקוף הנוספים שביצענו (כמפורט בפרק הממצאים של ערכאת המחוזי, תת פרק 3.1.2.2).

ניתן לראות את המשקלות המוערכים של התיקים שלא נמדדו במחקר ב**נספח ט'**.

3.7.4. משך יום העבודה השיפוטי

בתת פרק זה נציג את משך יום העבודה השיפוטי **הממוצע** לשופט בישראל. את משך יום העבודה השיפוטי מצאנו לאחר סכימת זמני הפעילויות השיפוטיות השונות שמהן מורכב יום עבודה שיפוטי כמפורט לעיל: פעילות שיפוטית שאינה קשורה לתיקים ספציפיים שבטיפולו של השופט, כמו השתלמויות, ישיבות צוות וכדומה; ופעילות שיפוטית הקשורה בתיקים, הכוללת אדמיניסטרציה הקשורה בתיקים, טיפול גורף במשימות בסל העבודה, הכנה לדיונים וכתיבת החלטות ופסקי דין. בחישוב יום העבודה השיפוטי לא כללנו את הזמנים אשר דווחו כ"פעילות לבר שיפוטית" וכן את הזמנים שהוקדשו למילוי היומנים עצמם.

בבחינת הנתונים בישראל אל מול נתוני 47 מדינות האיחוד האירופי, נמצא כי מצבת תקינת השופטים בישראל (ביחס ל-100,000 תושבים) מהווה כשליש מן הממוצע האירופי. חסר תקינתי זה מהווה למעשה את הבסיס לעומס העבודה השיפוטית הכבד המוטל על כתפי השופטים בישראל, אשר יחד עם כמות הליכים משפטיים גבוהה יחסית לגודל האוכלוסייה, כפי שפורט בתקציר המנהלים בתחילת דוח זה, משפיעים ישירות על מספר שעות העבודה הרב שעובדים השופטים בישראל, כפי שניתן לראות בנתונים המוצגים בפרק זה.

לצורך חישוב משך יום העבודה השיפוטי, הפרדנו בין ימי עבודה מוגדרים, דהיינו ימים א'-ו', ובין ימי עבודה "מיוחדים" הכוללים שבתות/ ימי ארעי/ חופשה/ מחלה/ השתלמויות/ שבתון ועוד. נסביר, כי במהלך תקופת המחקר, כאשר מילאו השופטים את יומן העבודה המקוון, היה עליהם לציין בפתח השאלון האם מדובר ביום עבודה "רגיל" או ביום ארעי/ שבתון וכדומה.[36]

כמו כן, מעבר לפילוח הערכאתי, נציג להלן גם פילוחים ברמה ה"הליכית", דהיינו - בין שופטים אזרחיים לפליליים בערכאות המחוזי והשלום.

3.7.4.1. משך יום העבודה השיפוטי בימי העבודה המוגדרים

ימי העבודה המוגדרים לנושאי משרה שיפוטית בישראל הם ימים א'-ו'. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שימי שישי הם ימי עבודה מקוצרים, שבהם ככלל לא נקבעים דיונים, למעט תורנויות מעצרים, למשל, או דיונים דחופים. על כן, על מנת לדייק בנתונים המוצגים, נציג כעת נתונים על ימי העבודה המלאים – ימי א'-ה', ובהמשך נציג נתונים נפרדים על ימי שישי:

[36] לצורך חילוץ ממוצע שעות העבודה השיפוטיות היומיות הורדנו תוצאות קיצוניות, אשר שיקפו נתונים של למעלה מ-24 שעות עבודה ביום, ואשר מולאו ביחס להשתלמויות בנות יותר מיום עבודה אחד.

ימי עבודה מלאים (א׳-ה׳)

בהתאם לנתוני המחקר, משך יום העבודה השיפוטי **הממוצע** לשופט בישראל (לרבות שופטי בתי הדין לעבודה) ביום עבודה רגיל (למעט יום שישי כאמור) נמצא כמתקרב ל**תשע שעות עבודה נטו ליום**, ללא הפסקות או נסיעות, כלומר, תשע שעות עבודה שיפוטיות בלבד.

להלן טבלה המציגה את ממוצע שעות העבודה נטו ליום, בחלוקה לערכאות השונות:

טבלה 19: נתונים על ממוצע שעות העבודה נטו ביום "רגיל" בחלוקה לערכאות

ערכאה	כמות דיווחים	כמות שופטים מדווחים	סך שופטים בערכאה	אחוז שופטים בערכאה שמילאו יומנים	ממוצע שעות עבודה ביום
מחוזי	3424	172	199	86%	**9.02**
שלום	6414	323	372	87%	**8.57**
משפחה	1146	60	71	85%	**9.33**
תעבורה	742	36	38	95%	**7.53**
נוער	299	15	16	94%	**8.85**
עבודה	1126	61	73	83.5%	**9.55**
ממוצע מערכתי					**8.81**

במחקרים דומים שנעשו בעולם נמצא, כי משך יום העבודה השיפוטי מכיל לכל היותר 9 שעות עבודה **ברוטו**, אשר כוללות זמן של עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים, זמני הפסקות ואף לעיתים זמני נסיעות (ראו טבלה 25 להלן אשר הובאה במחקר בתי הדין לעבודה). הממצאים שהוצגו לעיל עבור יום העבודה השיפוטי לשופט ממוצע בישראל, אשר נע בממוצע בין 7.5 שעות ל-9.5 שעות, הינם כאמור שעות **נטו** אשר אינן כוללות תוספות אלו. בהינתן הוספת מינימום של שעת הפסקה לשופט, ממוצעים אלו יעלו וינועו בין 8.5 שעות ל-10.5 שעות ברוטו בממוצע ליום. חישוב דומה בוצע במחקר בתי הדין לעבודה, שם הגיעו לשעות עבודה ברוטו של 10.55 שעות לשופט.

טבלה 20: אורך יום העבודה השיפוטי על פי מדדים זרים

מדינה	משך יום עבודה השיפוטי ממוצע ברוטו (כולל הפסקות)
אריזונה (2012)	9 שעות
טנסי (2013)	9 שעות
וירג׳יניה המערבית (2014)	8 שעות
מונטנה (2014)	9 שעות
ורמונט (2015)	9 שעות
קנטאקי (2016)	8 שעות
אורגון (2016)	9 שעות
פלורידה (2016)	8.5 שעות
אינדיאנה (2016)	8 שעות
שוויץ (2011)	8.4 שעות

חשוב לציין, כי מהמחקרים שנעשו במדינות ארצות הברית השונות (ניתן לראות את המחקרים ב**נספח א׳**), עולה כי ימי העבודה המוגדרים של השופטים שם הם ימים שני עד שישי, כלומר – חמישה ימי

עבודה בשבוע.

כעת נציג את ההבדלים בשעות העבודה הממוצעות בין שופטים "אזרחיים" לשופטים "פליליים" בערכאות המחוזי והשלום. נסביר, כי חישוב הזמנים שלהלן כולל רק את הזמנים שעליהם דיווחו שופטים שהגדירו את עצמם כ-שופטים אזרחיים או כשופטים פליליים בלבד, ואינו כולל את השופטים אשר הגדירו את עצמם כעוסקים גם בפלילי וגם באזרחי (במחוזי – 13% דיווחו על עצמם כ"גם וגם" ובשלום – 4%):

טבלה 21: שעות עבודה ממוצעות ביום רגיל לשופט אזרחי או פלילי

ערכאה	אזרחי			פלילי		
	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**
מחוזי	1,210,142	2,129	**9.47**	473,517	935	**8.44**
שלום	2,332,354	4,462	**8.71**	917,343	1,791	**8.54**

<u>יום עבודה מקוצר (ימי שישי)</u>

יום שישי, כפי שפורט לעיל, נחשב חלק מימי העבודה המוגדרים במשרה שיפוטית, אך הוא יום עבודה מקוצר. נציין, כי ידוע לנו שלא כל השופטים שהשתתפו במחקר ועבדו בימים שישי ושבת במהלך תקופת המחקר, דיווחו לנו על שעות אלו, מסיבות השמורות עימם. על כן הנתונים שנציג כאן ובתת הפרק העוסק בעבודה ביום המנוחה השבועי, מבוססים על הנתונים שהיו בידינו, ובהינתן הערה כללית זו. מתוך השופטים שדיווחו לנו על עבודה ביום שישי, שעות העבודה הממוצעות ביום שישי, בכל המערכת, עומדות על 4.81 שעות, ונעות בין 2.4 שעות ל-5 שעות בממוצע ביום בערכאות השונות. לפי הנתונים על אחוזי הדיווח היומיים, בין 29% ל-39% מן השופטים מילאו יומנים במהלך ימי השישי בתקופת המחקר. השופטים עבדו בממוצע 2.9 ימי שישי מתוך 5 במהלך תקופת המחקר = 58%, כאשר מספר ימי השישי שבהם עבדו בתקופת המחקר נע בין 2.6 ל-3.כעת נציג את הנתונים על שעות העבודה הממוצעות בימי שישי בחלוקה בין "שופטים אזרחיים" ל"שופטים פליליים" (גם כאן הורדנו מן החישוב את שעות העבודה שעליהם דיווחו השופטים שהם "גם וגם"):

טבלה 22: שעות עבודה ממוצעות ביום שישי לשופט אזרחי או פלילי

ערכאה	אזרחי			פלילי		
	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**
מחוזי	62,689	268	**3.90**	16,965	72	**3.93**
שלום	110,419	477	**3.86**	27,247	113	**4.02**

ניתן לראות כי בימי שישי, השופטים הפליליים עובדים בממוצע מספר שעות רב יותר לעומת השופטים האזרחיים.

3.7.4.2. משך יום העבודה השיפוטי בימי עבודה "מיוחדים"

משיחות עם שופטים ורשמים עולה, כי העבודה השיפוטית אינה מתבצעת רק בשבוע העבודה המוגדר, אלא גם במהלך יום המנוחה השבועי, כמו גם בחופשות, בשבתונים, בימי מחלה ועוד. שעות העבודה שהוקדשו בימים אלה קצרות לרוב מיום עבודה "רגיל" ולכן יוצגו בנפרד.

מדי יום מימי המחקר, בממוצע, 8% מהשופטים דיווחו ביומנים על יום עבודה מיוחד, (שבתון, ימי ארעי, מחלה, חופשה וכו') בין הימים א-ה. מספר שעות העבודה השיפוטית **הממוצע** לשופט בישראל (לרבות שופטי מערכת בתי הדין לעבודה) בימים "מיוחדים" נמצא כמתקרב ל-**4.5 שעות עבודה ליום**. **טבלה 23** מציגה את ממוצע שעות העבודה נטו ליום "מיוחד" בחלוקה לערכאות השונות:

טבלה 23: נתונים על ממוצע שעות העבודה נטו ביום "מיוחד" בחלוקה לערכאות

ערכאה	כמות דיווחים	כמות שופטים מדווחים	סך שופטים שמילאו יומנים בתקופת המחקר	אחוז שופטים בערכאה שמילאו יומנים בימים "מיוחדים"	ממוצע שעות עבודה ביום
מחוזי	701	149	174	86%	**4.76**
שלום	1,115	260	328	78%	**4.30**
משפחה	289	59	61	97%	**5.13**
תעבורה	85	24	36	67%	**3.80**
נוער	40	9	16	56%	**2.75**
עבודה	269	57	61	93%	**5.17**
ממוצע מערכתי					**4.58**

כעת נציג את שעות העבודה הממוצעות ב"יום מיוחד" בחלוקה בין "שופט אזרחי" ל"שופט פלילי" בערכאות המחוזי והשלום:

טבלה 24: שעות עבודה ממוצעות ביום מיוחד לשופט אזרחי או פלילי

	אזרחי			פלילי		
ערכאה	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**	סך דקות עבודה	סך דיווחים	**ממוצע בשעות**
מחוזי	142198	504	**4.70**	30686	112	**4.57**
שלום	214459	816	**4.38**	61934	256	**4.03**

3.7.4.2.1. עבודה ביום המנוחה השבועי

ימי עבודה "מיוחדים" כוללים תמהיל מגוון של ימים שבהם השופטים עבדו במתכונת שונה מיום עבודה "רגיל". בחלק מאותם ימים מיוחדים השופטים אמורים לעבוד, כמו שבתוני כתיבה, ובחלקם השופטים לא אמורים לעבוד ועובדים בכל זאת, כמו בזמן חופשות, ימי מחלה וביום המנוחה השבועי.

בתת-פרק זה בחרנו לייחד את שעות העבודה שמקדישים השופטים והרשמים ביום המנוחה השבועי שלהם. חשוב לציין, כי אמנם שופטים בני דתות שונות מגדירים את יום המנוחה השבועי בימים שונים.

עם זאת לא יכולנו לייחד לנושא זה התייחסות נפרדת ביומנים, בין היתר על מנת לשמור על אנונימיות השופטים, ועל כן נציג בתת פרק זה נתונים המתייחסים ליום שבת כיום המנוחה השבועי של רוב השופטים בישראל. כמו כן נחזור ונציין, כי לא כל השופטים דיווחו לנו במהלך תקופת המחקר על העבודה שלהם ביום המנוחה השבועי. עוד חשוב לציין, כי הנתונים שמוצגים כאן כוללים גם עבודה במוצאי שבת, בתורנויות מעצרים וכדומה.

מהבדיקה שנערכה על הנתונים שבידינו, עולה כי שעות העבודה הממוצעות ביום המנוחה השבועי עומדות על 4.75 בכלל המערכת, ונעות בין 2.8 שעות ל-4.9 שעות עבודה נטו בערכאות השונות.

לפי אחוזי הדיווח היומיים של השופטים (טבלה 3) שהוצגו, בין 31% ל-42% מן השופטים והרשמים מילאו יומנים במהלך ימי המנוחה השבועיים שלהם בתקופת המחקר. משמע, כשליש מהשופטים והרשמים נאלצים לעבוד בימי המנוחה השבועית.

מדיווחי השופטים עולה, כי השופטים עבדו בממוצע 2.9 שבתות מתוך 5 השבתות במהלך תקופת המחקר (58%). עוד עולה כי מבין השופטים שעבדו בשבת, שעות העבודה נעו בין 2.5 ל-3 שעות בערכאות השונות.

3.7.5. שעות עבודה שבועיות לשופט

שעות העבודה השבועיות הממוצעות לשופט במערכת כוללות את שעות העבודה בימים המוגדרים – א׳-ו׳ (לרבות שעות העבודה הממוצעות בימים המיוחדים - השתלמויות, ימי ארעי, ימי מחלה ועוד) ואת שעות העבודה הממוצעות שנמדדו ליום שבת, לגבי אותם שופטים שעבדו ביום זה. סך הכול שעות העבודה השבועיות שנמדדו, עומדות על **45.61 שעות** בממוצע. כפי שהובהר לעיל, מדובר בשעות עבודה שיפוטיות נטו, לא כולל הפסקות, נסיעות וכו׳. אם נוסיף שעת הפסקה לכל יום בימים א׳-ה׳ נגיע לממוצע שעות שבועיות של 50.61 שעות. יוזכר, כי החל מחודש אפריל 2018, קוצר שבוע העבודה במשק ל- 42 שעות שבועיות, לא כולל הפסקות.[37]

בהינתן שמרבית יום העבודה השיפוטי מוקדש לטיפול בתיקים (88% בממוצע) ושמדובר בעבודה מאומצת, בסביבת מחלוקת מתמדת הדורשת מיקוד וריכוז תמידי; ממוצע שעות העבודה השבועיות לשופט ביחס למקובל במשק הישראלי רק מחזק את תמונת העומס שמחקר זה מצייר.

יש לציין, כי ממחקרים דומים שנעשו במדינות ארצות הברית השונות עולה, כי שבוע העבודה המוגדר של השופטים האמריקאים עומד על חמישה ימים, ושעות העבודה השבועיות שלהם נעות סביב 40 שעות בממוצע בלבד (ניתן לראות את המחקרים ב**נספח א**׳. באריזונה ובאורגון למשל, שעות העבודה השבועיות עומדות על 37.5 שעות בממוצע).

[37] בהתאם לצו ההרחבה בדבר קיצור שבוע העבודה במשק, שנחתם ביום 15.3.2018.

3.7.6. תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע הכלל מערכתי

את יום העבודה השיפוטי ניתן לחלק לשתי קטגוריות מרכזיות: עבודה שיפוטית הקשורה בתיקים, לרבות הכנה לדיונים, שמיעת דיונים, פעולות כתיבה ואדמיניסטרציה, ועבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים, הכוללת השתלמויות, התעדכנות בפסיקה וישיבות צוות למיניהן.

תרשים 16 להלן מציג את תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע של כלל שופטי ערכאות המחוזי והשלום, לרבות שופטי משפחה, נוער ותעבורה. מהתרשים עולה כי 88% מיום העבודה השיפוטי מוקדש לעבודה שיפוטית שקשורה בתיקים. אחוז זה ניתן לחלוקה בין פעולות של הכנה לדיונים (15%), שמיעת דיונים (31%), כתיבה (40%) ואדמיניסטרציה הקשורה בתיקים (2%).

תרשים 16: תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע של כלל שופטי ערכאות השלום והמחוזי

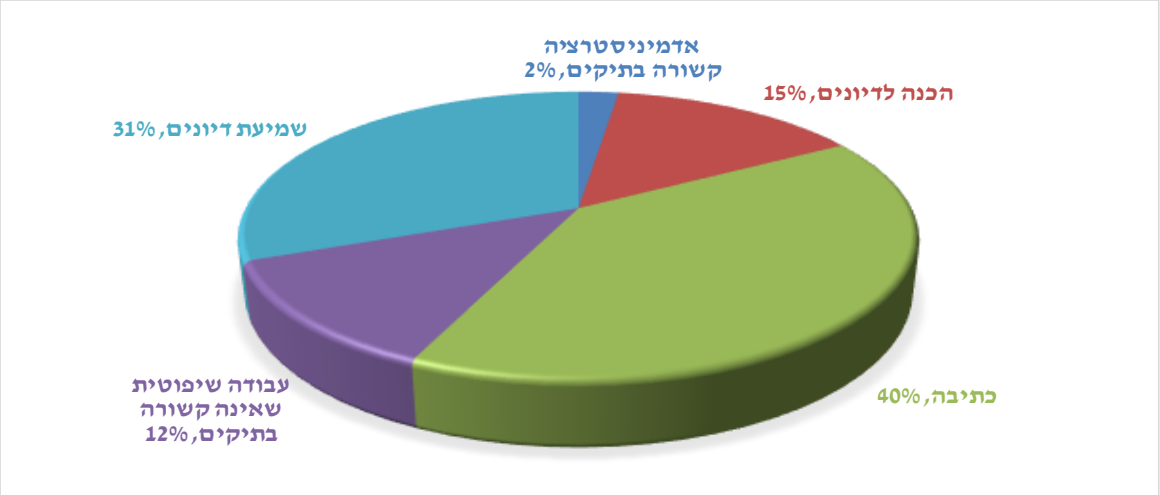

בעוד שחשוב לקבל תמונה כללית של תמהיל יום העבודה השיפוטי של שופט ממוצע בישראל, ההבדלים באופי התיקים ושיטות העבודה בערכאות השונות מצריכים פילוח השוואתי ממוקד יותר ברמה הערכאתית, כפי שניתן לראות גם בפרקים הקודמים המתמקדים בכל ערכאה בנפרד. **תרשים 17** להלן מציג פילוח זה, ועל פיו עולה כי קיימת שונות בתמהיל יום העבודה השיפוטי של שופטי הערכאות השונות. כך למשל, ניתן לראות כי שופטי תעבורה מקדישים מעל למחצית מיום העבודה שלהם לשמיעת תיקים, לעומת רבע מיום העבודה אצל שופטי מחוזי; זאת, בעוד ששופטי מחוזי משקיעים 20% מיום העבודה שלהם בהכנה לדיונים לעומת כ-12% בערכאות השלום, הנוער והמשפחה. פערים אלו הם תוצר של אופי העבודה והתיקים בערכאות השונות.

תרשים 17: פילוח תמהיל יום העבודה השיפוטי בחלוקה לערכאות השיפוט השונות

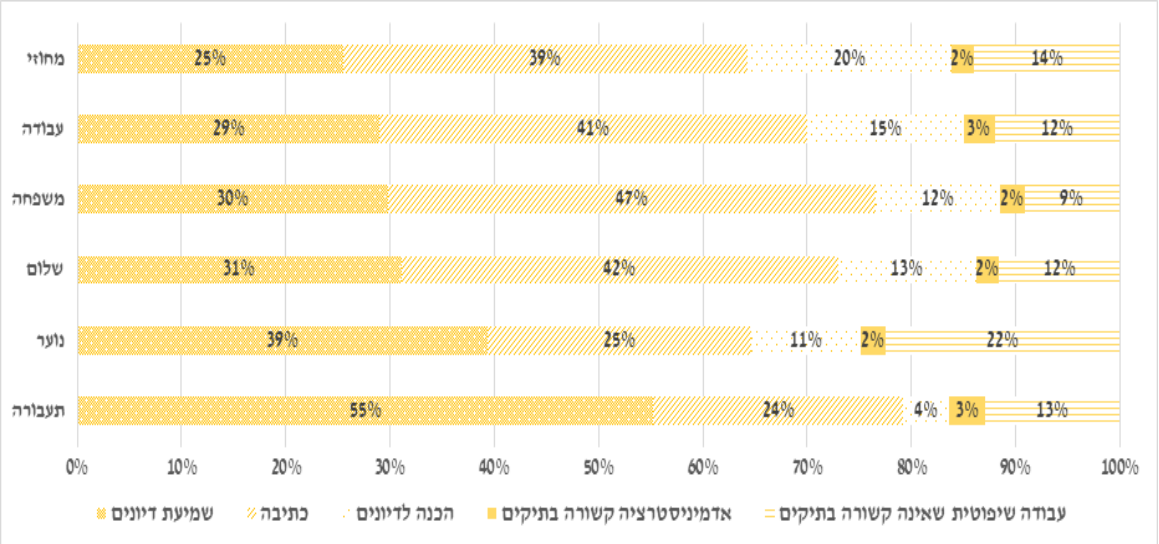

מהנתונים לעיל ניתן אף לחשב את שעות העבודה הממוצעות המושקעות בעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים. **טבלה 25** להלן מציגה את פירוט שעות העבודה הממוצעות, הן שעות העבודה הכוללות עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (לא כולל הפסקות ונסיעות), והן שעות העבודה השיפוטית על תיקים בלבד, של שופטי הערכאות השונות:

טבלה 25: משך יום העבודה השיפוטי ושעות העבודה המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים בחלוקה לערכאות

ערכאה	ממוצע שעות עבודה ביום	אחוז היום המוקדש לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים	ממוצע שעות עבודה המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים
מחוזי	9.02	86%	7.75
שלום	8.57	88%	7.54
משפחה	9.33	91%	8.49
תעבורה	7.53	87%	6.55
נוער	8.85	78%	6.90
עבודה	9.55	88%	8.40
ממוצע מערכתי	8.80	88%	7.60

על פי נתוני הטבלה, שופטי הערכאות השונות עובדים בין 6.55 ל- 8.49 שעות עבודה שקשורה בתיקים. בהשוואה למחקרים דומים שנעשו במדינות ארה"ב השונות (ראו **טבלה 26** שלהלן), ניתן לראות שישראל נמצאת ברף הגבוה, ומעל משך הזמן ששופטים במדינות אחרות מקדישים לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים בלבד, אשר נע בין 5 – 7 שעות בלבד.

טבלה 26: משך השעות המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים במדינות שונות

מדינה	שעות המוקדשות לעבודה שיפוטית הקשורה בתיקים בלבד
אריזונה (2012)	כ- 5.8 שעות
טנסי (2013)	6.27 שעות
וירג׳יניה המערבית (2014)	7.1 שעות
מונטנה (2014)	5.9 שעות
ורמונט (2015)	6.3 שעות
קנטקי (2016)	5.7 שעות עד 6 שעות
אורגון (2016)	5.9 עד6.1 שעות
פלורידה (2016)	5 עד 6 שעות
אינדיאנה (2016)	6.08 שעות

3.7.7. פילוח יום העבודה השיפוטי עם ובלי מערך תמיכה

את תמהיל יום העבודה השיפוטי הממוצע שהוצג לעיל, נציג בחלוקה לפרמטרים נוספים שעשויים להשפיע על תמהיל זה: בתת פרק זה נבחן את השפעת קיומו של מערך תמיכה לשופט – עוזר משפטי, מתמחה או סטודנט – על תמהיל יום העבודה השיפוטי, ובתת הפרק הבא נבחן את השפעת קיומו של תפקיד נוסף לשופט, כמו נשיא או סגן נשיא, על תמהיל יום העבודה השיפוטי. בפילוחים נוספים אלו יש כדי לתרום להבנת אופי העבודה של השופטים והרשמים, והפעולות שהם מבצעים במהלך יום העבודה שלהם.

על פי הנתונים שקיבלנו משאלוני הרקע של השופטים, ל-81.6% משופטי ורשמי המערכת שהשתתפו במחקר הנוכחי יש עוזר משפטי. עוד נמצא, כי ל-31.6% מן השופטים והרשמים שלהם עוזר משפטי יש גם מתמחה או סטודנט. ב**טבלה 27** שלהלן נציג פילוח באחוזים של כוח העזר השיפוטי בחלוקה לערכאות ובתי המשפט.

טבלה 27: סוגי כוח העזר השיפוטי בחלוקה לערכאות ובתי המשפט

ערכאה/ בית משפט	עוזר משפטי בלבד	מתמחה/ סטודנט בלבד	עוזר משפטי ומתמחה/ סטודנט	ללא עוזר משפטי או מתמחה/ סטודנט	סה״כ
מחוזי	61.5%	0.5%	35.2%	2.7%	100.0%
שלום - שופטים	59.4%	9.3%	27.0%	4.3%	100.0%
שלום - רשמים	7.3%	83.6%	5.5%	3.6%	100.0%
משפחה	74.3%	1.4%	22.9%	1.4%	100.0%
תעבורה	30.8%	28.2%	12.8%	28.2%	100.0%
נוער	75.0%	12.5%	12.5%	0.0%	100.0%
סה״כ	**55.8%**	**13.5%**	**25.8%**	**4.8%**	**100.0%**

כפי שעולה מן הטבלה, במרבית הערכאות ובתי המשפט למרבית השופטים יש עוזרים משפטיים. כך למשל בערכאת המחוזי ובבתי המשפט לענייני משפחה, למעל 95% מהשופטים שהשתתפו במחקר יש עוזר משפטי (96.7% ו-97.1% בהתאמה), ובערכאת השלום ל-74.5% מהשופטים והרשמים שהשתתפו

במחקר יש עוזר משפטי. עם זאת, כאשר בודקים את מערך התמיכה בחלוקה בין שופטים ורשמים בערכאת השלום, רואים כי לכמעט 90% מן השופטים יש עוזר משפטי, בעוד שרק ל-10% מן הרשמים יש עוזר משפטי (86.5% ו-12.7% ליתר דיוק). מכאן עולה כי למרביתם המכרעת של **רשמי** ערכאת השלום **אין** עוזרים משפטיים, אולם חלף זאת, לרובם יש מתמחים או סטודנטים (כ-90% מן הרשמים לעומת 36.5% מן השופטים).

מאחר שלמרביתם המכרעת של השופטים יש עוזר משפטי, ולאלו שאין עשוי להיות תמהיל עבודה השונה באופן מהותי משופטים אחרים, כגון, מטפלים בעיקר בתיקים מסוג מעצרים או מוקד תעבורה, שבהם מרבית העבודה נעשית באולם הדיונים, לא מצאנו טעם להציג את תמהיל יום העבודה השיפוטי בהבחנה בין שופטים עם וללא מערך תמיכה.

עוד עולה מן הנתונים, כי לא כל השופטים שלהם עוזר משפטי אכן נעזרים בו במשימות כתיבה מהותיות. בערכאת השלום, 71.4% מן השופטים נעזרים בעוזרים המשפטיים שלהם למשימות כתיבה מהותיות, ובערכאת המחוזי ובבתי המשפט לענייני משפחה, מעל ל-80% מן השופטים נעזרים בעוזרים המשפטיים שלהם במשימות כתיבה מהותיות (81.2% ו-85.3% בהתאמה). ממצא זה עקבי גם בבתי המשפט לתעבורה ולנוער, שם שיעור השופטים הנעזרים בעוזרים המשפטיים שלהם בכתיבה מהותית עומד על 82.3% ו-92.8% בהתאמה. לאור זאת, נראה בטבלה הבאה כיצד משפיעה נוכחותו של העוזר המשפטי, כזה שהשופט נעזר בו במשימות כתיבה מהותיות וכזה שלא, על תמהיל יום העבודה השיפוטי ועל חלוקת הזמן השיפוטי בין הפעולות השיפוטיות השונות:

טבלה 28: תמהיל יום העבודה של שופט עם עוזר משפטי שמסייע/ לא מסייע במשימות כתיבה מהותיות

סוג הפעילות	עם עוזמ"ש	עם עוזמ"ש שלא מסייע בכתיבה	עם עוזמ"ש שמסייע בכתיבה
אדמיניסטרציה קשורה בתיקים	2.1%	2.1%	2.3%
הכנה לדיונים	15%	18%	14.4%
כתיבה	41.9%	40.4%	40%
טיפול גורף בריבוי משימות בסל העבודה	17.9%	20.7%	17.2%
כתיבת החלטות	7.4%	8.6%	6.6%
כתיבת פסקי דין	16.6%	11.2%	16.3%
עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים	12.7%	10.8%	13.4%
שמיעת דיונים	28.2%	28.7%	29.9%

בחינת הטבלה המוצגת לעיל מעלה, כי ההבדלים בפילוח יום העבודה השיפוטי של שופט אשר מסתייע בעוזר המשפטי שלו במשימות כתיבה מהותיות ובין שופט שלא, באים לידי ביטוי בעיקר בהכנה לדיונים ובתמהיל פעולות הכתיבה השונות. שופט שהעוזר המשפטי שלו **לא** מסייע בכתיבה משקיע זמן רב יותר מתוך יום העבודה השיפוטי בהכנה לדיונים (18% בהשוואה ל-14.4% בהתאמה), בטיפול במשימות בסל העבודה (20.7% לעומת 17.2% בהתאמה) ובכתיבת החלטות ביניים (8.6% בהשוואה ל-6.6% בהתאמה).

לעומת זאת, שופט ש**כן** מסתייע בעוזר המשפטי שלו במשימות כתיבה מהותיות, משקיע זמן רב יותר בכתיבת פסקי דין (16.3% לעומת 11.2% בהתאמה), בעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (13.4% לעומת 10.8% בהתאמה) ובשמיעת דיונים (29.9% לעומת 28.7% בהתאמה).

ממצאים מעניינים אלו עשויים להיות מוסברים במספר אופנים. ראשית חשוב לעמוד על כך, שסך תמהיל הזמן השיפוטי מהווה 100%, ועל כן ככל שמתפנה לשופט זמן לעסוק בפעילות אחת, היא תבוא על חשבון פעילות אחרת, שהרי השופטים עוסקים במהלך היום גם בהכנה לדיונים, גם בשמיעת דיונים וגם בכתיבה. על כן, למשל, אם העוזר המשפטי מסייע בטיפול במשימות בסל ובכתיבת החלטות, אזי לשופט יתפנה זמן רב יותר לעסוק בעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים או בכתיבת פסקי דין. עם זאת, לגבי כתיבת פסקי דין, גם אם העוזר המשפטי מסייע לשופט בפעילות זו, עדיין השופט צריך להקדיש זמן להגהה, עריכה והנחיית העוזר המשפטי. עוד חשוב לציין בנקודה זו, כי במסגרת מחקר זה מדדנו את הזמן שהוקדש לפעילות הכתיבה, אך **לא מדדנו את ההספק** במהלך הזמן הזה. כלומר, ייתכן שבזמן הכתיבה השופט הספיק לכתוב כמות גדולה יותר של פסקי דין בזכות העזרה שקיבל במשימה זו מהעוזר המשפטי שלו. ייתכן כי נקודה זו מצריכה בחינה נפרדת בהמשך, אשר תבחן למשל את השפעת העזרה של העוזר המשפטי בקיצור משך חיי התיק וכדומה. השערה נוספת שניתן להעלות בהקשר זה, היא כי שופטים אשר נעזרים בעוזרים המשפטיים במשימות כתיבה מהותיות הם מלכתחילה שופטים אשר התיקים שבטיפולם מצריכים זמן כתיבה ארוך יותר, וכן כי שופטים מסתייעים בעוזרים המשפטיים שלהם יותר בכתיבת החלטות לעומת כתיבת פסקי דין.

לגבי הממצאים שלפיהם שופטים שנעזרים בעוזרים המשפטיים במשימות כתיבה משקיעים זמן רב יותר באדמיניסטרציה הקשורה בתיקים ובעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים, ניתן להניח שאחד ההסברים לכך הוא זמני הישיבות של השופטים עם העוזרים המשפטיים שלהם, במטרה להנחות אותם במשימות הכתיבה השונות. ייתכן שחלק מן השופטים תיעדו זמנים אלו תחת עמודת "אדמיניסטרציה קשורה בתיקים" במקום "עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים" (כפי שהנחינו בתחילת המחקר), מה שהאריך את הזמנים שהוקדשו לפעילות זו בשתי הקטגוריות הללו לשופטים שיש להם עוזרים משפטיים, מתמחים או סטודנטים. עוד הסבר לכך עשוי להיות תפקיד נוסף שיש לאותם שופטים אשר מסתייעים בעוזרים המשפטיים שלהם במשימות כתיבה, ואשר האריך עבורם את זמני העבודה השיפוטית שאינה קשורה בתיקים.

את פילוח יום העבודה השיפוטי בהבחנה בין שופט עם עוזר משפטי שמסייע/ לא מסייע במשימות כתיבה מהותיות בחלוקה לערכאות השונות, ניתן לראות ב**נספח י'**. בבתי המשפט לתעבורה הצגנו פילוח בין שופטים עם ובלי עוזר משפטי, מכיוון שכאמור לחלק גדול מהשופטים בבתי המשפט לתעבורה אין עוזר משפטי, אולם אלו שיש להם עוזר משפטי ברובם מסתייעים בו במשימות כתיבה. לא הצגנו כלל את הפילוח של שופטי הנוער, מכיוון שלכל שופטי הנוער יש עוזר משפטי, ומעל 90% מהם, כמפורט לעיל, מסתייעים בו במשימות כתיבה מהותיות.

3.7.8. פילוח יום העבודה השיפוטי עם ובלי תפקיד נוסף

בתת פרק זה נראה את השפעת התפקיד הנוסף של השופטים והרשמים על חלוקת הזמן ביום העבודה השיפוטי. כתפקיד נוסף הגדרנו בשאלון הרקע נשיא, סגן נשיא, ממונה על עוזרים משפטיים, ממונה על

ועדה מקצועית (ועדת היגוי וכיו"ב), מרצה/ מנהל השתלמות מטעם מכון עוזמ"ת ומרצה/ מנהל השתלמות מטעם המרכז להכשרה ולהשתלמות שופטים. ניתן לראות כי מדובר במגוון רחב של תפקידים, אשר נעים על טווח רחב של תחומי סמכות, והשלכותיהם על משכי הפעילויות השיפוטיות השונות ועל תמהיל יום העבודה השיפוטי עשויים להיות שונים עד מאד. כך, למשל, לא דומה תפקיד נשיא בית משפט לתפקיד של ניהול השתלמויות, מבחינת ההשפעה של התפקיד הנוסף על תמהיל יום העבודה השיפוטי. עם זאת, כמפורט בהרחבה בפרק המתודולוגיה, במטרה לשמור על אנונימיות השופטים, לא שאלנו **מהו** התפקיד הנוסף שאותו מבצעים השופטים (כפי שנעשה במחקר בתי הדין לעבודה), אלא רק **האם** השופטים מבצעים תפקיד נוסף כלשהו. אמנם מבחינה ניהולית, הבחנה בין השפעת תפקיד נוסף מסוג נשיא או סגן נשיא על פילוח יום העבודה השיפוטי מעניינת יותר לעומת בחינתם של התפקידים האחרים, וייתכן שיש מקום להעמיק בנושא זה בהמשך הדרך, אולם במסגרת מחקר זה התחייבנו למנוע זיהוי של שופטים. על כן, בפילוח שיוצג להלן, תיבחן השפעתו של תפקיד נוסף כלשהו על תמהיל יום העבודה השיפוטי, ללא חלוקה לסוגי התפקידים השונים. כמו כן, לא נציג את פילוח יום העבודה השיפוטי ברזולוציה של הערכאות ובתי המשפט השונים, אלא באופן כלל מערכתי.

על פי שאלוני הרקע של השופטים, ל-28% מכלל שופטי המערכת שהשתתפו במחקר יש תפקיד נוסף כלשהו מבין התפקידים שצוינו לעיל. אחוז זה נע בין 19% בבתי המשפט לתעבורה, 24% בערכאת השלום, 26% בבתי המשפט לענייני משפחה, 39% בערכאת המחוזי ו-44% בבתי המשפט לנוער.

כפי שניתן להתרשם מהממצאים שלהלן, אכן מצאנו השפעות צפויות על תמהיל יום העבודה השיפוטי. נמצא, כי לפעילות של עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים הוקדש פרק זמן ארוך יותר באופן מובהק אצל שופטים שנושאים בתפקיד נוסף לעומת שופטים אחרים (21.1% לעומת 8.8% בהתאמה), ולעומת זאת לשאר הפעילויות השיפוטיות, כגון שמיעת דיונים, הכנה לדיונים וכתיבה, נותר לשופטים הנושאים בתפקיד נוסף פחות זמן בהשוואה לשופטים האחרים. יוער, כי להשערתנו, לו ניתן היה לבחון את תמהיל יום העבודה השיפוטי של נשיאים וסגני נשיאים, היינו רואים הבדלים מובהקים אף יותר.

תרשים 18: פילוח תמהיל יום העבודה השיפוטי אצל שופט עם וללא תפקיד נוסף

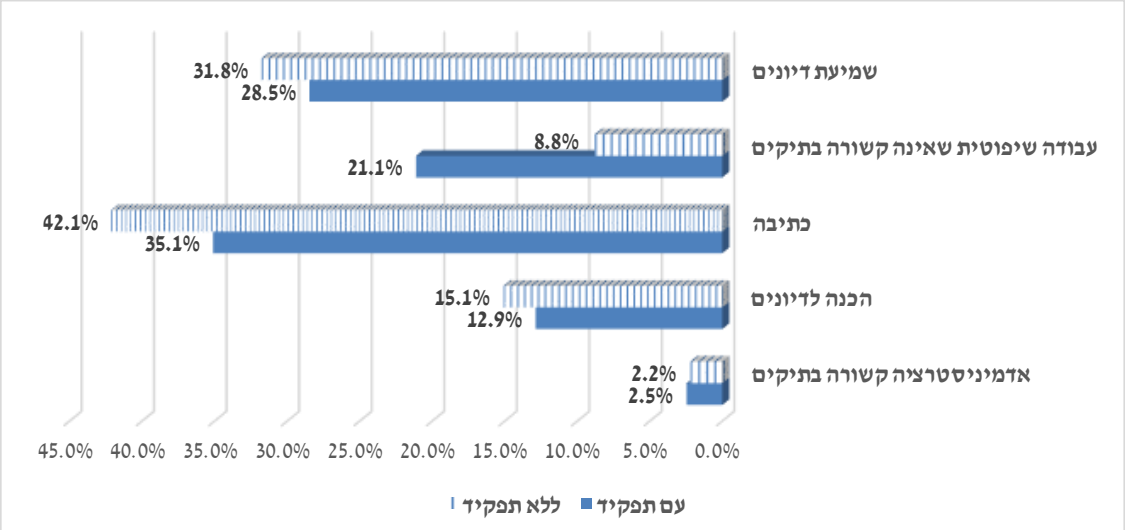

3.7.9. פעילויות שיפוטיות שנעשות בימי כתיבה

ממצאים נוספים שבדקנו במסגרת מחקר זה, ואשר יש בהם כדי להשליך על מידת העומס המוטל על השופטים, נוגעים לשמיעת דיונים במהלך ימי הכתיבה המוגדרים של השופטים, אשר נועדו לפנות זמן מהדיונים לשם קידום כתיבת פסקי דין והחלטות מהותיות. במסגרת שאלון הרקע נשאלו השופטים והרשמים האם יש להם יום כתיבה מוגדר, ואם כן, מהו. 377 שופטים השיבו כי יש להם יום כתיבה קבוע במהלך שבוע העבודה.

מבדיקה שערכנו, ב-28.9% מימי הכתיבה שהתקיימו במהלך תקופת המחקר, נשמעו דיונים.

מתוך 377 השופטים שלהם יום כתיבה קבוע, 247 שופטים, שהם 65.5% מהשופטים שיש להם יום כתיבה קבוע, שמעו דיונים במהלך יום הכתיבה שלהם לפחות פעם אחת במהלך תקופת המחקר. זמני הדיונים שנשמעו במהלך יום הכתיבה עומדים על ממוצע של 140 דקות, שהם שעתיים ועשרים דקות. הזמן הקצר ביותר שהוקדש לשמיעת דיונים במהלך יום כתיבה עמד על 4 דקות, ואילו הזמן הארוך ביותר שהוקדש לשמיעת דיונים במהלך יום הכתיבה בתקופת המחקר עמד על 540 דקות, שהם 9 שעות.

כאן המקום לציין, כי מספר שופטים העירו שיש מקום להגדיר ימי כתיבה בהתאם לסוגי התיקים שבהם מטפל כל שופט, שכן זמן הכתיבה שנחוץ לתיקים אזרחיים למשל, רב יותר לעומת זמן הכתיבה הנחוץ בתיקים פליליים, וכן יש הבדלים בין סוגי תיקים אשר נסגרים ברובם בפשרות מסוגים שונים לעומת כאלו אשר ברובם נאלצים השופטים לכתוב פסקי דין מנומקים. נציין עוד כי נשמעה גם הערה הפוכה שלפיה גם לשופטים פליליים נדרשים ימי כתיבה, כהפוגה משטף הדיונים הרבים בתיקים הפליליים ועל מנת לקדם משימות שיפוטיות אחרות. נציין כי כאמור, במסגרת מחקר סיבות הסגירה אשר עליו הורחב בפרק המתודולוגיה, נדגמו האחוזים שבהם נסגר כל סוג תיק בחלוקה לסיבות הסגירה השונות. על כן, ידוע לנו מה אחוז התיקים אשר נסגרים למשל, במתן תוקף להסכמות הצדדים בתיק מסוג X, ומה אחוז התיקים אשר נסגרים בפסק דין מנומק באותו סוג תיק (מתוך המדגם שנבדק במחקר סיבות הסגירה, כמובן). על כן, מחקר סיבות הסגירה עשוי לסייע בידי המערכת, ככל שתמצא לנכון לעשות שימוש בנתונים אלו, בין היתר, לצורך חלוקת ימי הכתיבה בעתיד.

3.7.10. יישומים של תוצרי המחקר לצורך הקלת העומס השיפוטי

דוח מחקר עומס העבודה השיפוטית שלפניכם עסק עד כה בהסבר על אודות המערך המחקרי שהוקם לצרכי המחקר, מתודולוגיית המחקר, שלבי המחקר וממצאיו של המחקר, שכללו את הזמן השיפוטי שנמדד לסוגי התיקים השונים ואת פילוח יום העבודה השיפוטי. בתת פרק זה נסביר בקצרה כיצד ניתן **להשתמש וליישם** את ממצאי המחקר שלפניכם במטרה לאזן ולהקל על העומס השיפוטי במערכת.

בטרם נציג את אופני השימוש השונים בממצאי המחקר הנוכחי, נציג מספר מושגים/ הגדרות לצורך הבנת ההסבר על יישומי המחקר:

1. **עומס העבודה השיפוטית הכולל** – העומס הכולל שמטילים סוגי התיקים השונים במערכת המשפט על השופטים והרשמים. נוסחת החישוב, המניבה את "**עומס העבודה הכולל**", מתקבלת באמצעות סכימת המכפלות של **כמות התיקים** בכל ערכאה/מחוז במשקל שניתן לכל סוג תיק (עבור כל אחד מסוגי התיקים הרלוונטיים הנשמעים באותו מחוז/ערכאה).

הייצוג המתמטי של חישוב זה נראה כך:

$$\text{עומס עבודה כולל} = \sum_{\text{i=1}}^{\text{325(סוגי תיקים)}} (\text{כמות תיקים בערכאה/מחוז} * \text{משקל תיק})$$

נוסחה זו מביאה בחשבון שלושה היבטים שונים של "**כמות התיקים**" בערכאה/מחוז הנבדקים: כמות התיקים *שנסגרו*, כמות התיקים *שנפתחו* וכמות התיקים *במלאי*. נוסחת עומס העבודה הכולל ממצעת את שלושת ההיבטים הללו וכך מניבה את תמונת העומסים המלאה, המעניקה לכל אחד מהרכיבים (עומסי התיקים הנפתחים, הנסגרים והמלאי) חשיבות זהה. השילוב בין שלושת הרכיבים הללו נדרש לקבלת תמונת העומסים המלאה, מאחר שכל אחד מהם מבטא נורמה ארגונית שונה ואינטרס אחר לעניין חלוקת משאבים:

1.1. עומס תיקים **נסגרים** לשופט – הכוונה היא לחישוב העומס בהתאם לכמות ולמשקל התיקים שהטיפול השיפוטי בהם הסתיים בערכאה/ מחוז בתקופת הזמן שנבדקה. עומס התיקים שנסגרו מבטא לפיכך את עומס העבודה שהיה לשופט **בפועל**;

1.2. עומס תיקים **נפתחים** לשופט – הכוונה היא לחישוב העומס לפי כמות ומשקל התיקים שנפתחו בערכאה/ מחוז בתקופת זמן מסוימת. התיקים שנפתחו מבטאים את עומס העבודה **השוטף** שצפוי לשופטים בעתיד;

1.3. עומס תיקי **מלאי** לשופט – חישוב עומס העבודה לפי כמות ומשקל התיקים שבמלאי בתי המשפט מביא בחשבון את המלאי ההיסטורי (הוותיק) שהצטבר עד התקופה הנבדקת.

2. **עומס העבודה הממוצע לשופט** - חלוקת עומס העבודה השיפוטית הכולל בערכאה/ במחוז במספר השופטים והרשמים מביאה ל"**עומס העבודה הממוצע לשופט**". למעשה, החלוקה במספר השופטים והרשמים בכל מחוז מאפשרת ליצור סטנדרטיזציה של עומס העבודה הכולל, אשר באמצעותו ניתן להשוות את עומסי העבודה הממוצעים בין הערכאות ובין מחוזות השיפוט;

3. "**יום שופט**" – מספר **שעות העבודה על תיקים** שעל שופט או רשם לעבוד בממוצע ביום;

4. "**שנת שופט**" – מספר **ימי העבודה הפוטנציאליים** לעבודת שופט בשנה;

נתונים אלו מאפשרים לנו לחשב את כמות השופטים הדרושים במערכת כדי לטפל בתיקים - כמות התקנים הנוספים הנדרשת, את אופן חלוקת תקני השיפוט העומדים לרשות הרשות השופטת ואף הסטת תקני שיפוט קיימים, הכול על מנת לאזן ולהקל על העומס המוטל על כתפי שופטי ורשמי מערכת המשפט.

<u>חישוב כמות השופטים הדרושים במערכת כדי לטפל בתיקים</u>

את חישוב תוספת התקינה הנדרשת למערכת, ניתן לבצע לאחר חישוב הזמן השיפוטי **הדרוש** לטיפול בתיקים של כל ערכאה ומחוז (**עומס העבודה השיפוטית הכולל**), וחישוב הזמן השיפוטי העומד לרשות המערכת על בסיס התקינה הקיימת – הזמן השיפוטי **הקיים**. כאשר יש יותר זמן שיפוטי שנדרש לטיפול בתיקי המערכת מול זמן שיפוטי קיים, המשמעות היא כי קיים חסר תקינתי, וכעת יש לחשב את מספר התקנים הנדרשים כדי להשוות או לאזן את הזמנים – כלומר, היכן ניתן להפחית ולהיכן יש להוסיף.

חישוב הזמן השיפוטי השנתי הקיים מצריך קביעת מספר שעות העבודה היומיות שעל שופט לעבוד על תיקים בלבד (**"יום שופט"**) ואת מספר ימי העבודה השיפוטיים הפוטנציאליים לעבודה (**"שנת שופט"**). מכפלה של נתון אחד בשני תניב את סך השעות השנתיות הפוטנציאליות לעבודה על תיקים של שופט ממוצע. הכפלת זמן זה בכמות השופטים והרשמים הקיימים ברגע נתון תניב את סך השעות השיפוטיות הזמינות לטיפול בתיקים בשנת פעילות אחת.

כאמור, הפער בין הזמן השיפוטי הדרוש (עומס העבודה השיפוטית הכולל) לזמן השיפוטי הקיים מציג את החוסר הקיים על מנת להתמודד עם התיקים במערכת. חלוקת סכום זה בסך שעות העבודה השנתיות של שופט/ רשם תניב את התשובה לשאלה כמה שופטים נוספים נדרשים למערכת.

כאן המקום להעיר, כי קביעת שעות העבודה היומיות של השופטים ו"שנת שופט" עשויה לשקף מצב **מצוי** או מצב **רצוי**. כלומר, ניתן לקבוע את כמות השעות והימים שבהם על שופט לעבוד בהתאם לממצאים שעלו במחקר זה, שלפיהם כפי שהראינו השופטים עובדים כמות שעות רבה ביום ובשבוע ממוצע, מעבר למקובל במדינות אחרות; עובדים מספר ימים רב יותר בשנה, לרבות בימים שאינם מוגדרים כימי עבודה; ומושפעים מהיבטים נוספים שלא קיבלו ביטוי כמותי אך התייחסנו אליהם במסגרת מחקר זה כמו עבודה תחת לחץ, עומס נפשי ורגשי. חישוב התקינה הנדרשת על בסיס קביעת "יום שופט" ו"שנת שופט" לפי המצב **המצוי**, יוביל לכמות תקנים נדרשת קטנה יותר, אך בכך ישתמר ויונצח למעשה המצב הקיים. לעומת זאת, קביעת "יום שופט" ו"שנת שופט" לצורך חישוב התקינה הנדרשת על פי המצב **הרצוי** – דהיינו, כמה ראוי ששופט יעבוד ביום ובשנה, תוביל להקלה אמתית בעומס הניכר המוטל על כתפי השופטים במערכת כיום.

<u>אופן חלוקת/ הסטת תקני השיפוט</u>

חישוב אופן חלוקת תקני השיפוט העומדים לרשות הרשות השופטת מבוסס על איזון העומסים בין ערכאות, מחוזות ובתי משפט ואפילו בין הליכים – פלילי ואזרחי בערכאות המחוזי והשלום. על מנת לחשב את איזון העומסים הנדרש, עלינו להבין אילו ערכאות ובתי משפט הם העמוסים ביותר, ולהקצות להם את תקני השיפוט החדשים, או להעביר אליהם תקני שיפוט מהערכאות ובתי המשפט העמוסים פחות.

לשם כך, צריך תחילה לחשב את עומס העבודה השיפוטית בכל ערכאה, מחוז או בית משפט ואת עומס העבודה המוטל על שופט בממוצע בכל ערכאה, מחוז או בית משפט, באותו האופן שחושב **עומס העבודה השיפוטית הכולל**, ברזולוציה הרלוונטית. לאחר שחישבנו עבור כל ערכאה/ מחוז/ בית משפט/ הליך את עומס העבודה הממוצע לשופט, ניתן להשוות ביניהם ולקבוע מהיכן ניתן להסיט את התקנים על מנת להקל על העומס של השופטים העמוסים ביותר.

לא נוכל לסיים תת פרק זה מבלי להדגיש מפורשות כי חישוב התקינה הנדרשת על בסיס משקלות התיקים ופילוח יום העבודה השיפוטי, קרי – על בסיס ממצאי מחקר זה, לא יכול להוות אלא המצע או הבסיס שעליו יש להוסיף שיקולים אחרים שאותם על ראשי המערכת לקחת בחשבון בעת חלוקת תקינה בין הערכאות, המחוזות ובתי המשפט השונים. בין השיקולים האחרים החשובים לעניין חלוקת תקינה ניתן למנות שיקולי מדיניות שונים בהתאם לסדרי העדיפויות שהמערכת מעוניינת לקדם, שיקולי

יעילות ניהולית בבתי המשפט השונים, ובכלל זאת שיקול הדעת המוקנה לנשיאי בתי המשפט בעניין, נסיבות אישיות או מקומיות של כוח האדם בבתי המשפט השונים, נסיבות חברתיות או ציבוריות שונות, תיקים מיוחדים אשר דורשים התאמות מסוימות בכוח האדם ועוד.

4. היבטים נוספים של עומס העבודה השיפוטית

מחקר עומס העבודה השיפוטית נועד כאמור לספק למקבלי ההחלטות כלים לחלוקה יעילה של כוח אדם שיפוטי, העברת תיקים בין מחוזות, איזון עומסים בין הערכאות השונות ובין המחוזות השונים, או כל פתרון אחר שעשוי לשמש להקלה על עומס העבודה הכבד המוטל על כתפי השופטים והרשמים בישראל.

מחקר זה, ככלי עבודה שמטרתו לסייע למקבלי ההחלטות, הוא מחקר זמנים. כלומר הוא מציג את עומס העבודה השיפוטית במונחים של זמני הטיפול בתיקים, אשר ניתנים למדידה כמותית. עם זאת, עומס עבודה אינו תוצאה של זמני העבודה בלבד, כי אם של ממדי עומס נוספים כדוגמת העומס הרגשי או הנפשי של השופטים הנובעים מסביבת העבודה, האחריות, מתח, לחץ שחיקה ועוד. אלה היבטים שקשה למדוד אותם מבחינה כמותית. למרות זאת, גם להיבטים האמורים יש משקל ממשי בבחינת העומס הכללי המוטל על השופטים. על כן, חשוב לתת להם ביטוי, לא רק במטרה לתת מקום לתחושותיהם הסובייקטיביות של השופטים, מטרה חשובה כשלעצמה, אלא כגורמים שיש בהם כדי להשפיע על מידת היעילות של העבודה במערכת, במיוחד לאורך זמן.

משיחות עם השופטים ומטבעה של עבודת השיפוט, מצטיירת תמונה שמראה כי עבודתו של השופט כרוכה בתחושת אחריות מרובה, מתח הנלווה לעבודה בסביבת מחלוקת מתמדת, הכרח תמידי להיות ממוקד ולנהל את העניינים (כפי שניתן לראות מפילוח יום העבודה השיפוטי שהוצג לעיל המראה כי 90% בממוצע מיומו של השופט מוקדש לעבודה על תיקים), ותחושות של בדידות, שהרי הנטל מוטל על כתפי השופט עצמו, והוא אינו יכול לחלוק בו בדרך כלל עם עמיתיו. קיומו של צוות עזר לשופט הוא אמנם גורם חשוב מבחינת הסיוע לשופט במטלות השונות, אולם ניהול משפטי של התיקים הוא ודאי אחריות המוטלת על כתפי השופט לבדו. על האמור יש להוסיף תחושות של עומס עבודה גדול מדי, חוסר איזון בין החיים הפרטיים לעבודה, ועומס רגשי הנלווה לטיפול בתיקים מסוימים, כמו תיקי אלימות ועבירות מין, אשר עשוי לעלות עד כדי טראומה משנית.

ואכן, במהלך ההכנות למחקר, במהלך המחקר עצמו ולאחריו, במסגרת השאלון המסכם, העלו שופטים רבים הערות ובקשות הנוגעות לאותם היבטים נוספים של עומס עבודה, וביקשו כי אלו יקבלו ביטוי מסוים במסגרת המחקר הנוכחי. חשוב להסביר, כי היבטים נוספים אלו של עומס העבודה השיפוטית קשים מאד למדידה כמותית, ואנו, כמו חוקרים רבים ברחבי העולם, התחבטנו בשאלה כיצד ניתן להציג אותם בכל זאת, מתוך ההכרה כי חשוב להציג ביטוי מסוים של תחושות השופטים בנוגע לאותם היבטים נוספים של עומס עבודה.

על כן, בפרק זה נציג את הממצאים שעלו מהשאלות וההיגדים שנשאלו במסגרת השאלון המסכם, בחלוקה לשני פרמטרים עיקריים של תחושות העומס שאותם יכולנו להציג: **גורמי לחץ ועומס נפשי** - ניתוח היגדים הקשורים להשלכות עומס העבודה השיפוטית, ו**עומס רגשי** - ניתוח שאלות הנוגעות לעומס רגשי שמטיל הטיפול בתיקים מסוימים על השופטים והרשמים.

4.1. <u>גורמי לחץ ועומס נפשי</u>

מחקרים רבים בעולם ובארץ בשנים האחרונות עוסקים בשאלת השפעות הלחץ והשחיקה בעבודה על בריאותם הנפשית והפיזית של בעלי מקצועות שונים, וכן על מידת המוטיבציה והיעילות בתפקוד במסגרת עבודתם. כדוגמה רלבנטית ועדכנית (2018) ניתן להצביע על מחקר שנעשה על גורמי לחץ בפרקליטות,[38] שבו נמדדו פרמטרים שונים של גורמי לחץ וכלים מקצועיים להתמודדות עמו. חלק מאותם פרמטרים, בשל הדמיון המסוים בעיסוק המשפטי, מצאנו כרלוונטיים למדידת גורמי לחץ ועומס אצל השופטים. על כן, על מנת להעריך את ההשלכות של העומס השיפוטי על השופטים ואת תוצרי הלוואי שלו, הוצגו לשופטים ולרשמים במסגרת השאלון המסכם תשעה היגדים, שאותם ניתן לחלק לארבעה נושאים: מידת העומס, חוסר איזון עבודה ופנאי, חוסר בכלי התמודדות עם העומס והדחקת רגשות.

ההיגדים שעסקו ב**מידת העומס** היו אלו:

1. **"האחריות ועומס התיקים המוטלים עליי הם גדולים מדי";**
2. **"עומס העבודה המוטל עליי הוא סביר ומידתי"** (בשאלה זו, על מנת ליצור אחידות בניתוח התשובות, התייחסנו לסקאלה **ההופכית**, כלומר לאלו שהשיבו שהעומס המוטל עליהם **אינו** סביר ומידתי).

ההיגדים שעסקו ב**חוסר איזון עבודה ופנאי** היו אלו:

1. **"לעתים קרובות אני נדרש/ת לזמינות לעבודה לאחר שעות העבודה, ומרבה לעבוד מהבית";**
2. **"קשה לי לאזן את חיי העבודה עם חיי הפרטיים".**

ההיגדים שנגעו ל**חוסר בכלים להתמודדות עם העומס** היו אלו:

1. **"בעבודה שלי חסרים כלים שיסייעו לעובד החווה קושי בשל עומס רגשי או חשיפה לאירועים קשים";**
2. **"חסרים לי אנשים שאיתם אוכל לחלוק את הקשיים והאתגרים בעבודה שלי";**
3. **"חסרים תהליכי למידה או הכוונה כיצד לתעדף משימות שיפוטיות ולייעל את הספק ומשך העבודה".**

ההיגד שנגע ל**הכרח להדחיק רגשות** היה זה: **אני צריכ/ה להסתיר ולהדחיק את רגשותיי האמתיים כשאני ממלא/ת את תפקידי**.

כמו כן, הוצג היגד נוסף הנוגע להשפעת המחקר עצמו בהקשר זה: **"מילוי יומן העבודה בתקופת המחקר אפשר לי לעצור ולבחון את עומס העבודה המוטל עליי ואת משך יום העבודה שלי"**.

[38] ראו למשל כתבות שפורסמו על סקר זה בפרקליטות, שערכה פרופ' שרון טוקר מאוניברסיטת תל אביב בחודש יוני 2018 (הסקר עצמו לא פורסם):
https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5285276,00.html
https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001241290

סקאלת התשובות להיגדים כללה את האפשרויות הבאות: "**מסכים**", "**נוטה להסכים**", "**נוטה שלא להסכים**", "**לא מסכים**" ו"**לא רלוונטי**".

על פרק זה בשאלון המסכם שהועבר לשופטים בערכאות השונות, השיבו 60% מכלל העונים על השאלון, ובסך הכול קיבלנו 491 תשובות להיגדים שנשאלו.[39] מערכאת המחוזי קיבלנו 182 תשובות, מערכאת השלום קיבלנו 212 תשובות, מבתי המשפט לתעבורה קיבלנו 25 תשובות, מבתי המשפט לענייני משפחה קיבלנו 63 תשובות ומבתי המשפט לנוער קיבלנו 9 תשובות.

בחלקו הראשון של המחקר שנערך בבתי הדין לעבודה, נשאלו השופטים והרשמים במסגרת השאלון המסכם חמש שאלות מתוך תשע השאלות שנשאלו במחקר הנוכחי. ממצאיהם מובאים במחקר מדד עומס העבודה השיפוטית בבתי הדין האזוריים לעבודה. עם זאת, על מנת להציג תמונה מקיפה של ההשלכות של העומס השיפוטי המוטל על השופטים והרשמים במערכת המשפט, החלטנו להציג את ממצאי ההיגדים בבתי הדין לעבודה גם כאן. אחוז ההיענות של שופטי ורשמי בתי הדין האזוריים לעבודה לשאלות בחלק זה של השאלון המסכם עמד על 69% ממשתתפי המחקר.

מניתוח התשובות לשאלות ברמה הכלל-מערכתית עולה, שמקרב השופטים והרשמים שענו על השאלות רובם נטו לסבור שישנן השלכות משמעותיות של העומס השיפוטי עליהם ועל סדרי עבודתם. להלן נציג את התפלגות התשובות בחלוקה לארבעת הנושאים שפורטו לעיל, בהשוואה בין הערכאות ובתי המשפט. יצוין, כי לצד הצגת התפלגות מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם ההיגדים שהוצגו, נותר אחוז קטן של שופטים שטענו כי ההיגדים אינם רלוונטיים לגביהם. אחוז קטן זה משלים את פירוט הדיווחים להלן לכדי 100% מן המשיבים על פרק זה של השאלון.

4.1.1. מידת העומס

בכל הנוגע למידת העומס השיפוטי עולה, כי כ-77% מכלל השופטים והרשמים שענו על השאלון (לרבות בבתי הדין לעבודה) דיווחו כי עומס העבודה המוטל עליהם גדול מדי ואינו מידתי. 64% מהשופטים נטו להסכים כי האחריות ועומס התיקים המוטלים עליהם גדולים מדי, מול 34% שנטו שלא להסכים. להלן נציג את התפלגות התשובות לשאלות על מידת העומס בחלוקה לערכאות ובתי המשפט:

[39] ציינו כאן את מספר התשובות ולא מספר השופטים, שכן כפי שפורט לעיל (ראו ה"ש 15), ייתכן שחלק מן השופטים השיבו על השאלון יותר מפעם אחת, בשל תקלות שונות או העדר זמן להשיב על השאלון במלואו בפעם אחת. עם זאת ידוע לנו גם שרוב הקשיים שבהם נתקלו השופטים הופיעו בחלקים הראשונים של השאלון המסכם, ועל כן ניתן להניח שכמות התשובות שקיבלנו על חלק זה של השאלון אכן משקפת, פחות או יותר, את כמות השופטים שהשיבו על פרק זה של השאלון.

תרשים 19: מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא מידת העומס המוטל עליהם בחלוקה לערכאות ובתי משפט

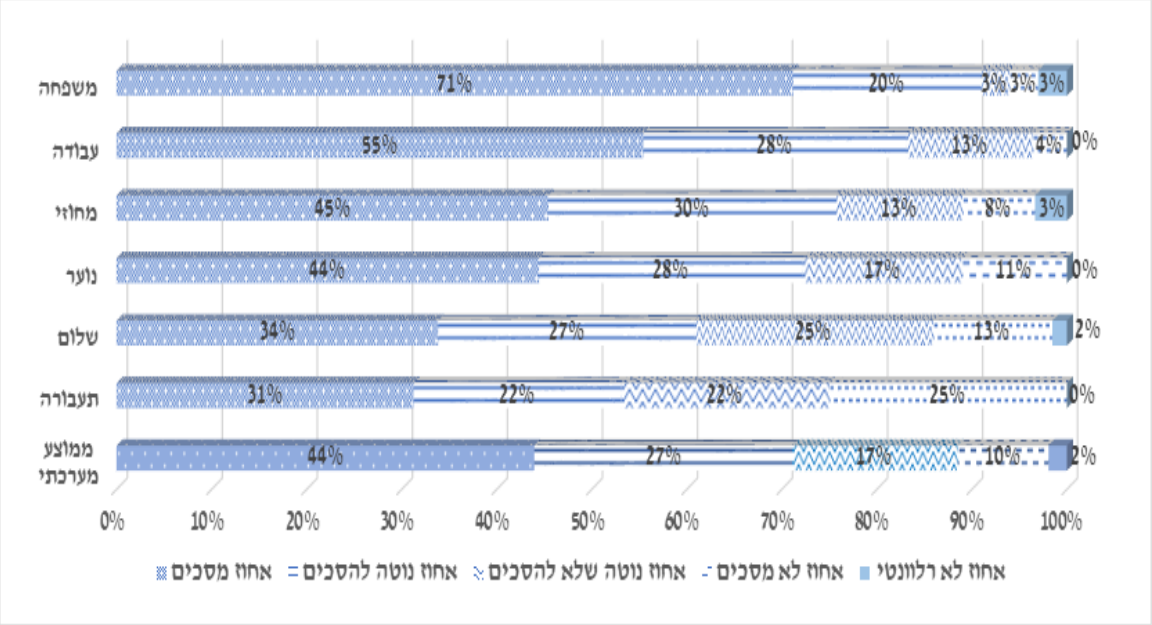

ניתן לראות, כי בערכאת העבודה, 83% מהמשיבים ענו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם ההיגדים בנוגע למידת העומס, כלומר שהעומס המוטל עליהם גדול מדי ואינו מידתי, בהשוואה ל-75% בערכאת המחוזי, 61% בערכאת השלום, ו-53% בלבד מהמשיבים בבתי המשפט לתעבורה. בבתי המשפט לנוער ניתן לראות כי 72% מהמשיבים ענו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם ההיגדים ביחס למידת העומס, ובערכאת המשפחה ניתן לראות כי 91% מהמשיבים מסכימים או נוטים להסכים כי עומס העבודה המוטל עליהם אינו מידתי וגדול מדי.

4.1.2. חוסר איזון בין עבודה לחיים הפרטיים

השופטים המשיבים על השאלון דיווחו באופן כמעט גורף כי לעתים קרובות הם נדרשים לזמינות לעבודה לאחר שעות העבודה וכי הם מרבים לעבוד מהבית (94%), בעוד שרק בודדים לא הסכימו עם אמירה זו (6%). כמו כן, 56% דיווחו כי קשה להם לאזן את חיי העבודה עם חייהם הפרטיים בעוד ש-41% סברו שלא. להלן נציג את התפלגות התשובות לשאלות על חוסר איזון עבודה וחיים פרטיים בחלוקה לערכאות ובתי המשפט:

תרשים 20: מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא איזון עבודה וחיים פרטיים בחלוקה לערכאות ובתי משפט

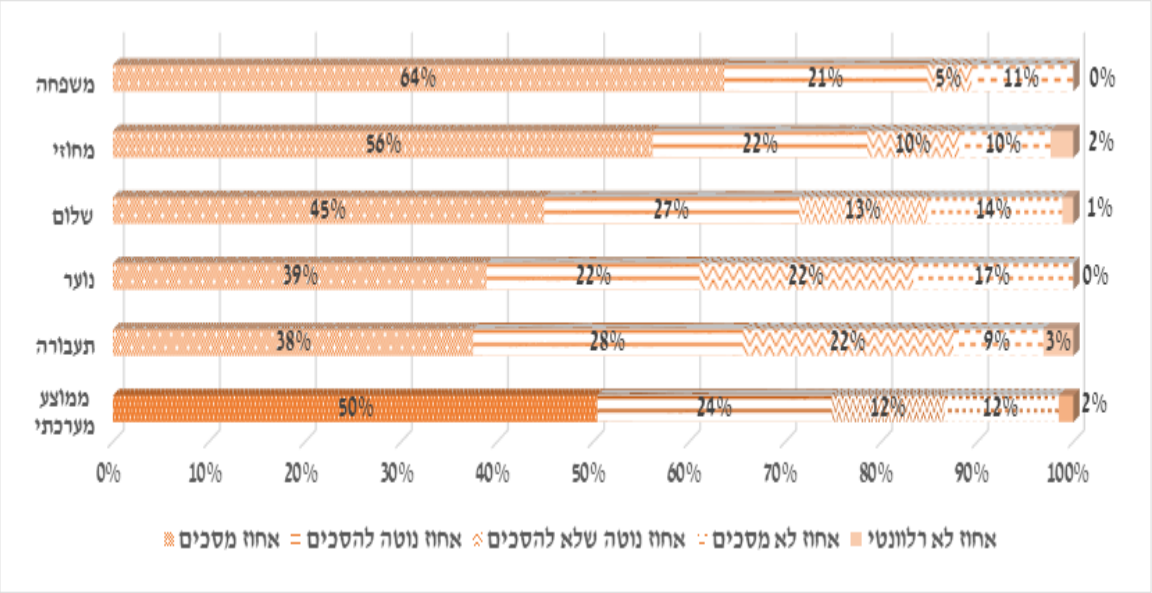

ניתן לראות, כי בערכאת המחוזי, 78% מהמשיבים ענו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם ההיגדים המעידים על תחושת חוסר איזון בין העבודה והחיים הפרטיים, וכי הם נדרשים לזמינות לעבודה מהבית, לעומת 72% שהשיבו כי הם חשים כך בערכאת השלום. 66% השיבו כי הם חשים חוסר איזון בית העבודה וחייהם הפרטיים בבתי המשפט לתעבורה, לעומת 61% משופטי הנוער שהשיבו על השאלון. לעומת זאת ניתן לראות כי 85% משופטי המשפחה הסכימו או נטו להסכים עם ההיגדים העוסקים בחוסר איזון עבודה וחיים פרטיים.

בערכאת העבודה 100% מהשופטים והרשמים השיבו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם ההיגד: "לעתים קרובות אני נדרש/ת לזמינות לעבודה לאחר שעות העבודה, ומרבה לעבוד מהבית".

4.1.3. חוסר בכלים להתמודדות עם העומס

ביחס להיגדים הנוגעים ל**כלים העומדים לרשות השופטים להתמודדות עם העומס**, היחס בין המשיבים היה שקול יותר, כאשר פחות ממחצית מכלל המשיבים (47%) הסכימו או נטו להסכים עם היגדים אלו. 62% מהשופטים נטו להסכים כי חסרים כלים שיסייעו לשופט החווה קושי בשל עומס רגשי או חשיפה לאירועים קשים, מול 34% שנטו שלא להסכים. עם זאת, 60% מהשופטים סברו כי יש בקרבתם די אנשים שאיתם יוכלו לחלוק את הקשיים והאתגרים בעבודה, ו-51% סברו כי יש די תהליכי למידה או הכוונה כיצד לתעדף משימות שיפוטיות ולייעל את הספק ומשך העבודה. להלן נציג את התפלגות התשובות לשאלות על חוסר איזון עבודה ופנאי בחלוקה לערכאות ובתי המשפט.

תרשים 21: מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגדים בנושא כלים להתמודדות עם העומס בחלוקה לערכאות ובתי משפט

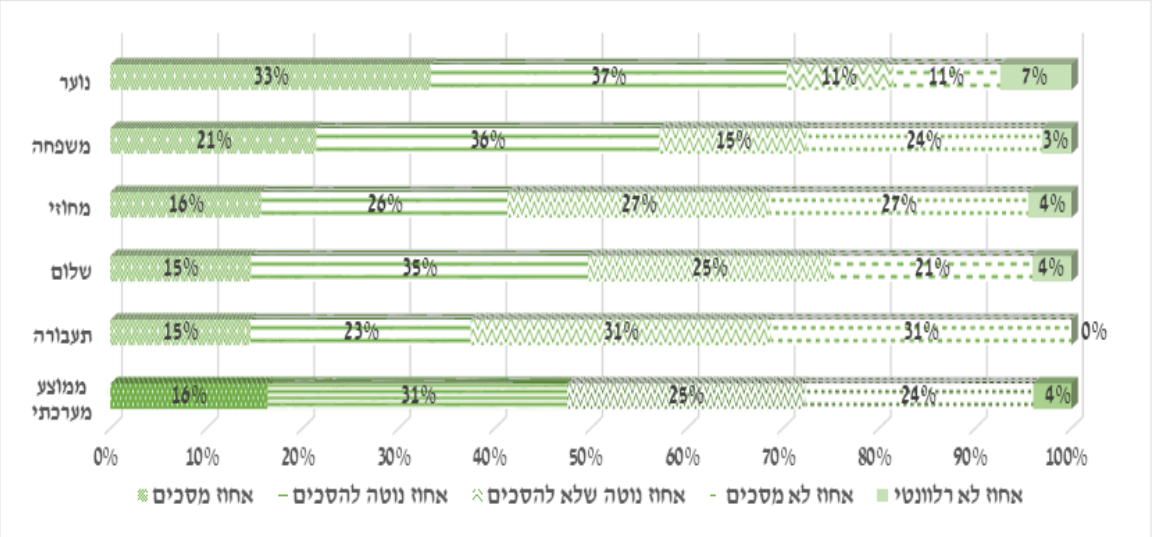

ניתן לראות, כי בערכאת המחוזי, 42% בלבד מהמשיבים הסכימו או נטו להסכים עם ההיגדים העוסקים בחוסר בכלים להתמודדות עם העומס, לעומת מחצית משופטי השלום שהשיבו על השאלון, אשר הסכימו או נטו להסכים עם היגדים אלו. מבין שופטי התעבורה שהשיבו על השאלון, 38% בלבד הסכימו או נטו להסכים עם ההיגדים, לעומת 57% משופטי המשפחה שהשיבו על השאלון. אחוזי ההסכמה הגבוהים ביחס להיגדים העוסקים בחוסר בכלי התמודדות עם העומס נרשמו מקרב שופטי הנוער – 70% אשר ענו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם היגדים אלו.

בערכאת העבודה 62% מהשופטים ענו כי הם מסכימים או נוטים להסכים עם היגד: "חסרים תהליכי למידה או הכוונה כיצד לתעדף משימות שיפוטיות ולייעל את הספק ומשך העבודה".

4.1.4. הכרח להדחיק רגשות

59% מהשופטים שהשיבו על השאלון הסכימו או נטו להסכים כי הם צריכים להסתיר ולהדחיק את רגשותיהם האמתיים בעת מילוי תפקידם, מול 37% שלא הסכימו או נטו שלא להסכים עם היגד זה.[40]

תרשים 22: מידת ההסכמה של השופטים והרשמים עם היגד בנושא הדחקת רגשות במבט מערכתי

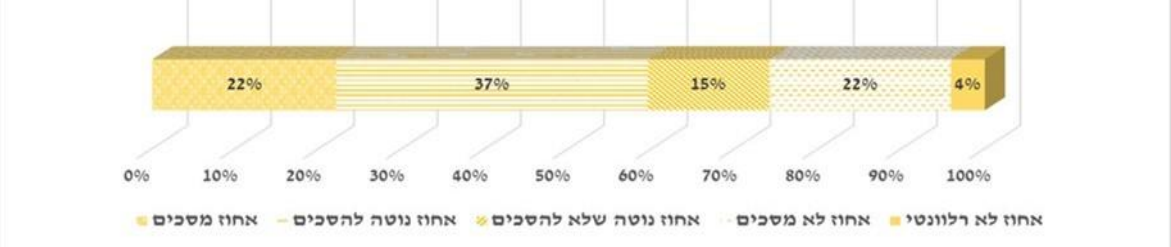

[40] שאלה זו לא נשאלה במחקר של בתי הדין לעבודה.

4.1.5. <u>המחקר ככלי להערכת העומס המוטל על השופטים</u>

לצד היגדים אלה, הוצג, כאמור, היגד הנוגע להשפעת המחקר עצמו ככלי להתמודדות עם תוצרי העומס. אמנם המחקר לא נועד להוות כלי להערכה אישית של העומס המוטל על השופט, אך כתוצר לוואי הוא יכול היה לאפשר לשופטים כלי להתבוננות עצמית. ואכן, מהתשובות לשאלון עולה כי כ-67% מהשופטים דיווחו שמילוי יומן העבודה בתקופת המחקר אפשר להם לעצור ולבחון את עומס העבודה המוטל עליהם.

4.2. <u>עומס רגשי</u>

תוצר נוסף שנבחן במחקר זה הוא נושא העומס הרגשי שהטיפול בתיקים השונים מטיל על השופטים והרשמים במערכת. אחת מהטענות שעלו לאחר המחקר הקודם (משנת 2013) הייתה כי לא ניתן ביטוי במסגרת המחקר לעומס הרגשי שהטיפול בתיקים מסוימים מטיל על השופטים והרשמים. גם במסגרת ההכנות למחקר הנוכחי שבו ועלו טענות אלו, במיוחד מקרב שופטי ערכאת הנוער.

בדומה לעיסוק בגורמי לחץ ושחיקה, גם נושא העומס הרגשי עולה בשנים האחרונות כתוצר לוואי של מקצועות רבים, בעיקר בתחום הטיפולי מטבע הדברים, אך גם בתחום המשפטי, למשל בכל הנוגע לעורכי דין המייצגים נפגעי עבירה.[41] מחקרים רבים נעשו על ההשפעות הרגשיות של העבודה על בעלי מקצוע במקצועות הטיפוליים (פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ועוד), ובשנים האחרונות נעשו מחקרים על עורכי דין בהקשר הזה, אשר מצאו כי בהשוואה לעובדים סוציאליים ואנשי בריאות הנפש, עורכי דין הפגינו שחיקה רגשית וקורבנות משנית גבוהה יותר באופן ניכר. בין הסיבות שנמנו לכך ניתן להצביע על כמות התיקים שעמם התמודדו עורכי הדין והעדר תמיכה ופיקוח פסיכולוגיים בהקשר של ההתמודדות הרגשית. עוד נמצא, כי עורכי דין המלווים אנשים עם תסמונת פוסט טראומטית, סובלים מטראומה משנית בשכיחות גבוהה יותר מעורכי דין בהתמחויות אחרות, וכי עורכי דין אלו נמצאים בקבוצת סיכון לפיתוח שחיקה בעבודה.[42]

אמנם לא נעשו מחקרים מסוג זה על שופטים, אולם ניתן להניח כי באופן דומה קיימים היבטים של עומס רגשי הנלווה לטיפול השיפוטי בתיקים מסוימים, למשל תיקים העוסקים בעבירות אלימות או בעבירות מין, תיקים המערבים קטינים או פגועי נפש וכדומה.

השאלה כיצד מודדים עומס רגשי היא שאלה שבה מתחבטים חוקרים במקומות שונים, וגם אנחנו במסגרת מחקר זה, לצערנו, לא יכולנו למדוד כמותית את מידת העומס הרגשי הנלווית לטיפול בתיקים. עם זאת, ניסינו באמצעות השאלון המסכם בכל זאת לתת לעומס הרגשי ביטוי מסוים, לא במסגרת

---

[41] ראו למשל מאמרים העוסקים בקורבנות משנית של עו"ד המייצגים נפגעי עבירה, בעיקר עבירות מין, ואוכלוסיות מוחלשות שונות:
נעמי לבנקרון, "זולגות הדמעות מעצמן: מחיריה הרגשיים של עריכת דין חברתית", **מעשי משפט** ו' (2014), עמ' 43-13.
Evan R, Practical Tools for Trauma: Sex Crimes Litigation as Hazardous Duty, *Ohio State Journal of Criminal Law* ,487-578 (2014).

[42] Vrklevski, L. P., & Franklin, J. (2008) Vicarious Trauma: The Impact on Solicitors of Exposure to Traumatic Material. *Traumatology, 14*(1), 106–118.

מדידת זמני הטיפול השיפוטי בסוגי התיקים השונים, אלא באמצעות שאלות והיגדים ייחודיים להיבט זה של עומס.

הממצאים שנציג להלן בפרק זה מהווים אך טעימה על קצה המזלג מן העומס הרגשי שאותו חווים שופטים במסגרת עבודתם השיפוטית, ונושא זה עשוי לשמש בסיס למחקר מקיף בפני עצמו.

הפרק העוסק בעומס הרגשי בשאלון הורכב מ**שלושה חלקים**:

בחלק הראשון של פרק זה בשאלון המסכם, התבקשו השופטים לענות על **שאלה מקדמית**: **האם הם חווים עומס רגשי במסגרת הטיפול בתיקים**. לשאלה זו ניתנו שלוש אפשרויות תשובה. במקרה שהשיבו כי "התיקים שבהם אני מטפל/ת אינם מטילים עליי עומס רגשי מיוחד" או "מעדיף/פה שלא להשיב על פרק העומס הרגשי בשאלון זה", הם לא נשאלו שאלות נוספות בחלק זה של השאלון. יתר השופטים, אשר השיבו כי הם אכן חווים עומס רגשי, התבקשו להשיב על שאלות נוספות בפרק העומס הרגשי, כפי שיוצג בהמשך.

ברמה הכלל-מערכתית, כמחצית מן השופטים והרשמים אשר השיבו על פרק זה בשאלון (144 שופטים, המהווים כ-49% מכלל העונים על השאלון), אכן דיווחו כי הם חווים עומס רגשי, לעומת כ-30% (88 שופטים) אשר אינם מרגישים שהתיקים שלהם מטילים עליהם עומס רגשי, כפי שניתן להתרשם מהתרשים הבא:

<u>תרשים 23: פילוח תשובותיהם של השופטים והרשמים לשאלת חוויית עומס רגשי בטיפול בתיקיהם</u>

בפילוח התשובות לפי הערכאות השונות, ניתן לראות באופן בולט כי בקרב שופטי הנוער, 100% מן השופטים אשר ענו על פרק העומס הרגשי השיבו כי הטיפול בתיקי הנוער מטיל עליהם עומס רגשי, וכי למעלה משלושה רבעים משופטי המשפחה שהשיבו על השאלון דיווחו כי הם חווים עומס רגשי במסגרת הטיפול בתיקים. זאת, לעומת למשל 56% בלבד משופטי התעבורה אשר השיבו על פרק זה בשאלון, ואשר דיווחו כי הם חווים עומס רגשי במסגרת הטיפול בתיקיהם (ראו **תרשים 24** להלן).

תרשים 24: פילוח תשובות השופטים והרשמים לשאלת העומס הרגשי בחלוקה לערכאות השיפוט

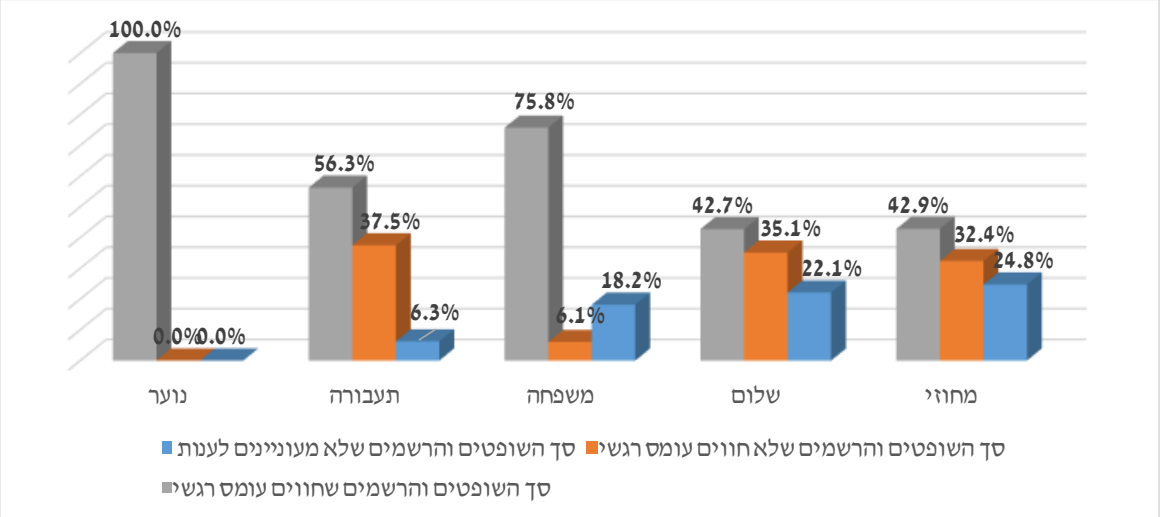

עוד עולה, כי בערכאות השלום והמחוזי פחות ממחצית מהשופטים דיווחו כי הם חווים עומס רגשי בטיפול בתיקיהם (כ-43% בשתי הערכאות). מבדיקה מעמיקה יותר בערכאות אלו נמצא פער משמעותי בעומס הרגשי שאותו חווים שופטים ורשמים בתיקים אזרחיים לעומת תיקים פליליים. ניכר, כפי שניתן היה לצפות, כי תיקים פליליים מטילים על השופטים והרשמים יותר עומס רגשי מאשר תיקים אזרחיים (ראו **תרשים 25**).

תרשים 25: פילוח תשובותיהם של השופטים והרשמים לשאלת חוויית העומס הרגשי בטיפול בתיקיהם לפי הליך (אזרחי/ פלילי)

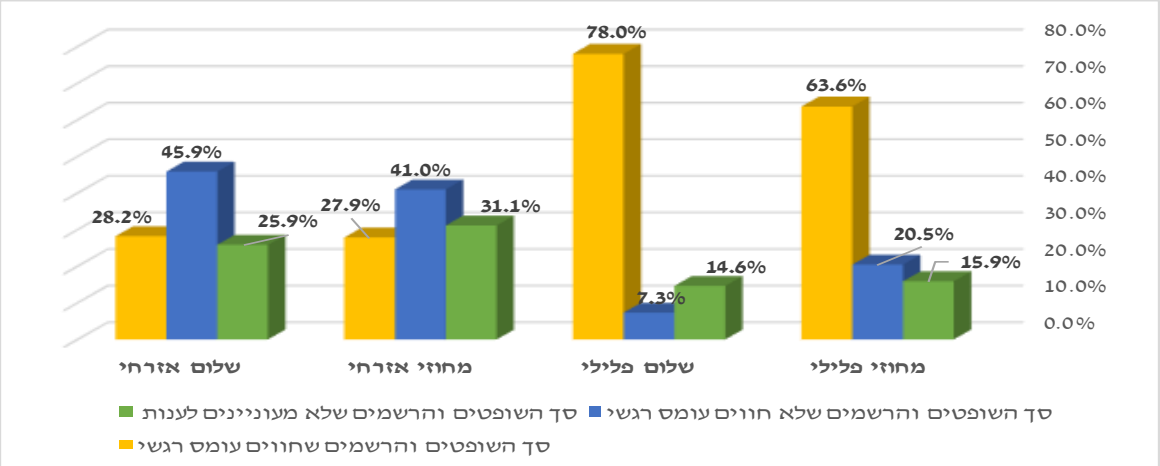

כפי שניתן לראות, הן בערכאת השלום והן בערכאת המחוזי, אחוז השופטים שדיווחו על עומס רגשי הנובע מהטיפול בתיקים הפליליים גבוה במיוחד (78% ו-64% בהתאמה), לעומת העומס הרגשי שנובע מהטיפול בתיקים האזרחיים, אשר עומד על פחות מ-30%.

בחלק השני התבקשו השופטים והרשמים שהשיבו כי תיקים מסוימים מטילים עליהם עומס רגשי, לסמן **אילו** תיקים מטילים עליהם עומס כזה, ולגבי כל אחד מאותם תיקים, התבקשו להשיב מהי **מידת**

העומס שהם חווים. סקאלת התשובות כללה את האפשרויות הבאות: "**עומס רגשי כבד**", "**עומס רגשי בינוני**", "**עומס רגשי קל**", ו"**לא מטיל עומס רגשי**".

בחלק השלישי, ועל מנת להבין יותר לעומק את ביטויי העומס הרגשי אצל השופטים והרשמים, התבקשו השופטים להשיב על השאלות הבאות, ביחס לכל תיק שאותו סימנו כמטיל עומס רגשי:

- **כמות** התיקים מאותו סוג שהטיפול בהם מטיל עליך **עומס רגשי מיוחד**. סקאלת התשובות כללה את האפשרויות: "**חלק קטן מהתיקים**", "**כמחצית מהתיקים**", "**רוב התיקים**" ו"**כל התיקים**";
- **כמות** התיקים **מאותו סוג** שבהם נחוצה לך **התייעצות** או **שיחה** עם שופטים אחרים בשל הקושי הרגשי;
- **כמות** התיקים **מאותו סוג** שבהם את/ה **ממשיך/ה לחשוב על התיק** מחוץ לשעות העבודה;
- **כמות** התיקים **מאותו סוג** שבהם נדרש לך **זמן התאוררות** עד שאתה מוכן לטיפול בתיק הבא;
- **כמות** התיקים **מאותו סוג** שבהם נדרש לך **זמן רב יותר לטיפול משפטי** בתיק בשל העומס הרגשי (למשל, זמן דיונים ארוך יותר, זמן כתיבה ארוך יותר וכו').

סקאלת התשובות על ארבע השאלות האחרונות כללה את האפשרויות: "**בכלל לא**", "**חלק קטן מהתיקים**", "**כמחצית מהתיקים**", "**רוב התיקים**" ו"**כל התיקים**".

להלן יוצגו התפלגויות תשובות השופטים עבור השאלות השונות המפורטות לעיל ביחס לעומס הרגשי, **בחלוקה על פי ערכאות**. יובהר, כי לא הצגנו כאן את תשובות השופטים לגבי כל סוגי התיקים, אלא בחרנו להתמקד בסוגי התיקים העיקריים מכל ערכאה אשר מטילים עומס רגשי מיוחד ואשר השופטים דיווחו כי עומס זה בא לידי ביטוי באותם תיקים בכמה אופנים. על כן, בטבלה שלהלן יוצגו רק סוגי התיקים שבהם בחרו מעל עשרה שופטים כמטילים עומס רגשי מיוחד, ואשר רובם השיבו כי תיק זה מטיל עליהם עומס רגשי בדרגה בינונית או כבדה, **או** סוגי התיקים שבהם בחרו כלל השופטים שענו על השאלון ומטפלים בסוג תיק זה. למשל, בתיק אמ"ץ קיבלנו תשובות על פרק זה משישה שופטים, שהם כל השופטים שלפי השאלון המסכם מטפלים בתיקים מסוג זה, ואשר ציינו את סוג התיק הזה כמטיל עומס רגשי מיוחד. על כן, בחרנו להציג כאן את התפלגות התשובות הנוגעות לתיק זה. התשובות **שהודגשו** בטבלה הן התשובות שציינו אחוזים משמעותיים מסך תשובות השופטים שהשיבו על השאלון.

טבלה 29: פילוח תשובות השופטים בסוגי התיקים העיקריים המטילים עומס רגשי מיוחד

ערכאה/ בית משפט	סוג תיק	מספר	אחוז השופטים שציינו כי נדרש להם **זמן רב יותר לטיפול המשפטי בתיק בשל העומס הרגשי בדוב או כל** התיקים	אחוז השופטים שציינו כי הם יוצקים **זמן** זקוקים **לזמן החאווורות** בטיפל בסוג תיק, **ברוב** התיקים **או בכל**	אחוז השופטים שציינו כי הם מושכים **לחשוב** על סוג תיק זה **מחוץ לשעות העבודה ברוב** **או כל** התיקים	אחוז השופטים שציינו כי **ברוב** התיקים **או כל** מסוג זה נחוצה להם **החייצות** **או שיחה עם שופט אחר**	אחוז השופטים שציינו כי **כל** התיקים **או ברוב** הטיפול מסוג זה מטיל **עומס רגשי מיוחד**	אחוז השופטים שציינו כי סוג תיק זה מטיל עומס עליהם **רגשי כבד**	אחוז השופטים שציינו כי סוג תיק זה מטיל עליהם עומס רגשי **בינוני**	**אחוז מסך השופטים** שמטפלים בתיק זה ענו על פרק העומס הרגשי	**מספר** השופטים שציינו כי מטיל עומס רגשי	**אחוז**
מחוזי	**ת"פ**	**ח"פא**	14%	23%	**68%**	18%	**55%**	60%	32%	100%	24	**ח"פא**	14%
		ח"פ	9%	0%	**36%**	0%	9%	18%	45%	70.6%	12	**ח"פ**	9%
שלום		**ת"פ**	11%	4%	**33%**	8%	7%	11%	57%	90.3%	28	**ת"פ**	11%
משפחה		**אע"ץ**	**66%**	**50%**	**84%**	**50%**	**100%**	100%	0%	100%	6	**אע"ץ**	**66%**
		ת"ג	**54%**	**32%**	**68%**	**36%**	**77%**	86%	14%	100%	21	**ת"ג**	**54%**
		תפ"ש	**30%**	13%	**26%**	13%	**30%**	23%	73%	88%	22	**תפ"ש**	**30%**	13%
		תלה"מ	**32%**	19%	**36%**	14%	**27%**	33%	62%	84%	21	**תלה"מ**	**32%**	19%
		ט"ח	5%	10%	5%	5%	**35%**	53%	47%	79.2%	19	**ט"ח**	5%	10%
הגבורה		**ג"מ"ר**	**33%**	22%	**88%**	**33%**	**77%**	44%	33%	100%	9	**ג"מ"ר**	**33%**	22%
		צב"ן	**44%**	22%	**89%**	22%	**100%**	89%	11%	100%	9	**צב"ן**	**44%**	22%
נוער		**ת"ג**	**44%**	**33%**	**67%**	11%	**78%**	78%	22%	100%	9	**ת"ג**	**44%**	**33%**

ניתן לראות, כי מרביתם המכרעת של שופטי **המשפחה** ו**הנוער** ציינו, לגבי סוגי התיקים המפורטים בטבלה, כי הם מטילים עליהם עומס רגשי כבד, וכללו ניתן לראות כי ביטויי העומס הרגשי באים לידי ביטוי בתיקים של בתי משפט אלו באופן מיוחד, כפי שעלה גם מהשיחות עם השופטים עובר למחקר וכפי שניתן לצפות מאופי התיקים המתנהלים בבתי המשפט לנוער ובבתי המשפט לענייני משפחה, הנושאים עמם מטען רגשי כבד. עוד ניתן לראות, כי כפי שניתן לצפות, בערכאות האחרות סוגי התיקים

שצוינו כמטילים עומס רגשי בדרגה גבוהה הם התיקים הפליליים – תיק תפ"ח במחוזי, תיק ת"פ בשלום ותיק גמ"ר בתעבורה.

להלן נבחן את ההתרשמויות העיקריות מ**טבלה 29** שלעיל:

אשר לתיק **תפ"ח בערכאת המחוזי**, עולה מן הטבלה כי 100% משופטי המחוזי המטפלים בסוג תיק זה, ואשר השיבו על השאלון (24 שופטים), דיווחו כי הוא מטיל עליהם עומס רגשי, כאשר 60% מתוכם דיווחו כי תיק זה מטיל עליהם עומס רגשי **כבד**. מעל למחצית השופטים דיווחו כי **רוב** תיקי התפ"ח מטילים עומס רגשי מיוחד וכ-70% מהם ציינו כי ברוב התיקים הם ממשיכים לחשוב על התיק מחוץ לשעות העבודה. עם זאת, הצורך בהתאוררות או בשיחה עם עמית בשל הקושי נדרש, לפי הדיווחים, רק בחלק קטן מהתיקים, אם בכלל.

אשר ל**תיקים הפליליים (ת"פ) בערכאת המחוזי**, מעל למחצית השופטים הדנים בתיקים פליליים ואשר השיבו על השאלון, דיווחו כי תיקים אלו מטילים עליהם עומס רגשי, כאשר כ-20% מהם דיווחו שהעומס הרגשי הוא כבד ועוד 45% דיווחו שהעומס הרגשי הוא בינוני. עם זאת, מבחינת ביטויי העומס, נמצא כי אלו מתקיימים רק בחלק קטן מהתיקים, אם בכלל. כך, למשל, 72% מהמשיבים ציינו כי רק בחלק קטן של התיקים הם זקוקים להתאוררות לאחר טיפול בתיק, ו-82% מהמשיבים דיווחו כי רק בחלק קטן של התיקים הם זקוקים לזמן התייעצות עם שופט אחר. לעומת זאת כ-40% מן השופטים דיווחו שעל רוב התיקים הם ממשיכים לחשוב לאחר שעות העבודה, ועוד כ-10% דיווחו כי רוב התיקים הפליליים דורשים זמן רב יותר לטיפול משפטי בתיקים בשל העומס הרגשי.

אשר ל**תיקים הפליליים (ת"פ) בערכאת השלום**, ניתן לראות כי שליש מן השופטים שהשיבו על השאלון דיווחו כי הם ממשיכים לחשוב על התיקים הללו מחוץ לשעות העבודה ו-7% מהשופטים דיווחו כי רוב התיקים מסוג זה מטילים עליהם עומס רגשי מיוחד. 8% מהשופטים דיווחו כי תיקים אלה מצריכים זמן התייעצות עם עמיתים, ו-11% דיווחו כי התיקים הללו דורשים זמן רב יותר לטיפול משפטי, בשל העומס הרגשי.

אשר לתיקים הנדונים ב**בתי המשפט לתעבורה**, למעלה משליש מן השופטים אשר השיבו על שאלת העומס הרגשי המקדימה, דיווחו כי הם **אינם** חווים אותו (37.5%). לעומת זאת, למעלה ממחצית מן השופטים השיבו כי תיקי תעבורה מטילים עליהם עומס רגשי (56.2%). התיק העיקרי ששופטי התעבורה ציינו כי הם חווים בו עומס רגשי הוא תיק גמ"ר (גרימת מוות ברשלנות), שאותו ציינו כל השופטים שהשיבו על השאלון שהטיפול בו מטיל עומס רגשי משמעותי. עם זאת, פחות ממחצית מן המשיבים דרגו את העומס הרגשי ככבד, בעוד שהרוב דרגו אותו כבינוני או כקל. עוד עולה, כי מרבית השופטים המשיבים חשים כי רוב או כל התיקים מסוג זה מטילים עומס רגשי מיוחד (77%) ועל רובם הם ממשיכים לחשוב מחוץ לשעות העבודה (88%). שליש מהשופטים ציינו כי נדרש להם זמן רב יותר לטיפול משפטי בתיק בשל העומס הרגשי ברוב או כל התיקים מהסוג זה. עם זאת, למעלה ממחצית מהשופטים ציינו כי רק בחלק קטן מהתיקים הללו נדרש להם זמן התאוררות או התייעצות עם עמיתים (55% ו-56% בהתאמה).

בבתי המשפט לענייני משפחה, השופטים שענו על השאלון ציינו כמות גדולה יותר של סוגי תיקים אשר מטילים עליהם עומס רגשי מיוחד, וככלל התמונה המצטיירת מניתוח הנתונים הנוגעים לעומס הרגשי

היא כי שופטי המשפחה מתמודדים עם עומס רגשי משמעותי ביותר בטיפול בתיקיהם. כאמור, כל המשיבים (100%) שציינו כי הם מטפלים בתיקי **אמ"ץ** דיווחו על עומס רגשי כבד בתיקים אלו, וכך גם לגבי תיקי **תנ"ז**, שבהם הרוב המוחלט של השופטים דרגו את העומס הרגשי ככבד. לעומת זאת, בתיקי **תמ"ש** ו**תלה"מ**, שבהם למעלה מ-80% מן השופטים שמטפלים באותם תיקים ואשר השיבו על השאלון, השיבו כי הם מטילים עליהם עומס רגשי, דורג העומס כבינוני בעיקרו. בתיק **ה"ט** ניתן לראות כי כמחצית מהעונים השיבו כי תיק זה מטיל עליהם עומס רגשי בינוני והמחצית האחרת דיווחה על עומס רגשי כבד.

אשר לתיק **אמ"ץ** (תיק אימוץ), נפרט עוד, כי מדיווחי השופטים שהשיבו על השאלון עולה כי כלל תיקי האימוץ מטילים עומס רגשי מיוחד ומרבית השופטים אף ממשיכים לחשוב על רוב או כל התיקים האלה לאחר שעות העבודה. כמחצית מהשופטים חשים צורך להתאוורר לאחר טיפול בתיק ואף להתייעץ עם עמיתים ברוב או כל התיקים הללו. כמו כן, כשני שלישים מן השופטים דיווחו כי כל או רוב התיקים מסוג זה מצריכים זמן רב יותר לביצוע המטלות השיפוטיות בתיק בשל העומס הרגשי.

תיקי ה**תנ"ז** (תביעת נזקקות) מציגים פילוח דומה לזה של תיקי האימוץ. כ-80% מן השופטים שהשיבו חשים כי רוב או כל תיקי התנ"ז מטילים עומס רגשי מיוחד וכ-70% מהשופטים ממשיכים לחשוב על רוב או כל התיקים הללו מחוץ לשעות העבודה. כשליש מהשופטים חשים צורך להתאוורר לאחר טיפול ברוב או כל תיקי התנ"ז בטיפולם ואף להתייעץ עם עמית בשל העומס הרגשי בכל התיקים בטיפולם.

אשר לתיקי **תלה"מ** (תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה) ו**תמ"ש** (תיק משפחה), לפי דיווחי השופטים, העומס הרגשי שהם חווים בתיקי אלו מעט נמוך יותר, וניתן לראות זאת גם באופנים שבהם בא לידי ביטוי העומס הרגשי בתיקים אלו. כך, למשל, מעל מחצית השופטים חשים צורך בהתאווררות לאחר טיפול בתיק או התייעצות עם עמית על התיק בשל העומס הרגשי, בחלק **קטן אם בכלל** של התיקים הללו.

בנוגע לתיקי **ה"ט** (הטרדה מאיימת וצווי הגנה), כ-80% מהשופטים המטפלים בתיקים אלו ואשר השיבו על השאלון ציינו שהם מטילים עומס רגשי, כאשר 53% מהם ציינו שהתיקים מטילים עומס רגשי כבד על השופטים. בבחינת האופנים שבהם עומס רגשי זה בא לידי ביטוי אנו רואים כי מעל שליש מהשופטים חשים כי כל או רוב התיקים הללו מטילים עליהם עומס רגשי מיוחד, ועוד כשליש חשים זאת בכמחצית מן התיקים. 55% מהשופטים ממשיכים לחשוב על לפחות מחצית מהתיקים הללו מחוץ לשעות העבודה (50% במחצית מהתיקים ועוד 5% לגבי רוב או כל התיקים הללו).

מתשובות **שופטי הנוער** לשאלון עלתה תמונה של עומס רגשי כבד ביותר, כפי שעלה גם בשיחות שערכנו עם נשיאת בתי המשפט לנוער. כאמור, 100% מן השופטים אשר ענו על שאלת העומס הרגשי המקדימה השיבו כי הטיפול בתיקי הנוער מטיל עליהם עומס רגשי. שופטי הנוער נשאלו באילו מסוגי התיקים הדבר בא לידי ביטוי. סוגי התיקים העיקריים שעליהם הצביעו שופטי הנוער כמטילים עומס רגשי הם תיקי **צב"נ** (צו ביניים לנזקקות) ותיקי **תנ"ז** (תביעת נזקקות). ניתן לראות כי 100% מן השופטים שענו ציינו כי רוב או כל תיקי הצב"ן מטילים עומס רגשי מיוחד, כאשר בתיקי תנ"ז, דיווחו כך 78% מן השופטים. עוד עולה, כי בתיקי צב"ן כ-90% מהשופטים ממשיכים לחשוב על רוב או כל התיקים מחוץ לשעות העבודה. בתיקי תנ"ז אחוז השופטים שממשיכים לחשוב על רוב או כל התיקים מחוץ לשעות

העבודה עומד על 67%. 44% מהשופטים טענו כי העומס הרגשי בתיקים אלו מאריך את זמן הביצוע למשימות המשפטיות ברוב או כל התיקים הללו.

הממצאים שפורטו בפרק זה על אודות העומס הרגשי המשמעותי הכרוך בטיפול בתיקים מסוימים, בעיקר התיקים הפליליים ותיקי הנוער והמשפחה, אינם מאד מפתיעים נוכח מהות המטריה המשפטית שבה הם עוסקים. עם זאת, ממצאים חשובים אלו אשר הובאו כאן על קצה המזלג, מעידים על החשיבות הקיימת בבחינה מעמיקה יותר של היבטים נוספים אלו של עומס שיפוטי, ובחשיבה האם וכיצד ניתן יהיה לתת ביטוי לעומס נוסף זה בזמן השיפוטי הדרוש לטיפול בתיקים. למשל, האם ניתן לתרגם את זמני ההתאווררות או זמני ההתייעצות או זמני החשיבה הנוספת על התיקים מעבר לשעות העבודה ל"מקדם" זמן כלשהו שניתן להוסיף לתיקים מהסוגים שפורטו כאן, וכדומה. ומעבר לזאת, יש מקום להעמקה עתידית בכלים שכדאי למערכת ליישם לטובת הקלת נטל רגשי ונפשי זה המוטל על כתפי השופטים, הן לטובת קידום יעילות הטיפול באותם תיקים והן לרווחתם של השופטים עצמם.

סיכום, מסקנות, מגבלות המחקר והמלצות לעתיד

חשיבות המחקר

במחקר זה התכבדה מחלקת המחקר של הרשות השופטת להציג את מדד עומס העבודה השיפוטית, אשר נועד לאמוד וליתן משקל כמותי לעומס העבודה השיפוטית המוטל על השופטות, השופטים, הרשמות והרשמים בבתי המשפט בישראל.

לראשונה בישראל נערך מחקר זה בדרך של מדידת זמנים בזמן אמת, כאשר במשך חמשת שבועות המחקר תיעדו מרבית השופטים והרשמים בערכאות המחוזי והשלום, לרבות בתי המשפט לתעבורה, בתי המשפט לענייני משפחה ובתי המשפט לנוער, את סדר יומם ואת זמני הפעולות השיפוטיות השונות שביצעו במהלך יום העבודה השיפוטי. במקביל, מאות קלדניות מכל בתי המשפט שהשתתפו במחקר תיעדו את זמני הדיונים.

מחקר זה נעשה כחידוש וטיוב של מחקר מדד משקלות התיקים שפרסמה מחלקת המחקר בשנת 2013, אשר נערך בשיטה של הערכת זמנים בשיטת הדלפי, ואשר סיפק באופן חלוצי משקלות יחסיים לסוגי התיקים השונים.

כמות הנתונים שנאספה במהלך חמשת השבועות האמורים הייתה עצומה. הכמות הגדולה של הנתונים, יחד עם נתוני מחשב ונתונים שנאספו במשך שנה תמימה על ידי מחלקת המחקר, אפשרו לנו להציג במסגרת מחקר מקיף ורחב זה, את הזמנים השיפוטיים הממוצעים שנמדדו ביחס ל-125 סוגי תיקים הנשמעים בבתי המשפט המחוזיים, בתי משפט השלום, בתי המשפט לתעבורה, בתי המשפט למשפחה ובתי המשפט לנוער. זאת, בנוסף ל-24 סוגי עניין ייחודיים בערכאות המחוזי והשלום. 125 סוגי תיקים אלו משקפים כמעט 99% מכלל התיקים אשר נסגרו במערכת המשפט בשנת 2019 בבתי המשפט האמורים. על כך יש להוסיף את הנתונים שנאספו במסגרת מחקר בתי הדין לעבודה, אשר הציג את זמניהם השיפוטיים של 18 סוגי התיקים העיקריים הנדונים בתי הדין האזוריים לעבודה, לרבות שני סוגי עניין ייחודיים. ממצאיו העיקריים של מחקר בתי הדין לעבודה שולבו בפרק הממצאים של מחקר זה, אולם הממצאים והמסקנות הכוללים יפורסמו במסגרת דוח נפרד.[43]

הזמנים השיפוטיים שהצגנו כוללים את כל שלבי הטיפול השיפוטי בתיק – החל משלב ההכנה לדיון, דרך שמיעת הדיון, כתיבת החלטות וכלה בכתיבת פסק הדין בתיק.

חשיבותו הגדולה של מדד עומס העבודה השיפוטית שהוצג כאן לפניכם טמונה בכלים המדויקים והמקיפים שהוא נותן במטרה לסייע במציאת פתרונות שונים להקלת העומס השיפוטי במערכת המשפט בישראל, לטובת המערכת עצמה ולטובת הבאים בשעריה. ממצאי מחקר זה מיועדים לשמש את ראשי המערכת לצורכי תקינה ואיוש של שופטים, רשמים וצוותי העזר לשופטים במערכת, לצורכי השוואת עומסים בין בתי המשפט והעברת תיקים (בתוך המחוזות וביניהם), לקביעת הצורך במבני בתי משפט עתידיים וגודלם, ואף לסייע בקביעת תכניות העבודה ברמת בית המשפט והמחוז.

לאחר סיום איסוף הנתונים, עיבודם וניתוחם, ביצענו מספר מהלכי תיקוף מחקריים רחבי היקף

[43] ראו הפניה למחקר בתי הדין לעבודה, לעיל בה"ש 11.

(כמפורט בהרחבה בפרק המתודולוגיה ובפרק הממצאים של ערכאת המחוזי). מהלכי תיקוף אלו העלו באופן ברור כי קיים קושי אינהרנטי משמעותי בהערכה של זמני הטיפול בתיקים השונים, וחיזקו ואישרו את שיטת המחקר הנוכחי, שנקט במדידת זמני הטיפול בתיקים בזמן אמת. על כן אנו סמוכות ובטוחות כי מחקר זה יסייע למנהלי המערכת לגבש החלטות ניהוליות על בסיס מידע אמפירי מהימן ומדויק.

<u>תוצרי המחקר</u>

מחקר זה הניב שני תוצרים עיקריים: הראשון, הזמנים השיפוטיים הממוצעים שהוקדשו לטיפול בסוגי התיקים השונים הנדונים במערכת. השני, הצגת תמהיל יום העבודה השיפוטי, ופילוחו לפי פרמטרים שונים, במטרה לתת תמונה מייצגת על אודות סדר היום הממוצע של השופטים בישראל: הזמנים שהם מקדישים לפעולות שיפוטיות בתיקים שבהם הם מטפלים לעומת פעילויות שיפוטיות אחרות, מספר שעות העבודה ביחס לשעות המקובלות במדינות מערביות אחרות, ההשלכות של נשיאה בתפקיד נוסף או קיומו של מערך תמיכה לשופטים על זמני הפעולות השיפוטיות, ההבדלים בין שופטים לרשמים, בין השופטים העוסקים בתיקים אזרחיים לעומת פליליים ועוד. שני תוצרים אלו הוצגו במסגרת המחקר גם בחלוקה לערכאות השונות, במטרה לאפשר מבט השוואתי בין הערכאות, וגם במבט כלל מערכתי, כדי לספק תמונה כוללת לצורכי ניהול המערכת.

מעבר לשני התוצרים העיקריים הללו נבחנו במסגרת מחקר זה שני נושאים נוספים העוסקים בהיבטים אחרים של עומס העבודה השיפוטית: עומס נפשי ועומס רגשי. שני נושאים אלו עלו מהשופטים והנשיאים בערכאות השונות, הן כביקורת על מחקר המשקלות הקודם אשר לא נתן להם ביטוי, והן במהלך ההכנות שנעשו לקראת מחקר זה. על כן, ניסינו במסגרת מחקר זה לתת להם ביטוי מסוים, לא כחלק ממדידת הזמנים השיפוטיים, אלא בשיטה של מחקר תיאורי, על בסיס היגדים שעליהם השיבו השופטים במסגרת השאלון המסכם, וניתוח התשובות ביחס אליהם.

בחינת כלל ממצאי המחקר המפורטים במחקר רחב זה, מציירת תמונה של עומס רב המוטל על שכמם של השופטים והרשמים במערכת המשפט הישראלית. עומס רב זה מתבטא, בין היתר, בכמויות התיקים העצומות, בתקינה חסרה, בשעות עבודה ארוכות לעומת המקובל בעולם המערבי, לרבות עבודה בימי חופש ומנוחה, בחוסר איזון בין העבודה לחיים הפרטיים ובעומס רגשי הנובע מהעבודה השיפוטית בפני עצמה, וביתר שאת כתוצאה מהטיפול בתיקים מסוימים.

<u>מבט לעתיד</u>

בסיומו של פרק הממצאים, לאחר שהצגנו את תוצרי המחקר ואת ממצאיו בנוגע לזמני הטיפול בתיקים השונים ולפילוח יום העבודה השיפוטי, הצגנו תת פרק יישומי, שבו הראינו כיצד ניתן להשתמש בנתונים ובממצאים אלו לצורך יישום מידי לפתרון בעיית העומס השיפוטי הכבד במערכת המשפט בישראל, באמצעות איזון עומסים בין בתי המשפט, הערכאות והמחוזות, ותוספת תקינה דרושה למערכת. בנוסף ניתן להשתמש כבר כעת בממצאים שהוצגו על מנת להעריך את כדאיותם ו"מחירם" של שינויים ארגוניים ומבניים שונים במערכת, שינויים פרוצדורליים וחקיקתיים, הערכת הזמן השיפוטי של תיקים חדשים שעשויים להיפתח במערכת או תיקים שיעברו בין הערכאות ובתי המשפט ועוד.

כפי שהוסבר בפרק המתודולוגיה במחקר, חישוב הזמנים השיפוטיים הורכב בחלקו מנתוני הזמנים שנמדדו על ידי השופטים והקלדניות, ובחלקו נשען על נתוני מחשב, שנגעו בעיקר לתדירות וכמות האירועים המרכזיים בחיי כל תיק (כמות הדיונים, כמות ההחלטות וכו'). ממצאי הזמנים, כאמור, נמדדו על בסיס כמות עצומה של דיווחים בזמן אמת, במשך חמישה שבועות, ועל כן אין סיבה להניח כי ישתנו בשנים הקרובות. את נתוני המחשב, לעומת זאת, ניתן לעדכן מדי שנה או שנתיים, על בסיס נתונים של השנה החולפת, וכך לעדכן ולדייק את ממצאי הזמנים השיפוטיים, ולהביא לידי ביטוי, לפחות באופן חלקי, שינויים שעשויים להשפיע על אופן ניהול התיקים השונים, מבלי לערוך מחקר זמנים חדש.

עם זאת, ולמרות שכאמור אין סיבה להניח שהזמנים שמקדישים השופטים לפעולות השונות, כמו כתיבה או הכנה לדיונים, ישתנו מהותית בשנים הקרובות, בכל זאת ניתן לחשוב על שינויים שעשויים להיערך בשנים הקרובות, כמו העברת הליכים מסוימים בין הערכאות, למשל מהמחוזי לשלום, או שינויי חקיקה אשר משנים את אופן ניהול ההליך, כמו תקנות סדר הדין האזרחי החדשות אשר נכנסו לתוקף בחודש ינואר 2021. במקרים כאלו, ייתכן שיידרשו מחקרי המשך ספציפיים, או מחקרים עצמאיים, לצורך מדידת זמני העבודה באותם הליכים.

מסד הנתונים העצום שנאסף והוצג במסגרת מחקר רחב ממדים זה יכול להוות בסיס למחקרים נוספים בהמשך. כך למשל, ניתן לחשוב על מחקר שיבחן את ההשפעה של התמחויות השופטים (אזרחי/ פלילי, ובתוך התחום האזרחי – מנהלי/ נזיקין/ מיסים וכיו"ב) על זמני הטיפול השיפוטי בתיקים. בהמשך להערה שהעלינו בפרק הממצאים בנוגע להבדלים בין הערכות השופטים את כובד התיקים לעומת הממצאים שהועלו לגבי זמני הטיפול בתיקים, אם ההערכה היא שיש סוגי תיקים שמטילים עומס הנובע, בין היתר, ממורכבות הסוגיה המשפטית, ייתכן שאחת הדרכים להקלת העומס תהיה באמצעות הכשרה של השופטים ביחס לאותם סוגי תיקים, או בהתמקצעות של שופטים מסוימים לצורך הטיפול באותם סוגי תיקים.

כמו כן, שני התוצרים הנוספים של מחקר זה - העומס הנפשי והעומס הרגשי, עשויים כשלעצמם לספק בסיס למחקרים מעמיקים יותר בנושאים של לחץ ושחיקה אצל שופטים, והתמודדות עם העומס הרגשי הכרוך בטיפול בתיקים מסוימים.

נושא נוסף שבו ניתן יהיה להעמיק בעתיד על בסיס הנתונים שנאספו במסגרת מחקר זה, הוא נושא ה"**מגה תיקים**". הכוונה היא לתיקים קיצוניים מכמה בחינות: כמות החומר בתיק, כמות הדיונים, כמות ההחלטות, ריבוי צדדים בתיק, פסקי דין ארוכים במיוחד ועוד. כלומר – תיקים מרובי אירועים ובעלי זמני טיפול ארוכים במיוחד. תיקים אלו אמנם נכללו ברמה מסוימת במסגרת המחקר הנוכחי, במובן זה שהזמנים השיפוטיים שהוצגו לכל סוג תיק, הוצגו כזמנים **ממוצעים**. ערכים ממוצעים ככלל, מושפעים מערכים קיצוניים (להבדיל למשל מערכים חציוניים), ועל כן הנתונים הכמותיים של כמות ההחלטות, כמות הדיונים ועוד נתוני הזמנים שנמדדו במהלך תקופת המחקר, ואשר בהם השתמשנו לצורך חישוב זמני הטיפול בתיקים במסגרת המחקר, כללו גם את הערכים הקיצוניים של המגה תיקים שטופלו בשנת 2019. עם זאת, לא ניתן במסגרת מחקר זה משקל נפרד או התייחסות נפרדת למגה תיקים. אחת הסיבות לכך שהתייחסות נפרדת זו לא נעשתה במסגרת המחקר הנוכחי היא אי ההסכמה בנוגע לשאלה מהו מגה תיק או כיצד מזהים מגה תיק: האם לפי כמות ההחלטות, כמות הבקשות, מספר

הדיונים, מספר הצדדים בתיק ועוד, או שילוב של כמה גורמים יחדיו. כמו כן יש לזכור כי כמות התיקים שאותם ניתן להגדיר כ״מגה תיקים״ היא קטנה, ומדובר בתופעה שקיימת רק בסוגי תיקים מסוימים. בעתיד, ניתן יהיה לערוך מחקר המשך, ולהשתמש בנתונים שנאספו במסגרת המחקר הנוכחי, הן לצורך עצם ההחלטה על אופן הזיהוי והן במטרה לבחון את אופן הטיפול במגה תיקים ואת הקצאת המשאבים הדרושה לשם הטיפול המיטבי בהם ובעומס הרב שהם מטילים על המערכת. כמו כן ניתן יהיה להתייחס לנושא זה לכשיחודש מחקר זה.

בחלוף מספר שנים, כאשר תגיע העת לחדש ולטייב גם את המחקר שלפניכם, קיימים נושאים נוספים שעלו במסגרת מחקר זה אולם לא התאפשר לנו להעמיק גם בהם, כפי שאנו העמקנו ובדקנו נושאים נוספים שעלו כביקורת על מחקר המשקלות הקודם. כך, למשל, במסגרת מחקר זה ענינו על טענה שעלתה מפי שופטים ונשיאים רבים על הזמן הממוצע הכולל שניתן לתיקי ת״א בערכאות המחוזי והשלום, מבלי להתייחס לזמנים השונים ולרמת המורכבות השונה של סוגי העניין השונים שמהם מורכבים תיקי הת״א, כמו פלת״ד, רשלנות רפואית, קניין רוחני, נזקי גוף ועוד. על כן, הצגנו במסגרת מחקר זה גם את הזמן המשוקלל לתיק מסוג ת״א הנדון במחוזי והנדון בשלום, וגם את הזמנים השונים שנמדדו ביחס לסוגי העניין העיקריים בכל ערכאה. באופן דומה, במסגרת ההכנות למחקר זה, העלו מספר שופטים פליליים את הטענה כי יש לבחון את תיקי הת״פ באופן מפורט יותר, ולחלק אותם לסוגי עניין שונים, או לתיקי תביעה מול תיקי פרקליטות ועוד. ניתן להבחין בין סוגי העניין השונים גם בתיקים נוספים, כמו תיקי משפחה למשל, בהנחה שייעשה טיוב בעניין בנט המשפט (נושא שעליו נרחיב מעט להלן במגבלות המחקר).

<u>מגבלות המחקר</u>

חרף גודלו והיקפו העצום של מחקר זה, ולעתים בעטיו, גם למחקר זה, כמו כל מחקר, קיימות **מגבלות**, אשר על המשתמש בממצאיו להיות מודע אליהם:

1. **זמנים ממוצעים** - הזמנים השיפוטיים שהוצגו במסגרת מחקר זה מבוססים על **ממוצעי זמן הטיפול של שופטים בתיקים מסוגים שונים, בעת עריכת המחקר**. חשוב להדגיש, כי הזמנים הממוצעים הללו אינם משקפים תיק מסוים המונח בזמן נתון כלשהו על שולחנו של שופט פלוני, אלא, כמו כל נתון המבוסס על ממוצע, הזמנים הממוצעים הללו כפופים ל**חוק המספרים הגדולים**, ועל כן הם מדויקים יותר ככל שהם מתייחסים לקבוצות גדולות יותר של תיקים או שופטים (כפי שהודגש גם במחקר המשקלות הקודם). כך, בחינת משקל כלל התיקים בבית משפט מסוים בשנה אחת תשקף היטב את המציאות באותו בית משפט, ואילו בחינה של משקל התיקים בתקופת זמן של שבוע תהיה פחות מדויקת באופן משמעותי.

   עוד חשוב לציין בהקשר זה, כי הזמנים השיפוטיים נועדו אמנם לשמש כלי עזר ניהולי, אולם זהו רק כלי <u>אחד</u> מתוך כלל הכלים הניהוליים, שביניהם ניתן למנות למשל את **שיקול הדעת** של נשיאי בתי המשפט ואת היכרותם עם השופטים ועם דרכי העבודה השונות מבית משפט לבית משפט. על כן, אין לצפות ממחקר זה כי ייתן ביטוי לכלל הנסיבות הייחודיות והשונות המתקיימות בכל ערכאה, מחוז ובית משפט.

2. **תיקים נדירים** - במסגרת מחקר זה, כאמור, נאספה כמות עצומה של נתונים על סוגי התיקים השונים במערכת, המייצגים כמעט 99% מכלל התיקים שנסגרו במהלך שנת 2019. עם זאת, חשוב לציין כי לא יכולנו לחשב את זמניהם של **כל** התיקים הקיימים במערכת, בעיקר בשל **נדירותם של אותם תיקים**. למשל, סוג תיק אשר במהלך שנת 2019 נסגרו רק חמישה תיקים ממנו, לא ניתן היה לחלץ לגביו די נתונים ממערכת נט המשפט, בשל הכמות הנמוכה של אירועים שהתקיימו בו (מספר הדיונים, מספר ההחלטות וכו'), ואף לא ניתן היה לחשב זמנים ממוצעים לפעולות השיפוטיות השונות בו, בשל מיעוט דיווחים מהשופטים ומהקלדניות במהלך חמשת שבועות המחקר. על כן, לא הצגנו במסגרת מחקר זה את חישוב הזמנים של סוגי התיקים שלגביהם חסרו לנו נתונים רבים בשל נדירותם. בצד זאת חשוב לזכור, כי אותם תיקים נדירים, גם אם הם תיקים מורכבים, אינם משנים משמעותית את תמונת העומס השיפוטי המוטל על כתפי השופטים במערכת.

טרם המחקר שאלנו את נשיאי בתי המשפט השונים האם ישנם סוגי תיקים נדירים שחשוב להם בכל זאת שנמדוד את זמניהם על אף הקשיים שנמנו לעיל. לגבי אותם סוגי תיקים שהנשיאים ציינו בפנינו ניסינו להשלים את החסרים בנתונים על דרך ההערכה במסגרת שאלון מסכם שהועבר לשופטים בתום המחקר. ואכן, חלק מסוגי התיקים הנדירים הללו נכללו במסגרת המחקר לאחר השלמת הנתונים החסרים, אולם לתיקים אחרים לא ניתן היה לתת זמנים במסגרת מחקר זה, ככל שלא קיבלנו מספיק נתונים לגביהם גם במסגרת השאלון המסכם. אותם תיקים נדירים שזמני הטיפול בהם נמדדו בכל זאת, אולם הם נשענים על מספר מועט של דיווחים בשל נדירותם, סומנו ב-* בטבלאות הזמנים בפרק הממצאים.

כאן יוער, כי ככל שתעלה בקשה לקראת חידוש מחקר זה, לבחון תיקים נדירים נוספים או סוגי עניין נוספים, ייתכן שיהיה מקום לשקול עריכת המחקר על פני משך זמן ממושך יותר מחמישה שבועות.

3. **פעולות הנעשות לשיעורין** – במסגרת המחקר, מדדנו את זמני הפעולות השיפוטיות השונות הנעשות בכל סוג תיק, כפי שניתן להתרשם מיומני השופטים והקלדניות שפורטו בפרק המתודולוגיה ובפרקי הממצאים, וכן ב**נספח ד'**. על מנת לשמור על אנונימיות השופטים, לא ביקשנו מהם לציין את מספר התיק שבו נעשית כל פעולה שיפוטית שהם מתעדים (וממילא ספק אם נוכח כמות הדיווחים העצומה ניתן היה לעקוב אחר נתונים אלו). על כן, לא מצאנו דרך לבדוק, מבלי להעמיס באופן משמעותי על השופטים במילוי עמודות נוספות ביומן העבודה הידני, האם אותה פעולה נעשית פעם אחת בכמה תיקים מאותו סוג או כמה פעמים באותו תיק. למשל: כאשר שופט התכונן לקראת דיון בתיק מורכב, והוא חילק את זמן ההכנה על פני יומיים או שלושה, כל פעם מספר שעות, לא ניתן היה לדעת מהדיווחים שלו האם הוא התכונן פעמיים לאותו תיק או שהתכונן לשני תיקים שונים. כך גם לגבי פעולות הכתיבה – לא ניתן היה לדעת אם מספר העמודים שעליהם דיווח השופט ביום מסוים הם פסק הדין כולו שנכתב באותו תיק, או שהם מצטרפים למשל למספר העמודים שעליהם דיווח אתמול.

עם זאת חשוב להבהיר, כי בשל המספר הרב של הדיווחים ואופן העבודה השונה בין שופט לשופט ובין בתי המשפט השונים, יש להניח שהנתונים שקיבלנו אכן משקפים את הממוצע לכל פעולה.

כפי שהודגש מספר פעמים במסמך זה, במסגרת המחקר נדרשנו לערוך איזון עדין בין הכבדה בדרישות הדיווח במטרה להשיג נתונים כמה שיותר מדויקים, ובין הרצון שלא להכביד יתר על המידה על השופטים, מתוך מטרה להשיג שיתוף פעולה נרחב, שיש בו כשלעצמו לתרום לדיוק הנתונים. נושא זה יכול לשמש חומר למחשבה לכשיעלה על הפרק הצורך לחדש מחקר זה, ויש לקוות כי חידושים טכנולוגיים שיפותחו בשנים הקרובות יסייעו ליתן מענה גם לרמת דיוק זו מבלי להכביד יתר על המידה על השופטים.

יש לציין, כי ביטוי מסוים לעניין זה בכל זאת הצלחנו לתת בכל הנוגע להכנה לדיוני הרכב בערכאת המחוזי, אשר נעשית ברובה ביחידות, ומקצתה נעשית כהכנה משותפת של חברי ההרכב לפני הדיון (לפירוט נוסף בעניין זה ראו בפרק הממצאים של ערכאת המחוזי).

4. הנוסחה שבה השתמשנו לצורך חישוב זמני הטיפול הממוצעים בסוגי התיקים השונים במערכת כללה, כפי שפירטנו מספר פעמים לאורך מסמך זה, את זמני ההכנה לדיונים, את זמני שמיעת הדיונים ואת זמני הכתיבה, במכפלה של שכיחות האירועים השונים בתיק (כמות הדיונים, כמות ההחלטות וכו'). נוסחה זו נועדה להתאים לביצוע מחקר מקיף וכולל על מרביתם המכרעת של תיקי המערכת, במטרה ליצור קו אחיד שישקף את עבודת המערכת בכללותה, וישמש בסיס לדיון בפתרונות לעומס העבודה המוטל על כתפי השופטים בישראל. מאחר שברור לנו כי כל תיק עומד בפני עצמו ובעל ייחודיות משלו, כמו גם ההבדלים בשיטות העבודה בין ערכאה לערכאה, בין בית משפט לבית משפט ואף בין שופט לשופט, ניסינו ככל האפשר לערוך התאמות לרכיבים השונים בנוסחה, על מנת לתת ביטוי לשונות זו, במידת האפשר (בפתח לפרקי הממצאים של הערכאות השונות פירטנו את ההתאמות הייחודיות שביצענו לכל ערכאה). עם זאת, מעצם היותה נוסחה אחידה לכלל התיקים, ייתכן כי היא עשויה הייתה שלא ליתן משקל מלא לייחודיות של כל סוג תיק והליך המתנהלים במערכת. מסיבה זו ביצענו לאחר המחקר את מהלכי התיקוף השונים, בין במסגרת השאלון המסכם ובין במסגרת שאלוני התיקוף השונים ששלחנו לשופטי ערכאת המחוזי (כפי שפורט בפרק הממצאים של ערכאת המחוזי). בחלק מהמקרים, כאשר היה צורך בכך, נתנו ביטוי לייחודיות ההליך במסגרת הנוסחה והנתונים הקיימים, אולם כמובן לא החלפנו את הנתונים שהתקבלו מהשופטים ומהקלדניות בזמן אמת במהלך המחקר, בתחושות או הערכות של השופטים. זאת, במיוחד לנוכח השונות הגדולה של תשובות והערכות השופטים, וקשיי ההערכה של השופטים את זמני הטיפול בתיקים, שעליהם העידו השופטים בעצמם. מסיכומם של כלל מהלכי המחקר שבוצעו במסגרת מחקר זה עולה באופן ברור, כי שיטת המחקר שבה השתמשנו, של מדידת זמני הטיפול בתיקים בזמן אמת, חלף הערכה גרידא של השופטים כאשר הם עצמם מדגישים כי אין ביכולתם באמת להעריך, מייצגת באופן מהימן את עבודת המערכת בכללותה ואת העומס המוטל עליה, ותשמש היטב לצרכים הניהוליים השונים של המערכת בשנים הקרובות.

5. **נתוני נט המשפט** - חלק גדול מנתוני מחקר זה, בעיקר נתונים הנוגעים כאמור לשכיחות או לכמויות אירועים מסוימים בתיקים, נשלפו מ**מערכת נט המשפט**. מערכת זו, מעבר לניהול התיקים השונים ברמה השיפוטית, מספקת כלים לאיסוף ולפילוח נתונים על אודות התיקים השונים המתנהלים במערכת, בחלוקה לערכאות, למחוזות, לתקופות, לסוגי תיקים, לסוגי עניין ועוד. לפיכך, כל מחקר שייערך על מערכת המשפט, בין אם על ידי מחלקת המחקר או מחקרים פנימיים אחרים ובין אם

מחקרים חיצוניים שייערכו על ידי האקדמיה למשל, בהכרח יתבסס בחלקו על נתונים שיישאבו מנט המשפט. מכאן החשיבות העצומה שקיימת **לשיפור וטיוב הנתונים ואופן איסופם על ידי המערכת**.

להלן נציג כמה נקודות עיקריות שבהן מחלקת המחקר נתקלה בקשיים המונעים שימוש בנתוני נט המשפט כפי שהם. מחלקת המחקר סבורה שהכרחי לבצע לגביהן טיוב באופן סיווג הנתונים ובקריטריונים המוגדרים בנט המשפט, כדי שניתן יהיה להשתמש בנתוני נט המשפט לצורך מחקרים עתידיים ולשיפור פעולתה של המערכת:

א. **סיבות הסגירה** - כפי שהוסבר בפרק המתודולוגיה במחקר זה, כחלק מאיסוף הנתונים לקראת המחקר ביצעה מחלקת המחקר מעין מחקר ביניים בנושא סיבות הסגירה של התיקים השונים – כלומר, מה ההסתברות למתן פסקי הדין השונים בכל סוג תיק – פסק דין מנומק, פסק דין מסיבה טכנית, פסק דין על דרך הפשרה, מתן תוקף להסדר טיעון וכיו"ב. הצורך בביצוע מחקר זה עלה משום שסיבות הסגירה המסווגות במערכת נט המשפט אינן מהימנות: קיימת רשימה ארוכה של סיבות סגירה במערכת, חלקן לא קיימות או חופפות זו לזו, ולעתים סיבות הסגירה המוזנות למערכת אינן תואמות את סיבות הסגירה האמתיות, מסיבות שונות. על כן נאלצה מחלקת המחקר להקדיש תשומות גדולות של זמן ומשאבים על מנת לערוך מחקר מדגמי להסתברויות הסגירה השונות. מחקר זה היה נחסך לו הסיווג של סיבות הסגירה בנט המשפט היה מהימן ומשקף את סיבת הסגירה בפועל (פירוט על כך ניתן למצוא בפרק המתודולוגיה). במסגרת הניסיון לשפר את הליכי העבודה גיבשה מחלקת המחקר רשימה מצומצמת של סיבות סגירה. זאת, בכדי להקל על עבודת המזכירות בבחירה מבין סיבות הסגירה השונות. נושא זה נמצא בעבודה, ולכשיוחלט ליישמו, ניתן יהיה לבצע מחקר שיבחן את השלכות ואופן יישומו של טיוב זה, בין היתר על טיב מאגרי הנתונים שניתן להפיק מנט המשפט.

ב. רשימת **סוגי העניין** – כפי שעלה במהלך מחקר זה, לגבי תיקי התי"א, אחת הבקשות העיקריות שעלו מהשופטים הייתה לתת זמנים נפרדים לסוגי העניין השונים במערכת נט המשפט. מאחר שלא הייתה הסכמה בין הנשיאים על סוגי העניין שלהם חשוב לתת זמנים נפרדים, הנחינו את השופטים במסגרת המחקר לתעד, לגבי כל פעולה שיפוטית של כתיבה או הכנה לדיון שנעשתה בתיק תי"א, את סוג העניין כפי שהוא מופיע בנט המשפט, ואת הקלדניות הנחינו לעשות כך לגבי תיעוד הדיונים עצמם. לאחר המחקר, ובעצה אחת עם שופטי מחוזי ושלום, ניסינו לזהות ולקבץ את סוגי העניין המרכזיים. משימה זו התבררה כמשימה לא פשוטה כלל ועיקר, שכן רשימת סוגי העניין המוגדרים בנט המשפט תחת תיק תי"א מחוזי כוללת 30 סוגי עניין שונים, ובתיק תי"א שלום מוגדרים למעלה מ-40 סוגי עניין. חלק מסוגי העניין הללו חופפים, חלקם לא ברורים, ואף השופטים שעמם התייעצנו ואשר עוסקים בתיקים אזרחיים לא הכירו את כל סוגי העניין הללו. בסופו של דבר קיבצנו את סוגי העניין לשבעה סוגי עניין עיקריים בבתי המשפט המחוזיים, ול-15 סוגי עניין עיקריים בבתי משפט השלום. גם כאן, נדרשת עבודת שיפור וטיוב שבמסגרתה תצומצם משמעותית רשימת סוגי העניין, ויימחקו סוגי עניין המהווים מעין "סל", וכך לאפשר למחלקת המחקר ולגורמים נוספים לדלות מנט המשפט נתונים מהימנים לצרכים השונים של המערכת.

על האמור נוסיף, כי במהלך המחקר, ובמיוחד במסגרת מהלכי התיקוף שבוצעו לאחריו, העלו השופטים סוגי תיקים נוספים שבהם קיימת שונות רבה בין סוגי העניין השונים בהם מבחינת זמני הטיפול, למשל עתירות מנהליות לסוגיהן השונים, תיקי תמ"ש ות"ע (תיק עזבונות) בבתי המשפט לענייני משפחה ועוד. עם זאת, במסגרת מחקר של חמישה שבועות לא ניתן היה לבחון את סוגי העניין השונים בסוגי תיקים נוספים, אפילו אם רשימת סוגי העניין המוגדרת כיום בנט המשפט הייתה משקפת נכונה את כל סוגי העניין השונים הללו.

על כן, בעת חידוש מחקר זה, בהנחה שרשימת סוגי העניין תוגדר בצורה מספקת, כדאי יהיה להרחיב את המחקר לסוגי עניין נוספים.

ג. **תיקים מאוחדים** - טיוב נוסף יש לערוך באמצעות גיבוש נוהל עבודה מסודר לשופטים, לרשמים ולצוותיהם בכל הנוגע ל**טיפול בתיקים מאוחדים**, ובמיוחד יש לשים את הדגש על כתיבת מספרי כל התיקים שאליהם מתייחסת ההחלטה או פסק הדין. באופן זה ניתן יהיה לתת משקל נכון יותר לתיקים מאוחדים לצרכים השונים של המערכת. במסגרת מחקר זה ניתנה התייחסות מסוימת לסוגיה זו, בהצגת זמני הטיפול בתיק בחלוקה למספר התיקים הנסגרים בכל פסק דין בממוצע (ראו **נספח ח'**). חישוב זה נעשה, כפי שהוסבר בתת הפרק שעסק במחקר סיבות הסגירה בפרק המתודולוגיה, על בסיס קריאה מדגמית של תיקים, וחילוץ מספר התיקים שכל פסק דין סוגר מכותרת פסק הדין, אולם לא ניתן היה לחלץ נתון זה במקרה שבכותרת פסק הדין בתיק מאוחד לא נרשמו מספרי כל התיקים המאוחדים.

ד. **סיווג פסקי דין** – תופעה שחוזרת על עצמה בסוגי תיקים רבים במערכת היא סיווג פסק הדין או ההחלטה הסוגרת את התיק כ"החלטה" ולא כ"פסק דין" במערכת נט המשפט. תופעה זו שכיחה בעיקר בתיקים שבהם בהחלטה הסופית מופיעה הכותרת "החלטה" כמו תיקי בקשות או צווים למיניהם, אולם קיימת גם בתיקים אחרים, וגם כאשר כותרת המסמך היא "פסק דין". טעות זו בסיווג פסקי הדין, גורמת לכך שפסקי הדין נמנים במניין ההחלטות בתיק ולא במניין פסקי הדין, ועל כן מעלה את מספר ההחלטות ומורידה בהתאמה את מספר פסקי הדין, וכך מקשה על שליפת הנתונים הן עבור מחקר זה, והן עבור מחקרים עתידיים.

כאן המקום להדגיש ולחדד, כי עמדת מחלקת המחקר הייתה ונותרה כי ישנה חובה ראשונה במעלה לרתום את כלל משתמשי מערכת נט המשפט - ובכלל זה שופטים, קלדנים ומזכירים - על מנת לטייב את ההזנה של הנתונים למערכת. רק באמצעות הפנמת החשיבות שבהזנת נתונים נכונה ומדויקת, והבנה לתכליתה, יתאפשר מיצוי אמתי של הפוטנציאל העצום שטמון במאגר נתונים כמו זה המרוכז במערכת נט המשפט. המשמעות תהיה שבכל רגע נתון, ללא צורך בהירתמות של השופטים או הקלדניות למילוי דוחות, ניתן יהיה להפיק את מירב המידע הדרוש ממערכת נט המשפט, במגוון של פילוחים, לצורך ניתוחים כמותניים ואיכותניים שיציידו את ראשי המערכת וקובעי המדיניות במידע הדרוש להם לשם קבלת החלטות.

6. **היבטים נוספים של עומס** - מחקר זה מציג את הזמנים השיפוטיים הממוצעים הדרושים לטיפול בסוגי התיקים השונים במערכת, אולם **משך זמן הטיפול השיפוטי בתיק, אינו משקף באופן בלעדי את העומס הכבד המוטל על כתפי השופטים בישראל**. על הזמנים השיפוטיים יש להוסיף למשל את

כובד הסוגיה המשפטית, אשר אינו נמדד רק בזמני הטיפול בתיק, אלא כפי שתואר לנו על ידי שופטים רבים, בא לידי ביטוי במחשבות על התיק מעבר לשעות העבודה וטרם שנת הלילה למשל. בהמשך לכך, היבטים מסוימים של לחץ ושחיקה אינם באים לידי ביטוי רק בזמני העבודה השיפוטית, כמו גם היבטים של עומס רגשי הנלווה לטיפול בתיקים מסוימים, העוסקים בעבירות אלימות ומין או מערבים קטינים וחסרי ישע. בנושאים אלו הבאנו טעימה על קצה המזלג בחלק האחרון של המחקר, בדרך תיאורית, אך בהחלט יש מקום להרחיב את העיסוק והמחקר בהם בהמשך, במטרה לתת תמונה מלאה וכוללת יותר של עומס העבודה השיפוטית. מעבר לכל זאת, קיימים גם היבטים של עומס הנובעים מעצם טיבו של התפקיד השיפוטי, הכרוך באחריות כבדה וחורצת גורלות, וההיבטים השונים של התפקיד הכוללים ניהול אולם לעתים באווירה עוינת, קבלת החלטות קשות, וסיוע בפתרון מחלוקות.

7. **מצוי לעומת רצוי** - מחקר זה משקף את **הזמנים השיפוטיים הממוצעים שנמדדו בפועל** במהלך תקופת המחקר, ואין בו אמירה כלשהי על **הזמנים השיפוטיים הרצויים** או היעילים ביותר. כלומר, הוא משקף את המצוי ולא את הרצוי. בכך, אין הכוונה דווקא כי הזמנים צריכים להיות קצרים יותר, שכן שמענו מפי שופטים רבים כי עומס התיקים הבלתי סביר המוטל עליהם אינו מאפשר להם, למשל, להקדיש זמני דיון ראויים לכל תיק שנדון בפניהם בהתאם לסוגיות המשפטיות שעולות בו.

<u>הערות מהשטח</u>

טרם סיום, חשוב להביא כאן את התרשמות השופטים והערותיהם על אופן ביצוע מחקר זה, לצורך יישום והפקת מסקנות למחקרים עתידיים. בחלק האחרון של השאלון המסכם נשאלו השופטים שתי שאלות פתוחות: האחת, "**האם יש לדעתך רכיבי עבודה נוספים המטילים עליך עומס ואשר לדעתך ניתנים למדידה, אך לא באו לידי ביטוי במסגרת המחקר?**", והשנייה, "**נשמח להתרשמות שלך על ממשק העבודה מול מחלקת המחקר, התמיכה הטכנית והמקצועית שקיבלת במהלך המחקר, נוחות המערכת להזנת היומנים או כל הערה אחרת הנוגעת למחקר**".

ככלל, תגובות השופטים והרשמים למחקר, למבנהו, לממשק עם מחלקת המחקר היו חיוביות מאד.

על **השאלה הראשונה**, שעסקה ב**רכיבי עבודה נוספים המטילים עומס** ואשר לדעת השופטים לא באו לידי ביטוי במסגרת מחקר זה, השיבו 122 שופטים מכל הערכאות. מתוכם 34 שופטים ציינו כי אין להם מה להוסיף. את התשובות האחרות, ניתן לחלק לכמה קטגוריות עיקריות:

הקטגוריה הראשונה, שאותה ציינו 15 שופטים, עסקה ב**זמן חשיבה**. השופטים כתבו, כי זמני החשיבה על התיק, הן במהלך העבודה והן לאחריה, לא נמדדו ולא קיבלו ביטוי במסגרת המחקר. אשר לזמני החשיבה במהלך העבודה ייאמר, כי אלו יכולים היו לקבל ביטוי במסגרת זמני ההכנה לדיון, זמני הכתיבה וכו', ואנו בטוחות כי כך אכן נעשה לפחות ברוב המקרים. אכן, ככל הנראה ישנם ממדים נוספים של העבודה השיפוטית שבאים לידי ביטוי בכך שהעבודה אינה מתוחמת לשעות עבודה מוגדרות. ממדים אלה אינם בהכרח ניתנים לכימות או למדידה. כך למשל לא ניתן למדוד בדרך שאינה מעמיסה יתר על המידה על השופטים את זמני החשיבה מחוץ לשעות העבודה, למשל בשעות הלילה לפני השינה, או חשיבה על מספר תיקים וכדומה. נושא זה עשוי למצוא ביטוי מסוים במסגרת מחקר שייערך על תופעות של עומס נפשי, לחץ ושחיקה, ככל שיוחלט על ביצוע מחקר מסוג זה.

הקטגוריה השנייה עסקה ב**עניינים טכניים** שונים, כמו התנהלות מול המזכירות, המתמחים והעוזרים המשפטיים, תקלות בנט המשפט וכדומה. יוער, כי במסגרת המחקר ניתן היה לתעד את זמני העבודה או הפגישות עם העוזרים המשפטיים או המתמחים כעבודה שיפוטית שאינה קשורה לתיקים, או כחלק מהפעולות השיפוטיות עצמן, כמו תיעוד בעמודת הכתיבה במקרה של הגהה או עריכה של טיוטה שנכתבה על ידי העוזר המשפטי. אשר לתקלות בנט המשפט, תלונה שחזרה על עצמה גם במהלך המחקר עצמו, הרי שתקלות מצערות אלו, שיש כמובן לפעול לצמצומן במידת האפשר, הן בדרך כלל רוחביות ומשפיעות על כל המערכת, ועל כן הן עשויות להאריך את זמני העבודה בכלל המערכת, ולא רק לגבי השופט היחיד או סוג תיק ספציפי.

הקטגוריה השלישית עסקה ב**קושי בחלוקת הזמן בין תפקידים ניהוליים שונים ובין המטלות השיפוטיות בתיקים.** בפרק העוסק הפילוח היום השיפוטי אכן מצאנו הבדלים ניכרים בחלוקת יום העבודה השיפוטי בין שופטים הנושאים בתפקיד נוסף, כמו נשיאים, סגני נשיאים, מנהלי ועדות שונות ועוד, ובין שופטים אחרים. נמצא כי שופטים הנושאים בתפקיד נוסף הקדישו חלק ניכר יותר מזמנם לעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (העבודה הניהולית עצמה) ועל כן נותר להם פחות זמן להקדיש לפעולות השיפוטיות השונות בתיקים שבטיפולם. כאן חשוב להזכיר, כי בשל הצורך בשמירה על אנונימיות השופטים, לא יכולנו לשאול את השופטים ב**איזה** תפקיד נוסף הם נושאים, אלא רק **האם** יש להם תפקיד נוסף (זאת, לעומת החלק הראשון של המחקר על בתי הדין לעבודה, שם נשאלו השופטים גם איזה תפקיד נוסף הם ממלאים. על ממצאי שאלה זו ניתן לקרוא במחקר על בתי הדין לעבודה). על כן, לא יכולנו להבחין בין תפקיד ניהולי כמו נשיא או סגן נשיא, ובין תפקיד אחר כמו ריכוז והעברת השתלמויות. ניתן להניח, כי לו היו בידינו הנתונים הללו, ניתן היה להבחין בחלוקה קיצונית אף יותר בין הזמן המוקדש לפעילות שאינה קשורה בתיקים, ובין הפעולות השיפוטיות הקשורות בתיק ספציפי בפילוח יום העבודה של נשיאים וסגני נשיאים.

בין שאר התשובות שניתנו על השאלה הראשונה ניתן היה לראות התעדכנות בפסיקה וחיפושי פסיקה, היוועצות וייעוץ לשופטים אחרים, כמויות גדולות של מיילים, של השתלמויות ושל מטלות טכניות הגוזלות זמן שיפוטי, כמויות עצומות של תיקים פר שופט, היעדר חלוקה ברורה בין זמני העבודה לזמן הפרטי, קושי בניהול חיי משפחה ופנאי ועוד.

על ה**שאלה השנייה**, שעסקה ב**התרשמות** השופטים על ממשק העבודה במהלך המחקר, השיבו 118 שופטים, ומתוכם 103 כתבו הערות מפורטות.

התגובות הפחות חיוביות (13 תגובות) עסקו בעיקר בעומס שהטיל המחקר עצמו על המשתתפים. בין היתר ניתן להצביע על הערות שבהן נכתב כי המחקר היה ארוך מדי ומתיש, במיוחד הזנת הנתונים ומדידת השעות. הערות בודדות נוספות עסקו באורך ושיטת המחקר, ובהן נכתב למשל כי מחקר בן חודש ימים אינו יכול לשקף את מלוא העבודה השיפוטית, לעומת תגובות אחרות שבהן נכתב כי המחקר היה ארוך מדי, וכן כי שיטת המחקר אינה נכונה, אלא שיש למשל להצמיד חוקר לכל שופט שיתעד את מלוא העבודה השיפוטית שלו.

לעומת זאת, רוב השופטים שהשיבו על שאלה זו (88 שופטים) כתבו הערות חיוביות. רוב השופטים ציינו כי הממשק היה קל ונוח לשימוש, וכי ההדרכות, ההכנה והזמינות למענה על פניות היו מצוינים.

בין השופטים שציינו את מערך המחקר לחיוב, היו שסיכמו כי החוויה ככלל הייתה חיובית, חרף הזמן שהוקדש למחקר. כאן המקום להזכיר, כי במסגרת השאלון המסכם דיווחו כ-60% מהשופטים שענו על אותה שאלה, כי מילוי יומן העבודה בתקופת המחקר אפשר להם לעצור ולבחון את עומס העבודה המוטל עליהם.

בין התגובות החיוביות ניתן להצביע, למשל, על התגובות הבאות:

"**בדיעבד, אני מודה על הממשק הזה, שלטעמי, אמור לייעל את עבודתי ועבודת המערכת, במיוחד כאשר בסופו של דבר הוא לא העמיס עלי יתר על המידה**";

"**בכל הפרמטרים התרשמתי שנעשתה עבודה מעמיקה עם רצון לעזור לפתור בעיות**";

"**המערכת הייתה נהדרת, סבלנית, נגישה וברורה מאוד**";

"**התרשמותי חיובית בכל המובנים. היה פחות קשה מהמצופה**";

"**תחילה נראה פולשני אך עד מהרה הפך להיות כלי עבודה נהדר**";

"**תודה רבה על עבודה מקצועית והשקעה רבה מצד מחלקת המחקר. בהצלחה לכולנו, מקווה שיניב תוצאות שישקפו את מדדי העבודה והעומסים באופן מיטבי**".

נספחים

נספח א': טבלה הסוקרת את מחקרי משקלות התיקים שנעשו במדינות שונות בעולם

מחקרי משקלות תיקים – סקירה משווה 2012-2017

מדינה	ערכאה	שיטת מחקר	תאריך פרסום	מספר המשתתפים במחקר	האם כל השופטים בערכאה השתתפו או רק מדגם	מספר סוגי תיקים שנכללו במחקר	שיעור ההשתתפות במחקר	אם מדובר במחקר זמנים – כמה שבועות נמשך המחקר
אריזונה [1]	Superior Court of Mohave County (ערכאה שניה)	מחקר זמנים	2012 (מרץ)	8	כל השופטים	22	100%	12
טנסי [2]	All Trial Courts (ערכאה ראשונה)	מחקר זמנים	2013 (אוקטובר)	143	כל השופטים	30	95.3%	11
ויסקונסין המערבית [3]	All Circuit Courts (ערכאה שניה)	מחקר זמנים	2014 (ספטמבר)	70	כל השופטים	18	100%	9
מונטנה [4]	All District Courts (ערכאה שניה)	מחקר זמנים	2014 (אוקטובר)	45	כל השופטים	13	91.8%	8
ורמונט [5]	All Superior Courts (ערכאה ראשונה)	מחקר זמנים	2015 (אוגוסט)	העובדים של בתי הנשפט (אין נתון מספרי)	במחקר זה נכללו כל	27	100%	12
קנטאקי [6]	All Circuit, District & Family Courts (ערכאה ראשונה ושניה)	מחקר זמנים	2016 (ינואר)	אין נתון מספרי	כל השופטים	33	95% Circuit Court 96% District Court 94% Family Court	4
אוהיו [7]	16 of 36 Circuit Courts (ערכאה שניה)	מחקר זמנים	2016 (מאי)	126	כל השופטים	18	96.9%	4
פלורידה [8]	All Circuit & County Courts (ערכאה ראשונה ושניה)	מחקר זמנים	2016 (מאי)	1,242	כל השופטים	Circuit Court – 27 County Court - 10	90.98%	4
אינדיאנה [9]	All Trial Courts (ערכאה ראשונה)	מחקר זמנים	2016 (אוגוסט)	472	כל השופטים	39	99.3%	4

[1] S. Tallarico, J. Douglas & E. Friess, Judicial Workload Assessment Superior Court of Arizona, Mohave County (National Center for State Courts, 2013).
[2] S. Tallarico, J. Douglas & E. Friess, Tennessee Trial Courts Judicial Weighted Caseload Study (National Center for State Courts, 2013).
[3] J. Douglas, S. Tallarico, E. Friess & W. Wills, West Virginia Circuit Judge Workload Study (National Center for State Courts, state justice institute, 2014).
[4] S. Tallarico, J. Douglas & E. Friess, Montana District Court Judicial Weighted Caseload Study (National Center for State Courts, state justice institute, 2014).
[5] S. Tallarico, E. Friess & J. Douglas, Vermont Trial Court System Judicial Officer and Court Staff Weighted Caseload Study (National Center for State Courts, state justice institute, 2015).
[6] B.J. Ostrom, M. Kleiman & C.G. Lee, Kentucky Judicial Workload Assessment (National Center for State Courts, 2016).
[7] S. Tallarico & A. Davis, Oregon Circuit Court Judicial Officer Workload Assessment Study (National Center for State Courts, 2016).
[8] B.J. Ostrom, M. Kleiman, C.G. Lee & S. Roth, Florida Judicial Workload Assessment Final Report (National Center for State Courts, 2016).
[9] D. Sayles, S. Tallarico & J. Douglas, Indiana Caseload Assessment Plan to Utilize Resources Efficiently (National Center for State Courts, 2016).

נספח ב': השאלונים המסכמים של הערכאות ובתי המשפט השונים

נספח ב1: כללי

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

1. **דירוג סוגי התיקים (יפורט בהמשך לפי הערכאות השונות)**
2. **שאלות כלליות (יפורט בהמשך לפי הערכאות השונות)**
3. **שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו (יפורט בהמשך לפי הערכאות השונות)**
4. **רצף היגדים לבדיקת מידת הסכמה**

לפניך רצף של היגדים. אנא סמן/ני את מידת הסכמתך עימם (מסכים/ נוטה להסכים/ נוטה לא להסכים/ לא מסכים/ לא רלבנטי).

היגד א': מילוי יומן העבודה בתקופת המחקר אפשר לי לעצור ולבחון את עומס העבודה המוטל עליי ואת משך יום העבודה שלי.

היגד ב': עומס העבודה המוטל עליי הוא סביר ומידתי.

היגד ג': לעתים קרובות אני נדרש/ת לזמינות לעבודה לאחר שעות העבודה, ומרבה לעבוד מהבית.

היגד ד': חסרים תהליכי למידה או הכוונה כיצד להתעדף משימות שיפוטיות ולייעל את הספק ומשך העבודה.

היגד ה': האחריות ועומס התיקים המוטלים עליי הם גדולים מדי.

היגד ו': חסרים לי אנשים שאיתם אוכל לחלוק את הקשיים והאתגרים בעבודה שלי.

היגד ז': קשה לי לאזן את חיי העבודה עם חיי הפרטיים.

היגד ח': אני צריכ/ה להסתיר **ולהדחיק** את רגשותיי האמתיים כשאני ממלא/ת את תפקידי

היגד ט': בעבודה שלי חסרים **כלים** שיסייעו לעובד החווה קושי בשל עומס רגשי או חשיפה לאירועים קשים.

5. <u>עומס רגשי</u>

עובר לתחילת המחקר, התבקשנו על ידי שופטים ונשיאים, במיוחד מערכאת הנוער, לנסות למדוד במסגרת מדד עומס העבודה השיפוטית, גם את העומס הרגשי אשר מטילים תיקים מסוגים מסוימים על השופטים המטפלים בהם. לצערנו, לא יכולנו למדוד את מידת העומס הרגשי בדרך שניתנת לכימות במסגרת המדד הנוכחי, אולם ננסה באמצעות שאלון זה לתת לעומס הרגשי ביטוי מסוים בדוח המלא. לצורך כך נודה אם תוכלו להשיב בכנות על השאלות הבאות.

אם התיקים שבהם את/ה מטפל/ת אינם מטילים עליך עומס רגשי מיוחד או שאינך מעוניין/נת להשיב על חלק זה של השאלון, תוכל/י לסמן את האופציה המתאימה וללחוץ על כפתור "הבא" ובכך להגיע לשאלות האחרונות של השאלון.

1. האם התיקים שבהם את/ה מטפל/ת מטילים עליך עומס רגשי מיוחד?

- **התיקים שבהם אני מטפל/ת אינם מטילים עליי עומס רגשי מיוחד**
- **מעדיף/פה שלא להשיב על פרק העומס הרגשי בשאלון זה**
- **התיקים שבהם אני מטפל/ת מטילים עליי עומס רגשי** (ואנא סמן באילו סוגי תיקים)

2. אנא סמן/ני בכל תיק שאותו סימנת בשאלה 1, **עד כמה** הטיפול בו מטיל עליך **עומס רגשי**? (עומס רגשי כבד/ עומס רגשי בינוני/ עומס רגשי קל/ לא מטיל עומס רגשי/ לא רלבנטי).

3. אנא סמן/ני את כמות התיקים מאותו סוג שהטיפול בהם מטיל עליך **עומס רגשי מיוחד**, בכל סוג תיק (חלק קטן מהתיקים/ כמחצית מהתיקים/ רוב התיקים/ כל התיקים).

4. אנא סמן/ני את כמות התיקים מאותו סוג שבהם נחוצה לך **התייעצות** או **שיחה** עם שופטים אחרים בשל הקושי הרגשי? (בכלל לא/ חלק קטן מהתיקים/ כמחצית מהתיקים/ רוב התיקים/ כל התיקים).

5. אנא סמן/ני את כמות התיקים מאותו סוג שבהם את/ה **ממשיך/ה לחשוב על התיק** מחוץ לשעות העבודה? (בכלל לא/ חלק קטן מהתיקים/ כמחצית מהתיקים/ רוב התיקים/ כל התיקים).

6. אנא סמן/ני את כמות התיקים מאותו סוג שבהם נדרש לך **זמן התאוררות** עד שאתה מוכן לטיפול בתיק הבא? (בכלל לא/ חלק קטן מהתיקים/ כמחצית מהתיקים/ רוב התיקים/ כל התיקים).

7. אנא סמן/ני את כמות התיקים מאותו סוג שבהם נדרש לך **זמן רב יותר לטיפול משפטי** בתיק בשל העומס הרגשי (למשל, זמן דיונים ארוך יותר, זמן כתיבה ארוך יותר וכו') (בכלל לא/ בחלק קטן מהתיקים/ בכמחצית מהתיקים/ ברוב התיקים/ בכל התיקים).

1. **<u>שאלות פתוחות</u>**

- במהלך תקופת המחקר תיעדת את זמן העבודה הכרוך בטיפול בתיקים (זמני כתיבה, זמני דיונים וזמני הכנה לדיונים). כמו כן תיעדת את הזמן הכרוך בעבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים (השתלמויות, ישיבות/ פגישות עבודה, אדמיניסטרציה וכו').

האם יש לדעתך רכיבי עבודה נוספים המטילים עליך עומס ואשר לדעתך ניתנים למדידה, אך לא באו לידי ביטוי במסגרת המחקר? אם כן, אנא רשום/רשמי אותם כאן:

_____
_____
_____

- נשמח להתרשמות שלך על ממשק העבודה מול מחלקת המחקר, התמיכה הטכנית והמקצועית שקיבלת במהלך המחקר, נוחות המערכת להזנת היומנים או כל הערה אחרת הנוגעת למחקר:

_____
_____
_____

תודה רבה על מילוי השאלון!

מחלקת המחקר

נספח ב2: ערכאת מחוזי פלילי

שאלון מסכם למחקר עומס עבודה שיפוטית בערכאת המחוזי - פלילי

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

מחוז: (צפון/ חיפה/ מרכז/ תל אביב/ ירושלים/ דרום)

האם את/ה עוסק/ת בעיקר בתיקים אזרחיים/ פליליים? (אם את/ה עוסק/ת בשניהם, אנא בחר "פלילי") (אזרחי/ פלילי)

1. **<u>דירוג סוגי התיקים</u>**

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 18 סוגי תיקים של ערכאת המחוזי, אשר מהווים למעלה מ-96% מהתיקים המוגדרים תחת הליך פלילי במערכת נט המשפט לגבי ערכאת המחוזי, אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

עמ"י; עמ"ת; ת"פ; עפ"ת; עפמ"ק; בע"ח; פע"מ; עפ"א; הס"ת; מ"ת; ע"פ – חבר הרכב; ע"פ – אב ביה"ד; עפ"ג – אב ביה"ד; ענ"פ – חבר הרכב; ענ"פ – אב ביה"ד; תפ"ח – חבר הרכב; תפ"ח – אב ביה"ד[44]

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות.

1.2. ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את

[44] **הסבר לגבי תיקי ההרכבים** – מחלקת המחקר תנסה לתת משקל נפרד לתיקי הרכב, כך שהתיק יקבל משקל הן כתיק של דן יחיד והן כתיק של הרכב, ובהרכב תהיה חלוקה בין המשקל שהטיפול בתיק מטיל על השופט/ת במידה שהוא/היא חבר בהרכב או אב ביה"ד.

על כן, אנא בחר/י מהרשימה שלהלן רק את התיקים שבהם ישבת לאחרונה כאשר התנהלו כתיקים בדן יחיד, או בתיקי הרכב – אם ישבת בהם כחברי הרכב, או כאב ביה"ד.

יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. <u>שאלות כלליות</u>

בחלק זה של השאלון נבקש לברר את הערכותיכם לגבי זמנים של פעולות נפוצות במרבית סוגי התיקים שסימנתם, לצורך תיקוף או השלמת פרטים חסרים:

- כמה דקות בממוצע לוקח לך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- כמה זמן לוקח לך בממוצע לכתוב **עמוד אחד של פס"ד** שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום/ התליית ההליכים/ התייתרות ההליך מחמת גביית עדות מוקדמת, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- כמה דקות בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין הנותן תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים **או** פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

בפרק זה של השאלון נבקש לברר על דרך ההערכה את זמניהם או אורכם של אירועים מסוימים בחלק מהתיקים שסימנתם, אשר לגביהם לא נאספו די נתונים במהלך תקופת המחקר.

על מנת בכל זאת לתת משקל לכמה שיותר סוגי תיקים, במיוחד סוגי התיקים שאותם ביקשו נשיאי ושופטי בתי המשפט המחוזיים כי נמדוד חרף נדירותם, נבקש את סיועכם במענה על השאלות הבאות:

- בתיק מסוג **<u>מ"ת</u>**, מה **אחוז** התיקים שבהם להערכתך את/ה כותב/ת **החלטה הסוגרת את התיק, מחוץ לאולם** (ולא בפרוטוקול בתום הדיון)? [בכלל לא, עד 5%, 5-10%, 10-20%, 20-30%, אם יותר מ-30% - כמה?]
- בתיק מסוג **<u>עפ"א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד בהחלטת ביניים** (לרבות החלטה לאחר סגירה) במסמך עצמאי? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>פע"מ</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה מנומקת** (שניתנת ללא הסכמת הצדדים), במסמך עצמאי ואשר סוגרת את התיק? [עד 5 דקות, 5-10

דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק].

- בתיק מסוג **<u>עפמ"ק</u>**, **כמה עמודים** בממוצע להערכתך אורכת **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, מעל 5 עמודים/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>בע"ח</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לדיון [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** (לרבות החלטה לאחר סגירה) במסמך עצמאי [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה מנומקת** (ללא הסכמת הצדדים) **הסוגרת** את התיק ואשר ניתנת **מחוץ לאולם** (לא בפרוטוקול) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>עמ"ת</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (שניתן ללא הסכמת הצדדים)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ע"פ – חבר הרכב**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ע"פ – אב בי"ד**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ענ"פ – חבר הרכב</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן **מחוץ לאולם** (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ענ"פ – אב בי"ד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן **מחוץ לאולם** (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, אם יותר מ-40 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>עפ"ג - אב בי"ד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – חבר הרכב</u>**, **בכמה** מן הדיונים **שאינם** הוכחות מתבצעת להערכתך בתיק ממוצע, **הכנה משותפת בהרכב** לקראת הדיון (היוועצות של חברי ההרכב לפני הדיון)? [בכלל לא, בחלק קטן מהדיונים, בכמחצית מהדיונים, ברוב הדיונים, בכל הדיונים/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – חבר הרכב</u>**, כמה זמן בממוצע אורכת להערכתך **ההכנה המשותפת בהרכב** (היוועצות של חברי ההרכב לפני הדיון) לקראת כל דיון מהדיונים הבאים:
  - דיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון תזכורת, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - דיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – חבר הרכב</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – אב בי"ד</u>**, **בכמה** מן הדיונים **שאינם** הוכחות מתבצעת להערכתך בתיק ממוצע, **הכנה משותפת בהרכב** לקראת הדיון (היוועצות של חברי ההרכב לפני הדיון)? [בכלל לא, בחלק קטן מהדיונים, בכמחצית מהדיונים, ברוב הדיונים, בכל הדיונים/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – אב בי"ד</u>**, כמה זמן בממוצע אורכת להערכתך **ההכנה המשותפת בהרכב** (היוועצות של חברי ההרכב לפני הדיון) לקראת כל דיון מהדיונים הבאים:
  - דיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון תזכורת, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - דיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>תפ"ח – אב בי"ד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

4. **<u>היבטים נוספים של העומס</u>** (ראו נספח ב1: כללי)
5. **<u>עומס רגשי</u>** (ראו נספח ב1: כללי)
6. **<u>שאלות פתוחות</u>** (ראו נספח ב1: כללי)

נספח ב3: ערכאת מחוזי אזרחי

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית בערכאת המחוזי - אזרחי

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

מחוז:

האם את/ה עוסק/ת בעיקר בתיקים אזרחיים/ פליליים? (אם את/ה עוסק/ת בשניהם, אנא בחר "פלילי")

1. דירוג סוגי התיקים

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 35 סוגי תיקים של ערכאת המחוזי, אשר מהווים למעלה מ-97% מהתיקים המוגדרים כאזרחיים במערכת נט המשפט לגבי ערכאת המחוזי, אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

רשימת התיקים מורכבת מ-3 סוגי תיקים: ראשית מופיעים סוגי התיקים ה"רגילים", לאחר מכן יופיעו סוגי התיקים שעשויים להישמע בהרכב, בחלוקה לדן יחיד, חבר הרכב ואב בי"ד[45], ולבסוף מופיעים סוגי העניין השונים בתיק מסוג ת"א[46]

פש"ר; ה"פ; פר"ק; ע"מ; הפ"ב; ע"ח; רת"ק; תנ"ג; תה"ג; ת"כ; עת"מ; ת"צ; עמ"נ; ו"ע; עש"א; נע"ד; ע"ו; רמ"ש; רע"א;

ע"א-דן יחיד; ע"א-חבר בהרכב; ע"א-אב בי"ד; עמ"ש-חבר בהרכב; עמ"ש-אב בי"ד; עת"א-דן יחיד; עת"א-חבר בהרכב; עת"א-אב בי"ד;

ת"א-תקנה 3 (אגרות); ת"א-תביעה כספית; ת"א-מקרקעין; ת"א-נזקי גוף-רשלנות רפואית; ת"א-נזקי גוף-חבויות; ת"א-פלת"ד; ת"א-קניין רוחני; ת"א-נזיקין שאיננה נזקי גוף (לשון הרע/ שיבוב וביטוח).

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות. לגבי תיקים שעשויים להישמע בהרכב, אנא בחר/י רק את סוגי התיקים שבהם ישבת לאחרונה, כאשר התנהלו כתיקים בדן יחיד, או בתיקי הרכב – אם ישבת בהם כחבר הרכב או כאב ביה"ד.

---

[45] **לגבי תיקי ההרכבים** – מחלקת המחקר תנסה לתת משקל נפרד לתיקי הרכב, כך שהתיק יקבל משקל הן כתיק של דן יחיד והן כתיק של הרכב, כאשר רלוונטי, ובהרכב תהיה חלוקה בין המשקל שהטיפול בתיק מטיל על השופט/ת במידה שהוא/היא חבר בהרכב או אב ביה"ד.

[46] **לגבי סוגי העניין בתיקי ת"א** - לבקשת שופטים ונשיאים רבים מערכאת המחוזי ננסה בין היתר באמצעות שאלון זה לתת משקל נפרד לסוגי העניין המרכזיים בתיקים מסוג ת"א.

1.2.ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. <u>שאלות כלליות</u>

בחלק זה של השאלון נבקש לברר את הערכותיכם לגבי זמנים של פעולות נפוצות במרבית סוגי התיקים שסימנתם, לצורך תיקוף או השלמת פרטים חסרים:

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פסק דין** שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום/ התליית ההליכים, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פסק דין הנותן תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

בפרק זה של השאלון נבקש לברר על דרך ההערכה את זמניהם או אורכם של אירועים מסוימים בחלק מהתיקים שסימנתם, אשר לגביהם לא נאספו די נתונים במהלך תקופת המחקר.

על מנת בכל זאת לתת משקל לכמה שיותר סוגי תיקים, במיוחד סוגי התיקים שאותם ביקשו נשיאי ושופטי בתי המשפט המחוזיים כי נמדוד חרף נדירותם, נבקש את סיועכם במענה על השאלות הבאות:

- בתיק מסוג <u>**ה"פ**</u>, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין שניתן מחוץ לאולם מכוח **ס' 79א**' לחוק בתיהמ"ש? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג <u>**ע"ח**</u>, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **הפ"ב**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **רת"ק**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **עמ"נ**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **עש"א**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **תנ"ג**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **הכנה** לדיון **שאינו הוכחות** (לרבות דיון קד"מ, דיון בבקשה וכדומה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **הכנה** לדיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** דיון **שאינו הוכחות** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** דיון **הוכחות** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של פסק דין שניתן מחוץ לאולם מכוח **ס' 79א'** לחוק בתיהמ"ש [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **תנ"ג**, כמה עמודים בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **תה"ג**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

- **הכנה** לדיון **שאינו הוכחות** (לרבות דיון קד"מ, דיון בבקשה וכדומה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **הכנה** לדיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **שמיעת** דיון **שאינו הוכחות** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **שמיעת** דיון **הוכחות** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ת"כ</u>**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **שמיעת** דיון **שאינו הוכחות** (לרבות דיון קד"מ, דיון בבקשה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** דיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** במסמך עצמאי (ללא הסכמות הצדדים) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>ת"כ</u>**, כמה עמודים בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>ע"י</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9

דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ע"א-אב בי"ד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>עת"א-דן יחיד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם)? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>עת"א-חבר הרכב</u>**, כמה זמן לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** מהמסמכים הבאים:
  - **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>עת"א-אב בי"ד</u>**, כמה זמן לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** מהמסמכים הבאים:
  - **החלטת ביניים** שניתנת במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ת"א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין שניתן מחוץ לאולם מכוח **ס' 79א** לחוק בתיהמ"ש, בכל אחד **מסוגי העניין** הבאים:
  - **ת"א-תקנה 3 (אגרות)** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **ת"א-תביעה כספית** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **ת"א-מקרקעין** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **ת"א-נזקי גוף – חבויות** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **ת"א-קניין רוחני** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **ת"א-נזיקין שאיננה נזקי גוף (לשון הרע/ שיבוב וביטוח)** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

4. **<u>היבטים נוספים של העומס</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)
5. **<u>עומס רגשי</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)
6. **<u>שאלות פתוחות</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)

נספח ב4: ערכאת שלום פלילי

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית בערכאת השלום - פלילי

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

- **מחוז:** ..... (צפון/ חיפה/ מרכז/ תל אביב/ ירושלים/ דרום)
- **האם את/ה שופט/ת או רשם/מת?** (שופט/ת / רשם/מת)
- **האם את/ה עוסק/ת בעיקר בתיקים אזרחיים/ פליליים? (אם את/ה עוסק/ת בשניהם, אנא בחר "פלילי")** (אזרחי/ פלילי)
- **(לשופטים שבחרו באופציה "פלילי" בלבד) האם את/ה עוסק/ת <u>בעיקר</u> בתיקי עמ"ק? כן/לא (אם את/ה עוסק/ת בשניהם במידה שווה, אנא בחר "כן")**

1. <u>דירוג סוגי התיקים</u>

1.1.פלילי/עמ"ק

<u>פלילי</u>

לפניך רשימה עדכנית של 18 סוגי תיקים של ערכאת השלום, אשר מהווים למעלה מ-99% מהתיקים המוגדרים כהליך פלילי במערכת נט המשפט לגבי ערכאת השלום (למעט תיקי עמ"ק), אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

צ"א; צ"ח; ת"פ; מ"י; מי"ב; מ"ת; ה"ת; בש"ע; מק"מ; בע"ח; ע"ק; פ"ר; בצה"מ; תפ"ק; חס"מ; ג"פ; ק"פ; וש"ר

<u>עמ"ק</u>

לפניך רשימה עדכנית של 9 סוגי תיקים של ערכאת השלום, אשר מהווים למעלה מ-99% מהתיקים המוגדרים כתיקי **עמ"ק** במערכת נט המשפט לגבי ערכאת השלום, אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

תו"ב; ח"נ; חע"מ; רע"ס; בב"נ; חע"ק; צ"ה; פק"ח; עמ"א

1.2.ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך

את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. <u>שאלות כלליות</u>

בחלק זה של השאלון נבקש לברר את הערכותיכם לגבי זמנים של פעולות נפוצות במרבית סוגי התיקים שסימנתם, לצורך תיקוף או השלמת פרטים חסרים:

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד של פסק דין** שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום/ התליית ההליכים, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין הנותן תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים, **או** פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

בפרק זה של השאלון נבקש לברר על דרך ההערכה את זמניהם או אורכם של אירועים מסוימים בחלק מהתיקים שסימנתם, אשר לגביהם לא נאספו די נתונים במהלך תקופת המחקר. על מנת בכל זאת לתת משקל לכמה שיותר סוגי תיקים, במיוחד סוגי התיקים שאותם ביקשו נשיאי ושופטי בתי משפט השלום כי נמדוד חרף נדירותם, נבקש את סיועכם במענה על השאלות הבאות:

<u>פלילי</u>

- בתיק מסוג **<u>צ"א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה** במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק והחלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>צ"ח</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה** במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק והחלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **מי"ב**, כמה זמן בממוצע להערכתך **אורך הדיון**? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **מי"ב**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך **להתכונן** לדיון? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- בתיק מסוג **מ"י**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **הכנה** לקראת הדיון [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת הדיון** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **בש"ע**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה** במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק והחלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **מק"מ**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה** במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק והחלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **ע"ק**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **כתיבת עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **כתיבת עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה טרם הדיון והוקראה באולם) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15- 20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **תפ"ק**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **כתיבת עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של פסק דין המורכב מהכרעת דין אשר מאשרת הסדר עם **טיעון פתוח** לעונש, וגזר דין מנומק [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **בצה"מ**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **שמיעת** דיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **פ"ר**, **כמה החלטות** במסמך עצמאי (בין אם החלטות ביניים ובין אם החלטות הסוגרות את התיק) את/ה נותן/נת בממוצע להערכתך בתיק? [החלטה אחת, 2 החלטות, 3 החלטות, 4 החלטות, אם יותר מ-4 – כמה? / לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **פ"ר**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך **להתכונן** לדיון? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **חס"מ**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לקראת הדיון [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה** במסמך עצמאי (לרבות החלטה הסוגרת את התיק והחלטה לאחר סגירה)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ק"פ**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

  - **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **כתיבת עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **כתיבת עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה טרם הדיון והוקראה באולם) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ק"פ**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי? [עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **ג"פ**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **הכנה** לקראת הדיון [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **וש"ר**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך **להתכונן לקראת הדיון** [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

תיקי עמ"ק:

- בתיק מסוג **חע"מ**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **כתיבת עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **כתיבת עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה טרם הדיון והוקראה באולם) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **חע"ק**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** דיון מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **שמיעת** דיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **צ"ה**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

- **שמיעת** דיון מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **שמיעת** דיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **פק"ח**, כמה זמן בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

- **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **שמיעת** דיון מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

4. **היבטים נוספים של העומס** (ראו נספח ב1: כללי)

5. **עומס רגשי** (ראו נספח ב1: כללי)

6. **שאלות פתוחות** (ראו נספח ב1: כללי)

נספח ב5: ערכאת שלום אזרחי

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית בערכאת השלום - אזרחי

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

- **מחוז:** (צפון/ חיפה/ מרכז/ תל אביב/ ירושלים/ דרום)
- **האם את/ה שופט/ת או רשם/מת?** (שופט/ת / רשם/מת)
- **האם את/ה עוסק/ת בעיקר בתיקים אזרחיים/ פליליים? (אם את/ה עוסק/ת בשניהם, אנא בחר "פלילי")** (אזרחי/ פלילי)

1. דירוג סוגי התיקים

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 36 סוגי תיקים של ערכאת השלום, אשר מהווים למעלה מ-99% מהתיקים המוגדרים כאזרחיים במערכת נט המשפט לגבי ערכאת השלום, אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

רשימת התיקים מורכבת כך: ראשית מופיעים סוגי התיקים האזרחיים השונים, לאחר מכן מופיע תיק **תא"מ** בחלוקה לשני סוגים (תא"מ – רכב ותא"מ – אחר), ולבסוף מופיע תיק **ת"א** בחלוקה לסוגי העניין השונים[47]:

ת"ק; תא"ק; ה"ט; ת"ט; ת"ת; תא"ח; ה"פ; ו"ע; עש"א; ע"נ; רע"צ; הפ"ב; בת"ת; בע"ק; ת"צ; ע"ר; עמ"ח; עמ"נ; צ"מ;

תא"מ – נזקי רכוש רכב; תא"מ – אחר;

ת"א-פלת"ד; ת"א-נזקי גוף-חבויות; ת"א-תביעה כספית; ת"א-תקנה 3 (אגרות); ת"א-מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר); ת"א-נזקי גוף-רשלנות רפואית; ת"א-שיבוב וביטוח; ת"א-לשון הרע; ת"א-נזקי גוף ביטוח (פוליסה); ת"א-נזקי רכוש-רכב; ת"א-התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה; ת"א-מקרקעין פירוק שיתוף; ת"א-מקרקעין ליקויי בנייה; ת"א-קניין רוחני; ת"א-בנקים ואשראי.

47 **לגבי סוגי העניין בתיקי ת"א ותא"מ** - לבקשת שופטים ונשיאים רבים מערכאת השלום ננסה בין היתר באמצעות שאלון זה, לתת משקל נפרד לסוגי העניין המרכזיים בתיקים מסוג ת"א, וכן לתיקי תא"מ- רכב לעומת תיקי תא"מ אחרים.

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות.

1.2. ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. <u>שאלות כלליות</u>

בחלק זה של השאלון נבקש לברר את הערכותיכם לגבי זמנים של פעולות נפוצות במרבית סוגי התיקים שסימנתם, לצורך תיקוף או השלמת פרטים חסרים:

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד של פסק דין** שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום/ התליית ההליכים, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין הנותן תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין לפי **ס' 79א'** לחוק בתיהמ"ש (שנכתב מחוץ לאולם)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

בפרק זה של השאלון נבקש לברר על דרך ההערכה את זמניהם או אורכם של אירועים מסוימים בחלק מהתיקים שסימנתם, אשר לגביהם לא נאספו די נתונים במהלך תקופת המחקר. על מנת בכל זאת לתת משקל לכמה שיותר סוגי תיקים, במיוחד סוגי התיקים שאותם ביקשו נשיאי ושופטי בתי משפט השלום כי נמדוד חרף נדירותם, נבקש את סיועכם במענה על השאלות הבאות:

- בתיק מסוג **רע"צ**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **הפ"ב**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **הפ"ב**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם)? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ת"צ**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לדיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה), [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **שמיעת** דיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה), [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ת"צ**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ע"ר**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **פסק דין מנומק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ע"ר**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>עמ"ת</u>**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **פסק דין** מנומק (ללא הסכמות הצדדים) שניתן מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>בת"ת</u>**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** הדיון [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה מנומקת הסוגרת את התיק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתנת מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>בת"ת</u>**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- בתיק מסוג **<u>בע"ק</u>**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:
  - **הכנה לדיון** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - **שמיעת** הדיון [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה מנומקת הסוגרת את התיק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתנת מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **בע"ק**, **כמה עמודים** בממוצע אורכת להערכתך **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה)? (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5 עמודים – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **צ"מ**, כמה **זמן** בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **שמיעת** הדיון [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטת ביניים** במסמך עצמאי (לרבות החלטה לאחר סגירה) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה מנומקת הסוגרת את התיק** (ללא הסכמות הצדדים) שניתנת מחוץ לאולם (לרבות טיוטה שנכתבה לפני הדיון והוקראה באולם) [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **ת"א**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך **לשמוע דיון הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה), **בסוגי העניין** הבאים:

  - **ת"א-בנקים ואשראי** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **ת"א-פירוק שיתוף** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - **ת"א-קניין רוחני** [עד 10 דקות, 10-20 דקות, 20-30 דקות, 30-40 דקות, 40-50 דקות, אם מעל 50 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

4. **היבטים נוספים של העומס** (ראו נספח ב1: כללי)

5. **עומס רגשי** (ראו נספח ב1: כללי)

6. **שאלות פתוחות** (ראו נספח ב1: כללי)

נספח ב6: ערכאת תעבורה

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית - ערכאת התעבורה

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

מחוז: (צפון/ חיפה/ מרכז/ תל אביב/ ירושלים/ דרום)

1. דירוג סוגי התיקים

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 16 סוגי תיקים של ערכאת התעבורה, אשר מהווים למעלה מ-98% מכלל תיקי התעבורה אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר יש בידי מחלקת המחקר די נתונים על מנת לתת להם משקל במסגרת המחקר הנוכחי:

תת"ע; המ"ש; ת"ד; בפ"מ; בפ"ת; פ"ל; תתע"א; בא"ש; פל"א; מ"ת; נ"ב; בע"ח; נב"א; גמ"ר; תד"א; צ"א

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות.

1.2. ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. שאלות כלליות

בחלק זה של השאלון נבקש לברר את הערכותיכם לגבי זמנים של פעולות נפוצות במרבית סוגי התיקים שסימנתם, לצורך תיקוף או השלמת פרטים חסרים:

- **באיזה אחוז** מן התיקים מכל סוג תיק את/ה נדרש/ת להקדיש זמן ל**הכנה לקראת הדיון**? (בכלל לא, עד 10%, 10-20%, 20-30%, יותר מ-30%/ לא רלבנטי לסוג התיק)
- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד בהחלטת ביניים שניתנת במסמך עצמאי** (לרבות החלטה לאחר סגירה) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5

דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, מעל 15 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד של פס"ד** שניתן מחמת חוסר מעש/ אי תשלום/ התליית ההליכים/ התייתרות ההליך מחמת גביית עדות מוקדמת, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

מהנתונים שנאספו עד כה לגבי ערכאת התעבורה, עלה כי ישנם מעט סוגי תיקים המהווים את מרבית נפח העבודה בערכאה זו, בעוד שרוב סוגי התיקים מופיעים בתדירות נמוכה הרבה יותר. עוד נמצא, כי מרבית הפעילות השיפוטית בערכאת התעבורה מתקיימת בזמן הדיונים, ופחות בהכנה לקראת הדיונים ובכתיבה. לפיכך, על מנת שנוכל לתת משקל מדויק לכמה שיותר סוגי תיקים, נבקש במסגרת חלק זה של השאלון לבדוק את הערכותיכם לגבי אירועים מסוימים בתיקים. לפיכך נודה לכם אם תוכלו להשיב על השאלות הבאות:

- בתיק מסוג **<u>בע"ח</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **החלטה הסוגרת את התיק**, מנומקת וללא הסכמת הצדדים, שניתנת במסמך עצמאי (מחוץ לאולם)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>פ"ל</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין מסוגי פסקי הדין הבאים (מפסקי הדין שנכתבים **מחוץ** לאולם):

  - פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

  - פסק דין המורכב מהכרעת דין אשר מאשרת הסדר עם **טיעון פתוח** לעונש, וגזר דין מנומק? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>נב"א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

  - **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד״מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- כתיבת עמוד אחד בפסק דין שנכתב **מחוץ** לאולם, המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>פל״א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב עמוד אחד בפסק דין שנכתב **מחוץ** לאולם, המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>תד״א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין שניתן מחוץ לאולם, המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>ת״ד</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין מהסוגים הבאים (מפסקי הדין שנכתבים **מחוץ** לאולם):
  - פסק דין המורכב מהכרעת דין אשר מאשרת הסדר עם **טיעון פתוח** לעונש, וגזר דין מנומק [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - פסק דין **מנומק** שניתן ללא הסכמת הצדדים [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>תת״ע</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של פסק דין מהסוגים הבאים (מפסקי הדין שנכתבים **מחוץ** לאולם):
  - פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - פסק דין **מנומק** שניתן ללא הסכמת הצדדים? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, 20-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **<u>תתע״א</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

- הכנה לדיון מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- כתיבת **עמוד אחד** של פסק דין **מנומק**, שניתן ללא הסכמת הצדדים, מחוץ לאולם: [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- בתיק מסוג **גמ"ר**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לבצע את הפעולות הבאות:

- **הכנה לדיון** מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה/ טיעונים לעונש) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
- **הכנה** לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]

4. **היבטים נוספים של העומס** (ראו נספח ב1: כללי)
5. **עומס רגשי** (ראו נספח ב1: כללי)
6. **שאלות פתוחות** (ראו נספח ב1: כללי)

נספח ב7: ערכאת משפחה

שאלון מסכם למחקר עומס העבודה השיפוטית – ערכאת המשפחה

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

מחוז: ..... (צפון/ חיפה/ מרכז/ תל אביב/ ירושלים/ דרום)

1. דירוג סוגי התיקים

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 12 סוגי תיקים של ערכאת המשפחה, אשר מהווים יחד למעלה מ-99% מכלל תיקי המשפחה אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר בין היתר בעזרת תשובותיך לשאלון זה, נוכל לתת להם משקל מדויק במסגרת המחקר הנוכחי:

א"פ; י"ס; תלה"מ; תמ"ש; ה"ט; תה"ס; ת"ע; תה"ן; אמ"ץ; ע"ר; תנ"ז; ה"נ

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות.

1.2. ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. שאלות כלליות

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד של פס"ד** שנותן **תוקף להסכמות הצדדים**/ נדחה נמחק לבקשת צד/עיכוב או מיצוי הליכים (שניתן מחוץ לאולם), בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת: [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד של פס"ד** שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת: [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות/ לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

בפרק זה של השאלון נבקש לברר, על דרך ההערכה, את זמניהם או אורכם של אירועים מסוימים בחלק מהתיקים שסימנתם, אשר לגביהם לא נאספו די נתונים במהלך תקופת המחקר. על מנת בכל זאת לתת משקל לכמה שיותר סוגי תיקים, במיוחד סוגי התיקים שאותם ביקשו נשיאי ושופטי ערכאת המשפחה כי נמדוד חרף נדירותם, נבקש את סיועכם במענה על השאלות הבאות:

3.1. **תיקי אמ"ץ** – מכיוון שתיקים מסוג אמ"ץ חסויים ואינם מתנהלים בנט המשפט אלא בתיק נייר בלבד, חסרים למחלקת המחקר נתוני מחשב עליהם. על מנת שנוכל בכל זאת לתת משקל לתיקים מסוג זה, לבקשת שופטים רבים מערכאת המשפחה, נודה לכם אם תוכלו לסמן את הערכתכם לגבי הנתונים הבאים:

- להערכתך, כמה דיונים **שאינם** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, דיון בבקשה וכדומה) מתקיימים בתיק אמ"ץ ממוצע? (אין, דיון 1, 2 דיונים, 3 דיונים, אם יותר מ-3 דיונים – כמה?/ לא רלבנטי)
- להערכתך, כמה דיונים מסוג **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) מתקיימים בתיק אמ"ץ ממוצע? (אין, דיון 1, 2 דיונים, 3 דיונים, אם יותר מ-3 דיונים – כמה?/ לא רלבנטי)
- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב עמוד אחד **בהחלטת ביניים** (לרבות החלטות לאחר סגירה) **במסמך עצמאי**? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, אם מעל 20 דקות – כמה?]
- כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** מסוגי פסקי הדין הבאים (שנכתבים מחוץ לאולם):
  - פסק דין **מנומק** (ללא הסכמת הצדדים)? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-15 דקות, 15-20 דקות, 20-25 דקות, 25-30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי לסוג התיק]
  - פסק דין המקנה **תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- **איזה אחוז** להערכתך מכלל התיקים מסוג **<u>אמ"ץ</u>** נסגרים מכל אחת מסיבות הסגירה הבאות:
  - בפסק דין **מנומק**, ללא הסכמת הצדדים (עד 10% מהתיקים, 10%-20%, 20%-30%, 30%-40%, 40%-50%, אם מעל 50% - כמה?)

- בפסק דין שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום (עד 10% מהתיקים, 10%-20%, 20%-30%, 30%-40%, 40%-50%, אם מעל 50% - כמה? / לא רלבנטי)
- בפסק דין המקנה **תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים (עד 10% מהתיקים, 10%-20%, 20%-30%, 30%-40%, 40%-50%, אם מעל 50% - כמה? / לא רלבנטי)

- **כמה עמודים** בממוצע להערכתך אורך כל אחד מסוגי פסקי הדין בתיק מסוג אמ"ץ?
  - פסק דין **מנומק**, ללא הסכמת הצדדים (עד 5 עמודים, 5-10 עמודים, 10-15 עמודים, 15-20 עמודים, 20-25 עמודים, 25-30 עמודים, אם מעל 30 - כמה?)
  - פסק דין שניתן מחמת **חוסר מעש**/ אי תשלום (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 - כמה? / לא רלבנטי)
  - פסק דין המקנה **תוקף לפשרה**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם מעל 5 - כמה? / לא רלבנטי)

3.2. בתיק מסוג **<u>ה"נ</u>**, אנא סמן כמה **זמן** בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

- **הכנה** לדיון [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד בהחלטת ביניים** שניתנת **במסמך עצמאי** (לרבות החלטה לאחר סגירה) [1-3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-10 דקות, 10-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד בפסק דין מנומק** (שניתן מחוץ לאולם, ללא הסכמות הצדדים) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

3.3. בתיק מסוג **<u>תה"ן</u>**, אנא סמן כמה **זמן** בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

- כתיבת **עמוד אחד בהחלטת ביניים** שניתנת **במסמך עצמאי** (לרבות החלטה לאחר סגירה) [1-3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-10 דקות, 10-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד בפסק דין מנומק** (שניתן מחוץ לאולם, ללא הסכמות הצדדים) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

3.4. בתיק מסוג **<u>תנ"ז</u>**, אנא סמן את האפשרות המתאימה ביותר לדעתך לגבי הנתונים הבאים:

- כמה עמודים להערכתך אורכת **החלטת ביניים במסמך עצמאי** (לרבות החלטה לאחר סגירה) (עמוד 1, 2 עמודים, 3 עמודים, 4 עמודים, 5 עמודים, אם יותר מ-5, כמה?)
- כמה זמן להערכתך לוקח לך לכתוב **עמוד בודד בפסק דין מנומק** (שניתן מחוץ לאולם, ללא הסכמות הצדדים)? [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?]

3.5. בתיק מסוג **<u>תה"ס</u>**, אנא סמן כמה **זמן** בממוצע אורכות להערכתך הפעולות הבאות:

- כתיבת **עמוד אחד בהחלטת ביניים** שניתנת **במסמך עצמאי** (לרבות החלטה לאחר סגירה) [1-3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-10 דקות, 10-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד בפסק דין מנומק** (שניתן מחוץ לאולם, ללא הסכמות הצדדים) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

4. **<u>היבטים נוספים של העומס</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)
5. **<u>עומס רגשי</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)
6. **<u>שאלות פתוחות</u>** (ראו נספח ב1 : כללי)

נספח ב8: ערכאת נוער

שאלון מסכם למחקר עומס עבודה שיפוטית בערכאת הנוער

שופט/ת, רשם/מת מכובד/ת,

לפניך שאלון חד פעמי שנועד לתקף ולסכם את מחקר עומס העבודה השיפוטית.

המעבר בין המסכים מתבצע על ידי לחיצה על כפתור "הבא".

אנא מלא/י את השאלון עד לשליחה הסופית של הנתונים באמצעות כפתור "שלח" וקבלת מסך "אישור".

1. דירוג סוגי התיקים

1.1. לפניך רשימה עדכנית של 12 סוגי תיקים של ערכאת הנוער, אשר מהווים כ-98% מכלל תיקי הנוער אשר נסגרו בשנת 2019, ואשר יש בידי מחלקת המחקר די נתונים על מנת לתת להם משקל במסגרת המחקר הנוכחי:

ת"פ; תנ"ז; צב"ן; מ"י; מי"ב; מ"ת; תת"ע; צ"א; צ"ח; מ"ס; מס"ט; וש"ר

אנא סמן/סמני V לצד כל סוגי התיקים **שבהם טיפלת** במהלך השנתיים האחרונות.

1.2. ברשימה הימנית שלפניך מופיעים סוגי התיקים שבהם בחרת בשאלה הקודמת.

על מנת לתקף את ממצאי המחקר, נבקשך לסדר את סוגי התיקים שבטיפולך **מן הכבד אל הקל**. לשם כך עליך לבחור את סוגי התיקים מן הרשימה שבצד ימין **ולגרור** אותם לרשימה הריקה שבצד שמאל. בראש הרשימה השמאלית יש למקם את סוג התיק שלדעתך מצריך את זמן העבודה **הארוך** ביותר עד לסיום הטיפול בו, ולאחר מכן יש למקם בסדר יורד את יתר סוגי התיקים, אשר ביחס לסוג התיק הראשון מצריכים ממך פחות זמן עד לסיום הטיפול בהם.

2. שאלות כלליות

- כמה זמן לוקח לך בממוצע לכתוב **עמוד אחד של פס"ד** שניתן מחמת חוסר מעש/ אי תשלום/ התליית ההליכים/ התייתרות ההליך מחמת גביית עדות מוקדמת, בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות, לא רלבנטי לסוג התיק]
- כמה דקות בממוצע לוקח לך לכתוב **פתקית** (מנומקת או לא) בכל אחד מסוגי התיקים שסימנת? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, 15-20 דקות, מעל 20 דקות, לא רלבנטי לסוג התיק]

3. <u>שאלות ספציפיות בחלק מסוגי התיקים שסומנו</u>

- בתיק מסוג **<u>ת"פ</u>**, כמה זמן בממוצע לוקח לך להערכתך לכתוב **עמוד אחד** של **פסק דין בהסדר טיעון סגור/מלא** שניתן **מחוץ לאולם** (לרבות טיוטה **שנכתבה לפני הדיון** והוקראה באולם)? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **<u>צ"א</u>**, כמה זמן בממוצע להערכתך אורך **דיון**? [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]?

- בתיק מסוג **<u>מי"ב</u>**, אנא סמן כמה זמן בממוצע להערכתך אורכות הפעולות הבאות:

  - שמיעת **דיון** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - כתיבת **עמוד אחד** של **החלטה שניתנת במסמך עצמאי** [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]?

- בתיק מסוג **<u>תנ"ז</u>**, אנא סמן כמה זמן בממוצע להערכתך אורכות הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לדיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - **שמיעת דיון** מסוג **הוכחות** [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - כתיבת **עמוד אחד בפסק דין** שנותן **תוקף להסכמות הצדדים**/ נדחה או נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **<u>צב"ן</u>**, אנא סמן כמה זמן בממוצע להערכתך אורכות הפעולות הבאות:

  - **הכנה** לדיון **הוכחות** (לרבות דיון שבו נשמעות ראיות/ עדויות או סיכומים בעל פה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - שמיעת **דיון מסוג הוכחות** [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

  - כתיבת **עמוד אחד בפסק דין** שנותן **תוקף להסכמות הצדדים**/ נדחה נמחק לבקשת צד/ עיכוב או מיצוי הליכים [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **<u>תת"ע</u>**, אנא סמן כמה זמן בממוצע להערכתך אורכות הפעולות הבאות:

  - הכנה לדיון **שאינו** הוכחות (לרבות דיון קד"מ, הקראה וכדומה) [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- כתיבת **עמוד אחד בהחלטת ביניים** (לרבות החלטות לאחר סגירה) במסמך עצמאי [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד** של פסק דין המקנה תוקף **להסדר טיעון סגור/מלא** (לרבות להסכמה לביטול כתב האישום) [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
- כתיבת **עמוד אחד** של פסק דין המורכב מהכרעת דין אשר מאשרת הסדר עם **טיעון פתוח** לעונש, וגזר דין מנומק [עד 3 דקות, 3-5 דקות, 5-7 דקות, 7-9 דקות, 9-11 דקות, 11-15 דקות, אם מעל 15 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

- בתיק מסוג **וש"ר**, אנא סמן כמה זמן בממוצע להערכתך אורכות הפעולות הבאות:
  - **הכנה** לקראת הדיון [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]
  - **שמיעת** הדיון [עד 5 דקות, 5-10 דקות, 10-20 דקות, 20- 30 דקות, אם מעל 30 דקות – כמה?/ לא רלבנטי]

4. **היבטים נוספים של העומס** (ראו נספח ב1: כללי)
5. **עומס רגשי** (ראו נספח ב1: כללי)
6. **שאלות פתוחות** (ראו נספח ב1: כללי)

נספח ג': טופס הסכמה לדוגמה

הרשות השופטת

טופס הסכמה להשתתפות במחקר

שלום רב,

אנו מקיימים החל מיום 1.1.2020 **מחקר עומסי עבודה שיפוטיים במערכת המשפט** אשר מטרתו היא לאמוד את עומס העבודה השיפוטי המוטל על השופטות, השופטים, הרשמות והרשמים בבתי המשפט. תוך שכלול וטיוב תוצרי מחקר משקולות התיקים הקודם, כך שהעומס ישתקף בצורה המהימנה והמדויקת ביותר. השתתפותך במחקר עשויה לתרום בצורה משמעותית להבנת הנושא.

במסגרת המחקר תתבקש/י למלא יומן ידני מדי יום המתעד את יום העבודה שלך, למשך 5 שבועות. הנתונים שתזינ/י למערכת ישמשו לצורך המחקר בלבד ולא ייעשה בהם כל שימוש לצרכים אחרים.

הנתונים לא יימסרו לאף גורם פרט לחוקרי מחלקת המחקר של הנהלת בתי המשפט ולחברה המלווה (סקרים). יובהר, כל הנתונים במחקר ישמרו חסויים ולא יהיו זמינים לאף אחד מלבד החברה המלווה (סקרים) וצוות מחלקת המחקר בהנהלת בתי המשפט.

תודה מראש על שיתוף הפעולה.

ד"ר גלי אביב ועו"ד דליה ארנטל

אני _____ מאשר/ת את השתתפותי במחקר לאחר שהוצג בפני מתווה המחקר בו התחייבה מחלקת המחקר בהנהלת בתי המשפט לשמור על סודיות בכל הנוגע לפרטיי האישיים ולכל פרט אחר, שעלול לחשוף את זהותי. כן הוסברה לי מטרת המחקר וחשיבותו.

תנאי בלעדי להסכמתי להשתתפות במחקר הוא אי גילוי המידע הפרטי שייאסף על אודותיי לאף גורם שאינו נמנה על צוות המחקר. היה ותוך כדי המחקר תחויב הנהלת בתי המשפט למסור מידע פרטי על אודותיי שנאסף במסגרת המחקר, תופסק לאלתר השתתפותי במחקר.

בנוסף, השתתפותי במחקר מותנת בכך שהנהלת בתי המשפט לא תעשה כל שימוש במידע פרטי על אודותיי שייאסף במסגרת המחקר, ככל שייאסף, אלא לצרכי המחקר בלבד. יצוין שבסיום המחקר לא יישמר כל מידע בידי החברה המלווה (סקרים).

כפוף לכל האמור לעיל, אני מאשר השתתפותי במחקר.

תאריך: _____ חתימה: _____

נספח ד': יומני השופטים הידניים אשר הותאמו לערכאות השונות

נספח ד1: ערכאת מחוזי

נספח ד2: ערכאת שלום

נספח ד3: ערכאת תעבורה

נספח 4ד: ערכאת משפחה

נספח 5ד: ערכאת נוער

נספח ה': פירוט משקלות התיקים ברמה הערכאתית

נספח ה1: ערכאת מחוזי פלילי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
מחוזי	פלילי	תיק פשעים חמורים (תפ"ח) – הרכב	274	**148:41**	593
מחוזי	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	1,308	**31:39**	126
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) - הרכב	366	**15:03**	60
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור נוער פלילי (ענ"פ) - הרכב	96	**8:14**	33
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי גזר דין (עפ"ג) - הרכב	1,092	**8:14**	33
מחוזי	פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,407	**8:00**	32
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי אחר (עפ"א)	212	**6:37**	26
מחוזי	פלילי	פיקוח על עבריין מין (פע"מ)	350	**3:00**	12
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר אחר (ע"ח)	624	**2:53**	12
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי תעבורה (עפ"ת)	1,289	**2:50**	11
מחוזי	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	354	**2:20**	9
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי על בימ"ש לעניינים מקומיים (עפמ"ק)	450	**1:30**	6
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"ת (עמ"ת)	2,029	**1:16**	5
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"י (עמ"י)	5,194	**0:52**	3
מחוזי	פלילי	האזנת סתר (הס"ת)	4,572	**0:15**	1

נספח ה2: ערכאת מחוזי אזרחי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תביעה כספית	1,191	**36:17**	499
מחוזי	אזרחי	תביעה נגזרת (תנ"ג)**	48	**33:03**	454
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - חבויות	453	**27:27**	377
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	922	**24:58**	343
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - רשלנות רפואית**	565	**23:00**	316
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) -משוקלל	4,881	**21:21**	293
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - פלת"ד	353	**17:49**	245
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תקנה 3 (אגרות)	1,272	**14:35**	200
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) – הרכב	1,286	**10:53**	150
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) -מקרקעין	722	**10:33**	145
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור משפחה (עמ"ש) – הרכב	1,120	**10:09**	139
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור מסים (ע"מ)	789	**9:33**	131
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - קניין רוחני**	3,008	**9:28**	130
מחוזי	עניינים מנהליים	ערעור מנהלי (עמ"נ)	785	**7:46**	107
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - משוקלל	2,680	**7:44**	106
מחוזי	אזרחי	פירוקים (פר"ק)	1,348	**7:28**	103
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) – הרכב	409	**6:16**	86
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	2,177	**6:12**	85
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירה מנהלית (עת"מ)	4,971	**5:51**	80
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	697	**5:12**	71
מחוזי	אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - דן יחיד	1,394	**4:35**	63
מחוזי	אזרחי	פשיטת רגל (פש"ר)	18,578	**4:19**	59
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ועדת ערר (ו"ע)	777	**4:15**	58
מחוזי	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	446	**3:49**	52
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ערעור על ועדה (ע"ו)	1,034	**3:16**	45

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור אזרחי (רע״א) - דן יחיד	1,268	**2:31**	35
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור משפחה (רמ״ש) - דן יחיד	869	**2:03**	28
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור תביעות קטנות (רת״ק)	537	**1:50**	25
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת״א) - דן יחיד	4,132	**1:24**	19
מחוזי	אזרחי	ניהול רכושם של נעדרים או שבויים (נע״ד)	219	**0:04**	1

נספח ה3: ערכאת שלום פלילי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
שלום	פלילי	תיק פלילי קהילתי (תפ"ק)	228	**7:11**	57
שלום	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	30,372	**5:17**	42
שלום	פלילי	קובלנה פלילית (ק"פ)	92	**4:48**	38
שלום	פלילי	ביטול צו הריסה מינהלי (בצה"מ)	353	**3:57**	31
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	10,583	**2:37**	21
שלום	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	776	**2:16**	18
שלום	פלילי	איסור פרסום (פ"ר)	475	**1:36**	13
שלום	פלילי	גישור פלילי (ג"פ)	111	**1:28**	12
שלום	מעצרים/ פלילי	החזרה/טיפול בתפוס (ה"ת)	6,377	**1:15**	10
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים (מ"י)	39,112	**0:35**	5
שלום	פלילי	ערר על החלטת קצין (ע"ק)	499	**0:35**	5
שלום	פלילי	חקירת סיבות מוות (חס"מ)	149	**0:30**	4
שלום	פלילי	מאסר - קנס מנהלי (מק"מ)	938	**0:11**	1
שלום	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	75,556	**0:09**	1
שלום	מעצרים/ פלילי	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	71,360	**0:08**	1
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	13,037	**0:08**	1

נספח ה4: ערכאת שלום אזרחי

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
שלום	אזרחי	ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (עמ"ח)	37	**14:17**	16
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)	1,635	**12:33**	14
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין ליקויי בניה	352	**10:44**	12
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין פירוק שיתוף	489	**10:31**	12
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה	622	**9:51**	11
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תביעה כספית	15,589	**8:36**	9
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-לשון הרע	1,002	**7:11**	8
שלום	ועדת ערר	ערעור לפי חוק הנכים (ע"נ)	1,261	**6:27**	7
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - רשלנות רפואית	1,433	**6:13**	7
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-שיבוב וביטוח	1,167	**6:10**	7
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תקנה 3 (אגרות)	2,387	**6:04**	7
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-בנקים ואשראי	109	**5:46**	6
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-**משוקלל**	71,215	**4:59**	5
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - חבויות	15,694	**4:29**	5
שלום	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	133	**4:04**	4
שלום	אזרחי	רשות ערעור על החלטת ראש הוצל"פ (רע"צ)	432	**3:50**	4
שלום	אזרחי/ ועדת ערר	ועדת ערר (ו"ע)	1,905	**3:38**	4
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי רכוש - רכב	874	**3:23**	4
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-קניין רוחני	287	**3:12**	4

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה (ה״פ)	1,992	**3:04**	3
שלום	אזרחי	צו מניעה - סגירה מנהלית לעסק (צ״מ)	36	**2:53**	3
שלום	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע״ר)	123	**2:42**	3
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת״א)-נזקי גוף ביטוח (פוליסה)	894	**2:32**	3
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת״א)-פלת״ד	28,681	**2:26**	3
שלום	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש״א)	1,325	**2:18**	3
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא״מ) - נזקי רכוש רכב: **לא**	36,937	**2:10**	2
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ״ב)	421	**2:06**	2
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא״מ) - **משוקלל**	84,454	**1:29**	2
שלום	אזרחי	התנגדות לביצוע שטר (ת״ט)	5,001	**1:21**	1
שלום	ועדת שחרורים	ועדת שחרורים (וש״ר)	6,969	**1:20**	1
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מיוחד (תא״ח)	2,759	**1:19**	1
שלום	אזרחי	בקשה לאישור עיקול (בע״ק)	145	**1:14**	1
שלום	אזרחי	בקשה לתשלום תכוף (בת״ת)	167	**1:05**	1
שלום	תביעה קטנה	תביעה קטנה (ת״ק)	38,947	**1:05**	1
שלום	אזרחי	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה״ט)	7,558	**0:58**	1
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא״מ) - נזקי רכוש רכב: **כן**	47,517	**0:57**	1
שלום	אזרחי	ביצוע תביעה בהוצאה לפועל (ת״ת)	4,510	**0:55**	1
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מקוצר (תא״ק)	21,455	**0:55**	1

נספח ה5: ערכאת שלום עניינים מקומיים

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק בשעות	משקל ערכאתי לתיק
שלום	עניינים מקומיים	תכנון ובנייה - ועדות מקומיות (תו"ב)	4,386	**4:07**	12
שלום	עניינים מקומיים	עניינים מקומיים אחרים (עמ"א)	501	**2:49**	8
שלום	עניינים מקומיים	בקשות בנייה (בב"נ)	1,472	**2:26**	7
שלום	עניינים מקומיים	רישוי עסקים (רע"ס)	2,428	**2:13**	6
שלום	עניינים מקומיים	צו הריסה ללא הרשעה (212) (צ"ה)	395	**1:16**	4
שלום	עניינים מקומיים	פיקוח וחוקים אחרים (פק"ח)	734	**0:57**	3
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת קנס (חע"ק)	785	**0:36**	2
שלום	עניינים מקומיים	חנייה (ח"נ)	23,851	**0:23**	1
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת משפט (חע"מ)	6,705	**0:21**	1

נספח ה6: בתי המשפט לתעבורה

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
תעבורה	גרימת מוות בנהיגה רשלנית (גמ״ר)	94	**25:16**	201
תעבורה	תיק ת״ד אדום (תד״א)	87	**2:04**	16
תעבורה	תיק פ״ל אדום (פל״א)	2,113	**1:57**	16
תעבורה	עבירות שאינן תאונות דרכים ואינן דו״חות (פ״ל)	3,449	**1:38**	13
תעבורה	מעצר עד תום ההליכים (מ״ת)	1,774	**1:32**	12
תעבורה	תאונת דרכים ללא נפגעי גוף (נ״ב)	483	**1:22**	11
תעבורה	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע״ח)	232	**1:19**	11
תעבורה	תיק נ״ב אדום (נב״א)	120	**1:14**	10
תעבורה	תאונת דרכים (ת״ד)	8,337	**1:02**	8
תעבורה	תיק תת״ע אדום (תתע״א)	3,425	**0:45**	6
תעבורה	בקשה לפסילה עד תום ההליכים (בפ״ת)	3,726	**0:39**	5
תעבורה	בקשה לביטול - פסילה מנהלית (בפ״מ)	4,108	**0:34**	5
תעבורה	בקשה לביטול איסור שימוש ברכב (בא״ש)	2,909	**0:34**	5
תעבורה	תיק תעבורה (תת״ע)	113,190	**0:27**	4
תעבורה	מעצר ימים (מ״י)	101	**0:21**	3
תעבורה	בקשה לשחרור בערובה (בש״ע)	176	**0:21**	3
תעבורה	הארכת מועד להישפט (המ״ש)	9,283	**0:21**	3
תעבורה	צו אחר (צ״א)	487	**0:08**	1

נספח ה7: בתי המשפט לענייני משפחה

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטפל בתיק	משקל ערכאתי לתיק
משפחה	תיק נזקקות (תנ"ז)	148	**9:05**	15
משפחה	תיק משפחה (תמ"ש)	10,697	**7:47**	13
משפחה	תיק אימוץ (אמ"ץ)	486	**6:25**	11
משפחה	תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה (תלה"מ)	13,706	**4:51**	8
משפחה	תיק עזבונות (ת"ע)	7,720	**4:07**	7
משפחה	היתר נישואין (ה"נ)	37	**2:36**	4
משפחה	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	426	**2:30**	4
משפחה	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	10,033	**1:39**	3
משפחה	תיק אפוטרופסות (א"פ)	18,369	**1:07**	2
משפחה	תיק הסכם (תה"ס)	9,247	**1:03**	2
משפחה	יישוב סכסוך (י"ס)	17,589	**1:00**	2
משפחה	התרת נישואין (תה"ן)	1,943	**0:36**	1

נספח ה8: בתי המשפט לנוער

ערכאה	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע הדרוש לטיפול בתיק	משקל ערכאתי לתיק
נוער	תביעת נזקקות (תנ״ז)	2,765	**12:23**	388
נוער	ועדת שחרורים (וש״ר)	12	**10:00**	313
נוער	מעצר עד תום ההליכים (מ״ת)	623	**6:55**	216
נוער	תיק פלילי (ת״פ)	3,558	**6:40**	208
נוער	צו ביניים לנזקקות (צב״נ)	1,765	**4:04**	127
נוער	מעצר ימים (מ״י)	2,652	**1:52**	59
נוער	תיק תעבורה (תת״ע)	798	**1:51**	58
נוער	צו אחר (צ״א)	210	**0:54**	28
נוער	מעצר ימים בהעדר (מי״ב)	748	**0:15**	8
נוער	צו חיפוש / צו כניסה (צ״ח)	1,503	**0:03**	1
נוער	מינוי סנגור טרם כתב אישום (מס״ט)	297	**0:02**	1
נוער	מינוי סנגור לפי סעיף 60א׳ (מ״ס)	148	**0:02**	1

נספח ו': סוגי העניין בתיקי סדר דין רגיל (ת"א) בערכאת המחוזי והקטגוריות שקובצו אליהן

סוג עניין כפי שמופיע בנט-המשפט	סוגי עניין לאחר קיבוץ לקטגוריות
בנקים ואשראי	תביעה כספית
הסדר מקרקעין	מקרקעין
התנגדות לביצוע שטר	אחר
חוזים	תביעה כספית
כספית - נגררת לפלילים	תביעה כספית
לשון הרע	נזיקין שאיננה נזקי גוף
מקרקעין	מקרקעין
נזקי גוף	נזקי גוף
נזקי גוף (ח)	נזקי גוף
נזקי גוף - פיצוי עונשי פעולות טרור	נזקי גוף
נזקי גוף - פיצוי עונשי פעולות טרור (ח)	נזקי גוף
נזקי גוף - רשלנות רפואית	רשלנות רפואית
נזקי גוף - רשלנות רפואית (ח)	רשלנות רפואית
נזקי גוף - תביעה אזרחית נגררת לפלילים	נזקי גוף
נזקי גוף - תביעה אזרחית נגררת לפלילים (ח)	נזקי גוף
נזקי גוף וכספי	נזקי גוף
נזקי גוף וכספי (ח)	נזקי גוף
נזקי רכוש – שיבוב וביטוח	נזיקין שאיננה נזקי גוף
עבירת מין/הטרדה מינית	נזקי גוף
תביעה לפי תקנה 5א' - עבירת מין/הטרדה מינית	נזקי גוף
פלת-ד	פלת"ד
פלת-ד (ח)	פלת"ד
קניין רוחני - פטנטים	קניין רוחני
קניין רוחני אחר	קניין רוחני
תקנה 3 (אגרות) - אחר	תקנה 3 (אגרות) – אחר
תביעה אחרת (שאינה כספית ואינה בגדר תקנה 3 אגרות)	תקנה 3 (אגרות) – אחר
תביעה כספית אחרת	תביעה כספית
תביעה כספית חוזית בשל נזק גוף	נזקי גוף
תביעה כספית מעל 1,690,200 + נזקי גוף	נזקי גוף
תביעה כספית עד 1,690,200 + נזקי גוף	נזקי גוף

נספח ז': סוגי העניין בתיקי סדר דין רגיל (ת"א) בערכאת השלום והקטגוריות שקובצו אליהן

סוג עניין כפי שמופיע בנט-המשפט	סוגי עניין לאחר קיבוץ לקטגוריות
אכיפת פסק חוץ	אחר
ביטוח ימי / אווירי	שיבוב וביטוח
בנקים ואשראי	בנקים ואשראי
בקשה לביצוע תביעה	התנגדות לביצוע שטר/ ביצוע תביעה
החזרים כספיים נגד מוסדות	תביעה כספית
הפקעה או פסיקת דמי שכירות - הגנת הדייר	אחר
התנגדות לביצוע שטר	התנגדות לביצוע שטר/ ביצוע תביעה
התנגדות לבקשה לביצוע תביעה	התנגדות לביצוע שטר/ ביצוע תביעה
חוזים	תביעה כספית
כספית - נגררת לפלילים	תביעה כספית
לשון הרע	לשון הרע
מקרקעין	מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)
מקרקעין - ליקויי בנייה	מקרקעין ליקויי בניה
מקרקעין - פינוי/סילוק	מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)
מקרקעין - פירוק שיתוף	מקרקעין פירוק שיתוף
נזקי גוף	נזקי גוף - חבויות
נזקי גוף (ח)	נזקי גוף - חבויות
נזקי גוף - רשות הבטחון	נזקי גוף - חבויות
נזקי גוף - רשות הבטחון (ח)	נזקי גוף - חבויות
נזקי גוף - רשלנות רפואית	נזקי גוף - רשלנות רפואית
נזקי גוף - רשלנות רפואית (ח)	נזקי גוף - רשלנות רפואית
נזקי גוף - תביעה אזרחית נגררת לפלילים (ח)	נזקי גוף - חבויות
נזקי גוף וכספי	נזקי גוף ביטוח (פוליסה)
נזקי גוף וכספי (ח)	נזקי גוף ביטוח (פוליסה)
נזקי רכוש – רכב	נזקי רכוש – רכב
נזקי רכוש – שיבוב וביטוח	שיבוב וביטוח
ספק - לקוח	תביעה כספית
עבירת מין/הטרדה מינית	נזקי גוף - חבויות
תביעה לפי תקנה 5א' - עבירת מין/הטרדה מינית	נזקי גוף - חבויות
פינוי/סילוק יד – תביעה כספית	מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)
פלת-ד	פלת"ד
פלת-ד (ח)	פלת"ד
קניין רוחני - פטנטים	קניין רוחני
קניין רוחני אחר	קניין רוחני
תביעה אחרת (שאינה כספית ואינה תקנה 3 אגרות)	תקנה 3 (אגרות)
תקנה 3 (אגרות) - אחר	תקנה 3 (אגרות)
תביעה כספית אחרת	תביעה כספית
תביעה כספית חוזית בשל נזק גוף	נזקי גוף ביטוח (פוליסה)
תביעה כספית מעל 270,440 + נזקי גוף	נזקי גוף ביטוח (פוליסה)
תביעה כספית עד 270,440 + נזקי גוף	נזקי גוף ביטוח (פוליסה)
תביעות חוב מוסדיות	תביעה כספית

נספח ח': טבלת משקלות לפי זמנים ופירוט הזמן לתיק בהתאם למספר התיקים הממוצע שנסגרים בפס"ד

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
מחוזי	פלילי	תיק פשעים חמורים (תפ"ח) – הרכב	274	**148:41**	85:13	1.09	146:38
עבודה	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	82	**45:41**	-	1	45:41
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תביעה כספית	1,191	**36:17**	21:28	1.19	30:31
מחוזי	אזרחי	תביעה נגזרת (תנ"ג)	48	**33:03**	06:40	1.02	32:16
מחוזי	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	1,308	**31:39**	11:18	1.1	28:44
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - חבויות	453	**27:27**	21:28	1.08	25:31
תעבורה		גרימת מוות בנהיגה רשלנית (גמ"ר)	94	**25:16**	10:52	1	25:16
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	922	**24:58**	24:36	1	24:58
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - נזקי גוף - רשלנות רפואית	565	**23:00**	21:28	1.09	21:08
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - **משוקלל**	4,881	**21:21**	21:28	1.11	
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - פלת"ד	353	**17:49**	21:28	1.04	17:09
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי (ע"פ) - הרכב	366	**15:03**	09:12	1	15:03
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - תקנה 3 (אגרות)	1,272	**14:35**	21:28	1.04	13:57
עבודה	אזרחי	סכסוך קיבוצי (ס"ק)	214	**14:22**	18:34	1.05	13:41
שלום	אזרחי	ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (עמ"ח)	37	**14:17**	-	1.02	14:00
עבודה	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	153	**14:10**	5:30	1	14:10
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש) – הטרדה מינית	120	**13:21**	-	1.28	10:25
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין (כולל פינוי סילוק ואחר)	1,635	**12:33**	05:42	1.33	9:26
נוער		תביעת נזקקות (תנ"ז)	2,765	**12:23**	04:20	1.06	11:41
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - הרכב	1,286	**10:53**	-	1.02	10:51
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין ליקויי בניה	352	**10:44**	5:42	1.09	9:51

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) -מקרקעין	722	**10:33**	21:28	1.17	9:00
עבודה	פלילי	תיק פלילי עובדים זרים (הע"ז)	134	**10:33**	3:36	1	10:33
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-מקרקעין פירוק שיתוף	489	**10:31**	5:42	1	10:31
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור משפחה (עמ"ש) - הרכב	1,120	**10:09**	10:05	1.02	10:06
נוער		ועדת שחרורים (וש"ר)	12	**10:00**	-	1	10:00
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-התנגדות לביצוע שטר/ביצוע תביעה	622	**9:51**	5:42	1.4	7:02
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור מסים (ע"מ)	789	**9:33**	04:12	1	9:33
מחוזי	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א) - קניין רוחני	3,008	**9:28**	21:28	1.17	8:05
משפחה		תיק נזקקות (תנ"ז)	148	**9:05**	1:32	1.95	4:39
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תביעה כספית	15,589	**8:36**	5:42	1	8:36
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי גזר דין (עפ"ג) - הרכב	1,092	**8:14**	8:07	1	8:14
מחוזי	פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,407	**8:00**	5:53	1	8:00
משפחה		תיק משפחה (תמ"ש)	10,697	**7:47**	4:31	1.22	6:23
מחוזי	עניינים מנהליים	ערעור מנהלי (עמ"נ)	785	**7:46**	6:24	1.12	6:56
מחוזי	ערעור אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - **משוקלל**	2,680	**7:44**	7:11		
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור נוער פלילי (ענ"פ) - הרכב	96	**7:31**	-	1	7:31
מחוזי	אזרחי	פירוקים (פר"ק)	1,348	**7:28**	6:29	1.04	7:28
שלום	פלילי	תיק פלילי קהילתי (תפ"ק)	228	**7:11**	-	1.2	5:59
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-לשון הרע	1,002	**7:11**	5:42	1.09	6:35
עבודה	אזרחי	פסק דין הצהרתי (פ"ה)	777	**7:09**	-	1.4	5:07
נוער		מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	623	**6:55**	4:57	1	6:55
נוער		תיק פלילי (ת"פ)	3,558	**6:40**	4:01	1.7	3:55

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי אחר (עפ"א)	212	**6:37**	-	1	6:37
שלום	ועדת ערר	ערעור לפי חוק הנכים (ע"נ)	1,261	**6:27**	3:24	1.11	5:48
משפחה		תיק אימוץ (אמ"ץ)	486	**6:25**	2:51	1	6:25
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - הרכב	409	**6:16**	5:58	1.12	6:06
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - רשלנות רפואית	1,433	**6:13**	5:02	1	6:13
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	2,177	**6:12**	8:24	1.08	5:45
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-שיבוב וביטוח	1,167	**6:10**	05:42	1.13	5:28
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-תקנה 3 (אגרות)	2,387	**6:04**	5:42	1	6:04
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירה מנהלית (עת"מ)	4971	**5:51**	7:25	1.05	5:35
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-בנקים ואשראי	109	**5:46**	5:42	1	5:46
שלום	פלילי	תיק פלילי (ת"פ)	30,372	**5:17**	2:37	1.11	5:02
מחוזי	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	697	**5:12**	4:46	1.03	5:03
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-**משוקלל**	71,215	**4:59**	05:42	1.02	
משפחה		תביעה לאחר הסדר התדיינויות במשפחה (תלה"מ)	13,706	**4:51**	2:34	1.18	4:07
שלום	פלילי	קובלנה פלילית (ק"פ)	92	**4:48**	-	1	4:48
מחוזי	אזרחי	ערעור אזרחי (ע"א) - דן יחיד	1,394	**4:35**	-	1.02	4:30
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף - חבויות	15,694	**4:29**	5:42	1	4:29
מחוזי	אזרחי	פשיטת רגל (פש"ר)	18,578	**4:20**	4:34	1.02	4:15
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ועדת ערר (ו"ע)	777	**4:15**	3:36	1.01	4:13

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
שלום	עניינים מקומיים	תכנון ובנייה - ועדות מקומיות (תו"ב)	4,386	**4:07**	1:04	3.11	1:19
משפחה		תיק עזבונות (ת"ע)	7,720	**4:07**	2:22	1.18	4:29
נוער		צו ביניים לנזקקות (צב"נ)	1,765	**4:04**	01:04	1.05	3:52
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה בסמכות שופט (סע"ש)	19,316	**4:04**	-	1.06	3:51
שלום	אזרחי	תובענה ייצוגית (ת"צ)	133	**4:04**	4:54	1.01	4:02
שלום	פלילי	ביטול צו הריסה מינהלי (בצה"מ)	353	**3:57**	-	1	3:57
שלום	אזרחי	רשות ערעור על החלטת ראש הוצל"פ (רע"צ)	432	**3:50**	1:52	1.01	3:48
מחוזי	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	446	**3:49**	-	1	3:49
שלום	אזרחי/ ועדת ערר	ועדת ערר (ו"ע)	1,905	**3:38**	2:26	3.08	1:10
עבודה	אזרחי	ביטוח לאומי (ב"ל) – נפגעי עבודה	4,167	**3:29**	3:24	1.01	3:26
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי רכוש - רכב	874	**3:23**	5:42	1.1	3:05
מחוזי	עניינים מנהליים/ אזרחי	ערעור על ועדה (ע"ו)	1,034	**3:16**	5:58	1	3:16
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-קניין רוחני	287	**3:12**	5:42	1.04	3:04
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה (ה"פ)	1,992	**3:04**	2:31	1	3:04
מחוזי	פלילי	פיקוח על עבריין מין (פע"מ)	350	**3:00**	-	1	3:00
שלום	אזרחי	צו מניעה - סגירה מנהלית לעסק (צ"מ)	36	**2:53**	-	1	2:53
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר אחר (ע"ח)	624	**2:53**	-	1	2:53
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי תעבורה (עפ"ת)	1,289	**2:50**	4:23	1	2:50
שלום	עניינים מקומיים	עניינים מקומיים אחרים (עמ"א)	501	**2:49**	-	2.5	1:08

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
שלום	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	123	**2:42**	-	1.01	2:40
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	10,583	**2:37**	2:26	1	2:37
משפחה		היתר נישואין (ה"נ)	37	**2:36**	2:34	1	2:36
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-נזקי גוף ביטוח (פוליסה)	894	**2:32**	5:42	1	2:32
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור אזרחי (רע"א) - דן יחיד	1,268	**2:31**	1:07	1	2:31
משפחה		ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	426	**2:30**	1:46	1.02	2:27
עבודה	אזרחי	ערעור על החלטת רשם (ע"ר)	122	**2:28**	1:21	1	2:28
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין רגיל (ת"א)-פלת"ד	28,681	**2:26**	3:27	1	2:26
שלום	עניינים מקומיים	בקשות בנייה (בב"נ)	1,472	**2:26**	-	1.67	1:27
מחוזי	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	354	**2:20**	-	1	2:20
שלום	אזרחי	ערעור שונה - אזרחי (עש"א)	1,325	**2:18**	2:28	1.04	2:13
שלום	פלילי	בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	776	**2:16**	-	1	2:16
שלום	עניינים מקומיים	רישוי עסקים (רע"ס)	2,428	**2:13**	-	1.05	2:07
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) -נזקי רכוש רכב : **לא**	36,937	**2:10**	1:35	1.01	2:09
שלום	אזרחי	המרצת פתיחה בוררות (הפ"ב)	421	**2:06**	-	1.08	1:57
תעבורה		תיק ת"ד אדום (תד"א)	87	**2:04**	-	1	2:04
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור משפחה (רמ"ש) - דן יחיד	869	**2:03**	-	1	2:03
תעבורה		תיק פ"ל אדום (פל"א)	2,113	**1:57**	-	1	1:57

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
עבודה	אזרחי	ערעור לפי חוק (על"ח)	372	**1:56**	1:30	1.07	1:48
נוער		מעצר ימים (מ"י)	2,652	**1:52**	1:04	1	1:52
נוער		תיק תעבורה (תת"ע)	798	**1:51**	-	1	1:51
מחוזי	ערעור אזרחי	רשות ערעור תביעות קטנות (רת"ק)	537	**1:50**	-	1	1:50
עבודה	אזרחי	חוק ביטוח בריאות ממלכתי (חב"ר)	162	**1:49**	3:52	1.09	1:40
עבודה	אזרחי	סכסוך עבודה (ס"ע)	4,727	**1:45**	5:30	1	1:45
משפחה		הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	10,033	**1:39**	1:57	1	1:39
תעבורה		עבירות שאינן תאונות דרכים ואינן דו"חות (פ"ל)	3,449	**1:38**	2:14	1	1:38
שלום	פלילי	איסור פרסום (פ"ר)	475	**1:36**	-	1	1:36
תעבורה		מעצר עד תום ההליכים (מ"ת)	1,774	**1:32**	2:40	1	1:32
מחוזי	ערעור פלילי	ערעור פלילי על בימ"ש לעניינים מקומיים (עפמ"ק)	450	**1:30**	-	1	1:30
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) - **משקולל**	84,454	**1:29**	1:35	1	
שלום	פלילי	גישור פלילי (ג"פ)	111	**1:28**	-	1	1:28
עבודה	אזרחי	ביטוח לאומי (ב"ל)	11,533	**1:26**	3:24	1.01	1:25
מחוזי	עניינים מנהליים	עתירות אסירים (עת"א) - דן יחיד	4,132	**1:24**	1:02	1.12	1:15
תעבורה		תאונת דרכים ללא נפגעי גוף (נ"ב)	483	**1:22**	-	1	1:22
שלום	אזרחי	התנגדות לביצוע שטר (ת"ט)	5,001	**1:21**	1:52	1.07	1:16
שלום	פלילי	ועדת שחרורים (וש"ר)	6,969	**1:20**	-	1	1:20
תעבורה		בקשה לעיון בחומר חקירה (בע"ח)	232	**1:19**	-	1	1:19
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מיוחד (תא"ח)	2,759	**1:19**	1:58	1	1:19
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"ת (עמ"ת)	2,029	**1:16**	1:27	1	1:16
שלום	עניינים מקומיים	צו הריסה ללא הרשעה (212) (צ"ה)	395	**1:16**	-	1	1:16

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
שלום	מעצרים/ פלילי	החזרה/טיפול בתפוס (ה"ת)	6,377	**1:15**	0:14	1	1:15
שלום	אזרחי	בקשה לאישור עיקול (בע"ק)	145	**1:14**	-	1.01	1:13
תעבורה		תיק נ"ב אדום (נב"א)	120	**1:14**	-	1	1:14
משפחה		תיק אפוטרופסות (א"פ)	18,369	**1:07**	0:28	1.01	1:06
עבודה	אזרחי	קופת גמל (ק"ג)	3,957	**1:06**	2:37	1	1:06
שלום	אזרחי	בקשה לתשלום תכוף (בת"ת)	167	**1:05**	-	1	1:05
שלום	תביעה קטנה	תביעה קטנה (ת"ק)	38,947	**1:05**	0:59	1	1:05
משפחה		תיק הסכם (תה"ס)	9,247	**1:03**	0:39	1	1:03
תעבורה		תאונת דרכים (ת"ד)	8,337	**1:02**	0:50	1	1:02
משפחה		יישוב סכסוך (י"ס)	17,589	**1:00**	0:19	1	1:00
שלום	אזרחי	הטרדה מאיימת וצו הגנה (ה"ט)	7,558	**0:58**	1:41	1	0:58
שלום	עניינים מקומיים	פיקוח וחוקים אחרים (פק"ח)	734	**0:57**	-	1.1	0:52
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מהיר (תא"מ) -נזקי רכוש רכב: **כן**	47,517	**0:57**	1:35	1	0:57
שלום	אזרחי	תיק אזרחי בסדר דין מקוצר (תא"ק)	21,455	**0:55**	1:04	1	0:55
שלום	אזרחי	ביצוע תביעה בהוצאה לפועל (ת"ת)	4,510	**0:55**	01:21	1	0:55
נוער		צו אחר (צ"א)	210	**0:54**	-	1	0:54
מחוזי	מעצרים/ ערעור פלילי/ פלילי	ערר מ"י (עמ"י)	5194	**0:52**	0:53	1	0:52
עבודה	אזרחי	צו עשה/ צו מניעה קבוע (צ"ו)	1,043	**0:50**	0:36	1	0:50
עבודה	אזרחי	תביעה לפי חוק הגזזת (גז"ז)	175	**0:50**	2:20	1	0:50
עבודה	אזרחי	דיון מהיר (ד"מ)	9,582	**0:48**	-	1.05	0:46

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
תעבורה		תיק תת"ע אדום (תתע"א)	3,425	**0:45**	-	1	0:45
תעבורה		בקשה לפסילה עד תום ההליכים (בפ"ת)	3,726	**0:39**	-	1	0:39
עבודה	אזרחי	דמי טיפול ארגוני (ד"ט)	727	**0:37**	0:48	1.06	0:34
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת קנס (חע"ק)	785	**0:36**	0:17	1.12	0:32
משפחה		התרת נישואין (תה"ן)	1,943	**0:36**	0:28	1	0:36
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים (מ"י)	39,112	**0:35**	0:31	1	0:35
שלום	פלילי	ערר על החלטת קצין (ע"ק)	499	**0:35**	-	1	0:35
תעבורה		בקשה לביטול - פסילה מנהלית (בפ"מ)	4,108	**0:34**	0:28	1	0:34
תעבורה		בקשה לביטול איסור שימוש ברכב (בא"ש)	2,909	**0:34**	-	1	0:34
שלום	פלילי	חקירת סיבות מוות (חס"מ)	149	**0:30**	-	1	0:30
תעבורה		תיק תעבורה (תת"ע)	1113,190	**0:27**	0:28	1	0:27
שלום	עניינים מקומיים	חנייה (ח"נ)	23,851	**0:23**	0:28	4.84	0:05
תעבורה		מעצר ימים (מ"י)	101	**0:21**	0:34	1	0:21
תעבורה		בקשה לשחרור בערובה (בש"ע)	176	**0:21**	-	1	0:21
תעבורה		הארכת מועד להישפט (המ"ש)	9,283	**0:21**	0:34	1	0:21
שלום	עניינים מקומיים	חוקי עזר עירוניים - ברירת משפט (חע"מ)	6705	**0:21**	0:53	2.56	0:08
מחוזי	פלילי	האזנת סתר (הס"ת)	4,572	**0:15**	-	1	0:15
נוער		מעצר ימים בהעדר (מי"ב)	748	**0:15**	-	1	0:15
שלום	פלילי	בקשה לשחרור בערובה (בש"ע)	1,800	**0:13**	-	1	0:13
שלום	פלילי	מאסר - קנס מנהלי (מק"מ)	938	**0:11**	-	1	0:11
שלום	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ"א)	75,556	**0:09**	0:03	1	0:09
שלום	מעצרים/ פלילי	צו חיפוש / צו כניסה (צ"ח)	71,360	**0:08**	0:03	1	0:08

ערכאה	הליך	סוג תיק	מספר תיקים שנסגרו ב-2019	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק	הזמן השיפוטי הממוצע לפי המחקר הקודם	כמות התיקים הממוצעת שפסק דין סוגר	הזמן השיפוטי הממוצע לטיפול בתיק חלקי כמות התיקים שפסק הדין סוגר
שלום	מעצרים/ פלילי	מעצר ימים בהעדר (מ״ב)	13,037	**0:08**	0:08	1	0:08
תעבורה	מעצרים/ פלילי	צו אחר (צ״א)	487	**0:08**	-	1	0:08
מחוזי	אזרחי	ניהול רכושם של נעדרים או שבויים (נע״ד)	219	**0:04**	-	1	0:04
נוער		צו חיפוש / צו כניסה (צ״ח)	1,503	**0:03**	-	1	0:03
נוער		מינוי סנגור טרם כתב אישום (מס״ט)	297	**0:02**	-	1	0:02
נוער		מינוי סנגור לפי סעיף 60א׳ (מ״ס)	148	**0:02**	-	1	0:02

נספח ט': משקלות מוערכים לתיקים שלא נמדדו במחקר, לפי ערכאות

	ערכאה	סוג תיק	כמות תיקים שנסגרו ב-2019	משקל מוערך (בשעות)
1	**מחוזי**	ג"פ	463	14:30
2	**מחוזי**	עתפ"ב	246	01:30
3	**מחוזי**	ע"ר	221	02:00
4	**מחוזי**	ה"ת	132	01:45
5	**מחוזי**	עב"י	126	12:30
6	**מחוזי**	ענ"א	115	05:00
7	**מחוזי**	בת"ת	63	04:00
8	**מחוזי**	תא"ק	61	08:00
9	**מחוזי**	רע"מ	50	02:30
10	**מחוזי**	בש"ז	48	06:00
11	**מחוזי**	עח"ק	34	03:30
12	**מחוזי**	נ"מ	25	06:30
13	**מחוזי**	עבע"ח	22	02:15
14	**מחוזי**	עמ"צ	18	30:00
15	**מחוזי**	ת"ח	18	06:46
16	**מחוזי**	בצ"א	17	00:35
17	**מחוזי**	מ"מ	14	10:00
18	**מחוזי**	עבא"פ	9	00:40
19	**מחוזי**	נמ"ב	6	01:15
20	**מחוזי**	תה"ג	14	23:30
21	**מחוזי**	ת"כ	10	40:00
22	**מחוזי**	ת"א (כלכלי)	172	50:00
23	**מחוזי**	ת"פ (כלכלי)	6	137:00
24	**מחוזי**	תנ"ג (כלכלי)	36	49:00
25	**מחוזי**	תנ"ג (שאינו כלכלי)	12	11:00
26	**מחוזי**	ת"צ (כלכלי)	25	85:00
27	**שלום**	בע"א	1138	02:00
28	**שלום**	המ"ש	775	00:20

	ערכאה	סוג תיק	כמות תיקים שנסגרו ב-2019	משקל מוערך (בשעות)
29	**שלום**	מס״ט	328	00:04
30	**שלום**	פע״מ	270	02:00
31	**שלום**	ש	245	04:00
32	**שלום**	מ״ס	230	00:04
33	**שלום**	תל״פ	152	00:11
34	**שלום**	רער״צ	86	01:15
35	**שלום**	מב״ס	75	03:00
36	**שלום**	ברי״ש	74	02:00
37	**שלום**	תו״ח	71	11:00
38	**נוער**	בש״ע	156	01:15
39	**נוער**	בע״ח	61	02:00
40	**נוער**	ג״פ	53	01:00
41	**תעבורה**	תת״ח	231	01:00
42	**משפחה**	ש״ש	255	02:00
43	**משפחה**	ת״ג	218	03:30
44	**עבודה**	ד״ח	93	01:00

נספח י': תמהיל יום העבודה של שופט עם עוזר משפטי שמסייע/ לא מסייע במשימות כתיבה מהותיות ברמה הערכאתית

נספח י1: ערכאת המחוזי

סוג הפעילות	עם עוזר משפטי	עם עוזר משפטי שלא מסייע בכתיבה	עם עוזר משפטי שמסייע בכתיבה
אדמיניסטרציה קשורה בתיקים	2.1%	2.5%	2%
הכנה לדיונים	19.9%	23.1%	19.1%
כתיבה	38.4%	38%	38.5%
כתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי	7.3%	10%	6.7%
כתיבת פסקי דין	16.9%	9.6%	18.5%
טיפול במשימות בסל העבודה	14.2%	18.4%	13.2%
עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים	14%	12.2%	14.4%
שמיעת דיונים	25.7%	24.2%	26.1%

נספח י2: ערכאת השלום

סוג הפעילות	עם עוזר משפטי	עם עוזר משפטי שלא מסייע בכתיבה	עם עוזר משפטי שמסייע בכתיבה
אדמיניסטרציה קשורה בתיקים	2%	1.7%	2.2%
הכנה לדיונים	13.4%	16.6%	12.2%
כתיבה	45.1%	44.7%	45.3%
כתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי	7.7%	8.6%	7.4%
כתיבת פסקי דין	19%	16%	20.2%
טיפול במשימות בסל העבודה	18.4%	20.1%	17.7%
עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים	12.1%	10.5%	12.8%
שמיעת דיונים	27.3%	26.6%	27.6%

נספח י3: ערכאת התעבורה

סוג הפעילות	ללא עוזר משפטי	עם עוזר משפטי
אדמיניסטרציה קשורה בתיקים	2.7%	4.4%
הכנה לדיונים	5.7%	2.6%
כתיבה	24%	23.9%
כתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי	1.8%	2.0%
כתיבת פסקי דין	8.1%	5.3%
טיפול במשימות בסל העבודה	14.1%	16.7%
עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים	13.1%	12.7%
שמיעת דיונים	54.5%	56.3%

נספח י4: ערכאת המשפחה

סוג הפעילות	עם עוזר משפטי	עם עוזר משפטי שלא מסייע בכתיבה	עם עוזר משפטי שמסייע בכתיבה
אדמיניסטרציה קשורה בתיקים	2.2%	1.4%	%42.
הכנה לדיונים	12.1%	13.5%	11.9%
כתיבה	46.1%	47.7%	45.8%
טיפול במשימות בסל העבודה	28.2%	%531.	27.6%
כתיבת החלטות ביניים במסמך עצמאי	7.8%	10.3%	%37.
כתיבת פסקי דין	10%	5.8%	10.8%
עבודה שיפוטית שאינה קשורה בתיקים	9%	7.8%	9.3%
שמיעת דיונים	30.5%	29.6%	30.7%